

EAST AND
HORN OF
AFRICA
HUMAN RIGHTS
DEFENDERS
PROJECT
(EHAHRDP)

ስለሰብአዊ መብቶች መሟገት

ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተዘጋጀ የመረጃ ምንጭ መጽሐፍ

2ኛ እትም

ስለሰብአዊ መብቶች መሟገት

ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተዘጋጀ የመረጃ ምንጭ መጽሐፍ

2004 ዓም

የም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ (EHAHRDP)

የሰብአዊ መብቶች ቤት፤ ፕሎት 1853፤ ጎዳና ሉሉሜ፤ ንሳምቢያ

Human Rights House, Plot 1853, Lulume Rd., Nsambya

✉ 70356 ካምፓላ ዩጋንዳ Kampala, Uganda

☎ + 256 312 256 820

📞 + 256 312 256 822

ኢሜይል (Email) program@defenddefenders.org hshire@yorku.ca

ድረ ገጽ (Web) <http://www.defenddefenders.org>

ይህ ህትመት በእንግሊዝኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ አረብኛ፣ አማርኛ፣ ሶማሊያና ስዋሂሊ በሚከተለው ርእስ ይገኛል

<http://www.defenddefenders.org/resource-book>

ለምስራቅና አፍሪካ ቀንድ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፕሮጀክት ውለታ መገለጽ አለበት

በሰዊድን ዓለም አቀፍ ልማት ትብብር ተቋምና በኔዘርላንድስ ስርዎ መንግሥት የወጭ ጉዳይ ሚኒስቴር የገንዘብ ልገሳ ተዘጋጅ።

1ኛ እትም በኖራ ሬህመር ተጠረዘ (Nora Rehmer)

2ኛ እትም በኔል ብላይቪች ተጠረዘ (Neil Blazevic)

የአሳታሚ ድርጅቱ መብት

በሰብአዊ መብቶች ዙሪያ የሚሰሩ ሁሉ ለአሳታሚ ድር ጅቱ የሚገባውን የባለቤትነት መብት እስከተቀበሉና እስካረጋገጡ ድረስ ይህን ሰነድ ለሥራቸው በሙሉም ሆነ በከፊል በነፃ ተጋርተው ለማባዛት፣ ለማሰራጨትና፣ ለማስተላለፍ የተፈቀደ ነው።

ይሁን እንጂ በማንኛውም መልኩ ትርፍ ለሚያስገኝ ሥራ በዚህ ጽሑፍ ላይ ተንተርሶ ቅጥያ ማከል፣ መቅዳት፣ ወይም ማስተላለፍ ማሰራጨትና መጠቀም ፈጽሞ የተከለከለ ነው።

EAST AND
HORN OF
AFRICA
HUMAN RIGHTS
DEFENDERS
PROJECT
(EHAHRDP)

ሰለሰብአዊ መብቶች መመሪያ

ሰለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተዘጋጀ የመረጃ ምንጭ መጽሐፍ

2ኛ እትም

ማውጫ

ምሥጋና	iii
የአህጻኖች ቃላት ማብራሪያ	iv
መቅደም	v
ምዕራፍ 1 : የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ የወጡ ዓለም አቀፍና ክልላዊ ሰነዶች	1
ምዕራፍ 2 : በአደጋ ስር ያሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች፣ የመስክ ደህንነት አቅጣጫ ለስራቸው	10
ምዕራፍ 3 : ጠባሳና የመቋቋም ስልት ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች	17
ምዕራፍ 4 : ለሰብአዊ መብት የምክክር ዘመቻዎች	26
ምዕራፍ 4.5 : የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ዘመቻ ለማድረጊያ	30
ምዕራፍ 5 : የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች-የስልታዊ እርምጃ አሰፈላጊነት	32
ምዕራፍ 6 : ለአናሳ ጾታዎች መብት መሟገት	39
አባሪ 1 : ምንጮች በዓለም አቀፍዊና ቀጠናዊ መዋቅሮች	48
አባሪ 2 : ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የመረጃ ምንጭ	51
አባሪ 3 : ከሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጋር የሚሰሩ ድርጅቶች	56

ምሥጋና

ይህ የመረጃ ምንጭ ህትመት ወጤት ያለስዊድን ዓለም አቀፍ የልማት ተራድጎና (SIDA) የኔዘርላንድስ ስርዓት መንግሥት የወጭ ጉዳይ ሚኒስቴር የገንዘብ ድጋፍ ባይታከልበት ኖሮ እውን ሊሆን ባልቻለ ነበር። የመጀመሪያውን ህትመት ወጪ የሸፈነልንን የካናዳ ዳ ዓለም አቀፍ የልማት ምርምር ማዕከልንም በዚህ አጋጣሚ በድጋሚ እናመሰግናለን።

ስማቸው በየምዕራፉ የተካተተው ለዚህ መጽሐፍ አስተዋጽኦ ላበረከቱ ሁሉ እና እንዲሁም የመጀመሪያውን ህትመት ለጠረዙት ኖራ ሬህመርና ሁለተኛውን ህትመት ለጠረዙት ኔል ብላኬቪች ምሥጋና እናቀርባለን።

መታሰቢያነቷ ለሰብዓዊ መብቶች ሲታገሉ የሕይወት መስዋዕትነት ለከፈሉ ሁሉ ትሁን።

የአህጻሮች ቃላት ማብራሪያ

1. ኤሲኤችፕረአር (ACHPR) African Commission for Human and Peoples'Rights.
2. አዊድ (AWID) Association for Women's Rights in Development
3. ኮዲሴሪያ (CODESRIA) The Council for the Development of Social Science Research in Africa
4. ሲኤችአርአይ (CHRI) Commonwealth Human Rights Initiative
5. ሲፒጄ (CPJ) Committee to Protect Journalists
6. ሲሲቪቲ (CCVT) Canadian Center for Victims of Torture
7. ኢሲዲፕ (ECDPM) European center for Development Policy Management
8. ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ (EHAHRDP) East & Horn of Africa Human Rights defenders Project
9. ኢዩ (EU) European Union
10. ፊድዮ (FIDH) International Federation for Human Rights
11. የሰ/መ/ተ/ዎች (HRDs) Human Rights Defenders
12. አይዲአርሲ (IDRC) International Development Research Center of Canada
13. አይሲሲ (ICC) International Criminal Court
14. አይሲሲፒሪ (ICCPR) International Covenant on Civil & Political Rights
15. አይሲኤስሲአር (ICESCR) International Covenant on Economic, Social & Cultural Rights
16. አይሲጄይ (ICJ) International Commission of Jurists
17. ኢልጋ (ILGA) International Lesbian & Gay Association
18. አይኤስኤችአር (ISHR) International Service for Human Rights
19. ኤልጂቢቲአይ (LGBTI) Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Inter sex
20. ኤልጂቢቲአር (LGBTR) Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights
21. አኤምሲቲ (OMCT) World Organization Against Torture
22. ፒቢአይ (PBI) Peace Birgades International
23. ፕአይ (PI) Protection International
24. አርኤስኤፍ (RSF) Reporters Without Borders
25. ኤስዲፕ (SDP) Somos Defendors Programme
26. ሴራክ (SERAC) The Social & Economic Rights Action Center
27. ሶጂ (SOGI) Sexual Orientation and Gender Identities
28. ሲዳ (SIDA) Sewidish International Development Cooperation Agency
29. ዩዲኤችአር (UDHR) Universal Declaration of Human Rights
30. ዩዲፉግዋ (UDEFUGUA) The Human Rights Defnders Protection Unit
31. ደብሊ.ዉ.ኤችአርዲ (WHRD) Women's Human Rights Defenders

መቅደም

የምስራቅና አፍሪካ ቀንድ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፕሮጀክት ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የመረጃ ምንጭ የሆነውን የመጀመሪያ እትም ለሰብአዊ መብት መሟገት በሚል ርዕስ መጽሃፍ ካሳተመ አምስት አመት አለፈ። በዚያ ጊዜ ውስጥ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚሰሩበትን አውድ የሚፈታተኑ አዳዲስ ሁኔታዎች ተለዋውጠዋል።

ስለሰብአዊ መብቶች የሚከናወን ስራን ወሰን በሚገድብ መልኩ መንግስታት አፋኝ ህጎችን መጠቀም ቀጥለዋል። ከተዳከመና ዘገምተኛ የፍትህ ስርዐት ጋር የህግ አስከባሪውን ክንድ በዘፈቀደና በጉልበት ለመጠቀም እንዲያስችል ተለጥጠው የተጸነሱ የጸረ ሽብርተኝነት ድንጋጌዎችን ህጋዊ ጥያቄና ተቃውሞ የሚያነሱ የሲቪል ማህበረሰብ ተዋንያንን በማመቅ ስራ ላይ በስፋት እንዲውሉ በመደረግ ላይ ይገኛሉ። ድንበር ዘለል ትብብር ማለት ለመሰደድ የተገደዱ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥገኝነት በጠየቁበት አገርም እንኳ በአገራቸው መንግስት የሚደረግባቸው ወከባ ሊቀጥል ይችላል ማለት ነው። ባንዳንድ ጉዳዮች መያደቱን የሚገድቡ ህጎች የገንዘብ ማግኛ እድሎችንና የሰብአዊ መብት ስራ እንቅስቃሴዎችን ለመገደብ ስራ ላይ የዋሉ ሲሆን ለመገናኛ ብዙሃን የወጡት ህጎች ደግሞ በዘፈቀደ እየተተረጎሙ ሃሳብን የመግለጽ መብትን በተናጠል ለማፈን ተግባር አገልግሎት ላይ ውለዋል። ምንም እንኳን የዚህ መብት ተሟጋቾች ተጻራሪ የሆነ ድባብ ቢፈጠርባቸውም በጾታ ግንኙነት የአናሳዎቹ መብት ተሟጋቾች የግብረሰዶማውያን መብት እንደሰብአዊ መብት አወቅና ማግኘቱን ለማረጋገጥ የሚያደርጉትን ትግል ቀጥለዋል። እነዚህ ፈተናዎች በተለዋወጡ ቁጥር የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በአገራቸው ያሉትም መሳሪያዎች በረቀቀና ውጤት በሚያመጣ መልኩ ይቀያየራሉ። እነዚህን መሳሪያዎች ስልታዊ በሆነ መንገድ አሟልቶ መጠቀም ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፈተናና ለያዙትም እምቅ ጥንካሬ ወሳኝ ነው።

የሰብአዊ መብት ጉዳዮች እውቅና እንዲያገኙ ብሎም ግዴታን የተሸከሙ ባለድርሻዎች በአደባባይ መልስ እንዲሰጡ ለማድረግ አንዱ ወሳኝ መንገድ ከአለማቀፍና አህጉራዊ የሰብአዊ መብት ተቋማት ጋር ቁርኝት መፍጠር ነው። እነዚህን ተቋማት እንዴት ባግባቡ መጠቀም እንደሚያስችል ምዕራፍ አንድ የውይይት ሃሳብ ይዟል።

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስራ ዘላቂ ይሆን ዘንድ የግል እንክብካቤና የሙያ ደህንነት ወሳኝ ናቸው። ምዕራፍ 2 እና 3 በየራሳቸው ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ደህንነት አያያዝና ውጥረት ስለመቀነስ ሽፋን ይሰጣሉ። ለዘመቻ የሚሆኑ ስልቶች በምዕራፍ 4 የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃንን የቅስቀሳ መሳሪያነትን ከሚያወሳው ምዕራፍ 4 እና 5 ጋር ተገናዝቧል።

በተለይ ስለሴቶች መብትና ስለአናሳ ጾታዎች መብት መሟገት ስለሚያጋጥመው ፈተናና ስለስልጣኖቹ በምዕራፍ 5 እና 6 በየራሱ ተፈትሷል። በመጨረሻም የመረጃ ምንጭ መጽሃፍ አግባብ የሆኑ ህትመቶችንና የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ድርጅቶችን በአባሪው ላይ አጣጥሞ እንዲያካትት ተደርጓል።

በግማሽ ቀጠናው ለሚገኘው ህዝብ እንዲዳረስ መጽሃፉ በእንግሊዝኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ አረብኛ፣ ስዋሂሊ፣ አማርኛ እና ሶማሊኛ እንዲቀርብ በማድረጋችን ተደስተናል። ለዚህ ፕሮጀክት ቁልፍ አጋዥነት የሆኑትን የስዊዲን ዓለም አቀፍ የልማት ትብብር ተቋምና በኔዘርላንድ ሥርዎ መንግሥት የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴርን ክልብ እና መሰግናለን። ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ በዚህ መጽሃፍ ጽሁፍ በማቅረብ አስተዋጽኦ ያደረጉትን ሁሉ እንዲሁም በሰብአዊ መብት ጥበቃ ስራ ላይ አሁንም ተሰማርተው መገኘታቸውን በማጤን ምስጋናውን ይገልጻል።

ይህ መጽሃፍ መታሰቢያነቱ ለሰብአዊ መብት ሲታገሉ ህይወታቸውን ላጡ ሁሉ እንዲሆን ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ አበርክቷል። መጨረሻ ጊዜ የተሻለ እንዲሆን ሁላችንም አንድ እንሁን።

ሀሰን ሸሬ

የስራ አስፈጻሚ ዲሬክተር/ሊቀመንበር

የምስራቅና አፍሪካ ቀንድ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፕሮጀክት/ጥምረት ም/አ/ሰ/መ/ተ/ፕ/ጥምር

ምዕራፍ

1

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ የወጡ ዓለም አቀፍ ክልላዊ ሰነዶች

ይህ ምዕራፍ የተባበሩት መንግስታት ሁለንተናዊ እውቅና የሰጣቸውን ሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነጻነቶች ግለሰቦች፣ ቡድኖች እና የህብረተሰብ መዋቅሮች እንዲያራምዱ እና እንዲጠበቁ በአዋጅ ስለሰጠውና (በተለምዶ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ ተብሎ ስለሚታወቀው) አዋጅ ቅድመ-ታሪክ አጠቃላይ ዳሰሳ ያደርጋል። እንዲሁም የሚከተሉትን ዓለም አቀፍና ክልላዊ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የወጡትን ልዩ የመጠበቂያ መንገዶችን፣ ስልጣናቸውንና የአሰራር ዘዴያቸውን ይገልጻል።

- 1. ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተ/መ ልዩ ዘገባ
- 2. የአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ዘገባ
- 3. ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የአውሮፓ ህብረት መመሪያ

የተባበሩት መንግስታት በአለም ላይ የሚገኙ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ ሲል በአወጀው መሰረት አንባቢዎች በዚህ ጽሁፍ እንደቀረበው ዓለም አቀፍ ደረጃውን በጠበቀ መልኩ እንዲያድግና በተጠናከረ መንገድ ስራ ላይ እንዲውል እንዲያበረታቱ ይመከራሉ።

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በተ/መ ስለወጣው አዋጅ ቅድመ-ታሪክ

ዛሬ ስለሰብአዊ መብቶች የመሟገት መብት መጎልበትና ጥበቃ ማግኘት በአለም ደረጃ አድጎ መሪ ቃል ሆኗል። ይህንና ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ዓለም አቀፍ ትኩረት ለማግኘት የሚደረገው ዓለም አቀፍ ዘመቻ ይበልጥ በተቀናጀና ባነጣጠረ መልኩ የተደረገው በ1970ዎቹ መጀመሪያ ነው። በአፍሪካ በተከታታይ የተደረጉ ምክክሮች በተ/መ የሰብአዊ መብት አዋጆች መስፋፋት ላይ ትልቅ አስተዋጽኦ ነበራቸው። አዋጁ ተቀባይነት ከማግኘቱ በፊት በግማሽ ቀጠናውና በፓን አፍሪካ በ1990 የተደረጉ ዘመቻዎች የመያዶችን ለሰብአዊ መብት የመሟገት መብት ላይ እንዲሁም ለተሟጋቾች ቅስቀሳ የሚሆን የተሻለ ድባብ በመላው አህጉሪቱ ለመፍጠር ያላቸውን ፍላጎትና ቁርጠኝነት በግልጽ የሚያመለክቱ አስረጂዎች ነበሩ። በአፍሪካ የተደረጉት የእነዚህ ዘመቻዎች ውጤት በህዳር 1988 በፓሪስ በተደረገው ስብሰባ ላይ እንደግብዓት ሆነው በተ/መ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ ላይ ተካተዋል።

ተሟጋቾች ለተደቀነባቸው አሳሳቢ ሁኔታ ምላሽ በመስጠት የተባበሩት መንግስታት ጠቅላላ ጉባኤ በ30 ህዳር 1988 ባስተላለፈው ውሳኔ ቁጥር 53/144 የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን አዋጅ በሙሉ ድምጽ ተቀብሎ አጸደቀ። ይህ የሆነው ከአስር አመት የማሳለጥ፣ ዘመቻና ድርድር በኋላ ነው። የሁኔታዎች ጊዜ ተከተል እንደሚሰላው የማርቀቁ ስራ በየካቲት 1970 እና በየካቲት 1987 ተጠናቆ ጠቅላላ ጉባኤው በ30 ህዳር 1988 ተቀበለው። ያም ማለት የ 18 አመታት ውይይት ሲሆን በተ/መ ታሪክ ውስጥም ረጅም ጊዜ የወሰደ ተግባር ያደርገዋል!

ዋናው ጽሁፍ በሙሳ ጋሳማ ቀርቦ በራሄል ኔኮሰን አስተዋጽኦ ተጣጥሞ የቀረበ

በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የተ/መ አዋጅ

ሀ/ጠቅላላ አስተያየት

በ1988 ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በተ/መ የጸደቀው አዋጅ የማዕዘን ድንጋይ ነው። አዋጁን በማጽደቅ አባል መንግስታት ለሚከተሉት ነጥቦች እውቅና ሰጡ።

- * ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስቃይ፤
- * ለሰብአዊ መብቶች ለመሟገት የሰ/መ/ተዎችን ህልውና፣ እና
- * ለሰብአዊ መብቶች ለመሟገት ስለሚያስችለው ስለዚህ መብት ዓለም አቀፍ ትብብር አስፈላጊነት

አዋጁ ስምምነት ወይም ቃልኪዳን አይደለም። ስለዚህ በህግ አስገዳጅ ሰነድ አይደለም። ሆኖም፤

* በአለም ላይ ያሉ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን መብት ስለመጠበቅ ያለውን ዓለም አቀፍ ትብብር ይወክላል፤

* ለሰብአዊ መብት የሚደረጉ እንቅስቃሴዎችን ህጋዊነት ያውቃል፤ ለእንቅስቃሴዎቹም ሆነ ይህንኑ ተግባር ለሚፈጽሙት ጥበቃ እንደሚያስፈልግ ይገነዘባል፤

* ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ የህግ መሰረት ይጥላል፤

* በአለም ላይ የሚገኙ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን እንቅስቃሴ ለመጠበቅ ዓለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ ህጋዊ ቅርጽ ይሰጣል፤

* በዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ድንጋጌዎችና በሌሎችም የሰብአዊ መብት ሰነዶች የተሰጡት መብቶችና ነጻነቶች ሙሉ ለሙሉ ይታወቁ ዘንድ ግለሰቦች፣ ቡድኖች፣ ተቋማት እና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች የሚጫወቱትን አስፈላጊ ሚናና የሁሉም ማህበራዊና ዓለም አቀፍ ዋይወት ስርዐት እንዲይዝና እንዲያደግ የሚያደርጉትን አስተዋጽኦ በድጋሚ ያረጋግጣል፤

* በተጨማሪም ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሚመች ሁኔታ በስራ ላይ ያሉትን መብቶች ቀለል ባለ መንገድ እንዲገቡ አድርጎ ያብራራል። በዋና ዋና የሰብአዊ መብት ሰነዶች ላይ ያሉት ድንጋጌዎች እንዴት ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንደሚውሉ በግልጽ ያመለክታል፤

* በሌሎች ዓለም አቀፍ ሰነዶች ጥበቃ የተደረገላቸውን እንደ ሀሳብን የመግለጽ ነጻነት፣ የመደራጀት፣ መሰብሰብና የመንቀሳቀስ መብት ያሉ መርሆዎችንና መብቶችን የሰብአዊ መብት ደረጃን ከመጠበቅ አንጻር ይይዛል

ለ/ የመንግስታትና የማንኛውም ግዴታ

ከብሄራዊ ህጎች ጋር ያለውን ዝምድና ከመግለጽ በተጨማሪ አዋጁ መንግስታትና ሌሎችም ሰብአዊ መብትን ከመጠበቅ አንጻር ያለባቸውን የተለየ ግዴታና ሃላፊነት ይዘረዝራል። መንግስታት በአዋጁ ላይ የተደነገጉትን ሁሉ የማክበርና የመተግበር ሃላፊነት አለባቸው። አንቀጽ 2, 9, 12, 14 እና 15 መንግስታት ስለሚጫወቱት ሚና በመጠቀም ያለባቸውን ሃላፊነትና ግዴታ ያመለክታል።

አንቀጽ 2. በዚህ አዋጅ የተመለከቱት መብቶችና ነጻነቶች በአስተማማኝ ሁኔታ እንዲረጋገጡ እያንዳንዱ መንግስት ህጋዊ፣ አስተዳደራዊና ሌሎችንም እርምጃዎች መውሰድ አለበት።

አዋጁ ሁሉም ሰው በማህበረሰቡ ውስጥ ለማህበረሰቡ ሃላፊነት እንዳለበት ከገለጸ በኋላ ሁላችንም የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንድንሆን ያበረታታል። አንቀጽ 10, 11 እና 18 ዲሞክራሲንና ተቋማቱን ስለመንከባከብና የሌሎችንም መብት ስላለመዳፈር እንዲሁም ሁሉም ሰው ሰብአዊ መብቶችን ስለማሳደግ ያለበትን ሃላፊነት ይዘረዝራል። አንቀጽ 11 በሙያቸው የተነሳ የሌሎችን ሰብአዊ መብቶች ሊነኩ በሚችሉ እንደፖሊስ መኮንኖች፣ የህግ ባለሙያዎች፣ ዳኞችና የመሳሰሉት ላይ የተለየ ትኩረት አድርጓል።

ሐ/የብሄራዊ ህግ ሚና

የብሄራዊ ህግን ሚና በተመለከተ የአዋጁ አንቀጽ 3 እና 4 በተቻለ መጠን ከፍተኛ ደረጃን የያዘ የሰብአዊ መብቶች መኖሩን ለማረጋገጥ በብሄራዊና በአለም አቀፍ ህግ መካከል ያለውን ግንኙነት ይዘረዝራሉ። የአዋጁን ግልጽ ትርጉም ለማግኘት አንቀጽ 3 ከአንቀጽ 4 ጋር የሚናበብ መሆኑን መገንዘብ ያሻል።

አንቀጽ 3. ሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነጻነቶች የሚተገበሩበትና የሚጣጣሙበት እንዲሁም ማናቸውም በዚህ አዋጅ እነዚህን መብቶች ለማስፋፋት፣ ለመንከባከብ እና ለመሉ ለመሉ እነዚህ መብቶች እና ነጻነቶች ውጤታማ ሆነው እንዲተገበሩ የሚደረጉ እንቅስቃሴዎችን የሚደግፍ የፍትህ መዋቅር ከተባበሩት መንግስታት ሰነድ እና ከሌሎችም በሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነጻነቶች ረገድ መንግስቱ ከገባው ዓለም አቀፍ ግዴታ ጋር የተጣጣመ የአገር ውስጥ ህግ ነው።

አንቀጽ 4. በዚህ አዋጅ የተጠቀሰው ሁሉ በተባበሩት መንግስታት ሰነድ የተገለጹትን አላማዎችና መርሆች የሚያሰናክል ወይም የሚቃረን ወይም ስለዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ድንጋጌዎች የታወጀውን እንዲሁም በዓለም አቀፍ ደረጃ ስለሰብአዊ መብት የተገባውን ቃል ኪዳንና ሌሎች በዚህ ረገድ የተገቡ ዓለም አቀፍ ሰነዶችንና ውለታዎችን የሚገድብ ወይም የሚያኮስስ ተደርጎ ሊወሰድ አይቻልም።

መ/ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተሰጡ መብቶችና ጥበቃዎች

በአዋጁ አንቀጽ 1,5,6,7,8,9,11,12 እና 13 የተቀመጡት ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንዲሁም ለመብታቸው የተለየ ጥበቃ ይሰጣሉ።

አንቀጽ 1. ማንኛውም ሰው በግልም ሆነ ከሌሎች ጋር በመተባበር ሰብአዊ መብቶች በብሄራዊም ሆነ በዓለም አቀፍ ደረጃ እንዲያደጉ እንዲጠበቁና እንዲታወቁ ጥረት የማድረግ መብት አለው።

- * ሰብአዊ መብቶች በብሄራዊም ሆነ በዓለም አቀፍ ደረጃ እንዲጠበቁና እንዲታወቁ መሻት፤
- * የሰብአዊ መብት ስራዎችን በግልም ሆነ ከሌሎች ጋር በመተባበር መስራት፤
- * ማህበራትን እና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችን መመስረት፤
- * በሰላማዊ መንገድ መገናኘትና መሰብሰብ፤
- * ከሰብአዊ መብቶች ጋር የተገናኙ መረጃዎችን መሻት፣ መውሰድ፣ መቀበል እና መያዝ፤
- * አዳዲስ የሰብአዊ መብት ሃሳቦችንና መርሆችን መጠንሰስና መወያየት ለተቀባይነታቸውም ቅስቀሳ ማድረግ፤
- * ከህዝብ ጉዳይ ጋር የተያያዘ አስተያየትና ነቀፌታ ለሚቀበሉ የመንግስት አካላት፣ ወኪሎችና ድርጅቶች የተሰማሩበትን ተግባር እንዲያሻሽሉና ለሰብአዊ መብቶች መከበር እንቅፋት የሆነውን ማናቸውንም ተግባራቸውን የሚጠቁም መረጃ ማቅረብ፤
- * ከሰብአዊ መብቶች ጋር በተገናኙ መንግስታዊ ፖሊሲዎችና ውሳኔዎች ላይ አቤቱታ ማቅረብና አቤቱታዎቹ እንዲገመገሙ ማድረግ፤
- * ለሰብአዊ መብቶች ለመሟገት በሙያ የተደገፈ የህግ ወይም ሌላ ምክር ወይም እገዛ ለማድረግ መጠየቅና ማቅረብ፤
- * ከብሄራዊ ህግና ከዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ግዴታዎች ጋር መጣጣሙን ለማረጋገጥ በችሎት እየተገኙ የፍርድ ስርዐትንና የአደባባይ መግባቶችን መገምገም፤
- * መንግስታዊ ከሆኑና ካልሆኑ ድርጅቶች ጋር ያልተገደብ መስመርና ግንኙነት መዘርጋት፤
- * ከሚሰጠው አጥጋቢ ካሳ መጠቀም፤
- * ወደህጋዊ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስራና ሙያ እንቅስቃሴ፤
- * በመንግስት ድርጊት ወይም ያለማድረግ ለሚደርሱ የሰብአዊ መብት ረገጣዎች የብሄራዊ ህጉን በሚገባ ተጠቅሞ በሰላማዊ መንገድ አጸፋ ማድረግና መቃወም፤
- * የሰብአዊ መብቶችን ለመጠበቅ አላማ እንዲውል መንቀሳቀሻ መማጸን፣ መቀበልና መጠቀም (ከውጭ አገር ገንዘብ መቀበልን ጨምሮ)

ሠ/ሌሎች አስተያየቶች

አባል መንግስታት በድንጋጌዎቹ ላይ ለመስማማት ከወሰደባቸው ጊዜ አንጻርና አንዳንድ አንቀጾች የተሟጋቾችን መብት ይገድባሉ ከሚል አንጻር በአንዳንዶች አዋጁ አጥጋቢ ውጤት እንዳልሰጠ ተደርጎ ይታያል።

በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ የተባበሩት

መንግስታት ልዩ ዘጋቢ ስልጣን

በ1993 አዋጁ በጸደቀ ከሁለት አመት ባላነሰ ጊዜ ውስጥ የተ/መ የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን ዋና ጸሃፊው በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ ላይ ልዩ ተወካይ እንዲሾም የሚጠይቀውን በውሳኔ ቁጥር 2000/61 በሙሉ ድምጽ አጸደቀ። ይህም አዋጁ ባካ ተታቸው መብቶች መሰረት በዓለም አቀፍ ደረጃ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ የተቀየሰ የመጀመሪያው እርምጃ ነበር። ወ/ሮ ሂላኒ ጂላኒ በፓኪስታን የታወቁ የሰብአዊ መብት ጠበቃም የመጀመሪያው የኮሚሽኑ ልዩ ተወካይ ሆነው ተሾሙ። በሰብአዊ መብቶች ጉዳይ የኮሚሽኑ ወራሽ የሆነው የተ/መ የሰብአዊ መብት ምክር ቤት ስልጣኑን ለሚቀጥሉት ሶስት ተከታታይ አመታት ለመቀጠል በ2001 (በውሳኔ ቁ.7/8 እና በ2004(በውሳኔ ቁ.16/5) ወሰነ። በመጋቢት 2000 ወ/ሮ ማርጋሬት ሴካግያ በዩጋንዳ የበታች ፍርድ ቤት ዳኛና ቀድሞ የዩጋንዳ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን ሊቀመንበር የነበሩ በስልጣኑ ላይ በተሾሙበት ጊዜ የስልጣኑም መጠሪያ ተለውጦ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ ልዩ ዘጋቢ የሚል ሆነ።

ልዩ ዘጋቢው የተባበሩት መንግስታት መስሪያ ቤት ቅጥር ያልሆነና ደመወዝም የማይቀበል ነው። እንቅስቃሴውንም የሚያደርገው ከማናቸውም መንግስት ነጻ በሆነ አኳኋን ነው። የልዩ ዘጋቢው ስልጣን የሚከተሉትን ዋና ዋና ተግባሮች ማከናወን ነው።

*በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ መረጃ መሻት፣ መቀበል፣ መርመር እና መልስ መስጠት፣

*በአዋጁ መስፋፋትና አስተማማኝ አተገባበር ላይ ከመንግስትና ፍላጎት ካላቸው ተዋንያን ጋር ግንኙነት መፍጠርና ውይይት ማድረግ፣

*የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ አስተማማኝ ስልቶችን መጠቀም የጥቆማውንም ተግባራዊነት መከታተል፣

*በስራቸው ሁሉ ጾታን ያገናዘበ ምልክታ ማካተት፣

የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤቱም ሁሉም መንግስታት ከልዩ ዘጋቢዋ ጋር እንዲተባበሩና የተጠየቁትን መረጃ ሁሉ እንዲሰጡ አሳስቧል። ልዩ ዘጋቢዋም አመታዊ ሪፖርት ለምክር ቤቱና ለጠቅላላ ጉባኤው እንዲያቀርቡ ተጠይቀዋል።

ሀ/አዋጁን ለመተግበር ሰፊ አቅጣጫ

የልዩ ዘጋቢዋ ደንበኛ ስልጣን እጅግ ሰፊ ሲሆን ለአተገባበር ስልቶችን፣ ቅደም ተከተሎችንና የሚከናወኑ ስራዎችን ለይቶ ማስቀመጥን ይጠይቃል። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች “ጥበቃ” ለልዩ ዘጋቢዋ ከሁሉም የላቀ ጉዳይ ነው። ጥበቃ ሲባል ተሟጋቾች ራሳቸውን መጠበቅና ለሰብአዊ መብቶች ለመሟገት ያላቸው

ንም መብት መጠበቅን እንደሚያጠቃልል ግንዛቤ አለ። ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የሚደግፈው የጥበቃ ስልትና እርምጃ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚሰሩበትን ድባብ እንዲያሻሽል ጥረቱ ሁሉ ፖለቲካዊ፣ ህጋዊና ተግባራዊ ሊሆኑ የሚችሉ ነገሮችን ሁሉ እንደሚያጠቃልል መታሰብ አለበት።

ከሁሉም በላይ ውጤታማ የሚሆነው የጥበቃ ስልት በጋራ ባህርያት እና በፖለቲካ ባን ፈቃደኝነት ተገትጉተው የሚነሱት ናቸው። በመሰረቱ ስለሰብአዊ መብት የመሟገትን መብት ማስፋፋትና መጠበቅ የሰብአዊ መብት ስራን መስራት ብቻ ሳይሆን ይህንኑ ስራ የሚሰሩትን እና ስራቸውንም መጠበቅም ጭምር ነው። በሌላ አነጋገር ህጋዊ መብቶችን ከሰውዬው የአካል ደህንነት ጋር ስራውን የሚሰሩበትን ድባብ ጭምር ማስጠበቅ ማለት ነው።

ለ/ “ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች” ለሚለው ቃል ሰፊ የትርጉም አቅጣጫ

አዋጁ የትም ቦታ “የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች” የሚለውን ቃል በሰነዱ ውስጥ አይጠቀምም። የሚያመለክተው “ግለሰቦችን፣ ቡድኖችን እና የማህበረሰብ መዋቅሮችን” ነው። እርግጥ ይህ በድርድር ወቅት እና በማርቀቅ ሂደት ስለነበረው አስቸጋሪ ሁኔታ የተሰነዘረ ሃሳብ ነው። አዋጁን ለማጽደቅ የወሰደው ጊዜ ረጅም ብቻ ሳይሆን የአዋጁ ርዕስም የጠቅላላ ሂደቱን አስቸጋሪ ባህሪያት ያሳብቃል። ይሁንና የአንድ ቃል ፍቺ አለመኖር የሚጠቁመው ነገር ቢኖር ስልጣኑን የያዘው ለታለመለት ቡድን የሚሆን ሁሉን ያካተተና ሰፊ መሰረት ያለው አቅጣጫ ለማጽደቅ እንደሚችል እድል መኖሩን ነው። ጉዳዩ ምንም ይሁን በአዋጁ ጥበቃ ስር ማን ይጠቃለላል የሚለውን ለማሰላሰል የሚከተሉት ጭብጦች መያዝ አለባቸው።

ከሁሉም በላይ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚታወቁት በሚሰሩት ስራና በሚወስዱት እርምጃ እንዲሁም አንዳንድ ስራቸውን የሚሰሩበትን አውድ በማገናዘብ ቃሉን በተሻለ መንገድ ማብራራት ይቻላል። ስራቸውን በሰላማዊ መንገድ እስከሰሩ ድረስ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሊገለጹና ተቀባይነት ሊያገኙ የሚገባው በሚሟገቱለት መብት አንጻርና ይህንኑም ለማድረግ ያላቸውን የራሳቸውን መብት መሰረት አድርጎ መሆን አለበት። አንድን ሰው የሰብአዊ መብት ተሟጋች ነው ብሎ ለመሳል የሚያስፈልገው ዋና ነገር የሰውየው ስም፣ ማዕረግ ወይም እሱ ወይም እሷ የምትሰሩበት ድርጅት ሳይሆን ይልቁንም የተሰራው ስራ የሰብአዊ መብት ባህሪ ያለው መሆኑ ነው። ምንም እንኳን የእለት ተለት ስራቸው በተለየ መንገድ ለምሳሌ “ልማት” ተብሎ ቢገለጽም ብዙ ሰዎች እንደ ሰብአዊ መብት ተሟጋች ያገለግላሉ። ብዙ ሰዎች ከሙያ ወይም ቅጥር ስራተኝነት ውጭ እንደሰብአዊ መብት ተሟጋች ይሰራሉ።

በአፍሪካ ራሳቸውን የሰብአዊ መብቶች ተሟጋች ብለው ባይገልጹም የእንቅስቃሴያቸው ወይም የአካዳሚ ወይም የሌላ ስራቸው ውጤት

በአፍሪካ የሰብአዊ መብቶች መከበር መስፋፋት ምክንያት የሆኑትን ሁሉ ሰዎች ይጨምራል። “ሰብአዊ መብት ተሟጋች” በግል ወይም ከ ሌሎች ጋር የሰብአዊ መብት እንዲስፋፋ ወይም እንዲከበር የሚሰሩ ሰዎችን ለመግለጽ አገልግሎት ላይ የዋለ ነው። የሰብአዊ መብት ተሟጋ ችግር አዋጅ በ1990 በስራ ላይ ከዋለ ጀምሮ በስፋት አገልግሎት ላይ ይገኛል። እስከዚያ ድረስ ግን “ታጋይ፣” “ባለሙያ፣” “ሰራተኛ፣” ወይም “ተቆጣጣሪ” የሚሉት ቃላቶች በአብዛኛው የተለመዱ ነበሩ። “ሰብአዊ መብት ተሟጋች” የሚለው ቃል ይበልጥ አግባብነት እንዳለውና እንደ ጠቃሚ ቃል ተወስዷል። የሰብአዊ መብት ተሟጋችን እንቅስቃሴ ለ ማሳየት የተሰጡት የተለመዱ ምሳሌዎች ሁሉን የሚያጠቃልሉ ዝርዝር አይደሉም። ወሳኙ ፈተና ሰውዬው ለሰብአዊ መብቶች ይሟገታል አ ይሟገትም የሚለው ነው።

ሐ/አዋጁን ለመተግበር ቀጠናዊ እርምጃ

የተ/መን ስልጣን የያዘው አካል ሁልጊዜም የተ/መን አዋጅ በ ቀጠናዎች በኩል የመተግበርን አስፈላጊነት ሲገልጽ የቆየ ሲሆን ይህም መልዕክት በግንቦት 2000 ፕሮቶሪያ ላይ በተደረገው የአፍሪካ ኮሚሽን የሰብአዊና ህዝቦች መብት ስብሰባ ላይ በወ/ሮ ሂላኒ ጂላኒ ተገልጿል። ከአሜሪካ፣ ከአውሮፓ እና ከአፍሪካ የተገኙት ምላሾች የሚያበረታቱ ናቸው። በዚህ ረገድ ፈተና የሆኑት ተመሳሳይ የቀጠና አካላት የሌላቸው መካከለኛው ምስራቅና እስያ ናቸው። ይህንን አቅጣጫ ለመተግበር ወ/ሮ ማርጋሬት ሴካጋያ እና አቻቸው የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች ኮሚሽን ወ/ሮ ሬኒ አላፒኒ ጋንሱ (ታች ይመልከቱ) በጋራ አገሮችን ለመጎብኘት ወደቶን ተጓዙ። የተ/መን የአፍሪካ ልዩ ዘጋቢዎችም በጋራ ጋዜጣዊ መግለጫ አውጥተዋል። እነዚህ እርምጃዎች ለሰጧቸው አስተያየቶች ከፍተኛ እይታንና ክብደት የሰጡ ሲሆን በአፍሪካና በተ/መ ልዩ ስነስርዓቶች መካከል ሰፊ ያለ ትብብርን ለማበረታት ጥረቱ ቀጥሏል።

መ/ከሰብአዊ መብት ተሟጋች ጋር ግንኙነት

ከሁሉም በፊት በሚከተሉት አይነት ልዩ ዘጋቢዎች ለሰብአዊ መብት ተሟጋችቹ ቅርብ ለመሆን ይሞክራሉ።

*የተፈጻሚዎቻቸውን የሰብአዊ መብት ጥሰት የሚመለከት ስሞታን ጨምሮ ከተሟጋች መረጃ ለመቀበል መገኘትና መረጃውንም ተጠቅሞ ለመንግስታት የሚቀርበውን አሳሳቢ ሁኔታ መለየት፤

*በአለም ላይ ከሚገኙ ተሟጋች ጋር ለመገናኘት እድል የሚሰጠውን የብሄራዊ፣ የቀጠና እና የአለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ህጎች (በአመት ሶስቴ ከሚደረገው የሰብአዊ መብቶች ውይይት አንዱን ጨምሮ) ሳይሰልሱ መገኘት።

ሰ/ግንኙነት ከመንግስታት ጋር

በጄኒቫ የሚደረገውን የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት ውይይት ወይም በኒው ዮርክ የሚደረገውን የጠቅላላ ጉባኤ የመሳሰሉ መድረኮችን በመጠቀም ልዩ ዘጋቢዎች ከመንግስታት ጋር የሚኖራቸውን ያላሰለሰ ግንኙነት ይጠብቃሉ። በዚህም አመታዊ ሪፖርት ያቀርባሉ ከመንግስታት ለሚቀርቡ ጥያቄዎች መልስ ይሰጣሉ። በሚያሳሰቡ ጉዳዮች የግለሰቦችንም ጉዳይ ጨምሮ ከሚመለከታቸው የመንግስት ልዑካኖች ጋር በመገናኘት መወያየት ይችላሉ። በልዩ ዘጋቢዎች የተለየ የሚያሳሰቡ ጉዳይን ለማንሳትና ከመንግስትም ድጋፍ ለመሻት ሁለትዮሽን ያ

ማከለ ግንኙነት ወይም መጻጻፍ ይደረጋል። ለምሳሌ ጉዳይን ለማስፈጸም ወይም የጉብኝት ግብዣ ለማግኘት።

ሽ/ከሌሎች ቁልፍ ከሆኑ ተዋንያን ጋር ግንኙነት

ብሄራዊ ፓርላማዎችን፣ የቀጠና የውስጥ ለውስጥ የመንግስታት ድርጅቶችንና የሰብአዊ መብት ተሟጋችን ሁኔታና ሚና ለማሻሻል ቆይታው በመነሳት የተባደኑ መንግስታትን ጨምሮ ልዩ ዘጋቢዎች ከስልጣናቸውና ከእንቅስቃሴያቸው ጋር አግባብነት ያላቸውን በርካታ ሌሎች ተዋንያን ጋር ግንኙነት ያደርጋሉ።

ቀ/የግለሰብ ጉዳዮች

ልዩ ዘጋቢዎች በሰብአዊ መብት ተሟጋች ላይ የደረሱ ግለሰብን የሚመለከቱ ጉዳዮች መንግስት ጋር ያቀርባሉ። በእንደዚህ አይነት ጉዳይ መረጃዎቹ የሚገኙት ከልዩ ልዩ ምንጮች ሲሆን የመንግስት ባለስልጣናት፣ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ የተባበሩት መንግስታት ወኪሎች፣ መገናኛ ብዙሃንና ግለሰብ ሰብአዊ መብት ተሟጋችንም ይጨምራል። መረጃዎቹ እንደደረሱ ልዩ ዘጋቢዎች በስልጣናቸው ስር መሆኑን ይመረምራሉ በሁለተኛ ደረጃ የመረጃ ምንጭ አስተማማኝነትና በሰብአዊ መብት ላይ ደርሷል የተባለውን ስሞታ ጥንካሬ ለመመዘን ማናቸውም ጥረት ይደረጋል። ስለተኛ የሰብአዊ መብት ጥሰቱ ተፈጻሚ ለተባለበት አገር መንግስት ጋር ልዩ ዘጋቢዎች ግንኙነት ያደርጋሉ። ግንኙነቱ በአብዛኛው የሚደረገው አስቸኳይ እርምጃ በመጠየቅ ወይም የስሞታ ደብዳቤ ለሚመለከተው መንግስት ውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር በመጻፍ ጄኒቫ ለሚገኘው የዲፕሎማቲክ ልዑክ ጭምር ግልባጭ በማድረግ ነው። ደብዳቤው የተገኘውን ዝርዝር፣ አሳሳቢውን የሰብአዊ መብት ጉዳይና ተፈጻሚ የተባለውን ድርጊት ይዘረዝራል። የደብዳቤው ዋና አላማ የመንግስት ባለስልጣናት ስለስሞታው በተቻለ ፍጥነት እንዲያውቁና ጉዳዩን ለመመርመር እድል አግኝተው የሰብአዊ መብት ጥሰቱን እንዲያስቆሙና ወደፊትም እንዳይፈጸም እንዲከላከሉ ነው።

አስቸኳይ እርምጃ የሚጠይቁ ደብዳቤዎች በመፈጸም ላይ ያለ ወይም ሊፈጸም ነው ስለተባለ ጥሰት መረጃ የሚያስተላልፉ ናቸው። አላማው የሚመለከታቸው ባለስልጣናት በተቻለ ፍጥነት አውቀው ጥሰቱን ጣልቃ በመግባት ማስቆም ወይም መከላከል መቻላቸውን ማረጋገጥ ነው። ለምሳሌ የሰብአዊ መብት ስራውን ወይም ስራዋን በተመለከተ በሰብአዊ መብት ጠበቃ ላይ የመግደል ዛቻ ተደርጓል ቢባል ጉዳዩ በአስቸኳይ እርምጃ ደብዳቤ ይያዛል።

የስሞታ ደብዳቤዎች ስለደረሰ ጥሰትና የጥሰቱም ውጤት ሊለወጡ የማይችሉትን የተገኘውን የሰብአዊ መብት ተሟጋች ሁኔታ መረጃዎች የሚያስተላልፉ ናቸው። ለምሳሌ እንዲህ አይነት ደብዳቤዎች የሚያገለግሉት የሰብአዊ መብት መገፋቱ ከተፈጸመና እጅግ ከረፈደ በኋላ መረጃው ለልዩ ዘጋቢዎች በሚደርስባቸው ጉዳዮች ነው። የሰብአዊ መብት ተሟጋች ቢገደል ለምሳሌ ጉዳዩ ለሚመለከተው መንግስት በስሞታ ደብዳቤ አማካይነት ይነሳለታል። የስሞታ ደብዳቤዎች በዋናነት የሚያተኩሩት የመንግስት ባለስልጣናት ሁነቱን እንዲመረምሩ እና ሃላፊ በሆኑትም ላይ የወንጀል ክስ እንዲመሰርቱ ለማድረግ ነው።

ልዩ ዘጋቢዎች በሁለቱም ደብዳቤዎች የሚመለከተው መንግስት ማናቸውንም ተገቢውን እርምጃ ወስዶ እንዲመረምር፤ በጉዳዩ ላይ ውሳኔ እንዲሰጥ እና የምርመራውንና የወሰደውን እርምጃ ውጤት እንዲያሳውቅ ይጠይቃሉ።

ረ/የአገር ጉብኝት

ልዩ ዘጋቢዋ መንግስታትን በይፋ ለመጎብኘት ስልጣን ተሰጥቷቸዋል። አንዳንድ መንግስታት ለተ/መ ልዩ ስርዐት ቋሚ የሆነ ግብዣ ሲሰጡ ለሌሎቹ ግን ልዩ ዘጋቢዋ ግብዣ እንዲደረግላቸው መንግስታቱን በጽሁፍ ይጠይቃሉ። እነዚህ ግብዣዎች ልዩ ዘጋቢዋ በየአገሩ ያሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ሚናና ሁኔታ በዝርዝር ለመመርመርና ችግሮቻቸውንም ከሌሎች በኋላ የሚቃለሉበትን የመፍትሄ ሃሳብ ለማቅረብ እድል ይሰጣቸዋል። ስልጣኑ በተፈጥሮው በሚጠይቀው መሰረት ልዩ ዘጋቢዋ የየአገሩ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ያሉበትን ሁኔታ በጥብቅ ማየት ይጠበቅባቸዋል። ይሁንና የሂደቱ አላማ በነጻና ገለልተኛ ግምገማ ለሰብአዊ መብቶችና ጥበቃው መጠናከር በሁሉም ተዋንያን በኩል አስተዋጽኦ ለማድረግ ነው።

ሠ/ ለተ/መ ጠቅላላ ጉባኤና ለተ/መ ሰብአዊ መብት ምክር ቤት አመታዊ ሪፖርት

ልዩ ዘጋቢዋ ከግንቶቻቸውና መፍትሄ ሃሳቦቻቸው ጋር ሲከታተሏቸው የነበሩ ጉዳዮችንም ጨምሮ እንዲሁም ለአስቸኳይ እርምጃ ወይም የስሞታ ደብዳቤዎች ከመንግስታት የተሰጡ መልሶች ካሉ በማካተት የአመት እንቅስቃሴያቸውን ዝርዝር ሪፖርት ለጠቅላላ ጉባኤውና ለሰብአዊ መብት ምክር ቤቱ ያቀርባሉ። ስልጣኑ ከተቋቋመ ጀምሮ በሁለቱም ወይም ማለትም በጠቅላላ ጉባኤውና በሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት እስከ ዛሬ ሁለቱ የስልጣኑ ባለቤቶች መንግስታት በብሄራዊ ደረጃ በሚሰሩ ተሟጋቾች ላይ ያሳያቱን ባህሪ በተመለከተ ይህንን በማውገዝ ጠንካራ ሪፖርት አቅርበዋል። በተለይም የአንዳንድ ተሟጋቾችን በብሄራዊ ምርጫ ወቅት ለመሳተፍ ሲሞክሩ ይበልጥ እንዴት ለጥቃት የተጋለጡ እንደሆኑ አስምረውበታል። የወቅቱ የስልጣኑ ባለቤት ወ/ሮ ማርጋሬት ሴካግያ ወቅታዊ በሆኑ መሪ ጉዳዮች ላይ አግባብ የሆነ ሪፖርት አቅርበዋል። በ2003 በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ ያቀረቡት ሪፖርት ሰፊ በሆነው የወሲብ ግንዛቤና የጾታ ማንነት ላይም ዳሰሳ አድርጓል። የቅርብ ጊዜው ሪፖርት በአዋጁ ላይ የማብራሪያ አይነት ቅርጽ በመያዝ በዚያ ስለተካተቱት መብቶች ትንታኔ ይሰጣል። ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንደመሳሪያ ጠቃሚ የሆነው ይህ የመረጃ ምንጭ በሰ/መ/ከ/ኮ ድረ ገጽ ላይ ይገኛል።

<http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Defenders/CommentarytoDeclarationondefendersJuly2001.pdf>

አቤቱታዎች ለመላኪያና ለተጨማሪ መጻጻፊያ የአድራሻ ዝርዝር መረጃ

**ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ዘጋቢ ወ/ሮ ማርጋሬት ሴካግያ
በሰብአዊ መብቶች ከፍተኛ ኮሚሽን ቢሮ በኩል--ፓላይዝ ዊልሰን
የተባበሩት መንግስታት ቢሮ ጄኔቫ
ሲኬች 1211 ጄኔቫ 10
ሲዊዘርላንድ
በሰብአዊ መብት ተሟጋች ላይ ስለተደረገ የመብት ጥሰት ስሞታ ለማቅረብ ኢሜይል urgent-action@ohchr.org ወይም ፋክስ፡+41(0)22.917.90.06**

በሰብአዊና የህዝቦች መብቶች የአፍሪካ ኮሚሽን ን--ልዩ ዘጋቢ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ

ከግንቦት 13 እስከ ግንቦት 27 1996 በባንጁል ጋምቢያ የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን አ/ሰ/ሀ/መ/ኮ ባደረገው 35ኛ መደበኛ ጉባኤ ላይ ኮሚሽኑ ጃናይባ ጆህምን አዲሲ የአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ዘጋቢ ሆነው እንዲሾሙ ወሰነ። በታህሳስ 1997 የህግ ባለሙያ በሆኑትና ከቤኒን መጥተው ቦታውን እስከ 2001 በያዙት ወ/ሮ ሬይኒ አላፒኒ ጋንሱ ተተኩ። አቶ ሞሃመድ ካህላፍላህ በ2002 ቦታውን ሲይዙ ወ/ሮ ሉሲ አስዋግ ቦር ደግሞ ከህዳር 2002 እስከ ህዳር 2003 ቦታውን በመያዝ ተከተሏቸው። በአሁኑ ወቅት ቦታው በድጋሚ በወ/ሮ ሬይኒ አላፒኒ ጋንሱ ተይዟል። አ/ሰ/ሀ/መ/ኮ የተሟጋቾችን መብት ጥበቃ ጉዳይ ለማስተናገድ ግልጽ የሆነ ልዩ ስነስርዓት በመቅረጽ የመጀመሪያው የቀጠናው የሰብአዊ መብት አካል ነው።

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ዘጋቢ ለመሾም የተደረገው ውሳኔ ተሟጋቾች በአፍሪካ ለሚያጋጥማቸው ከፍተኛ አደጋ እና በአህጉሪቱ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ በሚቀርቡ መረጃዎች ላይ እርምጃ የመውሰድና በኮሚሽኑ ውስጥ የሚፈጠሩ የተለዩ ገጠመኞችን የመመርመር እና ሪፖርት የማድረግ አንገብጋቢነት ላይ ምላሽ የሰጠ ነው።

ኮሚሽኑ የሚከተሉትን ስልጣኖች ለልዩ ዘጋቢዎች በአደራ ለመስጠት ወስኗል።

*በአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ መረጃ እንዲሾሙ፤ እንዲቀበሉ፤ እንዲመረምሩና

እርምጃ እንዲወስዱ፤

*በአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ በሁሉም የአፍሪካ ኮሚሽን መደበኛ ጉባኤ ላይ

ሪፖርት እንዲያቀርቡ፤

*ከአባል መንግስታት፣ ከብሄራዊ የሰብአዊ መብት ተቋማት፣ አግባብነት ካላቸው የውስጥኖሽ

የመንግስታት አካላት ጋር ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ከተቋቋሙ ዓለም አቀፍ ቀጠናዊ

መዋቅሮች፣ ከሰብአዊ መብት ተሟጋቾችና ሌሎች ባለድርሻዎች ጋር መተባበርና በውይይት

መጠመድ፤

*የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን በተሻለ ሁኔታ ለመጠበቅ የሚያዋጣ ስልት መቀየሩን ማረጋገጥ

ማቅረብ ያቀረቡት ሃሳብ ተግባራዊ መሆኑንም መከታተል፤

*የተ/መ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ በአፍሪካ እንዲሰርጽና ግንዛቤ ከፍ እንዲል ማድረግ፤

*ልዩ ዘጋቢዎች ስልጣናቸውን ተግባራዊ ለማድረግ መያዳቸውን ጨምሮ ሰፊ ካሉ ምንጮች መረጃዎችን ይቀበላሉ፤ ይመረምራሉ፤ በቀጠናው የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የሚደርሱ የሰብአዊ መብት ጥሰቶችን ም አስመልክቶ አስቸኳይ አቤቱታ ያቀርባሉ።

ስልጣኑ ከተቋቋመ ጀምሮ ልዩ ዘጋቢዎች በዓለም አቀፍና የቀጠና መድረኮች ላይ የሚያደርጉትን ተሳትፎዎች በመጠቀም ከሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጋር ያላሰለሰ ግንኙነት ሲያደርጉ ቆይተዋል። በጋራ ካደረጉት የአገሮች ጉብኝትና ከተ/መ ዋና ዘጋቢ ጋር በጋራ ከሰጡት ጋዜጣዊ መግለጫ በተጨማሪ ልዩ ዘጋቢዎች ቁጥሩ ይህ ነው የማይባል የአገሮች ጉብኝት አድርገዋል። (ከላይ ይመልከቱ)

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የሚመለከት ጉዳይ ግለሰቦችና መያዳቾች ም ለአፍሪካ ኮሚሽን እንዲያቀርቡ ልዩ ዘጋቢዎች አበረታተዋል። በአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ሰነድ ላይ አ/ሰ/ሀ/መ/ኮ ከግለሰቦችና ድርጅቶች መረጃ እንዲቀበልና እንዲመዘን ስልጣን ተሰጥቶአል። (አንቀጽ 55) ማንኛውም ሰው የሰብአዊ መብት ጥሰትን የሚያወግዝ መረጃ ለአ/ሰ/ሀ/መ/ኮ ሊያቀርብ ይችላል። የአቤቱታው አቅራቢ ወይም የመረጃው ደራሲ ከሰብአዊ መብት ጥሰት ስለባው ጋር እንዲዛመድ የግድ አይደለም። ሆኖም የሰለባው ስም መጠቀስ አለበት። ሁሉም ግንኙነቶች በጽሁፍና ለአ/ሰ/ሀ/መ/ኮ ጸሃፊ ወይም ለሊቀመንበር የተጻፉ መሆን አለባቸው። ግንኙነቱን በጽሁፍ ለማድረግ ሊከተሉት የሚገባ የተለየ ቅጽ ወይም ደንብ የለም።

አቤቱታ ለመላክና በተጨማሪ ለመጻጻፍ ዝርዝር የአድራሻ መረጃ

የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ኮሚሽን (አ/ሰ/ሀ/መ/ኮ)

31 ቢጂሎ አኔክስ ሌይአውት፣ ኮምቦ ሰሜን አውራጃ

ምዕራባዊ ቀጠና

የመ.ሳ.ቁ 673

ባንጁል፣ ጋምቢያ

በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የአውሮፓ ህብረት መመሪያ

የአውሮፓ ህብረት በመጀመሪያ “ጥበቃን ማረጋገጥ-በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የአውሮፓ ህብረት መመሪያ” በሚል ርዕስ በሰኔ 1996 አድድቆ የተሻሻለው ሰነድ በ2000 ዓ.ም ተሰራጨ። መመሪያው የአውሮፓ ህብረት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን በመደገፍ በሶስተኛ አገሮች በማናቸውም ደረጃ የሚገኙ የአውሮፓ ህብረት ልዑካዎች የሚወስዱትን እርምጃ የሚያጠናክር ተጨባጭ የሆኑ አስተያየቶችን የያዘና ባለብዙ ጎን ለሆኑ እንደተ/መ የሰብአዊ መብት ምክር ቤት ጭምርም የሚያገለግል ነው። መመሪያው የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመብት የመሟገትን መብት ማክበርን ለማበረታት የአውሮፓ ህብረት ከሚያደርገው ጥረት አንዱ አካል ነው። መመሪያው በአውሮፓ ህብረት የጋራ የውጭና የጸጥታ ፖሊሲ አውድ ስር በሶስተኛ አገር የሚገኙ የህብረቱ ተወካዮች አደጋ ላይ በወደቀ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስም እንዴት ጣልቃ ገብተው የሰብአዊ መብቶች ተሟጋቾችን እንደሚደግፉና እንደሚረዱ ተጨባጭ መመሪያና ሀሳብ ይሰጣል።

መመሪያው ከተ/መ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እና ሌሎች የየቀጠናው መዋቅሮች(ለምሳሌ የአ/ሰ/መ/ኮ የ ሰ/መ/ተ ዋና ዘጋቢ) በተጨማሪ ለተ/መ የሰብአዊ መብት ምክር ቤት ልዩ ስነስርዓት ድጋፍ ይሰጣል። ህብረቱ ተ/መ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጁ ላይ ያካተታቸውን መርሆች ይደግፋል።

የሚያዋጡ ጣልቃ አገባቦች

ሀ/መቆጣጠር፣ መዘገብና መገምገም

የህብረቱ የልዑካን ቡድን መሪዎች ቀድሞውኑ በየተመደቡበት አገር ስላለው የሰብአዊ መብት ይዘታ በየጊዜው ዘገባ እንዲያቀርቡ ታዘዋል። ልዑካኑ በተለይ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ሁኔታ ይልቁንም በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የደረሰ ዛቻ ወይም የሰብአዊ መብት ጥሰት ካለ በዘገባቸው እንዲያካትቱ ይጠበቅባቸዋል።

<http://www.consilium.europa.eu/uedcos/cmsUpload/GuidelinesDefenders.pdf> ይገኛል።

ለ/ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን በመደገፍና በመጠበቅ የህብረቱ ልዑካ ሚና

የህብረቱ ልዑካን(ማለትም የህብረቱ አባል መንግስታት ኤምባሲዎችና ተወካዮች) ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ህብረቱ ያወጣውን ፖሊሲ ለመተግበር ቁልፍ ሚና ይጫወታሉ። በአንዳንድ ሁኔታዎች የህብረቱ እርምጃ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ ዛቻና ጥቃት ሊያስከትል እንደሚችል ተገንዝበው በተቻለ መጠን ግን የህብረቱ ተወካዮች በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ ላይ በንቃት የሚሳተፍ ፖሊሲ እንዲኖራቸው ይጠበቃል። በመሆኑም እርምጃ ከመውሰዳቸው በፊት የህብረቱ ተወካዮች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ማማከር አለባቸው። ለወሰዱት ማንኛውም እርምጃ ለሰ/መ/ተ እና ቤተሰቦቻቸው መረጃ መልሰው መመገብ አለባቸው። እንደልዩ ሁኔታው የህብረቱ ተወካዮች ሊወስዱ የሚችሉት እርምጃዎች የሚከተሉት ሲሆኑ በእነዚህ ብቻ ግን አይወሰንም።

*ለሴት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ትኩረት በመስጠት መመሪያው እንዲተገበር ክልላዊ

ስልት ማዘጋጀት። ሲቪል፣ ባህላዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ ወይም ማህበራዊም ቢሆን ሰብአዊ

መብትን የሚያራምዱና የሚጠብቁ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ሁሉ መመሪያዎቹ እንደሚሸፍኑ

የህብረቱ ልዑካን ይገነዘባሉ ተብሎ ይጠበቃል። ክልላዊ ስልትን በማርቀቅና በመቆጣጠር ሂደት

ውስጥ የህብረቱ ልዑካን ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ማሳተፍ አለባቸው። ሰ/መ/ተዎች

የሚተገበረው ክልላዊ ስልት የክልሉን ነባራዊ ሁኔታ የሚያንጸባርቅና ስራ ለሚሰሩበት ድባብ

ተስማሚ የሆኑ መስፈርቶች መያዙን ማረጋገጥ አለባቸው። *በክልሉ የሰብአዊ መብት ሁኔታዎች፣ ህብረቱ በዚህ መስክ ስላለው ፖሊሲ እና ህብረቱ በሰብአዊ

መብት ተሟጋቾች ላይ ያወጣው መመሪያ በክልላዊ ስልት ስለመተግበሩና በመሳሰሉት ርዕሶች

ለመወያየት ቢያንስ በአመት አንዴ በዲፕሎማቶችና በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች መካከል ስብሰባ

እንዲኖር ማስተባበር፤ *አደጋ ላይ የወደቁትን ጨምሮ ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ያለውን መረጃ መጋራትና በጥበቅ

ማቀናበር፤ *ልዑካን ቡድኑ ቢሮ መቀበልና የሚሰሩበት ድረስ በመሄድ መጎብኘትን ጨምሮ(የህብረቱ ልዑካን

ይህን ጫና ለማቃለል ለብቻው የተሰየመ አገናኝ መኮንን እንዲሾሙ ተጠይቀዋል) ከሰብአዊ

መብት ተሟጋቾች ጋር የሚደረገውን ግንኙነት ተስማሚ በሆነ መንገድ መቀጠል፤

*እንደታወቀውና እንደአግባብነቱ ተገቢ የሆነ የመገናኛ ብዙሃን ህትመት፣ ጉብኝት ወይም ግብጥን

በመጠቀም ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉልህ የሆነ እውቅና መስጠት፤

*አግባብ በሆነ ጊዜ በእስር ወይም በቁም እስር ላይ ያሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን መጎብኘት

እንዲሁም በፍርድ ቤት እየተገኙ የተከሰሱበትን ችሎት መከታተል፤

ሐ/ ከሶስተኛ አገሮች ጋር በሚደረግ ግንኙነትና በባለብዙ ፈርጅ መድረኮች ላይ

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ክብር ማራመድ

ህብረቱ ግልጽ ያደረገው አላማ ሶስተኛ አገሮች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለማክበርና መንግስታዊ ካልሆኑ ተዋንያን ዛቻና ጥቃት ለመከላከል የገቡትን ግዴታ እንዲወጡ ጫና መፍጠር ነው። እንደአስፈላጊነቱ ሁሉም አገሮች አግባብነት ያላቸውን ዓለም አቀፍ ደንቦችንና ደረጃዎችን በተለይም የተ/መን አዋጆች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በነጻነት የሚሰሩበትን ድባብ ለመፍጠር ሲባል እንዲያጠብቁና እንዲከተሉ አስፈላጊ መሆኑን ህብረቱ ይገልጻል ተብሎም ይጠበቃል።

ሊወሰዱ ከሚችሉ አማራጮች መካከል፤
*አገሮችን በሚጎበኙበት ጊዜ በከፍተኛ የህብረቱ ተወካዮችና በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች መካከል ስብሰባ ማድረግና የግለሰብ ሰ/መ/ተዎችን ጉዳይ አግባብ ለሆኑ የመንግስት ባለስልጣናት ማቅረብ፤

*አግባብ በሆነ ጊዜ በህብረቱ በሶስተኛ አገሮችና ቀጠናዊ በሆኑ ድርጅቶች በሚደረጉ የሰብአዊ መብትን በሚነኩ ፖለቲካዊ ውይይቶች ላይ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ሁኔታ ማካተት። ህብረቱ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችንና ስራቸውን እንደሚደግፍ ያስምርበታል። እንደአስፈላጊነቱም ስጋት ያስከተሉ የግለሰብ ጉዳዮችን ያነሳል።

*ተመሳሳይ አቋም ካላቸው አገሮች ጋር በተለይም ከተ/መ የሰብአዊ መብት ምክር ቤት እና ከተ/መ ጠቅላላ ጉባኤ ጋር በጥብቅ መስራት፤
*የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ የተቋቋሙ በስራ ላይ ያሉ መዋቅሮችን እንዲጠናከሩና በሌሎች ደግሞ አግባብ ያለው መዋቅር እንዲፈጠር መቀስቀስ፤

መ/ የልማት ፖሊሲን ጨምሮ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተጨባጭ ድጋፍ

ለምሳሌ እንደአውሮፓ የዲሞክራሲና የሰብአዊ መብት ሰነድ ያለ በአውሮፓ ህብረትና በአባል አገራት መካከል የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን በተጨባጭና በሰፊ የሚደግፍ፤ የዲሞክራሲ ሂደትንና ተቋማትን እንዲሁም ሰብአዊ መብቶችን በታዳጊ አገሮች ለማሳደግ፤ ለማራመድና ለመጠበቅ ታልሞ የወጣ ፕሮግራም አለ። በመመሪያው የታለመው ተጨባጭ ድጋፍ በገንዘብ ብቻ የተወሰነ አይደለም። የሚከተሉት ምሳሌዎች በመመሪያው ተካተዋል።

*ሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመደገፍ ከሚደረጉ ሌሎች ነገሮች ለምሳሌ ስልጠናና ህዝብን የማሳወቅ ዘመቻ በተጨማሪ በአውሮፓ ህብረትና በአባል አገራት መካከል የሚደረጉ የሰብአዊ መብቶችና የዲሞክራሲያዊ የሁለትዮሽ ግንኙነት ፕሮግራሞች በታዳጊ አገሮች የዲሞክራሲ ሂደቱን ተቋማት እንዲሁም ሰብአዊ መብት የማራመድና የመጠበቅ አስፈላጊነት በሚያደግበት ላይ

ተጨማሪ ግንዛቤ መውሰድ አለባቸው፤
*ለሰብአዊ መብቶች መራመድና ጥበቃ ቢፖሪስ መርሆዎች መሰረት ተቋቁመው በብሄራዊ ደረጃ የሚሰሩትን እንባ ጠባቂ ቢሮዎችና የሰብአዊ መብት ኮሚሽን፤ የብሄራዊ የሰብአዊ መብት ተቋማትን ጨምሮ ማበረታታትና መደገፍ፤
*የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ስብሰባ ከማመቻቸት ጀምሮ በዓለም አቀፍ ደረጃ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥምር እንዲቋቋም መደገፍ፤
*በሶስተኛ አገር ያሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ገንዘብንም ጨምሮ የቁሳቁስ ድጋፍ ከውጭ የሚያገኙበትን መንገድ መሻት፤
*ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተ/መ ያወጣውን አዋጅ ጨምሮ ስለሰብአዊ መብት ትምህርት የሚሰጥባቸው ፕሮግራሞች ይህንኑ ያራምዱ እንደሆነ በማረጋገጥ፤

መደምደሚያ

ተ/መ ለሰ/መ/ተዎች በአዋጅ ጥበቃ ቢሰጥም ይህንኑም ለመተግበር አስር አመታት ቢያልፉም የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ አልተሻሻለም። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚሰሩበት ድባብ በብዙ አገሮች ከጊዜ ወደ ጊዜ ይበልጥ ተጻራሪ በመሆን ለድርድር ያለውን ስፍራ እያጠበበው ይገኛል። ለሰብአዊ መብቶች መከበር በድፍረት የሚቆሙ ከፍተኛ ዋጋ መክፈል ቀጥለዋል። ቤተሰቦቻቸውን፣ ጓደኞቻቸውንና ማህበራቸውን ጨምሮ ስራቸው ራሳቸውንና መተዳደሪያ መያቸውን ለከፍተኛ አደጋ ዳርጎታል። የሲቪል ማህበረሰቡ በአዋጁ ውስጥ የተካተቱትን ሙሉ ለሙሉ አልተጠቀመባቸውም። የአዋጁን መተግበር ማራመድ ለብሄራዊ ባለስልጣናት ፈተና እንደሆነ ቀርቷል።

የሲቪልና የፖለቲካ መብቶችን እንዲሁም የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና የባህል መብቶችን፣ የማህበራዊ እንቅስቃሴዎችን፣ የጸረ ኢኮኖሚያዊ ግሎባላይዜሽን እንቅስቃሴዎችን፣ የሰላም ታጋዮችን፣ አፍቃሪ ዲሞክራሲዎችንና ጸረ-መስና ታጋዮችን፣ የሴቶች መብት ንቅናቄዎችን፣ ለአናሳዎች (ግብረ ሰዶማውያንንም ጨምሮ) እና ለሀገራዊ መብቶች የሚታገሉትን፣ ጤና፣ ትምህርት፣ ውሃ በእኩልነት ለማግኘት የሚታገሉትን፣ ለጤናማ አካባቢና ለልማት የሚታገሉትን በመጨመር የአፍሪካ ሲቪል ማህበረሰብ የ “ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች” የሚለውን ቃል ሰፊ ፅንሰ ሃሳብን ባካተተ መልኩ አዳብሮ እንዲቀበል የግድ ይላል። የተሻለ የሰብአዊ መብቶች ድባብ እንዲኖር በብሄራዊ፣ በግማሽ ቀጠናና በቀጠና ደረጃ ጥምር መፍጠር የሲቪል ማህበረሰቡ ሊጠቀምበት ከሚገቡት ውጤታማ መሳሪያዎች አንዱ መሆኑን ብዙዎች ከግምት አስገብተውታል። ለሰብአዊ መብት ከተቋቋሙ የቀጠናና የዓለም አቀፍ መዋቅሮች ጋር ከሚደረገው መስተጋብር በተጨማሪ ለአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በላቀ ጥበቃ፣ በገሃድና በህጋዊ መንገድ ስራቸውን ፍሬያማ በሆነ መንገድ እንዲሰሩ እንዲሁም ለሰብአዊ መብት የመሟገት መብታቸውን የሚተገብሩበትን ድባብ ለማስፋት እነዚህን ስልቶች ጠንክሮ መከታተል ያስፈልጋል።

ምዕራፍ

2

በአደጋ ስር ያሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች፤

የመስክ የደህንነት አቅጣጫ ለስራቸው

ስጋትን በመጋፈጥ ፈተና ስር የሚሰሩ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ደህንነት የሚጠይቀውን ለመቋቋም አጠቃላይና ተለዋዋጭ የሆነ ስርዓት መዘርጋት የግድ ይላል። ስለስራቸው አውድ ማወቅ ወይም “ስለእነሱ መጨነቅ” ጥያቄዎቹን ሁሉ አይመልስም፤ አንድ እርምጃ ልቀን ስለደህንነት ይዘታ ስርዓት መወያየት አለብን። በዚህ ወረቀት ስለደህንነት ይዘታ ሂደት እና የደህንነት ይዘታው እየዳበረ የሚሄድበትን አቅጣጫ የሚያመለክት ጠቅላላ ያለ መዋቅር አደጋ፣ ለጥቃት ስለመጋለጥ እና ዛቻ በመሳሰሉት መሰረታዊ ጽንሰሃሳቦች ላይም እያሰላሰልን ሃሳብ እንሰነዘራለን። ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚሰሩበትን የደህንነት ደረጃ ለማሻሻልና ለማሳደግ አንዳንድ ተጨማሪ ሃሳቦችንም እናክላለን። እነዚህ ሁሉ ውይይቶች በሰብአዊ መብት ስራ ላይ እየጨመረ የሚሄደውን የደህንነት ፈተና መያዶች ተሟጋቾች የተሻለ ስልት በመንደፍ እንዲቋቋሙ ሊያግዛቸው ይገባል።

አንዳንድ ቁልፍ ሃሳቦችን ማስተዋወቅ

ባለፉት ጥቂት አመታት በስራቸው የተነሳ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚጋፈጡት አደጋ ምን ያህል ግዙፍ እንደሆነ የተያዘው አጠቃላይ ግንዛቤ እየጨመረ መጥቷል። አደጋውን ተሟጋቾች ተጻራሪ በሆነ አውድ ሲሰሩ በቀላሉ ማፈንፈን ይቻላል (አንዳንድ የሰብአዊ መብት ስራዎችን የአንድ ሃገር ህግ ወንጀል በሚያደርግበት ጊዜ የሚያጋጥሙ ጉዳይ ይህ ነው)፤ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ ዛቻ የሚሰነዘሩ ወይም ጥቃት የሚፈጽሙ በማን አለብኝነት ሲንቀሳቀሱና የተሟጋቾቹ አገር ህግም የሰብአዊ መብት ስራን ሙሉ ለሙሉ ሲያግድ ተሟጋቾቹ በአደጋ ስር እንደሆኑም ይታያል። የታጠቁዎች ግጭት ባለበት ቦታ ደግሞ ሁኔታው የተባባሰ ይሆናል። ከጥቂት ውጥንቅጣቸው ከወጣ ሁኔታዎች በቀር (የተሟጋቹ ህይወት በኬላ ፍተሻ ጣቢያ በወታደሮች እጅ ሊወድቅ ከሚችልበት በቀር) በተሟጋቾች ላይ የሚፈጸም የሃይል ተግባር ነሲብ ነው ልንል አንችልም። በአብዛኛዎቹ የሃይል ተግባራት ጥቃት ፈጻሚውን በግልጽ ከተቀመጠ ወታደራዊ ወይም ፖለቲካዊ ወታደራዊ አላማዎች ጋር የሚያያዝ ነገር አለ። የግጭቱን ድባብ በሚገባ ማወቅና የፖለቲካዊ ወታደራዊውን ስነ አመክንዮ መረዳት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ደህንነት ይዘታ በትክክል ለማስፈን ቁልፍ አንጻሮች ናቸው።

ይህ ወረቀት ስራ ላይ ለመዋል ዝግጁ የሆነ “በልክ የተሰፋ መፍትሄ” አያቀርብም። ሆኖም የተሟጋቹን የደህንነት ይዘታ ለማሻሻል አስፈላጊ የሆኑትን ስልቶች ይመረምራል። ባለፉት ጥቂት አመታት ዓለም አቀፍ ሰብአዊ መብት መያዶች ከደህንነት ይዘታ ጋር የተገናኙ የራሳቸውን የደህንነት ስልቶችና ስርዓቶች አሳድገዋል። በአብዛኛው ተደጋግሞ እንደሚሆነው እነዚህ እድገቶች ተዋህደው ወደ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አለም እንዲሸጋገሩ ባለመደረጉ እስካሁን በቀጠሮ ላይ ያለ ክንውን ነው። ለማንኛውም መገንዘብ ያለብን ዛቻን ወደ እውነተኛ ጥቃት በመለወጥ ለተሟጋቾች ደህንነት ዋና የስጋት ምንጭ የአጥቂው ያልተገራ ፍላጎት፣ ጉልበትና ይህንኑ በማናለብኝነት እንዲደሰትበት የሚያደርገው ሁኔታ መሆኑን ነው። በዚህ ምክንያት ተሟጋቾችን የሚከላከለው ዋና መሳሪያ የፖለቲካ እርምጃ ነው። ከቴክኒክ ምክር ባሻገር ትልቁ ጉዳይ በየቀኑ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ ዛቻ፣ ወከባ እና ግድያ በሚፈጽሙት ላይ

ጳጉሙ በሉዊስ ኤንጅክ ኢፕሪን ተደረሰ።

መንግስታትና የሲቪል ማህበረሰቡ የሚያደርጉት ግፊትና የሚወስዱ ት እርምጃ ወሳኝነት አለው። ይሁንና በውል የታወቁ በተግባር የተፈተኑ ኑና ውጤት የተገኘባቸውን ስልቶችና ስርዓቶች ለደህንነታቸው በመጠቀም ተሟጋቾች ጎላ ያለ መሻሻልን ሊቀዳጁ ይችላሉ። ይህ ግማሽ ግን ጠቃሚ ጥረት መሆኑን እያወቅን የተሟጋቾችን ደህንነት ለማሻሻል የሚከተሉት አስተያየቶችን እንመለከታለን።

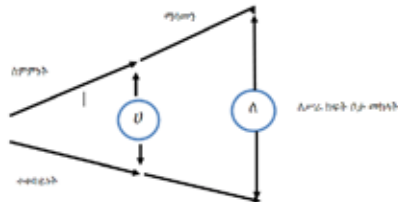
የደህንነት ይዘታ ከደህንነት አካሄድ ጋር ሲሞግት

ጠቅለል አድርጎ ለመናገር አብዛኞቹ በአደጋ ስር ያሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የደህንነት ስልት የላቸውም ለማለት እንችላለን። ጥቂቶቹ ያላቸው እንኳ (በተለምዶ በመያድ የሰራ አውድ ስር ያሉ) መከላከልን የተመለከተ፣ ማምለጫና የደህንነት ደንቦችን የያዘ እንደ ደህንነት መሪያ ሊጠቅም የሚችል የደህንነት እቅድ ከሚባል በቀር ደህንነት አጠቃላይ ይዘታን ያካተተ መሆኑን ያላጤነና ደህንነትም ከደህንነት እቅድ በላይ መሆኑን ያልተረዳ ነው። ደህንነት በመያድ የሰራ ዘርፍ ሁሉ ይገባል፤ ከእንቅስቃሴዎች ጋር ሁሉ ይገናኛል (ባንዱ ዘርፍ ላይ የተነጣጠረው ውጤቱ ስራውን ሁሉ ማቃወስ ሊሆን ይችላል)፤ የተለዋዋጭ አውድ ሁኔታዎችን መገምገም (የግጭት ሁኔታዎች በፍጥነት ይቀያየራሉና)፣ የመረጃ ፍሰት (ከደህንነት ጋር የተያያዙ ገጠመኞችን መመዘገብና መገምገም)፣ ሰራተኞችን (ከቅጥር እስከስልጠና እና ቡድን እስከመገንባት)፣ በጀት ድጋግና የመሳሰሉትን በተመለከተ። አሁንም ቀሪው ጥያቄ፣ በመያድ ስራ ውስጥ አስፈላጊ የሆነውን የደህንነት ስልት በሁሉም የሰራ ዘርፍ ማስረጃ የምንችልበትን መንገድ እንዴት እንቀዳጃለን ይሆናል። የሚገድቡን ነገሮች እንደሚያይሉና እነዚህም በደህንነት ጉዳይ ላይ የሚገድቡን ነገሮች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ከሚሰሩት ስራ ጋር ተመሳሳይ እንደሆነም እናውቃለን። የቁሳቁስ እጥረት፣ ጥቂት ሰራተኞች፣ አማራጭ ያለመኖር፣ ከከፍተኛ ደረጃ የሚመጣ ግፊትና ጭቆና ወዘተ።

የደህንነት ስልት እና የሰራ ቦታ፤ የስምምነት/ንትርክ አዙሪት

ማንኛውም የደህንነት ስልት ባንድ አረፍተኛ ሊጠቃለል ይችላል። ይኸውም የሰራ ቦታን ክፍት ማድረግ በሚል። ለዚህም ሲባል በትንሹ (የመንግስት፣ የትጥቅ ትግል ተዋንያንና የሲቪል ማህበረሰብ)ን ስምምነት እና ቢቻል (ተጨማሪ እርምጃ) ተቀባይነት ለማግኘት መሻት አለብን። በጥብቅ የደህንነት ቋንቋ የተሟጋቹ የሰራ ቦታ የተረጋገጠ ስምምነት ከግጭቱ ተሳታፊዎች በተለይም ከታጣቂዎቹ ሊያገኝ ይገባል። በግጭቱ ከተጎዳው አንዱ ክፍል ፈቃድ ማግኘትም ይመረጣል። ስምምነቱ በግልጽ ሊሆን ይችላል (ከባለስልጣኖች ደንብ የተከተለ ፈቃድ) ወይም ግልጽ ያልሆነ ግን በገድምዳሜ የተሰጠ። ከታጣቂው ወገን አንዱ በተሟጋቾች ስራ የሚጠቀም ከመሰለው የሚሰጠው ፈቃድ ጠንካራ ይሆናል ወይም ኪሳራ የሚያስከትልበት ከመሰለው ፈቃዱን ይቀንሳል። በእንደዚህ አይነት ጉዳይ በፖለቲካ ኪሳራ በተሟጋቾች ላይ በሚደረግ ጥቃት ስምምነቱ ይሰጣል። በተለይ ይህ ሁሉ አግባብ የሚሆነው ተሟጋቾች ካንድ በላይ ታጣቂዎች ባሉበት ሁኔታ

ሲሰሩ ነው። የሰራው ቦታ በተከታታይ ስምምነት-ተቀባይነት እና በተከታታይ ክልከላ-ማሳመን የሚደረግበት የሦስት ጎን አዙሪት ተደርጎ ሊገለጽ ይችላል።

የሰራ ቦታ ማተላቅን ከጊዜ (የህዝቡን ፍላጎት፣ ገጽታ፣ ስነስርዓት፣ መስተጋብር ወዘተ) በማገናዘብ በወጣ እቅድ የማሳመን ስልትን ተከትሎ ተቀባይነትን ጋር መቀዳጃ ት ይቻላል። ወይም ተቀባይነትን ከታጣቂዎቹ ባንዱ (ሚዛን ለመጠበቅ አስቸጋሪ የሆነ በ "ለ" የተንጸባረቀ)። በተለምዶ ግን በግጭቶች አካባቢ ያለው ቦታ ንትርክንና ማሳመንን ቀላቅሎ ስምምነቱ የግጭት ተዋንያኑን ተከትሎ የሚወሰን ይሆናል (ቦታው ወደ "ሀ" ተቀንሷል)።

አደጋ፣ ዛቻና ለጥቃት መጋለጥ፤ በደህንነት ጉዳይ ብቃት

በግጭት ሁኔታዎች አደጋ የሰራው አንድ አካል ነው። ስለአደጋ በስፋት ተቀባይነት ያገኘ ትርጉም የለም። ግን ምንም እንኳ እርግጠኛ ባይኮንም ጉዳት ሊያስከትል የሚችል የትኛውም ኩነት ስለአደጋ ያመለከታል ልንል እንችላለን። በማንኛውም ሁኔታ ሁሉም የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተመሳሳይ ደረጃ ላይ ያለ አደጋ ሊያጋጥማቸው ይችላል። በተመሳሳይ የግጭት ሁኔታ ውስጥ ስለሚገኙ ግን ሁሉም ተሟጋቾች በእኩልነት ለጠቅላላ አደጋ ይጋለጣሉ ማለት አይደለም። ለጥቃት መጋለጥ (ተሟጋች ሊያጋጥመው የሚችለው ማናቸውም አይነት ጥቃት እና ጉዳት) በልዩ ልዩ ምክንያቶች ከተቋም ተቋም ይለያያል። በመሆኑም የተ/መ ወኪል እንደ አንድ አነስተኛ ብሄራዊ መያድ ለጥቃት አይጋለጥም። በሚከተለው ስሌት እንደሚታየው የመያድ አደጋ በሚደርሰው ዛቻ እና ለዛቻውም በተጋለጠበት አደጋ መጠን ይወሰናል።

$$\text{አደጋ} = \text{ዛቻ} \times \text{ለአደጋ መጋለጥ}$$

⁴ሎፔዝ ዋይ ሎግን (1993) ገጽ 23
⁵ቪር ኮንራድ ቫን ብራባንት ዋይ ሬደር ቢቢሲ የግራፊያ

ዛቻ አንድ ሰው ሌላን ሰው (አካሉን፣መልካም ስሙን ወይም ንብረቱን) አላማን ባነገበ የአመጽ ተግባር ሊጎዳ የሚችልበት ማለት ነው። የዛቻ ግምገማ ዛቻው ወደተግባር ሊለወጥ ስለመቻል አለመቻሉ የሚተነተንበት ነው። በግጭት ሁኔታ ውስጥ መያድ የተለያዩ አይነት ዛቻ ሊያጋጥመው ይችላል። ከዋና ዋናዎቹ ዛቻዎች የመያዱን ስራ ማደናቀፍ ወይም ስራውን መለወጥ ወይም በሰራተኞቹ ባህሪ ላይ ተጽዕኖ ማሳደር (በማነጣጠር) ይገኙበታል። ማነጣጠሩ ተሟጋቾቹ ከሚሰሩት ስራ ጋርና ከታጠቁት ተዋንያን ፍላጎት ጋር የቅርብ ቁርኝት አለው። በሌላ አነጋገር ተሟጋች ኢላማ የሚሆነው ወይም የማይሆነው የስራው ውጤት በታጠቁት ተዋንያን ላይ በሚያሳድረው ተጽዕኖ ነው።

ለአደጋ መጋለጥ (ተሟጋቾች ለጥፋት፣ ለጉዳት፣ ለስቃይና ለሞት በጥቃት ወቅት የሚጋለጡበት ደረጃ) ከተሟጋች ተሟጋች ወይም ከመያድ መያድ እንዲሁም ከጊዜ ጋር ይለያያል። ለአደጋ መጋለጥ አንጻራዊ መለኪያ ነው። ምክንያቱም ሁሉም ሰውና ቡድን ለአደጋ የተጋለጠ ነው። ሆኖም እያንዳንዱ እንደ ነገሩ ሁኔታ ለአደጋ የሚጋለጥበት የራሱ የሆነ ደረጃና አይነት አለው። ለምሳሌ በተመደበበት ቢሮ ውስጥ ካለች/ካለ (በደንብ የሚጠበቅ ከሆነ) የሰብአዊ መብት ተሟጋች ይልቅ በመንገድ ላይ ያለ ይበልጥ ለአደጋ የተጋለጠ ነው። የመያድ ለጥቃት መጋለጥ ከተለያዩ አንጻር ሊመጣ እንደሚችል ለምሳሌ እይታ ውስጥ በመግባት (የሰራተኞቹና የንብረቱ በአደገኛና ባልተጠበቀ ስፍራ መሆን)፣ የስራ ፕሮግራሙ የሚያሳድረው ተጽዕኖ (የመያዱ ስራ በየትኛውም ታጣቂ ወገን ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ካሳደረ መያዱን ለጥቃት ያጋልጠዋል) ወዘተ።

ብቃቶች አግባብ የሆነ የደህንነት ደረጃ (ወይም ለእሷ/ለእሱ/ለሁላቸውም የሰብአዊ መብት ክብር) ለመቀዳጀት የሚያስችል ጥንካሬ እና የሃይል ምንጭ ናቸው። ለብቃቶች እንደምሳሌዎች የሚወሰዱት ስልጠና (በደህንነት፣ በህግ ጉዳዮች፣ ወዘተ) እና በቡድን መስራት ናቸው። ተሟጋቾች ተገቢ ብቃቶች ካሏቸው በዛቻና በመጋለጥ የሚመጣውን አደጋ መቀነስ ይቻላል። (ብቃቶች በጨመሩ ቁጥር አደጋዎች እየቀነሱ ይሄዳሉ)

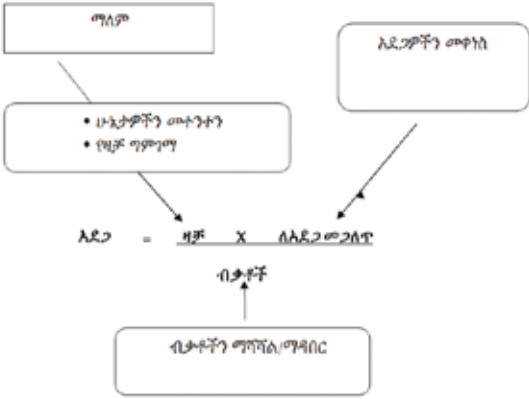
$$\text{አደጋ} = \frac{\text{ዛቻ} \times \text{መጋለጥ}}{\text{ብቃቶች}}$$

ቀደም ባሉት አንቀጾች ስንሰራበት ስለቆየው ንድፈ ሃሳብ የተገለጸውን ለማጠቃለልና ሊደርሱ የሚችሉ አደጋዎችን ተቀባይነት ወዳለው ደረጃ ለመቀነስ፤

*ዛቻዎችን መቀነስ

*የመጋለጥን መንስኤዎች መቀነስ/ማሻሻል

*የደህንነት ብቃቶችን በደህንነትና በአደጋ ግምገማ ስልጠና ወዘተ ማዳበር ወዘተ

አደጋ የዛቻ፣ የመጋለጥና የብቃቶችን መለዋወጥ ተከትሎ ከጊዜ ጋር የሚገለባበጥ ጽንሰ ሃሳብ መሆኑን በልቦናችን ልንይዝ ይገባል። አደጋን በየጊዜው የመገምገም አስፈላጊነትን በተለይም የዛቻውንና የመጋለጡን አይነት ሊቀይር የሚችል ለውጥ በስራው አውዱ ውስጥ ካለ። ለምሳሌ ከታጣቂው ወገን አንዱ የመከብብ ስሜት ከተሰማው የአደጋ መጠንም እመርታ ያሳያል። አዲስ ሰራተኛም ያለስልጠና ስራ ሲጀምር የመጋለጡ ሁኔታም እንዲሁ ከፍ ይላል።

የሺዲዮ ካሜራ መትከል፣ ተሽከርካሪዎችን በፈንጂ መከላከያ ማጠር የመጋለጡን ሁኔታ በማሻሻል አደጋን ይቀንሱ ይሆናል። እነዚህ እርምጃዎች ግን ዛቻን ለመፈጸም ያሉትን ቁርጠኝነቶችንና በተሟጋቾች ላይ በማጎለብኝነት የሚወሰዱትን እርምጃዎች ከምንጫቸው በመጋፈጥ አደጋውን አያስቀሩትም። በነዚህ ሁሉ ምክንያቶች ለጥበቃ ሲባል የሚወሰዱ አብይ እርምጃዎች ዛቻና የመጋለጥ መንስኤዎችን የመሰሉትን በመቀነስ ላይ ማነጣጠር አለባቸው።

ስራን እና ደህንነትን ማቀድ

ስራው በየደረጃው ተሸንሽኖ ሲታቀድ የደህንነት ይዘታውም አብሮ መካተት አለበት። ስራው የሚያርፍበት ድባብና ቦታ ከአላማውና ግቡ ጋር እንዲሁም ከትተሉና ውጤቱን የመገምገም ነገር ተሸንሽኖ ሲታቀድ ደህንነትም ግልጽ የሆነ ስፍራ ይይዛል። የደህንነት መመሪያዎች (በእቅድ ደረጃ)፣ በጠቅላላ ሂደቱ የክትትል አስተያየቶች በየደረጃው የሚሰጥባቸው ህይወት ያለው ሰነድ በመሆን ግልጽ ስፍራ ይይዛሉ።

ፊደርደር (1992) ስነ-ምግባር የተነሳ አስፈላጊ የሆነው ገደብ ለአደጋ መጋለጥ ዋና ስህተት ተፈጥሮና አካሄድ ላይ በዝርዝር አንዳንዶች አግደናል።

ከደህንነት ፈተናዎች ጋር መጋፈጥ፤ የደህንነት ይዘታ እየዳበረ የሚሄድ ሂደት ስለመሆኑ

የደህንነት ይዘታ መቼም ፍጹም ያልሆነ ሁልጊዜም አድላዊ እና መራጭ ነው። ስርዓቱን የሚገድቡ ማክቆሞች አሉ። የማወቅን ችሎታ እንደሚገድብው (ደህንነትን የሚመለከቱ መንሰኤዎች ሁሉ በአንድ ላይ ታጭቀው በአንድ ጊዜ ሊታዩ አይችሉም)፤ እና በሂደቱ ያለ ማክቆ (ግንዛቤ ለመፍጠር፣ የጋራ ስምምነት ለማዳበር፣ በቂ የሰው ሃይል መገለባጥን ለማረጋገጥ፣ እንቅስቃሴዎችን ተግባራዊ ለማድረግ ወዘተ)። የደህንነት ይዘታ አጠቃላይ የሆነና የረጅም ጊዜ እይታን በአብዛኛው አይቃጠልም፤ አስተዋጽኦው መሰረት የሚያደርገው ድንገቶችን በመከላከል ችሎታውና ድንገቶቹን ለመቋቋም የሚያስፈልገውን የድርጅታዊ ውህደትና ቅንጅትን አስፈላጊነት በመጠቀም ነው። ምናልባት ይህ ለስኬት ጉጉ ላይ ስለመሰል ይችላል። ሆኖም ለደህንነት ይዘታ በአብዛኛው የሚመደብ መዋዕለ ንዋይ ስለሌለ በፍጹም አጠቃላይ መሆን እንደማንችል ከግንዛቤ ማስገባት አለብን። በደህንነት ይዘታ ተጨባጭ ተግባራዊነት ወሳኝ ነው።

ቀደም ሲል እንደገለጽነው የመያድን የደህንነት አሰራር ሲገመግሙ አንዳች የደህንነት መመሪያ ወይም እቅድ ወይም እርምጃ ወይም የተወሰነ ስልት የሚከተል ባህሪ ሊያገኙ ይችላሉ። ስለደህንነት አሰራር ሲወርድ ሲቀረጹ ከመጡ የተሳሳቱ አመለካከቶች ጀምሮ በወቅቱ ያለውን የሰራጭና ላለማብዛት ሲባል የደህንነት እንቅስቃሴን ለመጨመር ፈቃደኛ እስካለመሆን ድረስ በርካታ ተጻራሪ ሃይሎች አሉ። የደህንነት አሰራር በተለምዶ የተበታተነ፣ አዝጋሚ እና በደመ ነፍስ ላይ የተመሰረተ ነው። ከደህንነት ይዘታ አኳያ አፈጻጸምን ለማሻሻል እየዳበረ ከሚሄድ ለውጥ ጋር ደረጃ በደረጃ መንቀሳቀስ አስፈላጊ ነው። የደህንነት ስልቶችና ስርዓቶች የተለያዩ የሰራ ዘርፍን ከሚሸፍኑ (ሎጂስቲክ፣ ለደህንነት በተለይ ትኩረት ከሚሰጥ የመስክ ቡድን በሊጋሾች የደህንነት ስጋት ሳቢያ የተቋቋመው የዋናው መሰሪያ ቤት ስራ አስኪያጅ ወዘተ) “ስልታዊ ንዑስ ስርዓት” ጋር የመዋሃድ ዝንባሌ አላቸው። በደህንነት ይዘታ የማዳበር ሂደት መደበኛ ላልሆኑ ሂደቶች በር በመክፈት በስራ ላይ ላሉ የለውጥ አጋፋሪዎች ህዋስ ይሆናል። የሚያባብሱ ሁኔታዎች (እንደደህንነት ድንገቶች)፣ ወዲያውና አስቸኳይ፣ የደህንነት አሰራርን ሊቀርጹ የሚችሉ የሽግግር ውሳኔዎች በአግባቡ ከተያዙ በመስክ እና በአመራር አባላቱ መካከል ለእርምጃ አወሳሰድ በስፋት የጋራ መግባባት ያረፈባቸው ይሆናሉ።

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ደህንነትና ጥበቃ አንዳንድ ቁልፍ ፅንሰሃሳቦች

መብት ተሟጋቾች በተወሰነ ደረጃ አደጋ ለመቀበል የተዘጋጁ ተራ ሰዎች ናቸው ። ማንም ሰው የሰብአዊ መብቶች ተሟጋች ለመሆን አይወለድም። ተሟጋቾች በመደበኛ ህይወታቸው ከሚሰሩት ስራ ጋር በተገናኙ አውድ ወይም ከቤተሰባቸውና ከጓደኞቻቸው ጋር ከስራቸው ጎን በሚያስኬዱት እንቅስቃሴ

የተወሰነ አደጋ ለመቀበል የተዘጋጁ ተራ ሰዎች ናቸው። እነዚህ ሁሉ ተሟጋቾች በአደጋ ላይ ስለሚኖራቸው ግንዛቤ ብሎም የደህንነት ስልት ግልጽ ተጽዕኖ ይኖረዋል። በማናቸውም ወቅት ለመጀመሪያ ጊዜ ተሟጋቹ/ቷ ዛቻ ሲደርስበት/ባት እና ስራውን/ዋን በመቀጠል ሂደት ዛቻውም ሲቀጥል ለተሟጋቹ/ቷ ከፍተኛ ጭንቀት የሚፈጠርበት ሁኔታ መጀመሪያ ይሆናል። የደህንነት አስፈላጊነት ሲነሳ ጭንቀት የሚፈጥረው ሁኔታና የተሟጋቹ ይህንን የመቋቋም ችሎታ ከግምት ውስጥ መግባት ይኖርበታል። ተሟጋቾች አደጋ ሲጋረጥባቸው ሌሎች እንደሚያደርጉት ያደርጋሉ። እንደሚኖሩበት ማህበረሰብ ደንብና እንደሚገኙበት ቡድን ልምድ ከሁኔታው ጋር የሚታረቅ ባህሪ በማጎልበት የውሳኔ አሰጣጥ ሂደቱን ሊያቃልሉት ይሞክራሉ። ሰዎች በፈቃደኝነት ሲገቡ በትና የሚመጣውን አደጋ በቁጥጥር ስር ማዋል እችላለሁ ብሎ/ላ ግለሰቡ/ባ ሲያስቡና ይኸው አደጋም የታወቀ ሲሆን በቀላሉ የሚቀበሉት እንደሆነ የስነልቦና ጥናቶች አሳይተዋል። ከማህበረሰብ ጥናት አንጻር አደጋዎች ማህበራዊ መሰረት ያላቸው፣ ከማህበራዊ/ባህላዊ መንሰኤዎች ጋር የተገናኙ፣ ከማህበራዊ መዋቅሮች ጋር የተቆራኙ ናቸው። በዚህ የተነሳ እያንዳንዱ ማህበራዊ ዘርፍ አንዳንዱን አደጋ ሲያጎላ ሌላውን ይዘነጋል። በመሆኑም እያንዳንዱ ሰው አደጋ ለመቀበል ዝግጁ የሆነ የተወሰነ አዝማሚያ እንዳለው ይህም አዝማሚያ አደጋውን በመድፈር ሊገኝ ከሚችለው ሽልማትና ግለሰቡም ስለእነዚህ አደጋዎች ካለው ግንዛቤ ጋር እንደሚተሳሰር በሰው ዘር አመጣጥ ስለባህል የተደረገ ምርምር አሳይቷል። አደጋን መሸሽ ሰብአዊ ፍጡር መሆኑን ማወቅ እጅግ አስፈላጊ ሊያስከትል ለሚችለው ጉዳት ብቻ አይደለም ምላሽ የሚሰጠው፣ ይልቁንም ለአደጋ ራስን የማጋለጥ ፈቃደኝነት፣ በመጋለጡ ለሚገኘው ካሳ፣ ወይም በአደጋ ስርጭቱ ፍትሃዊነት።

በየአለቱ ለአደጋ መጋለጥ አደጋን ከመከላከል ግለሰቡን መደበኛ ስራውን ያለደህንነት እርምጃዎችና እንዲያውም ስለጉዳዩ መነጋገርን እምቢ እስከማለት የሚወስድ “የግድየለሽነት ባህሪ” ሊፈጥርበት ይችላል። የደህንነት ጉዳዮችን ተሟጋቾች ጋር ይዘው ሲቀርቡ እነዚህን ቁምነገሮች ከግምት ውስጥ በማስገባት ተሟጋቾች ስለአደጋ ያላቸውን ግንዛቤ (ከማህበራዊ እና ቡድን እንዲሁም የግለሰብ ባህሪ መንሰኤዎች ጋር በተገናኘ) እና ለግልና ቡድን፣ ለማህበራዊ ፍትህ፣ የመተንተን ብቃት፣ የቡድን ስራ ወዘተ ጋር በማገናኘብ መመዘን እጅግ አስፈላጊ ነው።

የአስቃቂ ሁኔታዎች ተጽዕኖ

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የአስቃቂ ሁኔታዎች ምስክር ይሆናሉ ወይም ራሳቸው የሁነቱ ሰለባ ይሆናሉ። ውጤቱም የቡድኑንና የግለሰብ ተሟጋቹን ባህሪ እና አእምሮ ይነካል። በተለምዶ የሚንጸባረቀው ከአስቃቂው ሁኔታ ጋር በተገናኘ በሚጨምረው ስሜታዊነት በስራ ብዛት መጠመድ (ንዴት፣ መቀበጥጥ፣ ድብርት፣ ወዘተ) ነው። ከእንደዚህ አይነት ባህሪ ጋር የተገናኙ የስነልቦና ዝርዝሮችን ያላገናዘበ የደህንነት ስልት አንዳንድ ጊዜ ተሟጋቾች ሊሰማቸው በሚችለው የከረረ የጥፋተኝነት ስሜት (አስቃቂውን ሁኔታ ለማስቆም ባለመቻላቸው) ሊከሰቱ የሚችሉትን ከፍ ላለ አደጋ የሚዳረግ ባህሪ መቋቋም አይችልም።

የስራውን አውድ ስለመተንተን

ትክክለኛ የሆነ የደህንነት ስልትና መመሪያ አበጥሮ ለመተግበር የስራውን አውድ ማወቅና መተንተን እጅግ አስፈላጊ ነው። በተመሳሳይ መልኩ ተሟጋቾችን ከታጣቂ ወገኖች ከሚመጣ አጻፋዊ ምላሽ

*ኩዊንጅምስ ቢ “ስልታዊ ለውጥ፣ ስነ አመክኖዊ መዳበር፣ ስሎን የስራ አመራር የበጋ ማግኘት 1981 (ገጽ 45-60)
የግንዛቤና በስልታዊ እቅዶች ላይ ብዙ ጥናቶች አሉ። ከሌሎች በተጨማሪ በዚህ ስነ ጥናት የተገባቸው ከሲ.ሲ. ሊንድብሎም እና ጄምስ ቢ ኩዊንጅምስ ስራዎች በመውሰድ ነው።

10ከራዎች እና ዊልሰን (1974፣ገጽ 85-6) በሎፕደስ ሎፕን የተጠቀሱ (1993፣ገጽ 71)
11ሎፕደስ እና ሎፕን (1993 ገጽ 72)
12አዳም (1987፣15)
13ቢሪስቲን (1992)
14ቢሪስቲን (1992)

ከሆነ አደጋ ለመጠበቅ ወደፊት ሊከሰት የሚችለውን ስዕል መተንበይ ም አስፈላጊ ነው። ይህ ወደ ሁለተኛው ነጥብ ይወስደናል። የወደፊቱ ን የመተንበይ ጥናት አስፈላጊ እንደመሆኑ እያንዳንዱ ጣልቃ በመግባት የሚወሰደው እርምጃ በየስዕሉ እንደሚሰማ ለማየት እና በስዕሉ ውስጥ ያሉት ወገኖች ጣልቃ ሲገባ እና ከመገባቱ በፊት (“ሌሎች እኛን እንዴት እንደሚያዩን”) ምን አይነት አጻፋዊ ምላሽ እንደሚሰጡ ለማየት ብሎ በቀላሉ መተንተን ብቻ አይበቃም። የስዕሉን ጥልቀት ከግምት ውስጥ ማስገባት አስፈላጊ ነው። ትንተናውን በግዙፍ (አገርን ወይም ቀጠናን በማጥናት) ደረጃ ልንወስድ እንችላለን። ይህንን ግዙፍን ስለሚዘውረው የተደረገው ትንተና ስራችንን በምንሰራበት አካባቢ ማለትም በንዑሱ መዘውር እንዴት እንደሚሰራ ተንትነን ማወቅ አለብን። ለምሳሌ ቀጠናዊ ወይም ብሄራዊ ትንታኔን ተከትሎ በመንደር ያሉ መደበኛ ያልሆኑ የጦር ሃይላት ከምንጠብቀው ውጭ ሊንቀሳቀሱ ይችላሉ። ስለሚገለግሉበትና ስለሚለዋወጡ ስለአንድ ስዕል ቋሚ የሆነ አመለካከትንም ማስወገድ ያስፈልጋል። በየጊዜው የሚደረጉ የክላሳ ተግባሮችን መፈጸም አለብን።

ከሚሰሩበት አካባቢ ጋር መዋሃድ፣ ባለስልጣናት፣ የህይወት ሃይሎች፣ ማህበራዊ ክሮች

በደህንነት መሰረታዊው ቁምነገር (በአጠቃላይ በሁሉም የሰብአዊያን ስራ ዘርፍ) በሚሰሩበት አካባቢ ብቃት ያለው ዝምድናና ግንኙነት በመመስረትና በመጠበቅ ከባለስልጣናት፣ ከደህንነት ሃይሎች፣ በውል ካልታወቁ ባለስልጣኖች፣ በህልውና ላይ ካለው ማህበራዊ መቆር ጨምሮ በህብረተሰብ ደረጃ፣ በመያድ፣ በቤተክርስቲያን ወዘተ ተገቢ መዋሃድ ማድረግ ነው።

በመያዶችና ሌሎች ተቋማት መካከል የደህንነት ትብብር

በመረጃ እጥረት፣ ባለመተማመንና በተለያዩ ፍላጎት፣ ስልጣንና ተልዕኮ ወዘተ የተነሳ በመያዶችና ተቋማት መካከል እውነተኛ የደህንነት ትብብር በአብዛኛው አልባባሪም። መያዶች እና ድርጅቶች ሊፈጥሩት በሚችሉት ቦታ ደህንነትን በሚመለከት ቢያንስ ሁለት ደረጃ ላለው ውህደት በር መክፈት ይቻላል።

ሀ/በስራው ስዕልና በደህንነት ድንገቶች ላይ የመረጃ ልውውጥ።

ለ/ቅድሚያ ሊሰጣቸው ይገባል ተብለው በተገለጹት የደህንነት ችግሮች ላይ አንዳንድ የጋራ የሆኑ ስልቶችን ማዳበር።

በትንሹ በ(ሀ)ደረጃ ያለው የሚያማልል ነው ምንም እንኳን የተሻለ ውጤት የሚገኘው (ሀ) እና (ለ) ሲከታተሉ ቢሆንም። ይህንን ቀደም ሲል እንደተገለጸው ትብብሩን በዚህ ደረጃ ለማግኘትና ይዞ ለመቆየት በዚህ ውስጥ ጽሁፍ መግለጽ በማይቻልበት ሁኔታ አስቸጋሪ ነው። ያም ሆኖ መረጃ መለዋወጥና የጋራ ስልት መንደፍ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ደህንነት ለማሻሻል ሃያል መሳሪያ ነው።

የመቋቋም ስልት፣ የአደጋ አያያዝ በቡድን

በአደጋ ስር ያሉ ቡድኖች የሚገመተውን አደጋ ለመቀነስ የተለያዩ የመቋቋሚያ ስልቶችን ይጠቀማሉ። እንደአካባቢው ሁኔታ (ገጠር፣ ከተማ) ስልቶቹ ከዛቻው፣ ከማህበራዊ ኢኮኖሚያዊና ህጋዊ ምንጮች ወዘተ አንጻር በጣም ይለያያሉ። አብዛኛዎቹ እነዚህ ስልቶች ወዲያውኑ ተግባራዊ ሊሆኑ የሚችሉና ለአጭር ጊዜ ግብ ምላሽ የሚሰጡ ናቸው። ስለዚህ ከተራቀቀ ስልት ይልቅ ዘዴ ናቸው። አብዛኛቹ ምላሽ የሚሰጡት ለግል ግንዛቤዎች ነው። እናም የመቋቋም ስልቱ አንዳንድ ጊዜ በቡድኑ ላይ በተወሰነ ደረጃ ጉዳት ሊያስከትል ይችላል በተለይም ስልቱ ሊቀለበስ የማይችል ከሆነ። የመቋቋም ስልት ከአደጋው አይነትና ስልት እንዲሁም ከብቃትና የቡድኑ መጋለጥ ጋር በጥብቅ የተቆራኘ ነው። ጥበቃን ተግባራዊ ስናደርግ የመቋቋም ስልቱን ግምት ውስጥ በማስገባት ስኬታም የሆኑትን በማጠናከር ጎጂ የሆኑትን በመገደብ የተቀሩትን በማክበር (በተለይ ከባህል ፅንሰሃሳብ ወይም ሃይማኖታዊ እምነት ጋር የተያያዙትን) መሆን አለበት።

ከመቋቋም ስልቶች ለመዘርዘር፤

- * የጥበቃ አጥሮችን ማጠናከር፣ ውድ እቃዎችን መደበቅ።
- * በአንዱ ወይም በሌላኛው ታጣቂ ቡድን ጥያቄ ውስጥ ሊያስገባ የሚችል ባህሪ ማስወገድ (በተለይም ግዛቱ በየትኛው የጦር ሃይል ስር እንደሆነ መግባት በተያዘበት)
- * ከፍ ባለ አደጋ ጊዜ ቦታዎችን መደበቂያ ማድረግ (ለመድረስ አስቸጋሪ የሆኑ ቦታዎችን፣ እንደተራራ)
- ወይም ጫካ)፣ ቤቶች ማቀያየር፣ ወዘተ። አንዳንድ ብቻ ያደርጉታል። መደበቂያ በማታ ሊሆን ይችላል፤ ወይም ለረጅም ጊዜ ሊሆን ይችላል።
- * ከመንግስት ወይም ከህገ ወጥ ታጣቂዎች ጋር መደራደር።
- * በህግ አካላት ወይም በህዝብ አስተያየት ውግዘት ማድረግ።
- * ጥምረት (በተመሳሳይ ሁኔታ ከሚገኙ ጋር) መፍጠር፣ በጋራ መቃወም፣ ሰላማዊ ስልፍ መውጣት፣ ወዘተ . . .
- * “ደህና አካባቢዎችን” መመስረት (ወይም ማራመድ)።
- * ከታጠቁት ያንዱን የመሳሪያ ወይም የፖለቲካ ጥበቃ መሻት።
- * የግዳጅ ፍልሰት (መፈናቀል ወይም ተገን)፣ ቤተሰብ በቤተሰብ ወይም የመዳኝ ፍልሰት። የተቀናጁ
- ፍልሰቶች ወይም ድንገት የተወጠነ ፍልሰት ሊሆኑ ይችላሉ። መቋቋምን ስንተነትን የሚከተሉትን ከግምት ውስጥ ማስገባት አለብን፤
- * ስሜትን ማገናኘብ፤ ለቡድኑ የደህንነት ፍላጎት የመቋቋሙ ስልት በአስቸኳይ ምላሽ ይሰጥ እንደሆነ።
- * የመዋሃድ ችሎታ፤ አንድ የአደጋው ጥቃት ካለፈ በኋላ የመቋቋም ስልቱ ከአዲሱ ሁኔታ ጋር በፍጥነት መዋሃድን ይፈቅድ እንደሆነ (ለምሳሌ ለመደበቅ ወይም ሌሎች ሰዎች ቤት ለመኖር የሚያስችል ብዙ አማራጮች ተሟጋች ሊኖሩት ይችላሉ)። እነዚህ ስልቶች ደካማ ወይም አስተማማኝ ሊመስሉ ይችላሉ ግን በአብዛኛው ድንቅ ጽናት አላቸው።
- * ዘላቂነት፣ ዛቻ ወይም ለህልፈት የማይደርስ ጥቃት ቢኖርም ከጊዜ ጋር ጸንቶ መቆም።
- * ስኬታማነት፣ በሚገባ የመከላከል ብቃት።
- * ተቀልባሽነት።

ሌሎችን መጠበቅ

ለዚህ ወረቀት አላማ ሲባል ጥበቃን ለሌሎች ደህንነት አስተዋጽኦ ለማድረግ ሲባል የሚወሰዱ የተወሰኑ እንቅስቃሴዎች አድርገን ልንወስድ ይችላለን። የሁለተኛውን ደህንነትና ጥበቃ የአንድ ሳንቲም ጎን ሲሆን ትንተናና ስልቶችንም ሊለዋወጡበት ይቻላል። ከዘዴ አኳያ ግን በአንዳንድ አካሄድና አቀራረብ አንዳንድ ልዩነቶች አሏቸው። ተሟጋቾች የራሳቸውን ደህንነት በአይነቱ ቁራኛ ከመጠበቅ ባሻገር የሌሎችን ደህንነት ለመጠበቅ ሃላፊነት በመውሰድ ይንቀሳቀሳሉ። የሌሎች ተሟጋቾችን፣ ስለባዎችን፣ ማህበራዊ ዘርፎችን፣ ወዘተ። በተመሳሳይ መንገድ ሌሎች ተቋሞች (ለምሳሌ ዓለም አቀፍ መያደች) ለተሟጋቾች የጥበቃ ሃላፊነት ይወስዳሉ።

የጥበቃ ስልት ውስብስብ ነው ምክንያቱም የሌሎችን ደህንነት የሚነካውን መንስኤ (ለምሳሌ ዛቻ-መጋለጥ -ብቃት ንድፈ ሃሳብን ተከትሎ) እንዲሁም ሌሎች ራሳቸውን ለመጠበቅ (የመቋቋም ስልታቸውን) እንዲቀበሉ የግድ ይላል። ይህንን ውስብስብ ለመወጣት እንዲያስችል ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ለመስክ ጥበቃ የሚያገለግል የስራ መዋቅር አዳብረናል። መዋቅሩ ከተራ ማመሳከሪያ ሰነድነት ይልቅ ተርጓሚ መሆን አለበት፤ በጥበቃ ስራ ላይ የተሰማሩ ተቋማትን መስተጋብርና የሃይል ጥምረት እንዲሁም ከግጭቶቻቸው የሚወጣውን ሙሉ ብርሃን ተጽዕኖ በሰፊው ለመገምገም ወይም የጥበቃ እንቅስቃሴን አሁን ካለው ይልቅ ይበልጥ ስርዓት የማስያዝ ነጸብራቅ መሆን አለበት። ለመስክ ጥበቃ የሚያገለግል የስራ መዋቅር አጠቃላይና ለማገልገል፣ ለማዋሃድ እና በጥበቃ ተግባር የተሰማሩን መንግስት፣ የአካባቢ ድርጅቶችንና መያደችን፣ በጉዳዩ የተነካውን ህዝብ፣ ዓለም አቀፍ ወኪሎቻቸውንና መያደችን የጥበቃ እንቅስቃሴ ለማሰባሰብ እንደሌለ የሚለመጥ መሳሪያ ነው። መዋቅሩ የጥበቃ እንቅስቃሴ በሚያደርጉ ወይም ለማድረግ ላሰቡ ማናቸውም ተቋሞች በግል ሊጠቀሙበት ወይም በእነዚህ ተቋም ማናቸውም ቡድኖች ዘርፈው በዙጠኑ ከሆነ አቅጣጫ ጭምር ሊጠቀሙበት የሚችሉት ነው። የመስክ ስራ ጥበቃ መዋቅሩ ስድስት ደረጃዎች አሉት፤

1. አውድ እና የስዕል ትንተና፤
2. የአደጋ ትንታኔ (ዛቻ፣ መጋለጥ፣ ብቃቶች) ፤
3. የተነካው ቡድን የመቋቋም ስልት፤
4. በሌሎች ተቋማት የተወሰዱ እርምጃዎች፤
5. የሚወሰዱ እርምጃዎች፤ ስልቶችና እቅዶች፤
6. ያሳደረው ተጽዕኖ ግምገማ፤

የሂደቱ የመጨረሻ አላማ የሆነውን የጋራ የጥበቃ መዋቅር ለማግኘት እነዚህ 6 ደረጃዎች የደህንነት/ጥበቃቸው ከሚገመገሙት ተሟጋቾች ጋር አብረው ሊወሰዱ ይችላሉ።

⁵ ይህ ስራ ገና በመጻፍ ሂደት ላይ ያለ ሲሆን የተጠነሰሰው በአገር ውስጥ ለተፈናቀሉ ለሰብአዊያን ስራተኞች፣ የሙያ ማህበራትና ወዘተ ነው።

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ደህንነትና ጥበቃ ተጨማሪ ደረጃዎች

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ደህንነትና ጥበቃ መቀዳጀት ሲባል እዚህ ጋር ተቆጥረው የማያልቁ ዝርዝር ግቦችን እናቀርባለን።

* ስልጠና በደህንነት ይዘታ (የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተለያዩ እንደመሆናቸው ስልጠናው ከዚህ

የተለያዩ አውድና ብቃት ጋር መጣጣም አለበት)።

* በመደበኛው የስራ እቅድ ውስጥ ደህንነትን ማዋሃድ።

* ለተሟጋቾች የደህንነት ይዘታ ተገቢውን የሃብት ምንጭ ማቅረብ፤ የሰው ሃብት፣ የገንዘብ ድጋሚ፣ ቴክኒካዊ መንገዶች፣ ወዘተ።

እነዚህን ግቦች ለመቀዳጀት ቢያንስ የሚቀጥሉትን ደረጃዎች መውሰድ እንችላለን።

የመስክ ጥበቃ ስራ መዋቅሩ (ወይም ሌላ ለተመሳሳይ አላማ የቆመ መሳሪያ) በተመረጠ ስዕል ውስጥ በአደጋ ስር የወደቁ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ፍላጎት ለመገምገም ሊውል ይችላል።

* በደህንነትና ጥበቃ ጉዳይ ሴሚናርና አውደ ጥናቶች ማዘጋጀት፤ ሁለቱንም ደረጃዎች በአንድ ለመውሰድ ስልጠናው የጋራ ትንታኔን (ከላይ የተጠቀሰውን መዋቅር በመከተል) ሊያካትት ይችላል።

* ከልምምድ በኋላ የተወጡትን የደህንነት እቅዶች ለመከታተልና እድገታቸውንም ለመደገፍ ሴሚናሮችና አውደ ጥናቶች (እነዚህ አውደ ጥናቶች የመጀመሪያው ልምምድ ከተደረገ ከ 6-12 ወራት ባለው ጊዜ ውስጥ) መካሄድ አለባቸው።

* የደህንነትና የጥበቃ መዛግብትና ማጣቀሻ ሰነዶች ማዘጋጀት።

* የተሟጋቾችን ደህንነትና ጥበቃ ለማሻሻል ተጨማሪ ምርምር።

በአውሮፓ ቢሮ የዓለም አቀፍ የሰላም ብርጌድ የምርምርና የስልጠና ክፍል በዚህ ዙሪያ ላይ በወቅቱ እየሰራ ሲሆን የእኛም ጥረት በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ደህንነትና ጥበቃ ግብ ላይ አቋማችንን በመጋራት በአግባቡ ምላሽ ከሰጡት እንደ ሌሎች መያደችና ተቋሞች በትብብር መንገድ ስራውን ማስፋት ነው።

⁶ የአውሮፓ ፕቢኪይ የምርምርና ጥናት ቡድን እንደ ኢኬሲአ አለማቀፍ መያደች ከመሳሰሉት ጋር በዚህ ላይ እየሰራ ይገኛል።

ዋቢ መጻሕፍት

አዳምስ፣ጄ፣አደጋ።የኒቨርሲቲ ኮሌጅ።ሎንዶን አሳታሚ፣ 1987
English Version EX. ADAMS,J.: Risk. University College
London Press. London 1995

አክሰዎርዚ፣ሎይድ፣ሰብአዊ ደህንነት፣በተለዋዋጭ አለም ደህንነት
ለህዝብ።የውጭ ጉዳይና የዓለም አቀፍ ንግድ መምሪያ።አታዋ፣ካ
ናዳ 1991 AX-
WORTHY, Lloyd: Human security: Safety for people in
a changing world. Department of Foreign Affairs and
International Trade. Ottawa, Canada. 1999.

ቤሪስቲይን፣ካርሎስ፣--ማህበራዊ።ርዕስ አንቀጽ ኢካሪያ።ባርሴሎና፣
1991 BERISTAIN, Carlos: Reconstruir
el tejido social. Editorial Icaria. Barcelona, 1999.

ክራውች፣ኢ.ኤ.ሲ እና ዊልሰን፣አር፣አደጋ/የጥቅም ትንተና።ባ
ሊንገር።ኬምብሪጅ (ማስ) 1974 CROUCH, E.A.C., and
WILSON, R.: Risk/Benefit Analysis. Ballinger. Cambridge
(Mass.), 1982.

ድዎርከን፣ጆናታን ቲ፣ የዛቻ ግምገማ።የህዝብ ምርምር ተቋም።ቪ
ርጂኒያ (አሜሪካ) DWORKEN, Jonathan T.: Threat
Assessment Institute for Public. Research. Virginia
(USA), 1999.

ኢጉረን ኤንሪክ፣ “ከደህንነት እቅድ ባሻገር፣አርአ
ያ ወደሚሆን የደህንነት ይዘታ።” የሰብአዊ እርዳ
ታ መጽሔት መስከረም 1993።ብራድፎርድ፣አር.ዩ
EGUREN, Enrique: “Beyond security planning: towards a
model of security management”. Journal of Humanitar-
ian Assistance. Septiembre 2000. Bradford, R.U.

ሎፔዝ ሴሬዞ፣ጄ ዋይ ሎጃን፣ጄ---።አሊያንዛ ርዕስ አንቀጽ።ማድሪ
ድ፣1993 LÓPEZ CERREZO, J., y LUJÁN,
J.: Ciencia y política del riesgo. Alianza Editorial. Madrid,
2000.

ማሆኒ፣ሊያም ዋይ ኤጉረን፣ኤንሪክ፣ዘብ ጥበቃዎች፣ለሰብአዊ መብ
ቶች ጥበቃ አለማቀፍ እጅባ።ኩማሪያን አሳታሚ።ኮኔክቲክት፣1989
MAHONY, Liam y EGUREN, Enrique: Unarmed Body-
guards: International Accompaniment for the Protection
of Human Rights. Kumarian Press. Connecticut, 1997.

ፖል፣ዳያን፣ “ጥበቃ በተግባር፣ሆነ ተብሎ ከሚደረግ ጉዳት ሲ
ቪሎችን ለመጠበቅ የመስክ ደረጃ ስልት።”አርአርኤን ጥም
ር ስራ ወረቀት 30።የባህር ማዶ ልማት ተቋም፣ሎንዶን፣1992

PAUL, Diane: “Protection in practice: Field-level strategies
for protecting civilians from deliberate harm”. RRN Net-
work Paper 30. Overseas Development Institute, London,
1999.

ቫን ብራባንት፣ኮንራድ፣ “የድርጅትን የደህንነትና ጥበቃ ይዘታ ግምገ
ር ቀደም ማድረግ።”ኤች፣ፒጂ ሪፖርት 9።አዲሲያ፣ሎንዶን፣ማርች 19
94 VAN
BRABANT, Koenraad: Operational Security Management
in Violent Environments. Good Practice Review 8. ODI.
London, 2000.

ቫን ብራባንት፣ኮንራድ፣”እጅግ አሰፈላጊና በአብዛኛው ተ
ቀባይነት ያላቸው ድርጅታዊ የጥንቃቄና የደህንነት አሠራ
ር ዘዴዎች” ኤች፣ፒጂ ዘገባ 9 አዲሲያ ሎንዶን ማርች 1993
VAN BRABANT, Koenraad: “Mainstreaming the Organiza-
tional Management of Safety and Security”. HPG Report
9. ODI, London, Marzo 2001.

ምዕራፍ

3

ጠባሳና የመቋቋም ስልት ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች

እንደሰብአዊ መብት ተሟጋችነትዎ በስራዎ ላይ ብዙ አደጋ ያጋጥሞታል። በዙዎቻችሁ በቀጥታ ወይም የሌሎችን ታሪክ በመመስከራችሁ ወይም መዝገባችሁ በማስቀረታችሁ የተነሳ ለእንግልት ተዳርጋችኋል፤ ሰቆቃ ተፈጽሞባችኋል እናም ጠባሳ አትርፋችኋል። ይህ ልምድ የሚያስከትለውን ውጤት መቋቋም እጅግ አስቸጋሪ ሊሆን ይችላል። በተለይም ራሱን የቻለ ጠባሳ ሊያስከትል በሚችለው ስደትና መገለል ላይ ባሉበት ሁኔታ። ጥሩ የጤና እንክብካቤ እና የአጭር ወይም የረጅም ጊዜ በሰቆቃ ጉዳይ ላይ የሚመክር (እንደግል ፍላጎት) ከማህበረሰብ ድጋፍ ጋር ማግኘት አስፈላጊ ነው። በአንዳንድ ጉዳዮች ተገቢውን ህክምና ለማግኘት አስቸጋሪ ነው። ወይ አገልግሎቱ ራሱ የለም በህዝቡ መሃል በነገሰው አጠቃላይ ፍርሃት የተነሳ ወይም ሰቆቃ ለተፈጸመበት ሰው የሚሆን ህክምና ራሱ የለም። ስለዚህ መረዳትንና እውቅናን ሊያገኙበት የሚችሉበትን የማህበረሰብ ጥምረት መገንባት እጅግ አስፈላጊ ነው። እንደግለሰቡ የተለየ ሁኔታ የማህበረሰቡ ድጋፍ ጠባብ ወይም ሰፊ ሊሆን ይችላል። መሰል የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን፣ ቤተሰብ፣ ጓደኞችን፣ የሃይማኖት መሪዎችን፣ መምህራኖችን፣ መገናኛ ብዙሃንን፣ ተቋማትን፣ የማህበረሰብ ቡድኖችን እና ሌሎችንም ሊያጠቃልል ይችላል። ማህበረሰቡ በግል ለሚሰጥህ ድጋፍ ብቻ ሳይሆን ባለስልጣኖቹ ላይ ጫና በማሳደር (መንግስትን ብቻ ሳይሆን የሃይማኖት ባለስልጣናትንም ጨምሮ) የሆነ ነገር መፈጸሙን፣ የተፈጸመበትንም ምክንያት በመጠየቅ እና ለሆነው ነገር እርምጃና ካሳ በመጠየቅ ጣልቃ ገብቶ የመውጣት ሃይል ስላለው ወሳኝ ነው። አንድ ሰው ለደረሰበት ነገር ትርጉም ለመስጠት ልምዱን ማስተንተንና ማዋሃድ አንገብጋቢ ነው። ጠባሳ ምን ያህል ሊጎዳህ እንደሚችል መረዳትም የመቋቋም ስልት ቀይሰህ የአለት ተአለት ህይወትን በመጋፈጥ እንደሙሉ ሰው ለመቀጠል ስለሚያስችልህ መሰረታዊ ነው። ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የእነሱ ልምድ የተለየ ክስተት አለመሆኑን ይልቁንም ግልጽ ለሆነ ግብ በሚገባ ታስቦበት የወጣ የመጨቆኛ ስልት መሆኑን ማወቅ እጅግ አስፈላጊ ነው። ይህ ግንዛቤ ተገቢ ከሆነ የህክምና እርዳታ ጋር፣ ለራስ ከሚደረግ ክብካቤ ጋር፣ ከአሉልኝ ስሜትና ከማህበረሰቡ ድጋፍ ጋር የሰቆቃ ልምድህን እንድትጋፈጠው ሊረዳህ ይችላል።

ይህ ክፍል ላንተ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቹ ከፍላጎትህና ካለህበት ከባቢ ጋር በመዋሃድ እንደመሰረታዊ አርአያ ሊደግፍህ የሚችል ስልት እንድታዳብር ያግዝሃል ብሎ ተስፋ ያደርጋል። የተመሰረተው ቶርንቶ ካናዳ በሚገኘው በካናዳዊያን የሰቆቃ ስለቦች ማእከል እና ሃንጋሪ በሚገኘው ኮርዴልያ መስራች ነው።

፣ጽሁፉ የቀረበው በማሪያ ቴራሳ ድሬሚሲክስ እና ሚሼል ማላርድ ነው።

ሰቆቃ እና የተቀነባበረ የሃይል ተግባር

ሰቆቃና የሃይል ተግባር እንዲያው ዝም ብሎ “የሚሆን” ነገር አይደለም። ኢምክንያታዊ፣ ሁካታማና አብደት የተሞላባቸው የወፊፊ ሰዎች ተግባር አይደሉም። በደንብ የታቀዱ ምክንያታዊ የሆኑ የማህበረሰብ የቁጥጥር ስልቶች ናቸው። የማሰቃያ ቴክኒኮች እና የተቀነባበሩ የሃይል ጥቃቶች ታሪክ ያላቸውና የሚማሯቸው ናቸው። የተለያዩ አገሮች የሚመርጧቸው መንገዶችና ክህነቶች አሏቸው። በግል የሚፈጽሙ ተ የሃይል ጥቃቱን ሆነ ብለው ለግለሰቡ በሚሰማማ መልክ ለክተው ይፈጽሙታል። አንዱ ሰው ሰቆቃ እና የሃይል ጥቃትን በግለሰብ ደረጃ ሊቀበል ቢችልም ዋናው ተደራሲ ግን ግዙፉ ማህበረሰብ ነው። ጠቅላላ አላማው ግለሰቡን በአካል፣ በስነልቦናና በመንፈስ በማጥፋት የእሱን ወይም የእሷን ግዙፍ ማህበረሰብ ማስፈራራት፣ ማሸማቀቅ እና ማፈን ነው። በአብዛኛው የማህበረሰብ መሪዎች የመጀመሪያ የጥቃት ኢላማ የሚሆኑት በአጋጣሚ በሚደርስ አደጋ አይደሉም። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችም ተነጥለው የሚታለምባቸውም ሊያስደንቅ አይገባም። አንድ የማህበረሰብ ጠንካራ መሪ ሲወሰድ ያለምንም ግንኙነት ሲያዝ እንዲሁም ማንም የሆነውን ሳያውቅ ሲቀርና ለማን አቤት እንደሚባል ሲጠፋ ከዚያ እሱ ወይም እሷ በህይወት ተርፈው ግን ተጎድተው ተጠባብሰው እና ተሰቃይተው ሲመለሱ ለተቀረው የማህበረሰቡ አባል እንዳይታገል፣ እንዳይናገር ወይም ፍትህና ርትዕ እንዳይጠይቅ ጠንካራ መልዕክት ያስተላልፋል። በጣም ስኬታም የመጨቆኛ መሳሪያ ሊሆን ይችላል። ሰዎች መታገል፣ መጮህና ግፍን ማውገዝ መቀጠላቸው ራሱ ለጀግንነታቸው እና ለቁርጠኝነታቸው ምስክር ነው። ግን በአብዛኛው ከፍተኛ ዋጋ እንደሚከፍሉ ማንም ሊክድ አይችልም።

ክፍል 1

ሰቆቃ፣ የተቀነባበረ የሃይል ተግባር እና ጤንነት

የካናዳዊያን የሰቆቃ ሰለባዎች ማዕከል ልምድ (ካ/ሰ/ሰ/ማ)

ካ/ሰ/ሰ/ማ ከተቋቋመበት 1969 ጀምሮ ሰቆቃ እና ጦርነት በጤንነት ላይ የሚያሳድረውን ተጽዕኖ በአዋቂዎችም ልጆችም ላይ ጭምር ለይቶ አስቀምጧል። ለአጭርና ለረጅም ጊዜ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ በርካታ የማሰቃያና የተቀነባበረ የሃይል ጥቃቶች አሉ።

አካላዊ

- * ስቃይ፣ የሚያልፍ እና የሚበረታ
- * የተሰበሩ አጥንቶች እና የመጋጠሚያ ስቃይ
- * ውሃ መቋጠር ሰምበር ማውጣት
- * የተጎዳ ጥርስ እና ድድ
- * የልብ ሁከት
- * መኮላሽት እና መምከን
- * ስንፈተ ወሲብ
- * የአንጀት መታወክ
- * መስማት አለመቻል

- * የውስጥ ደዌ
- * የማህጸን መዛባት
- * የመዘውር መታወክ
- * የጀርባ ህመም እና የአከርካሪ መጎዳት
- * ጠባሳ ማውጣት
- * የደም ግፊት
- * የፊኛና የሽንት ቧንቧ መታወክ
- * የተቆረጠ የሰውነት አካል
- * ሽባነትና ወይም አካል በድን መሆን
- * የወሲብ መዛባት
- * ራስ ምታት

ስነልቦናዊ

- * ድብርት
- * የጥፋተኝነት ስሜት የመትረፍ የጥፋተኝነት ስሜትን ጨምሮ ስጋት እና መጠራጠር
- * ፍርሃት
- * የእንቅልፍ መዛባት እንቅልፍ ማጣትና ቅጥትን ጨምሮ ጉዳት በማስታወስ ችሎታ ላይ፣ የማስታወስ ችሎታ ማጣት ከሚገባው በላይ ሆደባሻ መሆን
- * የማተኮር ችግር
- * ባለሥልጣኖችን መፍራት/መሸማቀቅ
- * መነጫነጭ
- * ድንገት በሽብር ስሜት መወረር
- * የራስ መግደል ስሜት እና ራስን የመግደል ሙከራ መሸበር
- * ብልጭ የሚሉ ትውስታዎች እና ጣልቃ የሚገቡ ሃሳቦች የወደፊቱን አሳጥሮ የማየት ግምት
- * የጥልቅ ስሜቶች የመንሸራሸር ችሎታ መቀነስ
- * ለህይወት እና ሊያስገኘው ስለሚችለው ያለ ግምት መቀነስ
- * ለልጆች፣ ለዘመዶች እና ለጓደኞች አለቅጥ መጨነቅ
- * ለራስ ያለግምት መቀነስ
- * ወደ ውስጥ መቀበር
- * መታከት
- * አጠቃላይ ፍርሃት
- * ሃዘን እና ፀፀት

በአካል ላይ የደረሰ ጉዳት በመጨረሻ ሊደንብሉት ሊችሉም (አንዳንድ አይደሉም) በስነልቦናና በመንፈስ ላይ የደረሰውን ለመቋቋም እጅግ ሊያስቸግር ይችላል። ማፈር፣ የውርደት ስሜት፣ ፍርሃትና መገለል በእንደ ዚህ አይነት ሰቆቃ ዋና ንጥረ ነገሮች ሲሆኑ እርዳታ ለመጠየቅም ለሰው ውዳሮው እጅግ አስቸጋሪ ሊሆንበት ይችላል። ይህንን ሰቆቃን ጦርነትንና የሰብአዊ መብት ግፍን ለመቋቋም ግለሰቡ ላይ ብቻ ማተኮር አይቻልም። ሰዎች የሚኖሩት በቤተሰብ፣ በማህበረሰብ፣ በማህበራዊ፣ ፖለቲካዊ እና ኢኮኖሚያዊ መዋቅር እንደመሆኑ የአንዳቸው መነካት በሌላው ላይ ተጽዕኖ አለው። የኑሮ ጥራት በብዙ ነገሮች የሚለካ ሲሆን ጤንነት አንዱ ዋና ቁምነገር ነው። ጤንነት ራሱ ውስብስብ ጽንሰሃሳብ ነው። የምናወራው ስለአካላዊ፣ ስነልቦናዊ ወይም መንፈሳዊ ጤንነት ነው? እንዴትስ አንዳቸው ካንዳቸው ጋር ይገናኛሉ? አንዱ ከሌላኛው የላቀ ነው? ሰቆቃ የደረሰበት ሰው የሆነ የአካል እና የስነልቦና እርዳታ ሊፈልግ ይችላል። ግን ወደዶክተር ጋር ሄዶ በፕላስተር ብቻ ተለጥፎ መምጣት በቂ ነው? ወደቤት ከተመለስክ በኋላ ምን ይሆናል? ራሳቸው ፈርተውና ተሸግቀው ሊሆኑ ከሚችሉት ጎረቤቶችህና ጓደኞችህ ጋር እንዴት ትነጋገራለህ? ስለተወሰኑ ነገሮች ላለመናገር የባህል ማነቆ ወዳለበትና በማያባራ የሃይል ተግባርና ግፍ ወደሚጠበሰው ማህበረሰብ ብትመለስ ምን ይሆናል? ጤናማ ባልሆነ አካባቢ ጤናማ ልትሆን ትችላለህ?

ሰዎች የሚኖሩበት የኢኮኖሚና የማህበራዊ ሁኔታ ጤናን የሚወስኑ የማህበረሰብ ጤና መመዘኛዎች ናቸው። የሃይል ተግባር በማህበረሰብ ውስጥ የጤና መመዘኛ ሆኖ በአግባቡ እንዲጨመር በመስኩ በተሰማሩ ጠበብት መካከል የሚከተሉትን በመጨመር ውይይት እየተካሄደ ነበር።

- * የገቢ እኩል አለመሆን
- * ማህበራዊ መደብለቅ እና መገለል
- * መቀጠር እና የስራ ዋስትና
- * የስራ ሁኔታዎች
- * የማህበራዊ ኢኮኖሚ አስተዋጽኦ
- * በማለዳ የልጅነት እንክብካቤ
- * ትምህርት
- * የምግብ ዋስትና
- * መጠለያ

ሰቆቃ የሚያስከትለውን ውጤት ለመቋቋም ማህበራዊና አካላዊ ሁኔታዎችን ብቻ መጥቀስ በቂ እንዳልሆነ ግልጽ ነው። የሚያስከትለውን ጉዳት መጠን ለማሳወቅ እና ጉዳዩን ለመመዘን መንገዶች ለመሻት ም የሃይል ተግባር በተናጥል ተገልጾ መታየት አለበት። ከጦርነት የሃይል ተግባር የተረፉትንና ሰቆቃ የተፈጸመባቸውን ግለሰቦች፣ ቤተሰቦችና ማህበረሰቦች ለመርዳት በሚያደርገው ጥረት ኢግኖራን ማርቲን ባሮ ስለሰቆቃና ውድመት የገለጸውን የስነልቦናና ማህበራዊ ጽንሰሃሳብ ካ/ሰ/ሰ/ማ እንደመዋቅር ይጠቀማል። ማርቲን ባሮ በ1970ዎቹ በኤልሳልቫይር ይሰራ የነበረ የስፓኝ የካቶሊክ ቄስና የስነልቦና አዋቂ ነበረ። ስራዎቹ በሃርቫርድ ዩኒቨርሲቲ ማተሚያ ቤት ታትመዋል። በሃርቫርድ የሚገኙ የስራ ባልደረቦቹ ስራውን ለመተርጎም ሲቀርቡት “በእናንተ አለም ታተም ወይም ተፈጠም ነው። በእኔ ግን ታተም እና ተፈጠም ነው” ሲል መልሷል። በእርግጥም በ1981 በነፍሰገዳይ ቡድን በተደረገ ፍጅት በመስክ ስራ ላይ እንዳለ ከሌሎች ቁሶችና ምሁራን እንዲሁም የቤት ሰራተኛው ከነልጁ ጋር ተረሸኗል። “የሰቆቃ ባህል” እንዴት እንደሚሰፍን ንድፈሃሳቡ ገለጻ አድርጓል። ንድፈሃሳቡ የካ/ሰ/ሰ/ማ ከሰቆቃ ለተረፉ አገልግሎት የሚሰጥበትን ሞዴል መሰረተሃሳብ ጭምር አስቀምጧል። አገልግሎትን ከሰቆቃ የተረፉትን የተለያዩ ፍላጎት

ከማሟላት ጋር በማጣመር አገልግሎት የሚሰጥ ሁለንተናዊ ሞዴል ነው። የ “ቤት ውስጥ” አገልግሎትን ጨምሮ ለካ/ሰ/ሰ/ማ ደንበኞች አገልግሎት ከሚሰጡ ወይም ከሌሎች የደንበኞቹን ፍላጎት ከሚያሟሉ ጋር የሚያገናኙ ግዙፍ (ውስብስብ) ግለሰቦችና ድርጅቶች ጋር ያለውን ጥምረትም ጭምር ያጠቃልላል

እንደማርቲን ባሮ ሶስት አይነት የስነልቦና ማህበራዊ ሰቆቃዎች አሉ።

1. ምንም እንኳ ግለሰቡ ዋናው የተቀነባበረ የሃይል ጥቃቱ ስለባ ሲሆን ም የሰቆቃው ተፈጥሮ በማህበረሰቡ ምንጭ ላይ ይወድቃል። ሰቆቃና የተቀነባበረ የሃይል ጥቃት በመሰረቱ የማህበረሰብ ችግር እንጂ ተነጥለው የቆሙ በግለሰቦች የሚፈጸሙ ድርጊቶች አይደሉም። ፈቃድ በበርካታ የተለያዩ ደረጃዎች በማግኘት እንደማህበራዊ የቁጥጥር መንገድ ይከሰታል። የድርጊቱ ፈጻሚ በቅርብ አለቃው ወይም አለቃዋ ሲፈቀድለት/ላት የቅርብ አለቅዬው ደግሞ በቅርብ አዛዥ ወይም አዛዥ እያለ የእገ ስንሰለቱ ወደላይ ይወጣል። ማህበረሰቡም በዝምታ ወይም የነገሩን መሆን ባለማመንን በመካድ ተባባሪ ሊሆን ይችላል።

2. ሰቆቃ የማህበረሰብ ምርት እንደመሆኑ ግለሰብ ስለባውም ሁኔታውን ያባባሰው ማህበራዊ ስርዓትም ህክምናና ፈውስ ያሻቸዋል። ግለሰቡን ማሸግ ብቻ አይባቃም። እሷ ወይም እሷ ሰቆቃ እንዲፈጸም ም ከንደት ወደሆነበት ቦታ ተመልሰው የሚላኩ ከሆነ እንደገና ሌላ ሰቆቃ ሊከሰት ይችላል። ሰቆቃና የተቀነባበረ የሃይል ጥቃት የማህበረሰቡ ችግር ከሆነ መፍትሄውም ማህበራዊ መሆን አለበት።

3. ሰቆቃውን ያመጡት መንሰኤዎች ሳይነኩ ከቀሩ ሰቆቃውም ስር ሊሰድ ይችላል።

የስነልቦና ማህበራዊ ሰቆቃ ግንዛቤ የተቀነባበረ የሃይል ጥቃት የ “ሰቆቃ ባህል” ማህበረሰብን ሁኔታም ሊፈጥር ይችላል። በተለይም፤

- * ማህበራዊ ልዩነትና እኩል አለመሆን ሲሰፍን፤
- * በተቋም ደረጃ መዋሸትና የዝምታ ክበቦች ማህበራዊ እውነታውን ሲያደብስብ፤

* የተቀነባበሩ የሃይል ጥቃቶችና ጦርነት ግለሰቦችን፣ ቤተሰቦቻቸውና የግል ጥምረቶቻቸውን እንዲሁም አባል የሆኑበትን ማህበረሰብ ሲጎዱ ነው።

መካድ ግለሰብ ቤተሰብና መላው ህብረተሰብ የሚጠቀምበት መከላከያ ዘዴ ነው። ማርቲን ባሮ የዝምታ ክበቦች ብሎ በሚጠራው የሚከተሉት መንገዶች ይሰራል።

በግለሰብ ደረጃ ተራፊው፤

- * ልምዱን ያምቃል--እሱ ወይም እሷ ማስታወስ አይፈልጉም።
- * ስቃዩን ካስከተለው ሁኔታ ሌሎችን መጠበቅ ይፈልጋል--አስቀያሚ ከሆነው ልምድ ጋር ሌሎችን ማጋፈጥ አይፈልግም።

* ሌሎች ይረዱኛል ወይም ያምኑኛል ብሎ አይጠብቅም-- አንዳንድ ጊዜ ሰዎች እርስ በራሳቸው

እንዴት እንደሚጨካከኑ መረዳት ያስቸግራል። የሰቆቃ ታሪክ በአብዛኛው የተቀባቡና የማይታወቁ

ይመስላሉ። በአብዛኛው በፈጻሚው በኩል ይህ ሆነ ተብሎ የሚደረገው ስለአስቃቂው ነገር ማውራት አለመታመንን እንዲጋብዝ ነው። እንዲሁም በአንዳንድ ባህሎች ስለተወሰኑ ነገሮች ማውራትን የሚከለክል ማነቆ በተለይም የጾታንና የወሲብን ጥቃት በተመለከተ አለ። ስለባውን ራሱን ለደረሰበት ነገር መውቀስ ያልተለመደ ብቻ ሳይሆን በአንዳንድ ጉዳዮች እንዲያውም እንዲገለል ወይም ለክብር ግድያ ኢላማ እንዲሆን ይደረጋል።

በቤተሰብ ደረጃ የቅርብ አባላቱ፤

- * መጥፎ ትዝታዎችን ባለመቀስቀስና መደበኛ ህይወቱን እንዲያሳድግ በማበረታት የሚያፈቅሩትን ለመከላከል ይፈልጋሉ።
- * ስለሰቆቃ ልምድ በጭራሽ መናገር አይፈልጉም--ልንመክትለት አልቻልንም የሚል የጥፋተኝነት ስሜት በቤተሰቡ ላይ ሊያንጸባርቅ ይችላል።
- * ከዘመዶች፣ጓደኞች፣ድጋፍ ሰጪዎች፣ወዘተ ራስን ማግለል--በሌሎች እምነት ማጣት ያልተለመደ አይደለም።ሰቆቃ ውም በቤተሰቡ ዙሪያ ተወስኖ ወደሌሎች እጅን ለመዘርጋት ይበልጥ አስቸጋሪ (ምናልባት ራሳቸው እጅግ ከመጨናነቃቸውና መፍራታቸው የተነሳ)ሊሆን ይችላል።
- * የሰቆቃውን ሁኔታ በመርሳት ወደፊት የመቀጠል ፍላጎት--የመትረፍ ፍላጎት ከሁሉም በላይ ቦታ ይይዛል።
- በህብረተሰብ እና ተቋም ደረጃ ሰዎች፤
- * ቸላ ለማለት መወሰን--እንደገናም እንዲህ አይነት ነገር በሚፈጸምበት ህብረተሰብ ውስጥ መኖርን ለመገመት ይቸግራል።
- * አደጋ ላይ ነኝ የሚል ስሜትና ጣልቃ ለመግባት መፍራት--ሰዎች በኑሮና ቤተሰባቸውን በመጠበቅ ይጠመዳሉ።
- * ለመርዳት ወይም ሁኔታውን ለመለወጥ አቅም የማጣት ስሜት--ችግሩ እጅግ ግዙፍ፣ሊገዳደሩትም እጅግ የሚያስቸግር፣ፍርሃቱም እጅግ ትልቅ ይሆናል።
- * ሰለባዎቹን መውቀስ--አብዛኛውን ጊዜ የተራፊዎቹ እንቅስቃሴ ይወቀሳል።ተራፊው የቤተሰቡን ጥበቃና ደህንነት ባለመጠበቅ ሊወቀስ ይችላል።
- * የ “ውጭ በሆኑ ጉዳዮች” ለመጨነቅ አለመፈለግ--ተጀቡኖ መታጠር በተለይም ልምድ የሚገኘው በተዘዋዋሪ በተለየ ቡድን ከሆነ ለግዙፍ ችግሮች የተለመደ መልስ ነው።

የድጋፍ ክበቦች

- ሰቆቃ በህብረተሰብ ውስጥ እንዴት እንደሚነሳ ከተረዳን እንዴት መጋፈጥ እንደሚቻል ወደማወቁ እንሄዳለን።የሰቆቃን አመጣጥ (የዝምታ ክበቦች) ማርቲን ባሮ የገለጸበት መሰረተሃሳብ እንደተጨማሪ መንደረደሪያ ሊውል ይችላል።አሁን የድጋፍ ክበቦች (ጥንት የድጋፍ ግምባሮች) ተብሎ ይጠራል።በግለሰብ፣በቤተሰብ፣ ህብረተሰብ/ተቋማዊ መካድን በሶስት የተለያዩ ደረጃዎች በመፍጠር በሚከተሉት መንገዶች ወደድጋፍ መለወጥ ይቻላል።
- በግለሰብ ደረጃ ተራፊው፤
- * ድጋፍንና መረዳትን ማግኘት--ጓደኞችና ቤተሰብ ያዳምጣሉ እውቅናም ይሰጣሉ ወይም ልምድን ያጸናሉ።
- * የሰቆቃ ውጤቶችን “ገድቦ” ለማቆየት የመቋቋሚያ ስልቶችን መማር--ለምሳሌ ሰቆቃውን የሚያስታውስ ቦታን መራቅ፣ጤናማ የኑሮ ዘዬን መለማመድና መጠበቅ፣ከሌሎች ጋር ያለን ግንኙነት መጠበቅ።
- * ለልምድ “ትርጉም” መስጠት--“የተጎዳሁት ለሌሎች የሰብአዊ መብት ስታገል ነው።ይህ ፈቅጆ የምከፍለው ዋጋ ነው።” ወይም መንፈሳዊ ህይወትን ማጠናከር (ለምሳሌ አንዱ የሃይማኖት ተግባር ለስቃይ ትርጉም መስጠት ነው)።
- * በቤተሰብ እና በማህበረሰብ በበጎ መታወቅ።
- በቤተሰብ ደረጃ እነሱ፤
- * ግንዛቤ ማሳደግ--የሰቆቃ ልምዶች በአብዛኛው ከሰው ሰው ይለያያሉ።ዝምተኛ፣ይበልጥ የተገለጹ፣በቀላሉ የሚደነግጡ፣በደንብ የማይተኙ እና የሚገጩገጩ፣ቁጡና የተደበሩ ሊሆኑ ይችላሉ።ቤተሰብ ይህ ባህሪ ከየት እንደሚመጣ ይረዳል።
- * ለመቋቋም ድጋፍ የሚሆኑ ዘዴዎችን ማግኘት--ማዳመጥ፣ለሰውዬው ዘና ያለ ቦታና የግል ጊዜ መስጠት።ለተራፊው በቅርብ መሆንና ከፍርድ ነጻ የሆነ ድጋፍ መስጠት።
- * ሰቆቃ በቤተሰብ ላይ የሚያስከትለውን ውጤት መገንዘብ--ተመልሶ የሚመጣው ሰውዬ እንደበፊቱ አለመሆኑን መገንዘብ አስቸጋሪ ነው።በመለየት ምክንያት ልጅ ወላጁን፣ሚስት ባሏን፣ወላጅ ልጁን ያጣል።የተለየው ሰው ሲመለስ ነገሮች ፍጹም ልዩ ሊሆኑ ይችላሉ።ልጅ በወላጆቹ ስለተረሳ ሊናደድ ይችላል።ሚስት ባሏ ከቤት በመጥፋቱ የተነሳ ባህሉ ከሚጠይቀው ውጭ ቦታ በመውሰዱ የጾታ ግንኙነት ሊዛባ ይችላል።የቤተሰቡ ትስስር በዚህ ምክንያት ሊጎዳ ይችላል።
- * ከህብረተሰቡ ጋር ትስስር መፍጠር--ያሉትን አገልግሎቶች፣ምክር እና የመልሶ ማቋቋም አቅርቦት ማድረግ።
- ግምባርና ህብረት ለመፍጠር ከድርጅቶች ጋር መገናኘት።

- በህብረተሰብ እና በተቋም ደረጃ፣ህብረተሰብ፤
- * ለፍትህ እና እውቅና እድል ይሰጣል--በእውነት ማፈላለግና እርቅ ሂደቶች፣ፍርድ ቤቶች እና ማካካሺዎች።
- * ትምህርት፣ጤና እና የማህበራዊ አገልግሎቶች በቅርብ ይገኛሉ--በሰቆቃ ተራፊዎች ማገገም ላይ ብቻ ያተኮረ ክሊኒክ በቂ አይደለም።ክሊኒኩ በገንዘብም በፖለቲካም በጂኦግራፊ ክልልም ቅርብ መሆን አለበት።
- * ማህበራዊ እርቅ ለማውረድ ሁኔታዎችን ያመቻቻል።
- * የተረፉትንም ያልተረፉትንም የሚዘክር የመታሰቢያ ባህል ይመሰርታል።

የእንክብካቤ ተያያዥነት የግምባር ክበቦችን ወደተጨማሪ የድጋፍ ክበቦች ካሰፋን ሊታሰብባቸው ከሚገቡ ሌሎች በርካታ ነገሮች ጋር ተያያዥነት ያለው እንክብካቤ ቤ ይፈጠራል።እነዚህ ነገሮች ከሚጨምሩት ውስጥ፤

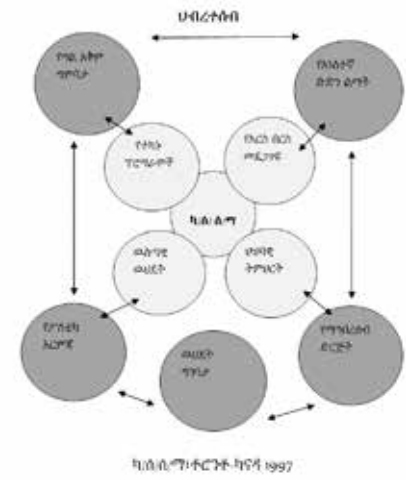

ካ.ሰ.ሰ.ማ.፣ቲ.ግ.ቶ.ካናዳ 1997

ተያያዥነት ያለውን እንክብካቤ ወደተጨማሪ የአገልግሎት ዘርፍ ወደ እውነተኛ የህብረተሰብ እድገት ሞዴል ለመተርጎም ወደተጨማሪ ክብቦች መስፋፋት ያስፈልጋል። ስለራስ አቅም ያለ ግንዛቤ ከሚያድግበት የግል አቅም መገልበት ወደ አነስተኛ የቡድን እድገት የሚደረገውን እንቅስቃሴ ለማረጋገጥ ይህ አስፈላጊ ነው። እነዚህ የማህበረሰብ ድጋፎች የግል የባህሪ ለውጥ በማምጣትና በግልጽ በተቀመጡ የማህበረሰቡ ጉዳዮች ላይ የህብረተሰብ/ባለሙያ ውይይት ወደሚቀሰቅስና እርምጃ ወደሚወስድ የህብረተሰብ ድርጅት ክብብ በማምራት የግጭት ጉዳዮችን ከፍ ወዳለ ንቃተህሊና ደረጃ ያሳድጋሉ። በመሆኑም ቀጣዮቹን ጥምሮችና ምክር አገልግሎቶች በመመስረት ለጤናማ ፖሊሲ በመቀስቀስ እንዲሁም ግጭቶችን በመፍታት ትብብር ለመቀዳጀት በአብዛኛው ከሌሎች የህብረተሰቡ ቡድኖች ጋር ይቀናጃል። የራስን አቅም በማጎልበት ፍጻሜ የሚያገኘውን የክብብ ሰንሰለት አልባት ለመስጠት ብዙውን ጊዜ ፖለቲካዊ ተግባራዊነትን የሚያመጣ አምስተኛ ክብብ ያስፈልጋል። እንዲህ ያሉ ፖለቲካዊ እርምጃዎች ዘላቂ ራዕይ በመፍጠር፣ ለወደፊት የሚመረጥና የተሻለ ተሳትፎ ያለበት ዴሞክራሲ በማምጣት ሰፊ ማህበራዊ እንቅስቃሴን ይደግፋሉ።

ካ/ሰ/ሰ/ማ ከታች የተመለከቱት ሂደቶች ይሆኑ ዘንድ ለማረጋገጥ ከተከተላቸው ስልቶች ውስጥ እንደ ሰፊ ምክር ያሉ በተለይ የተቀረጹ፣ እንግሊዝኛ እንደሁለተኛ ቋንቋ (በተለይ ከሰቆቃ ለተረፉ የተቀረጸ)፣ የህብረተሰቡን አባላት ጓደኛ ማድረግና ቴራፒ ለማግኘት ከባለሙያ አገልግሎቶች ወይም የህክምናና የህግ ሰነዶች ጋር ግንኙነት መፍጠርን ያካትታሉ። ቀጣይነት ያላቸው የእርስ በርስ መደጋገፍ ቡድኖች (የአቻ ድጋፍ) ከላይ ከተገለጸው ትልቁ ስርዓት ጋር ተራፊዎች መስተጋብር እንዲያደርጉ ያዘጋጃቸዋል። ምንም እንኳን የካ/ሰ/ሰ/ማ አገልግሎት የተፈጠረው በአብዛኛው በስደተኛነት ካናዳ ለሚመጡ (በመሆኑም የምክር አገልግሎትና የቋንቋ ስልጠና) ቢሆንም እንዴት ህብረተሰቡና የህክምና-ህግ አገልግሎት በማገገም ሂደት ውስጥ መሳተፍ እንደጀመሩ ማወቅ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በተለይ አስፈላጊ ነው። ሁሉም ባይሆንም አብዛኛዎቹ ከላይ የተመለከቱት መዋቅሮች በመስኩ ከተሰማሩ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፍላጎት ጋር በተሳካ መንገድ ሊጣጣሙ ይችላሉ። ቀጣይነት ያለው የአቻ ድጋፍ በማገገም ሂደቱና ከሰፊው ህብረተሰብ ጋር ያለውን ግንኙነት በማጠናከር በኩል ወሳኝ መሆኑን አስመስክሯል። ሁኔታው እጅግ ተስፋ አስቆራጭም እንኳ ሲመስል የተራ ሰዎችን አጋርነት ሃዘንን ከሚጋሩ በስልጣን ካሉ ሹሞች ጭምር ማግኘት የማይቻል አይደለም። የእነዚህን ግንኙነቶች ጠቃሚነት በአእምሮ መያዝና ሲከሰቱም ማወቅ በማገገም ሂደቱ እጅግ ጠቃሚ መሳሪያ ነው። ህዝባዊ ትምህርቶችና ዓለም አቀፍ ጥምረቶች ካ/ሰ/ሰ/ማን ከህብረተሰቡና ፖለቲካዊ እርምጃ ከሚጠይቁ ሰፊ ጉዳዮች ጋር መቆራኘት ያስቻሉት አስፈላጊ መሳሪያዎች ናቸው። ከአካባቢው ህብረተሰብ ጋር ብቻ ሳይሆን ከሰፊው ዓለም አቀፍ ጋር የሚደረግ መስተጋብር ለሰብአዊ መብት የሚደረገውን ትግል ውጤትና ርቀት ያሻሽላል። ለብቻ

ና ተገልጦ ሊሳካ የማይቻለው ሰፋ ባለ የድጋፍ ጥምረት ውስጥ ስኬታማ ይሆናል።

ሰቆቃ የተፈጸመባቸውን ሰዎች ስትረዳ የሚከተሉትን አስታውስ፤

- *የሰቆቃ ልምድ እንደግለሰቡ ሁሉ በራሱ የግል ነው።
- *ሰቆቃን በመቋቋም ጉዳይ ስትረዳ ሂደቱ የሁለትዮሽ መሆኑን ልብ በል። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተራፊውን ይገመግመዋል ተራፊውም ተሟጋቹን ይገመግመዋል።
- *ተራፊው ትረካውን ይቆጣጠራል። ሰዎች ታሪካቸውን ግልጽ የሚያደርጉት በራሳቸው ጊዜ መሆኑን አክብር።
- *የምትገመግምበትን አውድ አጠጋቢ-ያንተን አውድና የተራፊውን። አንተ ራስህ ሰቆቃ ተፈጽሞብህ ከሆነ ካንተ ሰቆቃ ጉዳይ ጋር የተያያዘው ልትረዳው ከምትሞክረው ሰው ጋር ያለህን መስተጋብር እንደሚወስነው ልብ በል።
- *ግምትን አስወግድ።
- *ድጋሚ መሳቀቅን ተከላክል።
- *የራስህን ውሳኔን እውቅ። በሌላ ሰው ሰቆቃ የመሰቅዬትን ሂደት ልብ በል።
- *በተራፊው ስጋቶችና ፍላጎቶች እና በራስህ መካከል ያለውን ሚዛን ጠብቅ።
- *ለስሜት መሳሳትን ከእውቀትና ብቃት ጋር አቀናጅ።
- *ተያያዥነት ባለው እንክብካቤ ውስጥ የድጋፍ አገልግሎት ሰጪ ጥምር አካል መሆንን አስታውስ። ያለሃይል ምንጭ ወይም ብቻህን አይደለህም።

ከቀጥታ የሰቆቃ ልምዶች በተጨማሪ አብዛኛውን ጊዜ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሚረዷቸው ሰዎች ሰቆቃ ይጋለጣሉ። ሁለተኛ ወይም በሌላው ሰው ሰቆቃ መስቅዬት ያልተለመደ አይደለም። በውስጥ ያለውን በሌላ ሰው የመስቅዬትን ምልክቶች ለማሳየት ከታች ያለው ስዕል እንደመሰረታዊ መመሪያ ሊያገለግልና መዘዙንም ለመመከት ምን መደረግ እንዳለበት ሊያሳይ ይችላል።

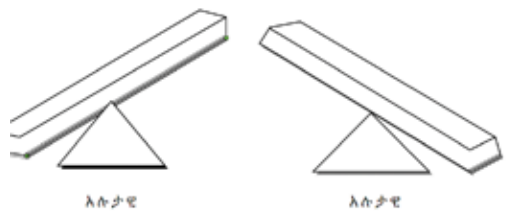
ስለሌላ መስቅዬት

ራስን ከሚገባ በላይ ማመሳሰል

- * ለተራፊ ከሚገባው በላይ ማዘን
- * እንደወላጅ መሆን
- * ተጨባጭ ያልሆነ ግምት
- * ስለሰቆቃው ማሰብ ለማቆም አለመቻል
- * እኔ ብቻ ነኝ ልረዳ የምችለው
- * ለመርዳት ያለመቻል ብሎ ማመን

መሸሸ

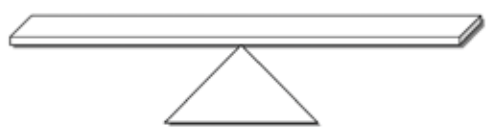
- * ርህራሄ ማጣት
- * ለተራፊው ዝግ መሆን
- * ጨለምተኛ ግምት
- * ስለሰቆቃው ለማሰብ አለመፈለግ
- * ማንም ሊረዳ የሚችል የለም ብሎ ማመን
- * ለመርዳት አለመቻል

እሱ ታዊ እሱ ታዊ
ካ/ሰ/ሰ/ማ፣ ቮሮንቶ-ካናዳ 1997

ስለሌላ ሰው መስቅዬት እና ነጻ ማለቅን መከላከል ሚዛን ይጠይቃል፤

- * ስለራስ እውቀት
- * በግልጽ የተሰመሩ ድንበሮችና ሚናዎች
- * ጠንካራ የግል እና ተቋማዊ የድጋፍ ስርዓት
- * አስጨናቂዎችን ማወቅና እውቅና መስጠት

እዎን ታዊ
ካ/ሰ/ሰ/ማ፣ ቮሮንቶ-ካናዳ 1997

¹⁸ የዚህ ጽሁፍ ሁለተኛ ክፍል በሌላ ሰቆቃ ስለመስቅዬት በስፋት ያብራራል።

የካ/ሰ/ሰ/ማን የስራ መርሆች ማጣጣም

- * እንደገና አቅምን ማጎልበት--ተራፊዎች ለራሳቸው ማገገም ባለቤት ናቸው።
- * የፖለቲካ፣ የሃይማኖት እና የባህል ጥልቀትን መገንዘብ--ሰቆቃ በጣም የግል ነው። የትኛውም ሁለት ሰዎች ተመሳሳይ ልምድ አይኖራቸውም። ማገገም በጣም ውስብስብ ሲሆን በተለያዩ አለማዊ አመለካከቶች፣ እምነቶችና የግለሰብ የመቋቋም ሁኔታ ይለያያል።
- * ተለማጭነት።
- * ሁለንተናዊ አቀራረብ--የተራፊ ፍላጎት ፈርጆ ብዙ ነው። ጉዳዩ የአካል ብቻ ሳይሆን የስነልቦናና የመንፈስም ጭምር መሆኑን ተገንዝብ። የኑሮ ደረጃ ጥራትም በማገገም ሂደቱ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል። ለተራፊ ፍላጎት መልስ ሲሰጡ ከባለሙያ ጀምሮ እስከማህበረሰብ መሰረት ያለው አገልግሎት መስጠት አስፈላጊ ነው። ከራስዎ የሰቆቃ ልምድ ጋር ሲታገሉ አገልግሎቶች እና ጥምሮች መኖራቸውን ተገንዝበው ይጠቀሙባቸው።
- * እምነት፣ ምስጢር መጠበቅ፣ አክብሮት ለራስዎና አብረዎቻቸው ለሚሰሩት/ለሚሰሩላቸው እጅግ አስፈላጊ ነው።
- * አቅም ከተራፊው ጋር ይቆያል--በሰቆቃ ምክንያት አቅም ቢሰናድ የተገፋህ መሆን የለብህም። የምትረዳቸው ሰዎችንም ጨምሮ።
- * እንደሰብአዊ መብት ተሟጋች ለምታደርጋቸው ጥያቄዎች ግምገማዎች ጥንቃቄ መውሰድ እጅግ አስፈላጊ ነው። ተአማኒነት ለማግኘት ብቻ ሳይሆን ባንተም በምትረዳው ሰውዬ ላይ ሊደርስ በሚችለው የድጋሚ ሰቆቃ ሲባል።
- * ንቁ አዳማጭነት--ሰውዬው በሚነግርህ ላይ አተኩር። በተቻለ ግልጽነት አዋህደው።
- * ዘዴ የተመላበት ዝምተኝነት--አንዳንድ ጊዜ ዝም ብሎ ከሰው ጋር መሆን ብቻ ጥሩ ነው። ዝምተኝነት ባዶነትን ያመለክታል ማለት አይደለም።
- * የድጋሚ ሰቆቃ የሚያስከትሉ ነገሮችን መገንዘብ።

በመጨረሻም ከማርቲን ባሮ ስራ በተጨማሪ ብዙ ድርጅቶች የሚጠቀሙባቸው በደንብ ተለይተው የታወቁ መሰረተሃሳቦች አሉ።

- * ሰቆቃ ሰፊ የሆነ ማህበራዊ ጉዳይ እንጂ የህክምና ጣጣ ብቻ አይደለም።
- * ችግሩ ሰቆቃው እንጂ ከሰቆቃው የተረፈው አይደለም።
- * ተራፊዎች የራሳቸው የማገገም ባለቤት መሆን አለባቸው።
- * በጎ ፈቃደኞች(የማህበረሰብ አባላት) የለውጥ አንቀሳቃሽ ናቸው።
- * መሰረታዊ ሁለንተናዊ እሴቶች(ሰብአዊ መብቶች) ጠንካራ ምስሶ ናቸው።
- * የቡድን ስራ ወሳኝ ነው።

ክፍል 2

በሌላ ሰው መስቅዬት እና ነዶ ማለቅ

የኮርዴሊያ ፋውንዴሽን ልምድ(ኮርዴሊያ ፋውንዴሽን ሃንጋሪ በዶ/ር ሊላ ሃርዲ ፈቃድ የተዛመደ)

ሰብአዊ መብት ተሟጋች በአንድ ጊዜ ሁለት ቦታ ይይዛሉ። ከሰብአዊ መብት ረገጣ ሰለባዎች ጋር ይሰራሉ ራሳቸውም የሰብአዊ መብት ረገጣ ሰለባ በመሆን በአንድ ጊዜ ሰለባና ረዳት ይሆናሉ። ስለዚህ ከራሳቸው ቀጥታ ሰቆቃ አልፈው ሰብአዊ መብት ተሟጋች ከደንበኞቻቸው የሰቆቃ ልምድ ጋር ይጋፈጣሉ። ከሌሎች ከፍተኛ ጭንቀትና አደጋ ካለበት ስራ ላይ እንደተሰማሩ ሁሉ ሰብአዊ ተሟጋች በተለይ በሌላ ሰው ስቃይ በመስቅዬት ለሁለተኛ ሰቆቃ፣ በሃዘን መታከትና ለመንደድ ይዳረጋሉ። “ሰቆቃ የሚጋባ” ነው ስትል ጁዲዝ ሄርማን ጽፋለች። የመጋባቱ መንስኤ የሰዎች ግንኙነት ነው። ሰዎች እርስ በርስ በሚያደርጉት መስተጋብር ሰቆቃ በብዙ መንገድ ይተላለፋል። ውስብስብ ብ፣ የተቀራረበ እና ከትውልድ ትውልድ የሚሸጋገር ነው።

በሰው ሰቆቃ መስቅዬት

በሰው ሰቆቃ መስቅዬት ምን ማለት ነው? ከድህረ ሰቆቃ ምስቅል ቅል ጋር ተመሳሳይ ቢሆንም ቀለል ያለ ነው። እንደሚከተለው ይመስላል።

- * ርህራሄ--የደንበኛውን አላማታና ተስፋ ማጣት የራስ ጉዳይ ማድረግ
- * ለረጅ ሚና ከሚገባው በላይ ስሜት ማንጸባረቅ-ደንበኛውን ከሚገባው በላይ መንከባከብ-የደንበኛው ጥገኛ የሆነ ባህሪ እና የረዳቱን ችሎታ የሚጠራጠር
- * ለራስ ህይወት የጥፋተኝነት ስሜት
- * የሙያ ድንበርን መጣስ
- * የረዳቱ አቅመቢያ የመሆን ስሜት
- * በሁኔታው ላይ ቁጥጥር ማጣትና አንድ ቦታ ተሰንቅሮ መቅረት

ጨካኝ ኢሰብአዊ እና አዋራጅ የሆነ ሰብአዊ ግንኙነት የአንድን ሰው በሰብአዊ ፍጡር ላይ ያለን እምነት ሊደመስስና የሰብአዊ መብት ተሟጋቹንም ቁስል ሊጨምር ይችላል። የሰቆቃ ልምድን መጋፈጥ የራስን የሰቆቃ ልምድ ሊቀሰቅስ ይችላል--የረዳቱን ሚና ማን ይመርጣል? በሌላ ሰው ሰቆቃ መስቅዬት ባለበት ቡድን ውስጥ ሲሰሩ ጠርጣራ የሆነ ዝንባሌ በማብቀል (“ሁሉም ሊይ ዘኝ ያሳድደኛል” ወይም “እሱ ወይም እሷ የመንግስት ሰላይ ናቸው”)፣ አንዱን ወንጀለኛ ሌላውን ደካማ የቡድኑን አባል በመሰዋት የአጥቂ/ሰለባ ስሜት መልሶ ሊፈጥር ይችላል። ቡድኖችና ድርጅቶች በእንደዚህ አይነት ችግር የተነሳ በተለይም ለእንደዚህ አይነት ጉዳይ መፍትሄ የሚሰጥ ቀልጣፋ የሆነ ፖሊሲና አሰራር በሌለበት ለመፍረስ ተዳርገዋል።

ነደ ማለቅ

ቃሉን እንደቀመመው እንደኒው ዮርኩ የስነልቦና ምሁር ዶ/ር ጄፍሩደንበርግር ከሆነ ነደ ማለቅ ማለት የቆሙለት አላማ፣ የተከተሉት መንገድ፣ የያዙት ግንኙነት የሚጠበቀውን ውጤት ሳያመጣ ሲቀር የሚከሰት መታከት ወይም መበሳጨት ነው። ነደ ማለቅ ከጥሩ አላማ የሚጸነስ ችግር ሲሆን ይህ የሚሆነውም ሰዎች ከእውነታው ጋር ያልተገናኘ ግብ በማንገብ ሃይላቸውን ሲያሟጧቸውና ከራሳቸውና ከሌሎች ጋር ሲቆራረጡ ነው።

የነደ ማለቅ ምክንያቶች

- * ትልቅ/ፍጹም የስሜት ጫና
- * የተለዩ የሰብአዊ ባህሪያት (ሰብአዊነት፣ ርህራሄ፣ መረዳት) ከሰብአዊነት ጋር ሲሟገቱ
- * ደንበኛን ማእከል ያደረገ ዝንባሌ--“በእውነታ መሸበር”
- * የግጭቶች ሚና፣ ሴቶችና የነደ ማለቆች-መጨነቅና የጥፋተኝነት ስሜት “ከልዩ እናትነት” ወይም “ከልዩ የቤት እመቤትነት” ጋር ሲሟገቱ

የነደ ማለቅ ምጻት በፍጹም ጉጉት፣ አዲስ ጉልበትና ሃሳብ ተሞ

ልቶ ስራውን ወይም ሁኔታውን በጀመረ ያው ሰውዬ ላይ መከሰቱ ነው። እንደዚህ አይነት ሰው በአብዛኛው ሊሳካ ስለሚችለው ነገር እጅግ ከፍተኛ ግምት አለው። ጊዜ ባለፈ መጠንና የታለሙት ሁሉ ሳይሳኩ ሲቀሩ ጉጉቱ ቀዝቅዞ እንደመታከት ያለ ነገር በቦታው ይተካል። ያለመትን ግብ አሳንሶ ከእውነታው ጋር እንደመጣጣም ንዴትን በማመቅ ግለሰቡ ይበልጥ ይፋትራል።

ከነደ ማለቅ ጋር ሶስት ነገሮች ይያዛሉ፤

- * የሚና ግጭት፣ እርስ በርስ የሚጋጩ ሃላፊነቶች ያሉበት ሰው በብዙ አቅጣጫ፣ እንደሚጎተት ይሰማዋል። እናም ቅደምተከተል ሳያወጣ ሁሉንም ባንድ ጊዜ ለመስራት ይሞክራል። ውጤቱ ከነደ ማለቅ ጋር የተያያዘ መታከትና መድከም ይሆናል።
- * የሚና ግልጽ አለመሆን፣ ግለሰቧ ምን እንደሚጠበቅባት አታውቅም። ጥሩ የሙያ ሰው መሆን እንደሚጠበቅባት ታውቃለች ግን እንደአርአያ የምትከተለው ወይም መመሪያ ስሌላት እንዴት እንደምታሳከው እርግጠኛ አይደለችም። ውጤቱ የሚረባ ነገር እንደሰራችሁ ሆኖ በጭራሽ አይሰማትም።
- * የሚና ጫና፣ ግለሰቡ እምቢ ማለት ስለማይችል እስኪነድ ድረስ ከሚችለው በላይ ሃላፊነት ይወስዳል።

ምልክቶች

አጀማመሩ ዝግ ያለ ነው። የመጀመሪያዎቹ ምልክቶች ስሜታዊነትና የአካል መድከምን ያካትታል። የመገለል ስሜት፣ ጨለምተኝነት፣ ትዕግስት ማጣት፣ አሉታዊነት እና ስራንና ከስራው ጋር የተያያዙትን እስከመጥላት የሚያደርስ የመገንጠል ስሜት በግለሰቡ ላይ መታያት ይጀምራል። ፍጹም በከረሩ ጉዳዮች በአንድ ወቅት እጅግ ሲጨነቅላት ከነበረው ፕሮጀክትና ቡድን ራሱን ከልሎ እስከነአካቴው ግድ ወደ ማጣት ይሄዳል።

- * የስሜት፣ የአዕምሮ እና የአካል ድካም
- * የአቅም እና የተስፋ ማጣት ስሜት
- * የባዶነት ስሜት
- * አካላዊ ምልክቶች፣ ራስ ምታት፣ ድካም፣ ከሚገባው በላይ መወጠር፣ በአንገትና ትከሻ አካባቢ ህመም፣ የጨጓራ በሽታ፣ ክብደት መጨመር፣ የበሽታ የመከላከል አቅም መቀነስ፣ የእንቅልፍ መዛባት
- * የስሜት ምልክቶች፣ መደበኛ አቅም ማጣት፣ ተስፋ ማጣት (“ነፍሴ ሞቷል”)
- * የአዕምሮ ምልክቶች፣ አሉታዊ ስሜት፣ ግትርነትና ከሰዎች ግንኙነት መራቅ፣ በርህራሄ ምትክ ጨለምተኝነት እንደማንኛውም የሰቆቃ ልምድ ሁኔታውን ለመቋቋም ሰዎች የመከላከያ ዘዴ ወደመቀየሩ ያዘነብላሉ። አንዳንዶቹ ከሌሎቹ ጤናማ ናቸው። ጤናማ ካልሆኑት መከላከያዎቹ ውስጥ፣ መካድና ያለማምን፣ መሳሰል፣ “መንግስት ጠላት ነው፣” ከሰለባው ወይም ከአጥቂው ጋር ራስን ማመሳሰል፣ መሰንጠቅ፣ ረዳቶች/ጠላቶች፣ “ከእኛ ጋር ነህ ወይም ጠላታችን ነህ” እና ማቃለል፣ “ትንሽ ሰቆቃ ብቻ”--በሰል ያለው መከላከል መቀለድና ስሜትን መምራት (በምርታማ ወይም ፈጠራ ስራ ውስጥ በመጠመድ)።

ነደ ማለቅን መከላከል እና ማገገም

- * መካድን አቁም። የሰውነትህን ብልጠት አዳምጥ። በአካልህ፣ በአዕምሮህ ወይም በስሜትህ ላይ የሚንጸባረቀውን ጫና በነጻነት መቀበል ጀምር።
- * መገለልን ሽሽ። ሁሉንም ነገር ብቻህን አትስራ! ከቅርብ ጓደኞችህና ከምታፈቅራቸው ጋር ቅርብነትን አዳብር ወይም አድስ። መቀራረብ አዲስ ምልክታን ብቻ ሳይሆን የሚያመጣው የመጨናነቅና የድብርትም ጸር ነው።
- * ከባቢህን ለውጥ። ስራህ፣ ግንኙነትህ፣ ሁኔታው ወይም የሆነ ሰው ወደታች እየጎተተህ ከሆነ ከባቢህን ለመቀየር ሞክር ወይም አስፈላጊ ከሆነ ልቀቅ።
- * በህይወትህ ውጥረትን አሳንስ። የተከማቸው ጥረት የሚያስከትሉትን ቦታዎች ወይም ነገሮች ለይተህ በማውጣት ጫናው ወደሚቀንስበት ስራ።
- * ከሚገባው በላይ ማግባባት አቁም። የስዎችን ሁሉ ችግርና ሃላፊነት መቀበል ልማድ አድርገህ ከሆነ በዘዴ መላቀቅን ተማር። ለራስህ የሚሆን ነገር ለመውሰድ ሞክር።
- * “እምቢ” ማለትን ልመድ። ስለራስህ በመናገር ጫናን ትቀንሳለህ። ይህ ማለት ጊዜህን የሚወስዱና ስሜትህን የሚነኩ ጉዳዮችን እምቢ ማለት ነው።
- * ማፈግፈግና ገሽሽ ማለት ጀምር። በስራ ቦታ ብቻ ሳይሆን ቤትና ከጓደኞችህ ጋር መወከልን ተማር። በዚህ ጉዳይ ገሽሽ ማለት ራስህን ከራስህ ማዳን ማለት ነው።
- * እሴቶችህን በድጋሚ ገምግም። ትርጉም የሚሰጠውን ጊዜያዊና ሃላፊ ከሆነው እንዲሁም መሰረታዊና መሰረታዊ ካልሆነው ጋር በማነጻጸር እሴቶችህን ለመለየት ሞክር። ጊዜና ጉልበት በመቆጠብ ይበልጥ የማዕከላዊነት ስሜት ይሰማሃል።
- * አካሄድን መመገን ተማር። ህይወትህን በልክ ለማድረግ ሞክር። ያለህ ብቸኛ ጉልበት ነው። በህይወትህ የሚያስፈልገውን ከማያስፈልገው ለይተህ አረጋግጥ። ከዚያም ፍቅርን፣ ደስታን እና መዝናናትን ከስራ ጋር መመዘን ጀምር።
- * ሰውነትህን ጠብቅ። የምግብ ሰዓት አትዝለል። ራስህን በከረረ ጾም አታጎሳቁል። የእንቅልፍ ጊዜህን ወይም የዶክተር ቀጠሮህንም ችላ አትበል። በምግብ ራስህን ጠብቅ።
- * የቀልድ ስሜትህን ጠብቅ። ደስታንና ደስ የሚሉ ጊዜዎች በህይወትህ ማምጣት ጀምር። ከሚቀልዱ ሰዎች ውስጥ ነዶ ማ

ለቅ የሚደርስባቸው ኢምጎት ናቸው። መሰቃቅትና ሰቆቃ ህይወትን የሚቀይሩ ልምዶች ናቸው። የሰውዬው የመቋቋም ችሎታ በብዙ ነገሮች ይወሰናል። የግለሰብ ባህሪ እና የመቋቋም ችሎታ፣ የተቋምና የማህበረሰብ ድጋፍ ስርዓት መኖር እና በከባቢው ያለው ድብብ ሁሉ በማገገም ሂደቱ ትልቅ ሚና ይጫወታሉ። አሳዛኝ እውነታው ሁሉም ማገገም እንደማይችል ነው። እንዳንድ ጊዜ የደረሰው ጉዳት እጅግ ከፍተኛ ይሆናል። ሁሉም ከባቢዎች ለማገገም አያመቹም። አንድ ሰው የሰብ አዊ መብት ረገጣ በስፋት የሚካሄድበት ቦታ መኖር ከቀጠለ ከሰቆቃ ጋር እርቅ ለማድረግ ፍጹም አስቸጋሪ ነው። ይሁንና በማያስተማምንና ደካማ ድብብ እንኳ ድጋፍ ባለበት ቦታ ሰዎች በሚገባ ማገገም እንደሚችሉ ጥናቶች አሳይተዋል። ማገገም የእድሜ ልክ ሂደት ሊሆን እንደሚችል ማወቅም ተገቢ ነው።

መልካም ጊዜዎች ያሉትን ያህል ትዝታው ለአዕምሮ ቅርብ የሚሆንበት ጊዜ አለ። ሆኖም ብቻህን አለመሆንህን ካወቅህና በቤተሰብ ይሁን በጓደኛ ወይም መንፈሳዊ መሪ፣ የሰራ ባልደረባ፣ ጎረቤቶች፣ ሌሎች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ወይም የአለማቀፍ ማህበረሰብ ብቻ በማናቸውም አይነት ተስማሚ ጥንቅር ይምጣ የሚጨነቅ ማህበረሰብ በአቅራቢያ እስካለ የማገገሙ ስራና ከሰቆቃው ጋር እርቅ የማድረግ ነገር ይጀምራል።

ምዕራፍ

4

ለሰብአዊ መብቶች የምክክር ዘመቻዎች

የዘመቻ ስልቶች፣ ማሳለጦች እና የምክክር ስራዎች በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሌሎችን መብት ለማስከበር እንደመሳሪያ ሊያገለግሉ ይችላሉ። ሰዎች በገቡት ውለታ መሰረት ወይም ተግባራቸውንና ግዴታቸውን እንዲወጡ በማድረግ ዘመቻ በጎ ለውጥ ለማምጣት ያልማል። በሆነ ጉዳይ ላይም ሰፊ ያለ ግንዛቤ ለማስጨበጥም ሊውል ይችላል። ይህ ጽሁፍ በተለያዩ ጉዳዮች ላይ የተለያዩ ቅድመታሪክ ባላቸው ድርጅቶች ላይ የዘመቻ ስልት እንዴት ተቀርጾ ስራ ላይ እንደሚውል መሰረታዊ ዳሰሳ ለማድረግ ይሞክራል።

ለሰብአዊ መብት ጉዳይ መዘመት የሰብአዊ መብት ረገጣ እንዲቆም ለማድረግና መብታቸው ለተገፈፈባቸውም ፍትህ ለማስገኘት የሚሞከርበት መሰረታዊ መንገድ ነው። ግለሰቦችና ማህበረሰቦች ለራሳቸው መብት ሊቆሙ ይችላሉ (የቅርብ ጊዜ የዜጎችን እንቅስቃሴ ይመልከቱ) ወይም ሌሎች ስለእነሱ ሊዘምቱላቸው ይችላሉ። በተለይም ቡድኖቹ ስለራሳቸው መብት ያላቸው ግንዛቤ ወይም ተጽዕኖ የማሳደር አቅማቸው አነስተኛ ከሆነ። በተ/መ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ አንቀጽ 1 መሰረት “ሁሉም ሰው በግል ወይም ከሌሎች ጋር በማበር የሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነጻነቶች በብሄራዊ በቀጠናና ዓለም አቀፍ ደረጃ እንዲበረታቱ፣ እንዲጠበቁና እውቅና እንዲያገኙ የመጣር መብት” አለው። ባጭሩ ማንኛውም ሰው ለራሱም ሆነ ለሌላ ሰው መብት የመዘመት መብት አለው።

ዘመቻን ማቀድ

የተሳካ ዘመቻ ለማድረግ ልታመጣ ባሰብከው ለውጥ አንጻር ግቦች መቀመጥ አለባቸው። እነዚህ ግቦች ግልጽ የተደረጉ፣ ሊለኩ የሚችሉ፣ ሊደረሱባቸው የሚችሉ፣ ተጨባጭና በጊዜ የተከለሉ መሆን አለባቸው። ግቦችህ ምን ያህል ተገልጸው የተቀመጡና ሊለኩ የሚችሉ መሆናቸውን ለማወቅ ከዘመቻው በኋላ ምን ይለወጣል ብለህ ተስፋ እንደምታደርግና እንደምትጠብቅ ራስህን ጠይቅ። ሁለተኛ የዘመቻ ስልትህን በመረጃ ለመደገፍ ምርምር መካሄድ አለበት። በሚመለከተው ጉዳይ ላይ የተሟላ መረጃ ብቻ ነው ስኬታማ ስልት እንዲዳብር የሚፈቅደው። ልትረዳውና መፍትሄ ልታመጣለት የምትሞክረውን ችግር ለምሳሌ ለመብት ረገጣው ማን ሃላፊ እንደሆነ ወይም ለምን እንደሆነ ለመተንተን ያስችላሃል። ስትመራመር ለማስተላለፍ የምንሞክረው መልዕክት ምንድነው ምንስ ማየት እንፈልጋለን የሚሉትን መመለስ መቻል አለብህ። ይህን ለውጥ ለምን ማየት እንፈልጋለን? ማንንስ ነው ኢላማ ያደረግነው? እነማናቸው በጉዳዩ ላይ ድርሻ ያላቸውና ባላቸው ሃላፊነት ተጽዕኖ ማሳደር የሚችሉ? እንዴትስ እንሰረዋለን ምንስ መንገድ እንጠቀማለን? በመረጃ መረብ፣ በስልጠና፣ በገለጻ፣ በክርክር፣ ሰላማዊ ሰልፍ፣ ኤግዚቢሽን ወይስ አቤቱታ በማዘጋጀት? ጥረቶቻችንን ወዴት እናንጣጥራለን? በክልል፣ በብሄራዊ ወይስ በአለማቀፍ ደረጃ? እና በመጨረሻ ዘመቻውስ የት ይካሄዳል? በዘመቻ ጉዳዮች ላይ ሲመራመሩ ግቡን ይበልጥ የሚያሳኩትንና

¹⁰ዋናው ጽሁፍ በካሮል ማጋምቦ ተዘጋጅቶ በራሄል ኒኮልሰን የተጣጣመ። ስለማህበራዊ መገናኛ (ምዕራፍ 4.5) በኒዬል ብላዜቪች ²⁰የአዋጁ ሙሉ ስም፣ ግለሰቦች፣ ቡድኖች እና የህብረተሰብ መዋቅሮች በአለማቀፍ ደረጃ የታወቁ ሰብአዊ መብቶችንና መሰረታዊ ነጻነቶችን ስለማራመድና ለመጠበቅ ስላላቸው መብት እና ኃላፊነት የወጣ አዋጅ። በተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ከፍተኛ ኮሚሽን ሲር በኩል አዋጁን ለማግኘት ይቻላል።

ሊቀላቀሉ የሚገቡትን ወደኋላ ላይ የምንመለከታቸውን ልዩ ልዩ የዘመቻ ቴክኒኮች ማስረገጥ ያስፈልጋል። ጥቅምና ጉዳዮች መመዘን ስላለባቸው በዘመቻ ቡድኑ የትኛው መንገድ እንደሚያዋጣ የሚደረገው ውይይት ጠቃሚ ነው። ከምርምር እስከ እቅድ ሂደቱ ደረጃ በደረጃ ተለይቶ የተቀመጠ ዘመቻ ለምሳሌ እነሆ፤

አንተ በዩጋንዳ የምትገኝ የቤተሰብ ግንኙነት ረቂቁ እንዲጸድቅ የምትፈልግ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅት ነህ። ረቂቁ ለምን እንዲጸድቅ እንደምትፈልግ ራስህን ጠይቅ?

ለሴቶች እና ለወንዶች ጋብቻን፣ ፍቺንና ንብረትን በተመለከተ እኩልነትን ለማቀዳጀት። ለምን እስከዛሬ አልጸደቀም? በአንዳንድ የህብረተሰብ ክፍል መገዳደር የተነሳ። በዚህ አውድ እነማናቸው ተጽዕኖ ሊያሳድሩ የሚችሉት?

የፓርላማ አባላት፣ ሚኒስትሮችና የጾታ ሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ ባልደረቦች። እሺ እርምጃ እንዲወስዱ ታዲያ እንዴት ልናደርጋቸው እንችላለን?

አቤቱታ በመፈረም፣ በሰላማዊና ህዝባዊ ሰልፍ ሊደረግ ይችላል ወይስ በደብዳቤና ስብሰባ በኩል የሚደረግ የግል ምክክር ይበልጥ ስኬታማ ሊሆን ይችላል?

ማን አለ ሌላ በዚህ ጉዳይ ላይ የሚሰራ? ከሌላ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅት ጋር ጥምር ልንፈጥር እንችላለን? ለመስራትስ ጥሩው ጊዜ መቼ ነው? ለእነዚህ ጥያቄዎች የሚሰጠው መልስ ለዘመቻ ስልትህ መሰረታዊ ናቸው።

ዘመቻ በቀጥታ ሊጠቅማቸው ባይችልም ሰዎች የሆነ እርምጃን በመደገፍ ያልተለመደ ድጋፍ እንዲያደርጉ የማሳመን ባህሪ ያለበት ከህብረተሰብ ጋር እንደሚደረግ ንግግር ሊወሰድ ይችላል። ዘመቻ በርካታ ቁጥር ያላቸውን ሰዎች ለማንቀሳቀስና ለማነሳሳት ያልማል። በአግባቡ ከተጠቀሙበትም ለሌሎች ጥሩ መሳሪያ ነው። ማንኛውንም ዘመቻ ለመጀመር ግንዛቤን ማሳደግ ያስፈልጋል። ማለትም ችግር እንዳለ ማስረገጥና ማሳወቅ። ሁለተኛ ህዝቡንና የሚመለከታቸውን ሁሉ ወደ አንድ አቅጣጫ እንዲያዩና ችግር መኖሩን፣ ማን እንደሚሰቃይ፣ ማን ተጠያቂ እንደሆነና ምን መፍትሄ አለ በሚለው ላይ እንዲስማሙ ማድረግ ያስፈልጋል። ከዚያ ለጠቅላ

ላ ህዝቡ ለሚመለከታቸው የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች እና ለሌሎችም ለሚመለከታቸው ሁሉ ተማጽኖና ጥሪ መደረግ አለበት። ይህ ከመደረጉ በፊት ግን የወል የሆነ ቅርብ መሳሪያ ወይም ዘዴ መኖር አለበት። የሰብአዊ መብት ረገጣን በሚመለከት በሚደረግ ዘመቻ የሰብአዊ መብት ተሟጋቹ ኢላማ የተደረገው ቡድን (ግለሰቦችና ጠቅላላ ህዝቡ) አቅም ማጎልበትና መብታቸውንም የሚያውቁ፣ መብታቸው መጣሱንም የተቀበሉ በዚህም ምክንያት አንድ ነገር መደረግ እንዳለበት እና ሊደረግ የሚችል መሆኑን የሚያውቁ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለበት።

በሰብአዊ መብት ጥሰት ጉዳይ ላይ ዘመቻ ሲወጡ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች/ቻ ኢላማ የተደረገውን ተደራሲ ማወቅና ለ “መረዳት” የሚችል/የምትችል መሆን አለበት። ይህን ለማሳካት የ “ባለድርሻ ትንታኔ” ማድረግ አስፈላጊ ነው። ቀደም ብለው የ “ተጠመቁ” ማለትም ችግር መኖሩን አውቀው ለውጥ የሚፈልጉ አሉ። ጥምሮችንና ባንተ ርዕስ የሚጨነቁ ሌሎች ቡድኖች አፈላልጎ ሸሪክ ማድረግ ያዋጣል። ሌሎች ደግሞ አግኝተህ መረጃህን ልታስተላልፍላቸው የማትችላቸው ቡድኖች አሉ ምክንያቱም በጉዳዩ ላይ ለምሳሌ በሰብአዊ መብት ረገጣ ጉዳይ ሁሉን አውቀናል ስለሚሉ። ህግ አውጪዎች በዚህ ዘርፍ ሊወድቁ ይችላሉ። በዘመቻው ፍሬ ጉዳይና በጥቅሙ ላይ ትምህርት ለመስጠት ጊዜና ጉልበት መባከን አለበት።

የዘመቻ መገናኛ እቅድ/መሳሪያዎች

የተለያዩ ዘመቻ ማድረጊያ መሳሪያዎች አሉ። ባለው መረጃና የሃብት ምንጭ ተጠቅሞ ለተያዘው ስራ እንዴት ትክክለኛውን መሳሪያ መጠቀም እንደሚቻል ማወቅ መስረታዊ ነው። አንዱ መሳሪያ ደብዳቤ መጻፍ ነው። ደብዳቤዎች የመብት ረገጣን በተመለከተ ለተለዩ ተደራሲያን ችግሩን በግልጽ በማስቀመጥና ለውጥ ለማምጣት ምን መደረግ እንዳለበት ተጽፎ ይላሉ። ለመጻፍ ቀላል የግልጽ የመንግስት ቢሮክራሲ የሚሰጠውን ጥቅም (አንዴ በአድራሻ ከተላከ በቀጥታ ለተላካለት ባለስልጣን ስለሚደርሱ ነገ ተመለስን ይከላከላሉ)። ይህም የቴምብር ዋጋ እና መሃይምነት ከፍተኛ በሆነባቸው ማህበረሰቦች ውስጥ ውሰንነት ስላላቸው ደጋፊዎችን ሊያሳጡ ይችላሉ።

ማሳለፍ ሃሳብን መረጃን በውሳኔ ሰጪዎች ላይ ተጽዕኖ በሚያሳድር መልክ በማቅረብ አንተ የምትፈልገው እርምጃ እንዲወሰድ የሚደረገውን እንቅስቃሴ ያጠቃልላል። ይህ ማለት አብዛኛውን ጊዜ ህግና ፖሊሲ የሚያወጡ ባለስልጣኖችን ማግኘት፣ ፍላጎትንና አመለካከትን ማስተላለፍ፣ የተቃራኒ ወገንን ክርክር መጋተር እና ለያዙት አቋም ሰፊ ድጋፍ መኖሩን ማሳየት ማለት ነው።

አቤቱታ የፈራሚዎችን ዝርዝር የያዘ ይፋ መግለጫ እንዲሰጥበት ወይም እርምጃ እንዲወሰድ የሚጠይቅ በደንብ መሰረት ተጽፎ ለባለስልጣን የሚቀርብ ደብዳቤ ነው። ብዙውን ጊዜ ርካሽና ለማቀናበር ቀላል የሆኑ የህዝብንም የስጋት ደረጃ የሚያሳዩ እና በቀላሉ ህዝብ ድጋፉን የሚገልጽባቸው መንገዶች ናቸው።

መገናኛ ብዙሃን ለስኬታማ ዘመቻ አብዛኛውን ጊዜ ቁልፍ ነው። መገናኛ ብዙሃንን ስለቀድከው ዝግጅት ወይም እርምጃ እና መቼት የት እንደሚከናወን በኢሜል ወይም በጋዜጣዊ መግለጫ ማሳወቅ የመጀመሪያው መንገድ ነው። ለጋዜጣ የፊት ገጽ የሚጥም ርዕስ ስጠው። የምትታይና ለዜና የሚሆን ነገር የመፍጠር ችሎታ ይኑር ህጋዊ መገናኛ ብዙሃን ጋር እንዴት እንደሚናገሩ ስልጠና ስጣቸው። ዘመቻውን በሚጎዳ መልኩ የተለያዩ ሰዎች የተለያዩ አስተያየት የሚሰጡበትን ለማስወገድ ከመገናኛ ብዙሃን ጋር የሚነጋገር ስለዘመቻው የሚያብራራ ቃል አቀባይ ይኑር። ሌላው መገናኛ ብዙሃንን የመጠቀሚያው መንገድ የንግግር ጉብኝቶችን ማድረግ ነው። ለምሳሌ ከሰብአዊ መብት ረገጣ የተረፈ ወይም የሰብአዊ መብት ተሟጋች ልምድ/ልምድን እና ያጋጠመውን/ያጋጠማትን ፈተና የሚገልጹበትን ሊጨምር ይችላል። የጉብኝት ንግግሮች በተለምዶ የተመረጡ አዳማጮችን ለምሳሌ የህግ ባለሙያዎችን፣ የፓርላማ አባላትን ወይም የደብዳቤ ተማሪዎች ላይ ያነጣጥራሉ። ይህ በራሱ የመገናኛ ብዙሃንን ትኩረት ስለሚሰጥ መልዕክቱን ወደ ሰፊው ተደራሲ ለማስተላለፍ ያስችላል። እንዲህ ያለውን መሳሪያ ለዘመቻ ሲጠቀሙ በየትኛው ተደራሲ ላይ እንደሚያነጣጥሩ፣ መልዕክቱን እንዴት እንደሚቀምሙ እና የተለያዩ መገናኛ ብዙሃን እንዴት እንደሚሰሩ የመሳሰሉ አይነት በርካታ ነገሮችን መመዘን ያስፈልጋል። ለምሳሌ በወጣቶች ዙሪያ የሚሰሩና ወጣት አዳማጮች ጋር የሚደርሱ ራዲዮ ጣቢያዎች አሉ። እነሱን መጠቀም ማለት ኢላማ ያደረገው ቡድን ወጣቱ

ይሆናል ማለት ነው። ኢላማ ላደረገው ቡድን ፍላጎት በሚሰሩት የመገናኛ ብዙሃን ምንጮች ላይም ጥናት ማድረግና የሚመለከታቸውን ጋዜጠኞች አድራሻም መያዝ አለብህ።

ህዝባዊ ዝግጅቶች እንደ ሰላማዊ ሰልፍ የድጋፍ ሰልፍ እና የአደባባይ ንግግሮች በተለይም ህዝብን ለማንቀሳቀስና የመገናኛ ብዙሃንን ትኩረት ለመሰጠት እጅግ ስኬታማ መሳሪያ ናቸው። ይህንን ህዝብን ለማሳወቅና ተሳትፎውንም ለማሳካት በመገናኛ ብዙሃን ብዙ መሰራት አለበት።

የታዋቂ ሰው ድጋፍ ለጉዳዩ ተአማኒነትና ገጽታ በህዝብ አመለካከት ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር የሚችል ዝነኛ ሰውን ድጋፍ ማግኘት ለዘመቻ ሌላው አይነተኛ መሳሪያ ነው።

የመረጃ መረብን ተጠቅሞ በመስመር ላይ መረጃን መካፈልና ለሰፊ ተደራሲ መልዕክትን ማስተላለፍ ከቅርብ አመታት ወዲህ ስር እየሰደደ መጥቷል። ደጋፊዎች በአፋጣኝ እርምጃ እንዲወስዱ ለማድረግ ለተመረጡ ዘመቻዎች ሰፊ ድጋፍ ለማግኘት እንደ አሻዝ የመሳሰሉ በመስመር ላይ የአቤቱታ ማቅረቢያ ገጾች አጥጋቢ በሆነ መልኩ ግልጋሎት ላይ ውለዋል። ይህም ደጋፊ አዲስና በፍጥነት በማደግ ለዘመቻ ቅርብ ስለሆነው የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ሳያወራ ቢቀር ፍጹም አይሆንም። (ጥልቀት ላለው ውይይት በዚህ ምዕራፍ መጨረሻ ስምዕራፍ 4-5 ሳጥን ውስጥ ስለማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ይመልከቱ)። የባህላዊ መገናኛ ብዙሃንን ቀፍድዶ በያዛቸው ማንቆዎች ሳይነካ የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን በተወሰነ ክልል ያልታሰረን ተደራሲ ለማድረስ ይችላል። የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን መረጃ ለመካፈል በተለይም የባህላዊው መገናኛ ብዙሃን ለዜናነት አይበቃም ብሎ ሽፋን የማይሰጠውን ሁሉ ለማስተላለፍ እድል ይሰጣል። አስተያየትን በመለጠፍ ሙሉ ታሪክ ለማስተላለፍና መጋቢ አስተያየትን በመቀበል ከሌሎች ጋር ውይይትን ለመክፈት እድል ይሰጣል። የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ስርጭትና ቅጽበታዊ ተፈጥሮው በህትመት የጊዜ ሰሌዳና የማሰራጨ አሸንጎ አለመወሰኑ ከፍጥነት ጋር በሚለዋወጡ ጉዳዮች ላይ እጅግ ተመራጭ መሳሪያ አድርጎታል። እንዴት በተሳካ መልኩ ስራ ላይ እንደሚሰሩ የሰሜን አፍሪካና የመካከለኛ ምስራቅ መንግሥቶች የቅርብ ጊዜ ምሳሌ ነው። በእነዚህ አገሮች ምን እየተካሄደ እንደሆነ ለአለም ለመንገር ቪዲዮ፣ ቲዊቶችና ፌስቡክ ገጾች ላይ ተለጥፏል።

የመረጃ መረብን ወይም አንዳች አይነት የማህበራዊ መገናኛን ሲጠቀሙ የመስመር ላይ ደህንነትን ከግምት ውስጥ ማስገባት ያሻል። እነዚህ መሳሪያዎች ውስንነት አላቸው በተለይም ከቅርብነት አንጻር። ዘመቻ የሚያደርጉ ድረገጽ ለመፍጠር ብቃት እና ቁሳቁስ ያስፈልጋቸዋል። ደግሞም ሁሉ ሰው ለመረጃ መረብ ቅርብ አይደለም። የድረገጽን ስኬት ለመገምገም አስቸጋሪ ነው። በተጨማሪም የዘመቻ መልዕክትን ለማስተላለፍ የተለያዩ መሳሪያዎችን መጠቀም ይመከራል። ለምሳሌ አንዳንዶች አቤቱታ በመፈረም ሲረኩ ሌሎች ደግሞ በሰላማዊ ሰልፍ በመካፈል አቋማቸውን መግለጽ ይፈልጋሉ። ይህ ልዩ ልዩ ተሳትፎን ያበረታታል። የዘመቻ መፈክር ማንገብም ጥሩ ሃሳብ ነው። ምክንያቱም መፈክሩን በየጊዜው ከተጠቀምክበት ዘመቻህ ከመፈክሩ ጋር ይቆራኛል። ከላይ ከተጠቀሱት የዘመቻ መሳሪያዎች በአንዱ ሲጠቀሙ መልዕክትን በትክክለኛው መንገድ ማስተላለፍ ለስኬት ቁልፍ ነው። ስለዘመቻህ ምንነትና ምን ልታሳካ እንደፈልግህ መልዕክትህን ሰዎች በግልጽ ሊረዱበት በሚችሉበት መንገድ ማቅረብ አለብህ። ልታስተላልፍ ያቀድከው

መልዕክት ግልጽ መሆን አለበት። ለምሳሌ “ፍትህ አሁኑኑ” ከሚል ጥቅል መልዕክት ይልቅ ፍትህን ለምን እና ለማን እንደምትጠይቅ ስለማይገልጽ “ልጅን መስዋት ይቁም።” የምታቀርበው መልዕክትና የሚቀርብበት መንገድ ከዘመቻ አላማውና ኢላማ ከተደረገው ተደራሲ ጋር በግልጽ የሚገናኝ መሆን አለበት። ለምሳሌ የመንግስትን ድጋፍ ለማግኘት ዝርዝር ሪፖርት በጉዳዩ ላይ የተሻለ መንገድ ሊሆን ይችላል። ህዝብ እርምጃ እንዲወስድ ለማድረግ ግን ላይሰራ ይችላል። ይልቁንም በጉዳዩ ሰብአዊ ገጽታ ላይ ህዝቡ የተሻለ ምላሽ ሊሰጥ ይችላል። የምታስተላልፈው መረጃም የሚታመንና አስተማማኝ መሆን አለበት። ጉዳይህ ትኩረት እንዲያገኝ የምታስተላልፍበት ወቅትም ወሳኝ ነው። ለምሳሌ የቁልፍ መሬት ሽያጭ የግምገማር ዜና በሆነበት ወቅት ጋዜጣዊ መግለጫ መስጠት ዘመቻህን ስለሚያጠላበት አግባብ አይሆንም። በዘመቻ ወቅት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች መልዕክት ማስተላለፍ የሁለትዮሽ ሂደት መሆኑን ማስታወስ አለባቸው። ማለትም የሁለቱንም ወገኖች የነቃ ተሳትፎ ይጠይቃል። መልዕክቱ እንደታሰበው መተላለፉን ለማረጋገጥ መጋቢ አስተያየቶችን ለመቀበል ንቁ ሁን። ለስኬታማ መልዕክት መተላለፍ ይህ የግድ ነው። የዘመቻ ስልት ስታወጣ ልትፈታው ለምትፈልገው ችግር የሚሆን ተጨባጭ ወይም እውነታውን ያገነዘበ መፍትሄ ወይም አስተያየት ማቅረብ አለብህ። በዘመቻው ደረጃ ለውጥ ለማሳካት መደረግ አለበት ብልህ የምታስባቸው እና ወደተለያዩ ባለድርሻዎች ሊመሩ የሚችሉ አስተያየቶች ናቸው። ከዚያ ነው ባለስልጣኖች ለሁኔታው እንዴት ምላሽ መስጠት እንዳለባቸውና ምን እርምጃ መውሰድ እንዳለባቸው ሃሳብ የሚወስዱት። ዘመቻን ሲያቀናብር አንድ ሰው ሁልጊዜ አስቸኳይ ነገር ቢያጋጥም ብሎ ለቀውስ የሚሆን እቅድ ወይም እቅድ ‘ለ’ ሊኖረው ይገባል። ሊያጋጥሙ በሚችሉ አደጋዎችና ቀውስን እንዴት መቆጣጠር እንደሚቻል አዕምሮን የሚጎነትል ውይይት መደረግ አለበት። ለምሳሌ ሰላማዊ ሰልፍ ስታደርግ ካላቆምክ ፖሊስ አስረሃለሁ እያለ ይዘታል። እዚህ ጋር ነው እንግዲህ እቅድ ‘ለ’ የሚመጣው ስለምን እንደቀድሞ እንዲህ አይነት አጣጣሪ ነገሮችን መጠበቅ ስላለባችሁ። እንዲህ ሲሆን እንዳለ ዘመቻውን ታቆማላችሁ ወይስ እግዱን እንዲቃወሙላችሁ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ደጋፊዎችን ትጠራላችሁ? ወይስ እግዱን ምክንያት አድርጋችሁ ዘመቻችሁ ተጨማሪ የመገናኛ ሽፋን እንዲያገኝ ጋዜጣዊ ጉባኤ ትጠራላችሁ?

ከሌሎች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ድርጅቶች ጋር ሽርክና መግባትም የዘመቻውን መልዕክት ለሰዎች በስፋት በማስተላለፍ የዘመቻውን ስኬታማነት ያጠናክረዋል። የሚደግፉህን፣ እየደገፉህ ያሉትንና ይደግፉኛል ብለህ ተስፋ የምታደርግባቸውን ለይቶ ማስቀመጥ ጥሩ ነው። ዘመቻው ሰፊ በሆነ ቁጥር ጥሩ እየሆነ ይሄ ይህ ይህ። ለምሳሌ የሃይማኖት መሪ ከጎንህ ካለ በመሪያቸው የሚያምኑና ጉዳዩ በሰብከት በኩል ‘ባይመጣ ኖሮ’ ትኩረት የማይሰጡበትን ደጋፊዎች አልመህ የመምታት እድልህ ከፍተኛ ነው። ረጋጮቹም ጩኸት የሚያበዙት የሰብአዊ መብቶች አቀንቃኞች ብቻ ከሆኑ ብዙም ቁብ አይሰጡትም። ሆኖም የሃይማኖት ወይም የባህል መሪዎች ከተቀላቀሏቸው የተለየ ታሪክ ይሆናል። ለዚህ ነው ተልዕኮህን የሚረዱና ሊቀላቀሉህ ዝግጁ የሆኑ ሰዎችን ማምጣት የሚያስፈልገው።

የሃብት ምንጭ ድልድል

ዘመቻ በአብዛኛው ገንዘብ ይጠይቃል። ስለዚህ የዘመቻ ቡድኑ ዘመቻውን ለማድረግ የትኛው የገንዘብና የሰው ሃይል በቅርብ እንዳለ መገምገም አለበት። ምን የሃብት ምንጭ አለህ? ተጨማሪ ድጋፍ ከሌላ ቦታ ለማግኘት እድል አለ? ማን ስራውን ሊሰራ ይችላል አብዛኞቹ ሰዎች ለዘመቻው የሚሰሩት በትርፍ ጊዜያቸው ከመሆኑ አንጻር? የዘመቻን ሚዛንና አካሄድ በመወሰንና ዘመቻውንም ለማዘጋጀትና ለመተግበር ብዙ ጊዜና የሃብት ምንጭ ስለሚወስድ እነዚህንና የመሳሰሉ በርካታ ጥያቄዎች ዘመቻው በእቅድ ደረጃ እንዳለ መጠየቅ አለበት። እንደገናም ከሌሎች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ድርጅቶች ጋር ሽርክና መግባት ሊረዳ ይችላል ድርጅቶቹ የገንዘብ የሰው ሃይል ወይም ቁሳቁስ ሊለግሱ ስለሚችሉ።

ያሳደሩትን ተጽዕኖ መገምገም

ዘመቻ ሲደረግ በኋላ ላይ ያሳደረውን ተጽዕኖ መገምገም ወሳኝ ነው። የተገኘውን ውጤት ዘመቻው ሲታቀድ ከተቀረጸው ግብ ጋር ማነጻጸር አስፈላጊ ነው። ማን ጋር ደረሰን? ብለህ ራስህን መጠየቅ ተገቢ ነው። ትክክለኛቸው ሰዎች አግኘተናል? እርምጃ እንዲወስዱ አድርገናል? አስቸጋሪ ልምዶቻችን የትኞቹ ናቸው? ከግምት ውስጥ ሳንስገባ የረሳውን ነገር ምን አለ? ዘመቻው ለውጥ በማምጣት ተጠናቋል? የፈለግነው ለውጥ ያን ነበር? ቀጥሎ ምን መደረግ አለበት? ከዚህም የዘመቻው ቡድን ስለተገኘው ስኬት ግልጽ ስዕልና ወደፊት ለሚደረጉ ዘመቻዎችም ትምህርት የሚሆኑ ነገሮች ሊወስድ ይችላል። ወደእውነተኛ ውጤት ለመድረስ ታማኝነትና የሃይሲ አቀራረብ መስረታዊ ናቸው። ለማጠቃለልም ወደእውነተኛ ረጅም ጊዜ ለውጥ የሚያመራ ከሆነ ዘመቻ ማድረግ ጠቃሚ ነው። አንዳንድ ጊዜ ዘመቻው ያሳደረውን ተጽዕኖ ለመለካት አስቸጋሪ ነው። ግን ተስፋ ሊያስቆርጥ አይገባም። የህዝብ ድጋፍ በማሰባሰብና ይህንንም ወደተግባር በመተርጎም ለተሻለ ሁኔታ ለውጥ ለሚያስገኝ ስኬት ግዙፍ እድል ይሰጣል። በተገቢው መንገድ ስራ ላይ ሲውል ዘመቻ የሰብአዊ መብት ረገጣን ሁሉ በመላው አለም በመዋጋትና ረጋጮችን ወደመዝገብ በማምጣት ግዙፍ ውጤት ሊሰጥ ይችላል።²²

²² በመረጃ መረብ ደህንነት ላይ በፍርንት ላይንና ታክቲካል ቴክ የተዘጋጀውን ‘ደህንነት በሳጥን ውስጥ’ የሚለውን ይመልከቱ።

22 ለተጨማሪ ግንዛቤ የአምነስቲ ኢንተርናሽናልን የዘመቻ መመሪያ ያንበቡ (www.amnesty.org)

ምዕራፍ

4.5

ማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ለሰብዓዊ መብቶች

የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ዘመቻ ለማድረጊያ

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ከማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ቴክኖሎጂ አጠቃቀም ጋር ራሳቸውን ማቀራረብና ለዘመቻ ግቦች ግልጽ እንዲሆን እንደሚችሉ ስልት መቀየስ አለባቸው። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሰብአዊ መብት ዘመቻ አፈጻጸም ላይ ጊዜና የሃብት ምንጭ ለማደላደል በመረጃ ላይ የተመሰረተ ውሳኔ ለማድረግ እንዲያስችላቸው በተመሳሳይ ጊዜ የአዳዲስ ቴክኖሎጂዎች ጠቀሜታ መጤን አለበት። በተፈጥሯቸው አብዛኞቹ ዘመቻዎች ህዝባዊ ናቸው። ይህንን በሆነ ምክንያት ዘመቻ ህ ግል መረጃ ጋር የተያያዘ ከሆነና የሚያነጣጥረውም በግል ማህበረሰብ ላይ ብቻ ከሆነ የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን አጠቃቀም ህን በድጋሚ ልታሰብበት ይገባል። አብዛኞቹ የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ንብረቶች በህዝባዊ መናኸሪያ ይቀመጣሉ። እናም የ ምታስተላልፊውን መልዕክት ምስጢርነት የሚጠብቁት ደንቦች በቀላሉ ሊዘለሉ ይችላሉ። የተለያዩ የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ገጾች ግንኙነትን የግል ለማድረግ የተለያዩ ዘዴ የሚጠቀሙ ሲሆን እነዚህንም በየራሳቸው እርባና መረዳት ያስፈልጋል። ከ ግል ምስጢርነትና ደህንነት አሳቤ ባሻገር ስኬታማ የመሆኑ ጥያቄ አለ። በደንብ ተከሻኛ በማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን የሚተላለ ፍ መልዕክት ይፋ ደብዳቤን፣ ለሰብአዊ መብት መቅረቦች የሚቀርቡ አቤቱታዎችን ወይም ሃላፊነቱን ከተሸከመው ባለድርሻ ጋር የሚደረጉትን ስብሰባዎች አይተካም። አንዳንድ የዘመቻ ግቦች በተሻለ መንገድ የሚመቱት በባህላዊ የምክክር ዘዴ ነው።

የማህበራዊ የመገናኛ ብዙሃን ምንድን ነው?

የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን የተጀመረው ሰዎች ከጓደኞቻቸውና ቤተሰቦቻቸው ጋር በድህረገጽ በኩል እየተገናኙ እርስ በራሳቸው የግል መልዕክት መለዋወጥ ሲጀምሩ ነው። እነዚህ የማህበራዊ የመገናኛ መረቦች ዝናቸው እየጨመረ በሄደ ቁጥር ይዘት ያላቸው መልዕክት ማከፋፈያ መረብም ሆኑ። የሆነ ይዘት ያለው ነገር በተለይ ዝነኛ ሲሆን ከሰው ወደሰው በማህበራዊ መገናኛ በኩል ሁሉ እየተላለፈ የተደራሲውን ቁጥር ያበዛል። እንዲህ ሲሆን ይዘቱ እንደ 'ቫይረስ' ተሰራጭ ይባላል። ይህ በባህላዊ እና በማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን መካከል ያለውን ልዩነት ይቀሰቅሳል። የአታሚዎች ውሳኔ የመስጠትንና የተደራሲያንን ነገር ይመለከታል። በባህላዊ የመገናኛ ብዙሃን ጉዳይ የተደራጁ የመገናኛ ብዙሃን ቤቶች ምን መባል እንዳለበት፣ ከማን አንጻር መባል እንዳለበት፣ እና ምን አቋም መራመድ እንዳለበት በማዕከላዊ የህትመት ቁጥጥር ይወስናሉ። የመገናኛ ብዙሃን ቤቶች የቱ ታሪክ መዘገብ እና መዘገብ እንደሌለበት ብቻ ሳይሆን የሚወስኑት ከጠቅላላው መልዕክት አንባቢው እንዲያድርበት የሚፈልጉትን ስሜት ይመርጣሉ። የቱ ታሪክ የ 'ግምባር ዜና' የቱ ደግሞ በጋዜጣው የውስጥ ገጾች መቀበር እንዳለበትም ይወስናሉ።

²³በኔል ብላኬቪች ተጻፈ

በተቃራኒው በማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ይዘት ከተለያዩ ምንጭ የሚመጣና የሚሰራጨውም በተደራሰው ውሳኔ ነው። በማህበራዊ መገናኛ ጥንቅር ውስጥ ያለ አንባቢ የሆነ ይዘት ካስደሰተው ይዘቱን ሊያካፍለው ወይም ማውደዱን በመግለጽ ይዘቱን በማህበራዊ ጥንቅር ውስጥ ላሉት ሁሉ ሊልከው ይችላል። ይዘቱ ካልጣማቸው ግን ችላ ሊሉት ይችላሉ። በዚህ መንገድ አግባብነት ያላቸው መገናኛ ብዙሃን በግዙፍና በምስቅልቅሉ የማህበራዊ ጥንቅር በኩል 'ይመለከታቸዋል የሚባሉ ማህበረሰቦችን' ሊያዳርሱ ይችላሉ ግለሰቦች የሚያስተላልፉት ይዘት ፍላጎት የሚያሳድርባቸውንና ሌሎችም በተመሳሳይ መልኩ እንደነሱ ይፈልጉታል ብለው የሚያስቡትን ብቻ ስለሆነ። በማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ላይ ለሰብአዊ መብት ስራ ስትንቀሳቀስ እነዚህን ከተሰማራህበት የመስክ ስራ ጋር ፍላጎት ያላቸውን ማህበረሰቦች አፈላልገህና በእነዚህ ማህበረሰቦች ለመታወቅ ጥረት ማድረግ አለብህ።

የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃንን ስለመጠቀም

በተለያዩ ጥንቅር ውስጥ በየጊዜው ከሚያተርፉት ወይም ከሚያጎድሉት ዝነኝነት አንጻር የማህበራዊ መገናኛ መሳሪያዎች ሁሉም ተለዋዋጭ ናቸው። የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ፋና ወጊ ከነበሩት አንዱ የሆነው ማይስቴስ ኩባንያው በ1997 በ 580 ሚሊዮን ፓውንድ ሲሸጥና በድጋሚ በ2003 በ 35 ሚሊዮን ፓውንድ ብቻ ሲሸጥ በሚያስገርም ሁኔታ ዝናውን አጣ። ይህ ጽሁፍ ሲታተም በጣም ዝነኛ ከሆኑት የማህበራዊ መገናኛ ጥንቅሮች መካከል ፌስቡክ፣ ቲዊተር፣ ቱዊ-ቱ፣ ሊክድን፣ ፊዲት፣ ዲግ፣ እና ጉግል ይገኙበታል። የተለያዩ የመረጃ ጥንቅሮች ለተለያዩ አላማ እንደሚውሉ አስታውሱ። ቲዊተር ቁርኝቶችንና ቁልፍ ቃላቶችን ጨምሮ በጣም አጭር በሆኑ መልዕክቶች ተክኗል። ቱዊ-ቱ ቪዲዮን በመስመር ላይ በማሳየት ሲካን ፍሊክርና ፒካሳ ደግሞ የገጽታ አገልግሎት ያቀርባሉ። በመድረኮች መካከል እነዚህ ልዩነቶች ቢኖሩም የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ስልትን ስትነድፍና ስትተገብር የጋራ የሆኑ ስልቶች መታሰብ አለባቸው።

ራስህን አሳውቅ -- የ 'መረጃ ጫና' በበዛበት የመላው አለም የመረጃ ድር ድርጅትህንና ዘመቻህን በፍጥነት እንዲገባና በቀላሉ እንዲታይ አድርገህ መወከል አለብህ። ረጅም የአህጽሮተ ቃል በማስወገድ ስራህን የሚገልጽ ስም ምረጥ። የድርጅትህን ወይም የዘመቻ አርማህን በመስመር ሳጥንህ ወይም በመገናኛህ ላይ አያይዝ።

ታላማኒነት ያለው ምንጭ ሁን -- የማህበራዊ መገናኛ መድረክህን የዘመቻ መልዕክትህን፣ ዋናውን ቅጂህን፣ እና ከመል እክቱ ጋር አግባብነት ያላቸውን ከሌላ ምንጭ የተገኙትንም ጭምር መልሰህ ለማሰራጨት ተጠቀምበት። ከዘመቻህ ጋር የተያያዙ አግባብነት ያላቸውን ይዘቶች ሳታሰልስ በማስተላለፍ በርእሱ ፍላጎት ከሚያሳዩ በህብረተሰቡ ውስጥ ባሉ ሰዎች ዘንድ የታመነ ምንጭ ተደርገህ ትወስዳለህ። በዚህ መንገድ ዘመቻህና የድርጅትህ መታወቂያ እየተጠናከረ በተሰማራህበት ስራ አንቱ በመባል ትታወቃለህ።

ጥምር እና ተሳትፎ -- በማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ተመሳሳይ አመለካከት ካላቸው ድርጅቶች ግለሰቦች ጋር ሳያሰልሱ መሳተፍ ወደ ተሻሻ ግንኙነት ያመጣሃል። እንዳንተው ተመሳሳይ የማህበራዊ መገናኛ

መሳሪያ የሚጠቀሙ ከሆነ ራስህን ከግዙፍ ድርጅቶችና ትልቅ ስም ካለቸው ሰብዕናዎች እና የመወሰን ስልጣን ካላቸው ጋር በውይይት ሲሳተፍ ልታገኘው ትችላለህ። ፍሬያማ ሲሆን ንግግሩን 'ከመጋረጃ ጀርባ' ወስደህ ቁልፍ መረጃዎችን ተካፈል። ወይም በግል መልዕክት፣ ኢሜል ወይም ስልክ ስለትብብር ተወያይ። የማህበራዊ መገናኛ መድረክ እንዳስቀመጥከው መልሰህ የምታገኝበት ነው። ብዙ በተሳተፍክና በተወያየህ ቁጥር ሌሎችም ላንተ በብዛት በመመለስ ካንተ ጋር መሳተፍ ይይዛሉ።

ፈጠራ ተጠቀም -- የማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን አዲስ ክስተት ሲሆን የብዙ ፈጠራ ጣቢያም ነው። ለሰብአዊ መብት ስራ የማህበራዊ መገናኛ መሳሪያዎችን ስትጠቀም ፈጠራ ተጠቀም። ለእያንዳንዱ ቀን የተለያዩ ይዘት በማዘጋጀት እለታዊ የግንዛቤ ማሳደጊያ ዘመቻ አድርግ። ተደራሲዎችህ ከግል ታሪካቸው በቪዲዮ ጠማር ምላሽ እንዲሰጡ ጋብዝ። ለኪነጥበብ፣ ለትረካና ለግጥም ስራዎች ሽልማት አቅርብ። ከድርጅትህ ጋር አዕምሮ የሚጎነትል ውይይት ክፈት። ሌሎች ድርጅቶችም በማህበራዊ መገናኛቸው የሚከተሉትን ስልት ተመልከት።

ከመስመር ውጣ -- ሁሉም ተጠቃሚዎችህ እና ባለድርሻዎችህ በማህበራዊ መገናኛ ብዙሃን ሊከታተሉህ እንደማይችሉ ልብ በል። የአጭር መልዕክት ማስተላለፊያ ማዕከል የሆኑትን እንደ ፍሮንትላይን ያሉትን ፕሮግራሞች መልዕክት ለተጠቃሚዎችህና ለባለድርሻዎችህ ለመላክ ተመልከት። ሰዎች መልዕክትህን አፍላፍ እንዲያስተላልፉ ወይም በማህበረሰብ ደረጃ የዘመቻህ አምባሳደር እንዲሆኑ አበረታታ። የማህበራዊ መገናኛ እንቅስቃሴህን እና ይዘት ባህላዊ ለሆነው የድርጅትህ ስልት መግብ የተገለቢጠኹንም ለማህበራዊው መገናኛ አድርግ።

ምዕራፍ

5

የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች--የስልታዊ እርምጃ አስፈላጊነት

ከቅርብ አመታት ወዲህ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች(ሴ/ሰ/መ/ተ) ስለሚጫወቱት ሚና በማግኘት ላይ ያለው እውቅና እየጨመረ መጥቷል።ይሁንና ስለሚያጋጥማቸው የተለየ ፈተናና ፍላጎታቸው በሰብአዊ መብት እንቅስቃሴ ውስጥ ካሉትም ሆነ ከውጪ ሙሉ ለሙሉ ግንዛቤና ሽፋን አልተሰጠውም።ይህ ጽሁፍ ስለሴ/ሰ/መ/ተ ሁኔታና ስለሚያጋጥማት ፈተና እንዲሁም በምስራቅና አፍሪካ ቀንድ ቀጠና የተሻሻለ ጥበቃና ድጋፍ ስለሚገኝበት መንገድ ዳሰሳ ያቀርባል።

ፈተናዎች

የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የሚገልጸው ፍቺ የሰብአዊ መብት ተሟጋች የሆኑትን ሴቶች ብቻ ሳይሆን የሚያጠቃልለው ለሴቶች መብት የሚሟገቱ ወንዶችንም ይጨምራል።ለሴ/ሰ/መ/ተ በ 1996 በተደረገው ዘመቻ እንደተገለጸው “የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሰብአዊ መብት ጥበቃ ላይ ንቁ ተሳታፊ የሆኑ ሴቶች በማንነታቸው የተነሳ ለጥቃት ኢላማ የሆኑ እና ለሴቶች መብት ጥበቃ በሚያሳዩት ንቁ ተሳትፎ በሚሰሩት ስራ የተነሳ ለጥቃት ኢላማ የሆኑ ናቸው። የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሰብአዊ መብት ተሟጋች በመሆናቸውና በሴትነታቸው ወይም ለሴቶች መብት ስለተቆረቆሩ በአብዛኛው ለበርካታ ፈተና ይዳረጋሉ።ይህም ህግን፣ባህላዊ ልማዶችንና ሃይማኖታዊ ቀናናዎችን ሽፋን ባደረገ መልኩ አድልዎው ቀጥሏል።በከፍተኛ ደረጃ በወንዶች ስር ባለ እና ለሴቶች አይናፋርነትን፣ተንከባካቢነትና ታዛዥነትን እንደጥሩ ባህሪ በሚሰጥ ስርዓት ስር መስራታቸው ራሱ ለራስ መብት እና ለሌሎች መብት ለመቆም የሚደረገውን ትግል እጅግ ከባድ ያደርገዋል።እንዲህ ያለው እርምጃ አባታዊ በሆነው ስርዓት ላይ እንደተቃጠለ እርምጃ ተወስዶ ከልማድና ከባህል ያፈነገጠ የጋጠመጥ ተግባር ተደርጎ ይጣጣላል።በስርዓቱና በማህበረሰቡ ውስጥ ያለውን ግንዛቤና እሴት የሚወስኑት በመሰረቱ ወንዶች መሆናቸው ስርዓቱን ለማቆየት ሲሉ የሚደረገውን ጥረት አሉታዊ እና ለስርዓቱ ጠንቅ እንደሆነ በመሳል የመነጋገሪያ ርዕሶችንም ለመወሰን የሚያስላቸውን ኃይል በቀላሉ እንዲጠቀሙበት ያስችላቸዋል።በሴቶች መብት እንቅስቃሴ የሚሳተፉትንና በ ‘ጾታ ደንቦች’ ላይ ጥያቄ በማሳረፋቸው ኢላማ የሆኑትንም እኩል ማሰብ አስፈላጊ ነው።ለሴቶች በሴቶች (በአንዳንድ ወንዶችም) የሚጠየቀው እንደ እኩልነት በጋብቻ ውስጥ፣በመሬትና ንብረት መብት ባለቤትነት፣የጤናና የትምህርት መብት ወዘተ አብዛኛውን ጊዜ አግባብነት እንዳላቸውና እንደመሰረታዊ ነገር አይወሰዱም።በመሆኑም ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚሰጠው ምላሽ በአብዛኛው በቤተሰብ፣በማህበረሰቡና በአጠቃላይ ስርዓቱ ወደ ቅጣትና የሃይል ጥቃት የሚያመራ እምቢታና ማጣጣል ነው።

²⁴ዋናው ጽሁፍ በኖራ ሬህመር ተደርሶ በሊንሴ አላንና በካሪና ራጅ ማሪያ ጄኩበስ ተጣጣሙ።
²⁵በዚህ ዘመቻና በተያያዙ ጉዳዮች ያሉ መረጃዎችና ምንጮች በምንጭ መጽሐፍ ገጽ (6) www.defendingwomen-defendingrights.org ይገኛሉ።
²⁶በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ አለማቀፍ ምክክር።ምንጭ መጽሐፍ (ገጽ 6) www.defendingwomen-defendingrights.org

ከግማሽ ቀጠናው ምሳሌዎች

ኬንያ፤

በኬንያ ሶማሌ ክልል ውስጥ በሴት ልጅ ብልት ትልተላ ላይ ጥያቄ እንዳቀረበችው የሴ/ሰ/መ/ተ በዚህ ረገድ የሚቀርቡ ምሳሌዎች በርካታ ናቸው። በዘመዶች ግፊት ሴት ልጁን በግድ ካስገረዘች በኋላ ስር በሰደደው በዚህ ባህላዊ ተግባር ላይ በምትኖርበት አካባቢ ዘመቻ ጀመረች። እንዲህ ታስታውሰዋለች፤

“የሴቶችን ብልት ትልተላ በመቃወም ለመጀመሪያ ጊዜ ተቃውሞ ስወጣ ከማህበረሰቤ ሰዎች ብዙ ተቃውሞና ግልጽ ጥላቻ አጋጠመኝ። የሶማሌን ባህል በምዕራባዊያን እሴት ለመተካት እንደሚሞክር ሆኜ ተከሰሰኩ። አንዳንድ የሃይማኖት መሪዎችም መገረዝ ሃይማኖታዊ ስርዓት ነው ብለው ስለሚያምኑ የመስቀል ጦርነቴን ተቃወሙት። ይሁንና ያ ግን የተሳሳተ ሃሳብ ነው። የከተማው መነጋገሪያ ሆንኩ፤ በገበያ፤ በየቢሮው እንዲሁም በመስጊዶች። በሚያጸይፍ ሁኔታ “ቂንጥር” (Clitoris) የሚል ቅጽል ስም ወጣልኝ። ይህ ግን ለሴቶች መብት የማደርገውን የመስቀል ጦርነት አላስቆመኝም። ሆኖም የልጄን ማህበራዊና የትምህርት ሁኔታዋን ሰሜን ኬንያ ከሚገኘው ትምህርት ቤት ወደምዕራብ ኬንያ እስክትዛወር ድረስ በእጅጉ ጎዳው።”

የብልት ትልተላን የሚቃወሙ ሴቶች አሁንም በእለት ተለት ስራቸው ቀላል የማይባል ፈተና ያጋጥማቸዋል። ይሁንና አዎንታዊ የሆነው እድገት በቅርቡ በኬንያ የብልት ትልተላን በማውገዝ ተላልፎ የወጣው ህግ ነው። አዲሱ ህግ የብልት ትልተላን ህገወጥ በማድረግና ለዚሁ ተግባርም ውጭ አገር መሄድንም ይከለክላል። የኬንያ የሴት የፓርላማ አባላት ማህበር ቀኑን ታሪካዊ ብለውታል።

“ይህንን ህግ ለማሳካት 18 አመት ታግያለሁ። ዛሬ ለሴቶች ነጻ ቀን ነው። ወንዶች ነጻነታቸውን ውን

በ1955 ሲያገኙ ሴቶች ግን ከአስከፊው የስርዓቱ እጅ ነጻነታቸውን የተቀዳጁት ዛሬ ነው።”

ህግ ማውጣት ልዩ እመርታ ቢሆንም በባህል ስር የሰደደን ተግባር ከምር ለማጥፋት ህግ ከማውጣት በላይ ስለሚጠይቅ የሴ/ሰ/መ/ተዎች በዚህ ረገድ ዘመቻቸውን ቀጥለዋል።

ዩጋንዳ

በዩጋንዳ የሴቶች ድርጅቶች፣ አኪና ማማ ዋ አፍሪካ፣ አክሽን ኤድ አለማቀፍ ዩጋንዳ፣ ኢሲስ ደብልዩ እና የዩጋንዳ የሴቶች ጥምረት በሴቶች ላይ በከፍተኛ ደረጃ የሚፈጸምውን የጾታ ጥቃት፣ የብልት ትልተላን፣ በዘመድ የሚፈጸም ወሲብ እና የወሲብ ጥቃትን ጨምሮ ግፋት ለማሳያት የ “እምስ መነባንብ” በሚል ርዕስ ቲያትር ለማሳየት ሞከሩ። በኬንያ በተሳካ መንገድ የታየው ቲያትር ግን በዩጋንዳ መገናኛ ብዙሃን ጉባኤ ቲያትሩ ተፈጥሮአዊ ያልሆነ ወሲብን ማለትም ሴጋ መምታትንና ግብረሰዶምን

²⁷ በቢ.ቢ.ሲ. የአፍሪካ ዜና “ብልት ትልተላ” ኬንያ ደግ ባልሆነው “ቆረጣ” ላይ ጳጳሜ 3 2003 አርምቫ ወሰደች። www.guardian.co.uk/sarah-boseley-global-health
²⁸ በዚህ ዜና መሰረት የብልት ትልተላ እንዲከለከል ሃሳብ በቀረበበት የሰነድ የአፍሪካ ህብረት ጉባኤ ቤኒን፣ አይቮሪ ኮስት፣ ጃቡቲ፣ ግብጽ፣ ኤርትራ፣ ኢትዮጵያ፣ ጋና፣ ጊኒ፣ ኒጄር፣ ሩዊንድሬ፣ ኬንያ፣ ሴንትራል አፍሪካ ሪፑብሊክ፣ ሴኔጋል፣ ቻድ፣ ታንዛኒያ፣ ቶጎና ዩጋንዳ ትልተላን የሚቃወም ህግ አውጥተዋል። በዘጠኝ አገሮች (ህገወጥ የተደረገባቸውንም ጨምሮ) ድርጊቱ አሁንም በስፋት ይፈጸማል። በጃቡቲ፣ ኤርትራ፣ ኢትዮጵያ፣ ጊኒ፣ ማሊ፣ ሴራሊዮን፣ ሶማሊያ እና ሱዳን 85 ከመቶ ሴቶች ትልተላ ይደረግባቸዋል።
²⁹ ኢሪን ዜና “ኬንያ፣ ህግ ትልተላን ለማስቆም አልቻለም” ግንቦት 25 2003 www.irinnews.org/report.aspx?reportid=92869

የምግባላ በሚል ስምታ አገደው። የጉባኤው እርምጃ ሃሳብን በነጻነት የመግለጽን መብት መገደብ ከመሆኑም በላይ በውሳኔ አሰጣጥ ላይ የአባታዊ ስርዓት ለመግነኑ ማስረጃ ነው። በተጋገለው ህዝባዊ ክርክር ሂደት ውስጥ አዘጋጆቹ ለጥላቻ የበቁና የስም ማጥፋት ዘመቻም በመንግስት ባለስልጣናትና ታዋቂ ሰዎች ተደርጎባቸዋል።

ኢትዮጵያ

በ 1993ዓ.ም የኢትዮጵያ መንግስት የኢትዮጵያ የሴቶች የህግ ባለሙያዎችን ማህበር “በህግ ከተሰጠው ስልጣን ውጪ በተለየ መልኩ ተንቀሳቅሷል” በሚል ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ በማገድ የባንክ ሂሳብም እንዳይንቀሳቀስ አደረገ። ይህ የሆነው የኢትዮጵያ የሴቶች የህግ ባለሙያ ማህበር በትዳር ውስጥ እየተፈጸመ ባለ ጥቃት ላይ የፍትህ ሚኒስቴር ባግባቡ ክስ ሊመሰርት አለመቻሉን ተከትሎ በሰጠው ትችት ነው። በኢትዮጵያ ለእኩልነትና ለማህበራዊ ፍትህ ከሚሰሩት ጥቂት መደቦች አንዱ የሆነው የኢትዮጵያ የሴቶች የህግ ባለሙያዎች ማህበር በእግዳ ወቅት ይከታተላቸው የነበሩትን በመቶዎች የሚቆጠሩ የትዳር ውስጥ ጥቃት ጉዳዮችን ለመተው ተገዷል። በመንግስት የተወሰደው እርምጃ ሃሳብን በነጻነት የመግለጽ እና መረጃን የማስራጨት መብት የሚጋፋ መሆኑን በግልጽ አሳይቷል። ይሁንና የኢትዮጵያ የሴቶች የህግ ባለሙያዎች ማህበር ፍትህ ሚኒስቴር ወደሌላ ስልጣን ከተዛወረ በኋላ በፍርድ ቤት ባገኘው ውሳኔ ስራውን እንደገና ለመቀጠል ችሏል። እንዲህ ያሉ ዘዴዎች በምስራቅና በአፍሪካ ቀንድ ባሉ መንግስታት በስራ ላይ መዋላቸውን ቀጥለዋል። ለዚህ ምላሽ በተባበሩት መንግስታት በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ ልዩ ዘጋቢ የሆኑት ወ/ሮ ማርጋሬት ሴካግያ በታህሳስ 2002 በተደረገው 13ኛው የሰብአዊ መብት መግክርት ጉባኤ ላይ ጉዳዩን አንስተዋል። ምክር ቤቱም በሰጠው ትዕዛዝ የትኛውም መንግስት “የማስፈራራት፣ ፈርጆ የመያዝ፣ ንብረት የመውረስ እና ከብሄራዊ ምክክርና እንቅስቃሴ ሂደት የሚያገልግል እርምጃ” መድልዎን መሰረት ባደረገ መልኩ እንዲወሰድ አይፈቀድ ለትም ብሏል።

ጾታን መሰረት ያደረገ ፈተና

የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በአብዛኛው በስራቸው ላይ የሚያጋጥማቸው ወሳኝ ፈተና የጾታቸው ጉዳይ ማእከል ሆኖ በዘመቻ ስራቸው ላይ እንቅፋት መሆኑ ነው። አብዛኛውን ጊዜ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ኢላማ የሚያደርገው ጥቃት የሚያነጣጥረው ሴትነታቸውን በመጉዳት እንደጾታ ጥቃትና አስገዳዳይ በመድፈር ነው። ለግብረሰዶማውያን መብት የሚከራከሩ የአናሳ መብት ተሟጋቾች “ፈዋሽ” የሚባል የአስገዳዳይ መደፈር አደጋ ስራቸውን ያጅብዋል። “ወሲብ ነክ፣ ጾታንና ሌሎች የሰብአዊ መብት ጉዳዮችን እንዳያነሱ” በማስፈራራት፣ በማዋረድ፣ በማሳፈር፣ በማፈንና ተስፋ በማስቆረጥ “ጾታን ወጥመድ” ያደረገ ዘዴ ስራ ላይ ይውላል። ተሟጋቹ ባተረፈችው ክብር ዝናና ተአማኒነት ላይ ባነጣጠረ መልኩ ጥቃቱ የተለያየ ቅርጽ ሊይዝ ይችላል። “ሰዶምት፣ ጋጠወጥ” የመሳሰሉ ስያሜዎች የሚታገሉለትን መብት ዋጋ ለማሳጣትና ህገወጥ ለማስመሰል እንዲሁም የመቃወም መብታቸውን ለመቀማት ስራ ላይ ይውላሉ። ስለወሲብ እና በጾታ መብት ጉዳይ ላይ መስራትን እንደነውር የሚያየው ባህል መቀጠሉ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለማፈን በተጨማሪ ደጋፊነት ስራ ላይ ውሏል።

³⁰ የሰብአዊ መብቶች ተመልካች (1993) ኢትዮጵያ፣ መንግስት የሴቶች የህግ ባለሙያዎችን አጠቃቀም፣ ጥቅምት 7 1993 www.hrw.org/press/2001/
³¹ ኤ/ኤች/አር/ሰ/16/44 ሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት ማርጋሬት ሴካግያ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ልዩ ዘጋቢዋ ታህሳስ II 2002 ያቀረቡት ሪፖርት በአንቀጽ 87 ገጽ 17 የሚገኝ። ሪፖርቱ ከመካከለኛው አፍሪካ ሪፑብሊክ በ1997 የተላለፈውን በመጥቀስ በሴት ተሟጋች ልጅ ላይ የተደረገውን የመድፈር መከራና በኬንያ የግብረሰዶማውያን መብት ተሟጋች ላይ የተደረገውን የመድፈር ዛቻ ያነሳል።
³² ሱፐር ኤን. 6 ገጽ 8

ማናሉ-በኝነት ለአፈንጋጮች

በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች መብት ላይ ያነ ጣጠሩ የጥቃት ተግባራት በግለሰብ ሴት የሰብ አዊ መብት ተሟጋቾች እንዲሁም ለሴቶች መብት በሚከራከሩ ድርጅቶች ላይ ይፈጸማሉ። የመድልዎ ድርጊቱን የሚፈጽሙትና በተሟጋቾች መብት ላይ የለየለት ጥቃት የሚፈጽሙት ከመንግስት ጀምሮ መንግስታዊ ያልሆኑ ተዋንያንና እንዲሁም የማህበረሰቡ አባላትንና የተሟጋቾቹን ቤተሰቦችንም ጭምር ያካትታል። ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ወይም ለቆሙለት መብት በአብዛኛው ጠላት በሆነ ድባብ ውስጥ የድርጊቱን ፈጻሚዎች በሃላፊነት መያዝ እጅግ አስቸጋሪ ተግባር ነው። በግማሽ ቀጠናው የሚገኙት አብዛኞቹ መንግስታት አለማቀፍ የሰብ አዊ መብት ደረጃዎችን ቢያጸድቁም አተገባበራቸው የዘፈቀደ እና በፖለቲካ አጀንዳ የሚመራ ነው። ስርክ የሚታየውን የመድልዎና የኢፍትሃዊነት መንስኤዎች ባግባቡ ሳይጠይቅ ባንዳንድ መንግስታት ለ “ሴቶች ጉዳይ” የሚሰጠው ድጋፍ በአብዛኛው የማስመሰል እና ጥቅማጥቅሞችን በማስላት ስለመሆኑ በተደጋጋሚ ተጋልጧል። በህ በረተሰቡ ውስጥ ሴቶችን እንደተገፉ የሚያቆየው ስርዓት መቀጠሉ በመብታቸው ላይ የጥቃት ድርጊት የፈጸመባቸውን ወደፊት የማቅረብ አቅማቸውን ይበልጥ ጎድቶታል። የተለመዱ የወል ደንብ ተብለው የሚታሰቡትን በመተላለፍ በመብትና በይገባኛል ባይነት ድምፃቸውን ከፍ አድርገው በተናገሩ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ እውነታው ይበልጥ ይብሳል። ባለስልጣኖች የተለያዩ ዘዴዎችን ለምሳሌ ድርጅቱ የሚሰራውን ስራ ምክንያት በማድረግና የተራዘመ የፍርድ ቤት መግባት በመጠቀም እንዲያም ሲል በቀጥታ በደህንነት ሰራተኞች በማዋከብ ለድርጅቱ ፈቃድ በመንፈግ ስልጣናቸውን መጠቀም ይችላሉ። የዓለም አቀፍ ስርዓቱ መሰረት ያደረገው መንግስታት ለዜጎቻቸው ያለባቸውን ሃላፊነትና ግዴታ ቢሆንም በአብዛኛው ለማስፈጸም አስቸጋሪ ነው። በየአገሩ ባሉ ወንጀል ፈጻሚዎች ላይ የዓለም አቀፍ ህብረተሰቡ ጫና ለማሳደር ያለመቻል ድክመት የሉዓላዊነት መብትን ምክንያት በማድረግ የብሄራዊ የውስጥ ጉዳይ በሚል ተደብስበው እንደሚቀሩ በአብዛኛው ተጋልጧል። ዋና ዘጋቢ ማርጋሬት ሴካግያ ስለመንግስት ሚናና የመንግስት ወንጀል ፈጻሚዎች በአስደንጋጭ ሁኔታ በሴቶች እና በአናሳ መብት ተሟጋቾች

ች ላይ ስለህግጠሩበት ጥቃት በተለይ እውቅና ሰጥተዋል። በተጨማሪም ተሟጋቾች መንግስታዊ ካልሆኑ ተዋንያን ጥቃት ይደርስባቸዋል። ይህ ቃል እንደ ቤተሰብና ማህበረሰብ፣ የግል ኮርፖሬሽኖች፣ የመገናኛ ብዙሃን ሰራተኞች፣ ታጣቂ ቡድኖች፣ አክራሪ ድርጅቶች እና ዓለም አቀፍ የገንዘብ ተቋማት የመሳሰሉትን ሁሉ በሰፊው የሚያጠቃልል ነው። የሚያሳዝነው በስራ ላይ ያለው ዓለም አቀፍ የህግ ስርዓት እነዚህን ተዋንያን በሃላፊነት የሚይዘው አንቀጹና እሴትንም በተግባር የማስፈጸም ብቃቱ ደካማ እንደሆነ ቀርቷል። የመንግስታት ዜጎቻቸውን ብሎም የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የመጠበቅ ግዴታ አብዛኛውን ጊዜ ላይሚላ ይችላል፤ አይሚላምም። ስለዚህ ወንጀል ፈጻሚዎች አብዛኛውን ጊዜ በማናሉ-በኝነት ይንቀሳቀሳሉ። አክራሪ የፖለቲካና ወይም የሃይማኖት ሃይሎች አብዛኛውን ጊዜ የዜጎች መብትን በሚጋፉ መልኩ ሆነ ብሎ የህብረተሰቡን መብት የሚገድብ የህግ ስርዓት ይመስርታል። በጸታቸው ምክንያት ሴቶች ሴትነታቸውን በማህበረሰቡ ያላቸው ሚና ይነጣጠርበታል። በተለይም በትጥቅ ትግልና በመገንጠል ሁኔታዎች መንግስታዊ ያልሆኑ ተዋንያን ከወንጀል ፈጻሚዎች መካከል ዋናዎቹ ናቸው። ሴቶች በህይወት ስጪነትና ለማህበረሰቡ ክብር ተምሳሌትነታቸውን መሰረት ባደረገ መልኩ ባብዛኛው ይጠቃሉ ዳግመኛም ይዋረዳሉ። የትጥቅ ትግል በሚካሄድበት አካባቢ የሚሰሩ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተሟጋችና

³³ ሱፐር ኤን.12 በአንቀጽ 107:7ጽ 20። “ልዩ ዘጋቢዋ በመንግስታ አካላት ወይም ወኪሎቻቸው የፖሊስና የጦር መኮንኖችን፣ የመንግስትና የፍትህ ባለስልጣናትን ጨምሮ የሚደረግ የሚመስለው በርካታ የሰብአዊ መብት ረጋገጥ አሳስቧቸዋል። እነዚህ ረገጣዎች ያካትታሉ ከሚባሉት ውስጥ ማንሳቆል፣ ማሰቃየት፣ መወንጀል፣ የሐሰት ፍርድ ማስተላለፍ እንዲሁም ስም መለጠፍ፣ ዛቻ፣ የመግደል ዛቻና መግደል ናቸው።”

ሴት በመሆናቸው የሚያገኛቸው ፈተና ከመጨመሩም በላይ ጾታን መሰረት ላይ ለሚገኙ አደጋ ያጋልጣቸዋል። ድምጽን ከፍ አድርጎ መናገር አደጋ እንዳለው ለማሳየትና ሌሎች የማህበረሰቡ አባላት በእግራቸው እንዳይተኩ ለማስፈራራት ተሟጋቾች ኢላማ ይደረጋሉ። ይሁንና በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቻ ላይ ጥቃቱን የፈጸመው የቅርብ ቤተሰብ ወይም ህብረተሰብ ከሆነ ስሜትንና ማህበራዊ ጥገኝነትን በመጨመር ተጠያቂነትንና ፍትህን ማግኘት ያስቸግራል። በቤተሰብ እና በልጆች ላይ አሉታዊ ውጤት ያመጣው ስለሰብአዊ መብት የመሟገት ስራቸው እንዲሁም የትዳር ጓደኛ አሉታዊ ዝንባሌ ሴቶችን በአደባባይ ከመናገር ሊያግዳቸው ይችላል።

በህብረተሰቡ መካድና መገለልን መፍራት የተሟጋቻን በአወዛጋቢ ጉዳዮች ላይ ባደባባይ የመናገር ድፍረት ላይ በቀላሉ ተጽዕኖ ሊያሳድርበት ይችላል። በተለምዶ ተሟጋቻ ከቤቷ ውጪ አደጋ ላይ ስትወድቅ የምትሸገግበት ጥቂት አማራጮች ይኖራሉ። እንደተሟጋቻነቷ በሰራቸው ስራ በቤተሰቧ መንሰኤነት የሚደርስባትን የአካል ወይም ወሲባዊ ጥቃት ባለስልጣኖች በአብዛኛው የሚይዙት ወንጀለኛውን ለመከሰስ ምንም ጥረት በማያደርግ ሁኔታ እንደ “ቤተሰብ ጉዳይ” ነው። እነዚህን የመሳሰሉ ምክንያቶች በመግነናቸው ነው መንግስታዊ ያልሆኑ ተዋንያንን በሃላፊነት የመያዝ ነገር ያልተሻሻለውና የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ለሌላ ሰው መብት የመሟገት መብት እውቅና የማግኘት ጉዳይ ከፍተኛ ፈተና የሰጠት።

ለለውጥ ትንሽ እርምጃ

ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሌላ በምን መልክ የተሻለ ጥበቃን ለመቀዳጀት ይቻላል? እርግጥ ነው ለዚህ ጥያቄ ቀላል መልስ የለም። ይሁንና እንደላይኛው ትንታኔ አቅጣጫው ፈርጆ-በዙና የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ነጥሎ ኢላማ ማድረጉን የቀጠለውን መሰረታዊ ችግር መምታት ያለበት መሆኑ ግልጽ ነው። የወንጀለኞችን ርዕዮተክለም በመለወጥና በህብረተሰቡ ውስጥ ለሁሉም ዜጋ ጾታን ሳይለይ እኩል ጥበቃን በሚያደርግ መዋቅርና ተቋም ግንባታ

ላይ መተኮር አለበት። ይህ በቅጽበት የሚሰራ አይደለም። ይህ ጽሁፍም ዝንተክለም ለሆኑ መድልዎች መፍትሄዎችን ይገጥሙ ለሁሉም ላይ ታላቅ አይቻለውም። ይሁንና የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለአደጋ በሚያጋልጡ አደጋዎች ላይ እርምጃ እንዲወሰድ በማሰብ ከረጅም ጊዜ ሂደት አንጻር አንዳንድ ሃሳቦችን ለመሰንዘር ይሞክራል። ከላይ የተጠቀሰው በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ ላይ የተደረገው ዓለም አቀፍ ዘመቻ በወል ለውጥ ለመፍጠር ስለተደረገው ሙከራ አንድ ጥሩ ምሳሌ ነው። የተገኘው ከሴቶች የመብት ቡድኖችና የሰብአዊ መብት ድርጅቶች ጥምር ጥረት ሲሆን የተለያዩ የልምድ ቅድመ ታሪኮች በማምጣት ክህሎቶችንና መነሳሳቶችን አገናኝቷል። በአለም ላይ ሁሉ ያሉትን የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለሌላ ሰው የመሟገት መብት መደገፍ የዘመቻው በአዋጅ የተነገረ አላማ ነው። ይሁንና በወሲብ ወይም በጾታ ማንነታቸው የተነሳ ለአደጋ በተጋለጡት ተሟጋቾች ላይ ማተኮር የዘመቻው አላማ ነው። ይህንን ለመቀዳጀት “የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የመሟገት መብት ለማጠናከርና በዓለም አቀፍ ደረጃ የታወቁትን የዴሞክራሲ መርሆዎችና ሁለንተናዊ የሰብአዊ መብቶችና ነጻነቶችን በሰፊ አውድ ስር የሚያጠናክር የወል የፖለቲካ ስልት መቀየስ” አጽንኦት ይደረግበታል። ሲፍታታ ለተለዩ ብሄራዊ ጉዳዮች ግምት የሚሰጡ ብሄራዊና የዓለም አቀፋዊ ጥረቶችን ጎን ለጎን በማካሄድ ለለውጥ የሚያነሳሱና ለለውጥ ግፊት የሚያደርጉ ዓለም አቀፍ ጥረቶችን መጠቀም ማለት ነው። ይህ ማለት በተጨማሪም የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች

³⁴ ሌሎች የመጽሐፍ ክፍል የግለሰብ ደህንነት ስጋቶች እንዴት መያዝ እንዳለባቸው ምክር ይለግሳሉ። “የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በጥቃት ስርገብራቸው የመስክ የደህንነት አቅጣጫ” እና “ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ አላማቀፍና የቀጠና ሰነዶች” በሚል ርዕስ ያሉትን ምዕራፎች ይመልከቱ።

ራሳቸውን ማደራጀት አለባቸው ማለት ነው። በብሄራዊ ደረጃ ያለው ፈተና የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ማሰባሰብና በስራቸውና በጾታቸው ሳቢያ የሚያጋጥማቸውን መሰናክል በጋራ መለየት ነው። ይህ መሆን ያለበት የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሚሰሩበትና የሚደረግባቸውን መድልዎና ለአደጋ የሚያጋልጣቸውንም በሚወስነው በስራ ላይ ያለውን የማህበራዊ፣ የህግ፣ የፖለቲካና የባህል መዋቅር ባጣቀሰ መልኩ ነው። ለለውጥ ትርጉም ያለው ሰነድ ማዳበር የሚቻለው ለመድልዎና ለደህንነት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች መንስኤ በግልጽ ተተንትነው ሲቀመጡ ብቻ ነው። በቶሳና ኔፓል እንደተደረጉት ያለ የብሄራዊ የምክክር ጉባኤዎች የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን አንድ ላይ በማምጣት ትንታኔና ስልታዊ እቅድ እንዲነድፉ እንደአንድ አማራጭ ሊሆን ይችላል። ይህንን ሰፊውን የብሄራዊ የሰብአዊ መብት ንቅናቄ በዘመቻው ማናቸውም እርምጃ ወይም በለውጡ ሽሪክነት ማሳተፍ ወሳኝ ሊመስል ይችላል። በጠቅላላው በሰፊው የሰብአዊ መብት ንቅናቄ ውስጥ በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እኩል የመሆን መብት ጥያቄ ተገቢነት ላይ ተቀባይነትና ድጋፍ ማግኘት አላማ ሊሆን ይገባል።

የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለአደጋ የሚያጋልጧቸውን የተለዩ ችግሮች መንስኤ ለመመለስ የሚመረጠው ጎዳና በብሄራዊው አውድ ላይ በእጅጉ የተመሰረተ ነው። ሆኖም በአጠቃላይ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ከሚያጋጥማቸው ችግር ጋር ለእነዚህ ጉዳዮች ምላሽ እንዲሰጥ ከተቀየሰ ሰፊ ያለ የድጋፍ መሰረትና ዘላቂ የሆነ አንድምታ ሊያመጣ ይችላል። ተለይተው የተቀመጡ ሰነዶችና እርምጃዎች አግባብነት ያላቸውና ወቅታዊ በሆነው አውድ ውስጥ ቁልፍ ለሆኑት ተዋንያን ምላሽ የሚሰጥ መሆን አለበት። ከሰፊው የሲቪል ማህበረሰብ ጋር የሚደረግ ምክክርና በዘመቻና ቅስቀሳ ወቅት የሚደረጉ የልምድ ልውውጦች ስኬታማና ውጤት ተኮር የሆነ ዘመቻ ለማርቀቅ እጅግ ጠቃሚ ናቸው። በተመሳሳይ እርምጃ ልምድ ያላቸውን የሃብት ምንጭ የሆኑ ሰዎችን ለማሳተፍ ጥረት መደረግ አለበት። ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስጋት ምላሽ የሚሰጥ ሁኔታ ለመፍጠርና በአለማቀፍ ሰነዶች ማለትም እንደ ተ/መ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ መሰረት ጥበቃ ከመንግስታት፣ መንግስታዊ ካልሆኑ ተዋንያንና የሲቪል ማህበረሰብ ማስገኘት ለሚወስዱ እርምጃዎች ሁሉ መሰረት መሆን አለበት። ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች

ች የተሻለ ጥበቃ ለማስገኘት የተቀናጀ ፍላጎት አስፈላጊነት ሲገለጽ ጣልቃ ጉብቶ የመከላከሉ እርምጃ ዳር ድንበር የት ድረስ እንደሆነና የሚቻል ስለመሆኑ መረዳት ያስፈልጋል። የህግና የፖሊሲ መሻሻል እንዲኖር ጠንክሮ መጠየቅ አንዱ ምላሽ እንዲሰጥበት የሚፈለገው ዘርፍ ነው። የተ/መ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ያወጣው አዋጅ በብሄራዊ ደረጃ እንዲጸድቅ፣ በህግ የሚያስገድድ ሰነድ እንዲሆንና የሚወስዱት እርምጃዎችም ስራ ላይ መዋላቸውን በማረጋገጥ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ተልዕኮ የሴቶችንም ጨምሮ እንዲጠቅም ማሳለጥ በተመሳሳይ መልኩ መንግስታዊ ያልሆኑ ተዋንያን በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ ለፈጸሙት የመብት ጥሰት ተጠያቂ ያደርጋቸዋል። ይህንን የህግ መሻሻል ብቻውን መፍትሄ ሊሆን አይችልም። እንዲህ ያሉ ለውጦች ወንድነትንና ሴትነትን አጉልተው ኢፍትሃዊነትን ዘላለማዊ በሚያደርጉ አመለካከቶችና መዋቅሮች ላይም ማነጣጠሩን እጅ ለጅ ማስኬድ አለበት። የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በስራቸው ምክንያት ከማህበረሰባቸውና በማህበረሰባቸው ውስጥ ባህልንና ልማድን መሰረት አድርጎ ችግር በሚደቅንባቸው ላይም ያነጣጠረ እርምጃ እንዲወሰድ ጥሪ መደረግ አለበት። ስለዚህ ዘመቻንና ማስተዋወቅን ወደህብረተሰቡ መውሰድ መሰረታዊ ነው። ላይ ከተጠቀሰው የማሳለጥ ስራ በተጨማሪ በሰታው ላይ ያሉ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በስራቸው የተነሳ እጅግ የተለዩ አደጋ ያጋጥማቸዋል። እናም ለራሳቸው ደህንነት አስተዋጽኦ የሚያደርጉበት ችሎታ ሙሉ ለሙሉ ገና ስራ ላይ

³⁵ በእነዚህ እና ተመሳሳይ ሁኔታዎች ላይ ያለ ትረካ በ www.defendingwomen-defendingrights.org/actions.php በኩል ይገኛል።

የሚውል ነው። የዚህ መጽሐፍ ሌሎች ክፍሎች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስለደህንነት አያያዝና ስለአደጋ ግምገማ በእጅ የሚሆን መረጃ ያቀርባሉ። የመረጃ ምንጭ የሆነው የመጽሐፍ ክፍል የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ከ ሌሎች ጋር በጋራ ከተጨማሪ ንባብ ጋር ልዩ ለሆነው የደ ህንገት ፍላጎታቸው ትምህርት የሚወስዱበትንም አቅርቧል። በአሁኑ ወቅት በርካታ ድርጅቶች ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ያደርጋሉ። ከእነዚህ መካከል ዝርዝር አድራሻቸው በመጽሐፍ አባሪ ላይ ከተጠቀሱት ፍሮንት ላይን እርጅንት አክሽን ፈንድ ለሴቶች ይገኝበታል።

እውቅና

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጀግንነት የተሞላበት ስራ እውቅናና ክብር የሚሰጥ የተለያዩ እንቅስቃሴዎችን መፍጠር ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እይታ በመጨመርና እውቅና በመስጠት እንዲሁም በተለይ የሚያጋጥሟቸውን ችግሮች በማጉላት ዘመቻቸውን የሚጠቅም ሊሆን ይችላል። ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የሚሰጡ የሰብአዊ መብት ሽልማቶች በስራቸው ላይ ከፍተኛ መነሻ ቃቃት ለመፍጠር በማገልገል የግል ተልዕኳቸውን ብቻ ሳይሆን የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተቀዳጁትን ድልና ያጋጠማቸውን ፈተና ለማጉላት ይጠቅማል። ከእነዚህ የማነቃቂያ ምሳሌዎች አንዱ በቀዳማይ እመቤት ሚሼል አባማ እና በውጭ ጉዳይ ሚኒስትሯ ሂላሪ ክሊንተን በ2002 ዓ.ም የተሰጠው የአለማቀፍ የሴቶች የጀግንነት ሽልማት ነው። ሽልማቱ በኬንያ ጠበቃ ለሆነችውና በገጠር ለሚኖሩ ድሃ ሴቶች የህግ እርዳታና ስለመብታቸውም ስልጠና የሚሰጠው ክራው የተባለው ድርጅት ሊቀመንበር ለሆነችው አን ንጅን ተሰጥቷል። ከሌሎች የሰብአዊ መብት ጉዳዮች በተጨማሪም አን አዲስ ህገመንግስት እንዲቀረጽ

በመነቃነቅና በወሲብ ነክ፣ ሚስትን በመውረስ እና ሙሽሪ ት ለመቸራው ስለምትፈጽመው ክፍያ ጉዳይ ዘመቻ ወጥታለች። ከስራው አንዱ አካል የሆነውን ጨለማውን ክፍል አን ስለሴቶች መብት ስትከራከር ደርሶባት ለማየት ችላለች። ዛቻ ደርሶባታል፣ ታስራለችም ተደብድባለችም። ይህም ሁሉ ሆኖ ለሰብአዊ መብት ጠንካራ ቁርጠኝነት በማሳየት አን ስራዋን መቀጠል መርጣለች።

በአጠቃላይ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ራሳቸው ችግሩን አውቀው በራሳቸው ምላሽ በመስጠት በንቃት መንቀሳቀስ መሰረታዊ መሆኑን ማወቅ አለባቸው። ይህ ሊደረግ የሚችለው እጅ ለእጅ ተያይዞ በህብረተሰቡ ውስጥና በሚያሳዝን መልኩ የሰብአዊ መብት ንቅናቄዎች ውስጥም የሚታዩትን ኢፍትሃዊነት ለመቀጋት ተገቢ የሆነ ስልት ሲያዳብሩ ነው። መሰል የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ማሳፈር የእነሱን እምቅ ሃይል ስለሚጨምር የተጽዕኖን ክልል በማስፋት ተልዕኳውን ይጠቅማል። በመንግስትና መንግስታዊ ባልሆኑ ተዋንያን ሳቢያ በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የሚደርሰውን የተለየ ፈተና በዓለም አቀፍ ድርጅቶችና ሌሎች አግባብነት ባላቸው እንደተ/መ የሰብአዊ መብት ምክር ቤት ያሉ መድረኮች እውቅና እንዲሰጡት ማድረግ የሰብአዊ መብት ጥያቄው የዘመቻ ማዕከል መሆን አለበት። በሁሉም ግምባር የሚያነጣጥር ስልት ብቻ ነው ከረጅም ጊዜ አንጻር ዘላቂ የሆነ ፍሬ የሚያፈራው።

³⁶ ለምሳሌ ጊነታ ሳጋን የሽልማት ድርጅት፣ ፍሮንት ላይን ሽልማት፣ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የማርቲን ኢናልስ ሽልማት፣ ሪቡክ የሰብአዊ መብቶች ሽልማት ወይም የሮበርት ኤፍ ኬኔዲ የሰብአዊ መብቶች ሽልማት
³⁷ የሰብአዊ መብቶች ተመልካች፣ “በኬንያ ለሴቶች መሟገት” ሚያዝያ 11 2002። www.hrw.org/defending-women-in-kenya

ምዕራፍ

6

ለአናሳ ጾታዎች መብት መሟላት

በአፍሪካ የአናሳ ጾታዎች ጉዳይ ሲበዛ ስሜታዊነትን የሚቀሰቅስ ጉዳይ እንደሆነ ቀርቷል። ሴት ሰዶምት (Lesbian) ወንድ ሰዶም (Gay) ሰዶምት ወ ሰዶም (Bisexual) ግልብጥ ጾታ (Transgender) ወንዳ ወንድ ወይም ሴታ ሴት (Inter Sex) በአጠቃላይ (LGBTI) በሚል ምህፃረ ቃል ስለሚገለጹት ሰዎች መብት-ጉዳይ የሚንቀሳቀሱ በሚያስተጋቡት ተልዕኮ የተነሳ ከመንግስትና ከህብረተሰቡ በጠቅላላ ከፍተኛ አደጋ ይጋረጥባቸዋል። እጅግ ተስፋ አስቆራጭ በሆነ ሁኔታ በአሁኑ ወቅት እነዚህ ተሟጋቾች ከሰፊው የሰብ አዊ መብት ንቅናቄ እንኳን ድጋፍ አያገኙም። ስለዚህ ተቆጥረው የሚገኙት ውጫዊ ችግሮችን የግብረሰዶማውያን ንቅናቄ ይጋፈጣል። ይሁንና የራሱን ጉዳይ በስልትና በእርጋታ እንዳያራምድ ማንቆ የሚሆኑበት የውስጥ የመቆር ችግሮችን የርዕዮት አለም ፈተናዎች አሉበት። ይህ ጽሁፍ በግብረሰዶማውያን ጉዳይ ትንታኔ በመስጠት ዳሰሳ ለማቅረብና በመስኩ የተሰማሩትን ተሟጋቾች በመግለጽ እንዲሁም ስራቸውን ከሰፊው የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እና መብታቸው ጋር ለማጣመር ጥረት ያደርጋል።

የቃል አገባብ

LGBTI የሚለው ምህፃረ ቃል በጥቅሉ ሲታይ ሴት ሰዶምት (Lesbian)፣ ወንድ ሰዶም (Gay)፣ ጥንድ ብልት ያላቸው ሰዶምት ወ ሰዶም (Bisexual)፣ ግልብጥ ጾታ (Transgender) ድርብ ጾታዊ ገጸባህሪይን የተላበሱ ሴታ ሴት/ወይም ወንዳ ወንድ (Intersex) ለፍትወተ ርካታ ያላቸውን አጠቃላይ የፍላጎት ልዩነት ያመለክታል። LGBTI የሚለው ቃል ግብረሰዶማዊ ከሚለው የሰፊ ፍቺና ትርጉም የያዘ በመሆኑ ከተለመደው የሩካቤ ሥጋ ግንኙነት ውጭ በተቃራኒው የሚፈጽሙ ሰዎችን ሁሉ ያጠቃልላል ማለት ነው።

ሴት ሰዶምት (Lesbians) የፍቅር ስሜታቸውንና የወሲብ ጥምታቸውን ሴት ከሴት ጋር በመፈጸም የሚረኩ ሲሆን የወንድ ሰዶም (Gay) ደግሞ ወንድ ከወንድ ጋር ወሲባዊ ግንኙነት የሚፈጽሙ ናቸው። ሰዶምት ወ ሰዶም (Bisexual) ጥንድ ብልት ኖሯቸው የፍቅር ስሜታቸውንና የወሲብ ፍላጎታቸውን የሚያረኩት ከሁለቱም ጾታዎች ጋር ነው። እንደነዚህ መሰል ሰዎች ሲወለዱ ጀምሮ በሴት ወይም በወንድ ጾታ ለመመደብ የሚያስችግር መሆኑን ያመለክታል።

LGBTI ተብሎ ፊደላትን በመገጣጠም የተፈጠረው ቃል በተጨማሪ የሌሎች ጾታ መለያ ባህሪያትንም ያካትታል። አብዛኛውን ጊዜ ከወልደት በኋላ የሚከሰት በመሆኑ እንደነዚህ ያሉ ግለሰቦችን ጾታ አንስታይ ወይም ተባዕታይ ነው ብሎ ለመፈረጅ ያስችግራል። በእርግጥ ፍቺው፣ ግምቱና ግዴታው ከጾታ መለያ ጋር

³⁸ ዋናው ጽሁፍ በኖራ ሬህመር ቀርቦ በሊንሴ አላንና በካሪና ራጅ ማሪያ ጄኮብስ ተጣጥሟል።

ሲታይ “ወንድ” ወይም “ሴት” የሚለው በማህበረሰቡ የተፈጠረ ነው። በሥነ ህይወት አገላለጽም ፆታ የሚለው ቃል ወንድ ወይም ሴት መሆንን የሚያሳየውን በአካል የፍትወተ ብልትን ሁኔታ ያመለክታል። ሕፃናት ከመወለዳቸው ወይም እንደተወለዱ ብልቶቻቸውን በመመልከት ቤተሰብ፣አዋላጆች ወይም የጤና ባለሙያ ህኪሞች ወንድ ወይም ሴት ብለው ይሰይሟቸዋል። በአጠቃላይ ግብረሰዶማዊያን ሰዎች በሰነ ልቦና፣በአካል፣በስሜት፣በወሲብና ወይም በመንፈስ ሲወለዱ ከተሰጣቸው ፆታ የተለየ ስሜት ስለሚሰማቸው ከተሰጣቸው የጾታ መታወቂያ ጋር ራሳቸውን ማስታረቅ ያቅታቸዋል።³⁹ በሁለት ጾታ የተሰነቀሩ ሰዎች ወንድ ወይም ሴታ ሴት/Intersex) ባህሪን የተላበሱ “ብልታቸውንና የንጥረ ነገራቸውን መዋቅር መሰረት አድርጎ ጾታቸውን በግልጽ ለማስቀመጥ የሚያስችግሩ ሰዎች ናቸው። በዚህ አጠራር የሚመደቡና በህክምና የሚፈረጁ የተለያዩ ሁኔታዎች አሉ። የስነፍጥረት አባዜ ነው።⁴⁰ ስለዚህ LGBTI ለሚለው ምህፃረ ቃል ራሱን የቻለ ቀጥተኛ ትርጉም ባይገኝለትም ለዚህ ጽሑፍ ግብረሰዶም የሚለውን ቃል ተክተን ተጠቅመናል።

የግብረሰዶማዊያን ግለሰቦች ፈተና

በአፍሪካ ግብረሰዶም ግለሰቦች የተለያዩ አደጋዎችና ፈተናዎች ያጋጥሟቸዋል።በግብረሰዶማዊያን ሰዎች ላይ መድልዎ በመፈጸም በማህበረሰቡ እንደጉድ እንዲታዩ የሚያደርገው አሉታዊ ዝንባሌና ህግ የመጣው ከቅኝ ገዢዎች ቢሆንም በሃይማኖትና በባህል እንደትክክል ተወስዶ የግብረሰዶማዊያን ተግባር “አፍሪካዊ ያልሆነ” እና “ከተፈጥሮ ህግ እንዳይነገጠ” ተደርጎ ተሰቧል።ምንም እንኳን የውጭ ሃይሎች ወረራ ከመፈጸማቸው በፊት በምስራቅና አፍሪካ ቀንድ የነበረው የግብረሰዶማዊያን ግንኙነት በተለያዩ መልክ ተቀባይነት የነበረው ቢሆንም ቅኝ አገዛዝ ያሰረጸው አሉታዊ ዝንባሌና የሚወነጅለው ህግ ዘላቂ ተጽዕኖ አሳድሯል።ይህ ጽኑ እምነት በስፋት የሰረጸና በማህበረሰቡና በሰፊው ህዝብ፣በመገናኛ ብዙሃን እና/ወይም በታወቁ የህዝብ መሪዎች ድጋ

ፍ የሚደረግለት ስለሆነ ግለሰቦቹን በተጨማሪም በመብታቸው በእኩልነትና ያለአድልዎ መስራት እንዳይችሉ አድርጓቸዋል።

ግብረሰዶማዊያን ግለሰቦችን በወሲብ ቅኝታቸውና በጾታ ማንነታቸው የተነሳ ከሚያጋጥሟቸው ፈተናዎች መካከል፤

- * በስራ ቅጥር፣የጤና፣የመረጃና የደህንነት ጥበቃ ለማግኘት መድልዎ፤
- * የግል ነጻነትንና ሰብአዊ አያያዥን በሚጋፋ መልኩ ለስቆቃ መዳረግ፣በዘፈቀደ መታሰር፣ለውርደት መዳረግ፤
- * በመንግስት በተደገፈ ጥቃት በቤተሰብ፣በዘመድ፣ “በጓደኞች፣”አሰሪዎችና የእስር ቤት ጓዶች መደብደብ፤
- * ሴት ግብረሰዶማዊያን የግብረሰጋ ግንኙነት በሚያደርጉ ወንዶች ከፍተኛ የመደፈር ጥቃት ይፈጸምባቸዋል።ወንድ ግብረሰዶማዊያን በእስር ቤት የግብረሰጋ ግንኙነት በሚያደርጉ ወንዶች ይደፈራሉ።

³⁹ እነዚህ ጥቂት ቃላቶች ከተጨማሪው ዕድገታዊ ጋር በማወዳደር የሚሰጡት ትርጉም በቂ አይደለም፤ግብረሰዶማዊያን ግለሰቦች ራሳቸውን ለማየት ቃሉ ላይገልጻቸውይችላል ።የሆነ ሆኖ በዚህጉዳይ ላይ ይህ ጽሁፍ ለመወያየት አይፈቅድም።
⁴⁰በስዊድን ፌዴሬሽን እንደተገለጸው ሴት ከሴት፣ ወንድ ከወንድ፣ሰዶምት ወ ሰዶምና የግልበጥ ጾታዎችን መብት በድረገጽ <http://www.rfsi.se> ይመልከቱ

* ፍትህና ካሳ የማግኘት መብትን መገፈፍ፤

* የወሲብ ቅኝትህን አጋልጣለሁ በሚል ዛቻ የተነሳ ገንዘብን፣ንብረትንና ወይም የስሜት መረባረብ፣የኢኮኖሚና የአካልን ለአደጋ መዳረግ በሚጨምር ሁኔታ ለአስገዳጅ ወሲብ ግንኙነት መጠየቅ፤

* ስም መገደፍና መጠመድ፤

በብዙ የምስራቅና የአፍሪካ ቀንድ ሃገሮች የተመሳሳይ ጾታን ግንኙነት ባህሪ የሚወነጀሉ ህጎች በህልውና ላይ ያሉና የሚተገቡ ናቸው።ከብርን ከሚያዋርድ፣ለሰቆቃ ከሚዳረግና ከስም መጥፋት ጋር እጅ ለጅ ተያይዞ ግብረሰዶማውያን ግለሰቦች አብዛኛውን ጊዜ ለወከባና ለእስር ይጋለጣሉ።ግብረሰዶማውያን ግለሰቦችን ህግ በእኩልነት የሚሰጣቸውን ጥበቃ ለመንፈግ አብዛኛውን ጊዜ አድላዊውን ህግ መሰረት በማድረግ ማናለብኝነት ይሰፍናል።ግብረሰዶማዊ ድርጊትን የሚከለክለውን ህግ በመጥቀስ እንደዚህ ያሉ ተግባሮች በሞራል አስነዋሪ ነው በሚል የህዝብ አስተያየት ከጀርባ አድርጎ ባለስልጣኖች ስልጣንን አላግባብ ለምሳሌ ፖሊስ በግብረሰዶማውያን ላይ እንደሚፈጽመው መጠቀም የተፈቀደ ነው።እነዚህ ግለሰቦች በተጨማሪ በአብዛኛው የወሲብ ቅኝታቸውንና የጾታ ማንነታቸውን መሰረት በማድረግ ብቻ ለጥቃት ተግባር እና በዘፈቀደ መብታቸውን ተገፈው ለሰቆቃ፣በግድ ለመደፈር፣ለእስር፣ለወከባና ለስም መጥፋት ይዳረጋሉ።ስለሰብአዊ መብቶች በአለማቀፍ ወይም በአገሩ ህገመንግስት የተደነገጉት መሰረታዊ መብቶች ግብረሰዶም ወይም ወንዳገረድ መሆናቸው በግልጽ ለታወቁት ወይም ናቸው ለተባሉት ይነፈጋል።በግብረሰዶማውያን ላይ የሚፈጸመው የሃይል ተግባር አብዛኛውን ጊዜ አይዘገብም፣አይመዘገብም በመጨረሻም አያስቀጣም።ይህ አሳፋሪ ዝምታ መሰረታዊ የሆኑ የአለማቀፍ መብት መርሆዎችን ለመካድ እንደተወሰደ የመጨረሻ እርምጃ አይነት ነው።የተ/መ የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን የሆኑት ሉዊ አርቦር እንዳሉት ግብረሰዶማውያን ግለሰቦችን ከእነዚህ ህግ ጥበቃ ማግለል በግልጽ የአለማቀፍ የሰብአዊ መብቶችን ህግና ሰብአዊነታችንን የሚገልጸውን የወል ደረጃ መጣስ ነው።

በውጤቱም በርካታ ግብረሰዶማዊ ግለሰቦች ከወከባና ከእስር ለመዳን ከተሸሸጉ መኖር ጋር ሊቋቋሙት የግድ የሆነባቸው ፈተና ነው።ይህ ደግሞ ወዲያውኑ ትምህርት የመከታተል፣ቋሚ ስራ እና የጤና አገልግሎት የማግኘት ችሎታቸውን ይጎዳዋል።ለስሜታዊ፣ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አደጋዎችም ይጋለጣሉ።በርካታ የጥናት ሰነዶች እንደሚያመለክቱት ማንቃትን፣ምክርን፣ስለጠንቃቃ የወሲብ ግንኙነት ትምህርትን እና ህክምናን ጨምሮ አገልግሎት ከሚሰጥበት የኤች አይቪ ፕሮግራሞች ግብረሰዶማውያን ተገልለዋል።በውጤቱም ይህ ቡድን ለከፍተኛ አደጋ የተጋለጠ ሆኖ ቀርቷል።

በ1998 ፊደ ፔፐር የተባለ የዩጋንዳ ጋዜጣ መሰል ወረቀት የግብረሰዶማውያን ማህበረሰብን ፍርሃት በቀሰቀሰና በግልጽ ሉአላዊ የሰውነት መብታቸውንም በመድፈር ግብረሰዶማውያን ናቸው የተባሉ ሰዎችን ስም ዝርዝር ከስራ ቦታቸውና ከነመኖሪያ አድራሻቸው አተመ።በጋዜጣው የታተመው ታዲያ አክራሪና ግብረሰዶማውያንን የሚያጥላላ ውይይት በመቀስቀስ ከፍተኛ ባለስልጣኖችና የሃይማኖት መሪዎች በግብረሰዶማውያን ላይ ከስ እንዲመሰረት እንዲጠይቁ አደረጋቸው። በ 2002 ዓ.ም የዩጋንዳው “ሮሊንግ ስቶን” ግለሰቦችን “የሚያጋልጥ” የሰም ዝርዝር በማተም እንዲሰቀሉ ጠየቀ።ፎቶግራፋቸው

41 የወ/ሮ ሉዊ አርቦር የተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ቢሮ ከፍተኛ ኮሚሽን ሐምሌ 19 1998 በምንትሪያል አለማቀፍ የግብረሰዶማውያን የሰብ አዊ መብት ጉባኤ ላይ ያቀረቡት ግግር።
42 ለምሳሌ፣ከአለማቀፍ የግብረሰዶማውያን ኮሚሽን (1999) ካርታ።እንዴት የኤችአይቪ/ኤይድስ ፕሮግራም በተመሳሳይ ጾታዎች በሚፈጸም ግንኙነት እንዳልሰራ።www.iglhrc.org/files-
የሰብአዊ መብቶች ተመልካች (1998) “ዩጋንዳ፣ጋዜጣ በግብረሰዶማውያን ላይ የቀሰቀሰው ጥላቻ አፈናና እንዳያስነሳ አስግቷል።መንግስት በግብረሰዶማውያን ላይ የሚያደርገው ዘመቻ ጨምሯል።”ጳጉሜ 3 1998 www.hrw.org/news/2006/09/07/Uganda-press-homophobia-raises-fears-crackdown

ከታተሙት ግለሰቦች መካከል አብዛኞቹ ወከባ ደርሶባቸዋል። የንቅናቄ መሪዎች ጋዜጣውን ወደፍርድ ቤት በመውሰድ ለስም ማጥፋት ዘመቻው ካሳ ተፈረደላቸው። በ2003 ዓ.ም ግለሰቦችን የ “ማጋለጥ” አባዜው ከፍተኛ ደረጃ ደርሶ በአሳዛኝ ሞት ተጠናቀቀ። ዝነኛ የዩጋንዳ ግብረሰዶማውያንን ንቅናቄ መሪ ዴቪድ ካቶ ስሙ በታተመው ሮሊንግ ስቶን ጋዜጣ ከተጠቀሱት አንዱ የሆነው በጥር 2003 ዓ.ም በአስቃቂ ሁኔታ ተገደለ። ከመግፋትና ከማግለል በተጨማሪ የግብረሰዶማውያን ግለሰቦችን ስም ማጥፋትና ማጥመድ ደህንነታቸውን ይበልጥ አደጋ ላይ ለመጣል አስተዋጽኦ ያደርጋል። ይህ እንደገና ከቅጥርና ከቤተሰባዊ ማህበራዊ ድጋፍ በማግለል ለገንዘብና ለስነልቦና ችግር የሚያጋልጣቸውን አደጋ ይጨምረዋል። በዚህ ጉዳይ ላይ በዋና የሰብ አዊ መብት ተሟጋቾች ጅረት ውስጥ ያሉት ዝምታ የሰብአዊ መብቶችን ሁለንተናዊ የመሆን ጽንሰሃሳብን ለማራመድ እንቅፋት ሆኗል። በባለስልጣኖች፣ በህግ አውጪዎች፣ በተሟጋቾች በህዝብና በግለሰቦች የሚደረጉት ይህን መሰል መድልዎች የግብረሰዶማውያን መብትም የሰብአዊ መብቶች አካል መሆኑን ያለማወቅ ስለመንገሱ ግልጽ አመላካች ነው።

የህግ ጥበቃ

በ1986 ዓ.ም የተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብት ኮሚቴ በቱንና በአውስትራሊያ መንግስት በነበረው ክርክር ለአካለመጠን የደረሱ ወንጀል ወደውና ተስማምተው በግል መኖሪያቸው የሚፈጽሙትን የግብረሰዶም ግንኙነት በአውስትራሊያ ታስማኝ ግዛት የሚገኘው ህግ መከልከሉ መሰረታዊ የሆነ የሰብ አዊ መብትን የሚጥስ ነው ሲል ወስነ። በአለማቀፍ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች አንቀጽ 2/1/ ላይ “ጾታን” መሰረት አድርጎ አድሎ ማድረግ አይቻልም ሲል የደነገገው የግለሰብንም የወሲብ ቅኝት ይጨምራል ሲል አበሰረ።

የዓለም አቀፍ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች ቃል ኪዳን አንቀጽ 2/1/፤

በዚህ ቃልኪዳን ወገን የሆነው ማንኛውም መንግስት በግዛቱና በግዛት ክልል ስልጣኑ ያሉትን ግለሰቦች ዘር፣ ቀለም፣ ጾታ፣ ሃይማኖት፣ ፖለቲካዊ ወይም ሌላ አመለካከት፣ ብሄራዊ ወይም ማህበራዊ መሰረትን፣ ብረትን ወይም ሌላ ደረጃን መሰረት ያደረገ ማናቸውንም አይነት ልዩነት ሳያደርግ ለማክበርና ይህንንም ለማረጋገጥ ቃል ገብቷል።

ይህም ማለት ማንም ሰው ጾታውን ወይም የወሲብ ቅኝቱን መሰረት በማድረግ ልዩነት አይደረግበትም ማለት ነው። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የሰብአዊ መብቶች ኮሚቴው የዓለም አቀፍ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶችን ቃልኪዳን በሚጻረር ሁኔታ ግብረሰዶማዊ ድርጊቶችን ህገወጥ በሚያደርጉ ህጎች ላይ ያለውን ስጋት በተደጋጋሚ ገልጿል። ባለስልጣኖችን ግብረሰዶማውያን ግለሰቦችን ከማንኛውም ጉዳት እንዲጠብቁና የወሲብ ቅኝትን መሰረት በማድረግ ለተለየ ግፍ የሚዳርጉ አድላዊ ህጎችን እንዲሰርዙ የቃልኪዳኑ አንቀጽ 26 በተጨማሪ ይደነግጋል።

⁴⁴የቢ.ቢ.ሲ. ዜና “ግብረሰዶማውያን ናቸው ተብሎ በዩጋንዳ ጋዜጣ በ “ተጋለጡት” ላይ ጥቃት መፈጸሙ ተዘገበ።” ጥቅምት 12 2002 www.bbc.co.uk/news/world-africa-11608241
⁴⁵የቢ.ቢ.ሲ. ዜና “የዩጋንዳ ግብረሰዶማውያን ተሟጋች ዴቪድ ካቶ ተገደለ።” ጥር 19 2003 www.bbc.co.uk/news/world-africa-12295718
⁴⁶ቱን ከአውስትራሊያ መንግስት የሞተበትን በመዘገብ ቁጥር 488/1992 UN Doc CCPR/C/50/D/488/1992, 4 April 1994

አለማቀፉ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች ቃል ኪዳን አንቀጽ 26፤

ሁሉም ሰዎች በህግ ፊት እኩል እና ያላንዳች አድልዎ እኩል የህግ ጥበቃ የማግኘት መብት አላቸው። በዚህ ረገድ ህጉ ማንኛውንም መድልዎ በመከልከል ሁሉም ሰው በእኩልና አስተማማኝ ሁኔታ ዘርን፣ ቀለምን፣ ጾታን፣ ቋንቋን፣ ሃይማኖትን፣ ፖለቲካን ወይም ሌላ አመለካከትን፣ ብሄራዊ ወይም ማህበራዊ መሰረትን፣ ጎረቤትነትን፣ ብሄራዊ ወይም ሌላ ደረጃን መሰረት ያደረገ ማናቸውም መድልዎ እንዳይኖር አስተማማኝ ጥበቃ ያደርጋል፤ የስትጥጥም ይሰጣል።፤

በ1978 ዓ.ም የወጣው የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ቻርተር በሰጠው ዋስትና፤ እንደዘር፣ የጎሳ ቡድን፣ ቀለም፣ ጾታ፣ ቋንቋ ሃይማኖት፣ ፖለቲካዊ ወይም ሌላ አመለካከት፣ ብሄራዊ እና ማህበራዊ መሰረት፣ አዳኛ፣ ልደት ወይም ሌላ ደረጃ የመሳሰሉ ማናቸውም ልዩነቶች ሳይገድቡት ማንኛውም ግለሰብ በዚህ ቻርተር እውቅናና ዋስትና በተሰጣቸው መብቶችና ነጻነቶች ለመደሰት መብቱ ነው።

ከዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ህጎችና በተባበሩት መንግስታት ከጸደቁት ሰነዶች አርአያነትን እንደወሰደው የቻርተሩ አንቀጽ 60 ውሳኔዎች በተመሳሳይ የሰብአዊ መብት አካላት በተሰጡ ውሳኔዎች በመመራት ሳይንሳዊ የህግ ፈላግን መከተል አለባቸው ማለት ነው። የወሲብ ቅኝትንና የጾታን ማንነት በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ የዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ህግ አግባብነት የሚተረጎምበት የዮግያርታ መርሆች እንደመመሪያ እንዲሆን በ1998 ተቋቋመ። በስራ ላይ ያሉትን የዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ህግ በማካተት ለወሲብ ቅኝትና ለጾታ ጉዳይ ስራ ላይ ያውለዋል። ለምሳሌ በሰው ሰውነት ያለመደፈር መርሆ 6 እንደሚከተለው ይነበባል።

ማንኛውም ሰው የወሲብ ቅኝቱ ወይም የጾታ ማንነቱ ምንም ይሁን ቤተሰቡን፣ ቤቱንና የሚ

ላላከውን መልዕክት ጨምሮ ከዘፈቀደ ወይም ህገወጥ ከሆነ ጣልቃገብነት ውጭ የሰውነት መብቱ ሳይደፈር የመደሰት እንዲሁም በክብሩና በዝናው ላይ ከሚደረግ ህገወጥ ጥቃት የመጠበቅ መብት አለው። የሰውነት ያለመደፈር መብት በተለምዶ ከዝግ ራስ የወሲብ ቁርኝት ወይም የጾታ ማንነት ጋር በተገናኘ የሚገልጡትን ወይም የማይገልጡትን መረጃ እንዲሁም የራስን ሰውነትና በፈቃደኝነት የሚደረገውን የወሲብ ግንኙነት እና ሌሎችንም ውሳኔዎችንና ምርጫዎችንም መርሆች²²

ሰኔ 8 2003 ዓ.ም የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት በአስራ ሰባተኛ ጉባኤው በወሲብ ቅኝትና በጾታ ማንነት ላይ ውሳኔ መርሆች የዚህ ውሳኔ ጥንካሬ ያላንዳች ልዩነት የሰብአዊ መብቶችን ለማራመድና

⁴⁷ አንቀጽ 1 የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ቻርተር 1978
⁴⁸ ኮሚሽኑ ከአለማቀፍ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ህግጋት በተለይም ከተለያዩ የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ሰነድ፣ ከተባበሩት መንግስታት ድንጋጌ፣ ከአፍሪካ ህብረት ድንጋጌ፣ ከአለማቀፍ የሰብአዊ መብቶች ድንጋጌ፣ ሌሎች በተባበሩት መንግስታት እና በአፍሪካ መንግስታት የጸደቁ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ሰነዶች እንዲሁም በተባበሩት መንግስታት ልዩ ዘርፎች የጸደቁና አባል መንግስታት የተቀበሏቸው የተለያዩ ሰነዶችን በአርአያነት ይወስዳል።
⁴⁹ በ www.yogyakartaprinciples.org ይገኛል።
⁵⁰ በ www.yogyakartaprinciples.org ይገኛል።
⁵¹ በ www.yogyakartaprinciples.org ይገኛል።

ለመጠበቅ እንዲሁም የክብር ጠረጴዛ ውይይት በጉዳዩ ላይ ለመክፈት ቀደም ሲል በወገኖች ጉባኤ የተሰጡትን ውሳኔዎች በድጋሚ ማጠናከሩ ነው።

የግብረሰዶማውያን ንቅናቄ

በአፍሪካ በህግ፣በፖለቲካ እና ማህበራዊ-ባህላዊ ተጻራሪ የሆነ ድባብ የተነሳ ተመስርተው የሚገኙ የግብረሰዶም ንቅናቄ ድርጅቶች በአንጻራዊነት እጅግ ጥቂት ናቸው። በምስራቅና አፍሪካ ቀንድ በርካታ አገሮች ግብረሰዶም ህገወጥ ስለተደረገ ለግብረሰዶማውያን መብት መቀስቀስ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ ህጎችን በመንተራስ እና/ወይም በመያደቻ ምዝገባ ሂደት ጊዜ ህጋዊ እንዳይሆን ይደረጋል። ለድርጅት በርካታ አስተዳደራዊ ፍላጎት ምዝገባ ስለሚያስፈልግ አለመኖሩ ለተሟጋቾች ስራ እንቅፋት ይሆናል። ከእነዚህ መካከል ለቢሮ የሚሆን ቦታ መከራየት፣ ደህንነቱ የተረጋገጠና አስተማማኝ የመስሪያ ቤት መሰረት ለመጣል፣ ከሌሎች ገንዘብ ለመቀበልና ለቁሳቁስ መግዢያ የባንክ ሂሳብ መክፈት ይገኙበታል። የወሲብ ቅኝታቸውን ወይም የጾታ ማንነታቸውን መሰረት ባደረገው መድልዎ የተነሳ ያላቸው ስልጠና በመገደቡ እና በዚህም የተነሳ ንቅናቄያቸውን ከመጀመሪያው አስፈላጊ ላደረገው ስራና ድርጅት ለማስኬድ የሚያበቃ ክህሎት ግን ከተሟጋቾቹ ዘንድ ሁልጊዜ አይገኝም። የትኛውን ጉዳይ እና ስቀድም ወይም የትኛውን ስልት እንከተል በሚል በግብረሰዶማውያን ተሟጋቾች መካከል የሚነሱ ውስጣዊ ክፍፍልና ግጭቶች የግብረሰዶማውያንን መብት ከፍ ለማድረግ ያላቸውን ቀልጣፋነት ያዳክመዋል። ስለዚህ የግብረሰዶማውያን ንቅናቄ አባላትን በግጭት አፈታትና ያላቸውን ጥረቶች በማስተባበር ስልታዊ እቅድ ነድፈው በተጠናከረ መልኩ ወቅታዊ የአናሳ ጾታዎችን ችግር እንዲያነሱ መደገፍ መሰረታዊ ነው። በንቅናቄው ከሚፈጠሩ ተጨማሪ ፈተናዎች ውስጥ እርስ በርስ አለመተማመን፣ መከዳዳት፣ በማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ መገለል በተነሳ ከሚመጣ ስልጣንን አላግባብ መጠቀም፣ የእለት ኑሮን ከሰፊው ትግል እንዲያስቀድሙ የሚያስገድድ የእድሎች አለመኖር እና አሉታዊ ውጤት የሚያስከትል የሌሎች ባህሪ ይገኙበታል። አብዛኛውን ጊዜ የኋለኛው የሚከሰተው በጀት በምን መልኩ እንደሚመደብ በቂ ም

ርምር ባለመደረጉ፣ በግለሰቡ የስራ አመራር ችሎታ ያለፈ ታሪክ ላይ አጥጋቢ ያልሆነ ግምገማ እንዲሁም ከድርጅቱ አቅም ጋር በተያያዘ ተጨባጭ ያልሆነ ግምትና የሰነድ አያያዝ ምክንያት ነው። የንቅናቄውን እምቅ ሃይል በማጠናከር ግዙፍ የሆነውን ውጫዊ ፈተና ለመቋቋም ሲባል ሁሉንም ባለድርሻዎች ባካተተ ጥልቅ ውይይት ብቻ እነዚህን ጉዳዮች ማንሳት ይቻላል።

ከተለመዱት የሰብአዊ መብት ድርጅቶች ድጋፍ የማይገኝበትን ምክንያት በአፋኝ ህግ ስርዓትና ግብረሰዶማዊነትን ህገወጥ አድርጎ በፈረጀው የህዝብ አመለካከት መግለጽ ይቻላል። በዋናው ጅረት ውስጥ ያሉት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የአናሳ ጾታዎችን መብት በመደገፋቸው ከመንግስት ሊመጣ የሚችለውን አፈና ይፈራሉ። በተጨማሪም አብዛኛውን ጊዜ ከድንቁርና የተነሳ የግብረሰዶማውያን መብት ተገቢ እና ወሳኝ ተደርጎ አይታሰብም። ይህ ታዲያ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንደተሟጋች እንዲታወቁበት የሚፈልጉትን (ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተ/መ ባወጣው አዋጅ ላይ ያለውን መግቢያ ይመልከቱ) እና ሊቀበሉት የሚገባውን ህግ በግልጽ መጣስ ነው። በዚህ የተነሳ ከመጀመሪያው የተሟጋቾቹ

⁵²ከላይ የተጠቀሰው አንቀጽ 2 “በዓኛው የሰብአዊ መብቶች ጉባኤ በከፍተኛ ኮሚሽነሩ በታዘዘው ጥናት ላይ የተደረሰበትን ግኝት መሰረት በማድረግ መድልዎ በሚያደርጉ ህጎችና ልማዶች እንዲሁም የወሲብ ቅኝትንና የጾታ ማንነትን መሰረት አድርገው በግለሰቦች ላይ በሚፈጸሙ ጥቃቶች ላይ ገንቢ፣ በመረጃ የተመሰረተና ግልጽ የጠረጴዛ ውይይት ለማድረግ ተወስኑ።
⁵³ አጣዳፊ የድጋሚ እርምጃ ለሲቶች የሰብአዊ መብቶች (1997) የግብረሰዶማውያን በምስራቅ አፍሪካ መደራጀት፣ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እውነተኛ ፈተና። [www.urgentactionfund.org/documents/UAF-LGBTI REPORT](http://www.urgentactionfund.org/documents/UAF-LGBTI_REPORT)

ተግባር አንዱ መሰል የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ስለተል ስኬታቸው ማንቃት ነው። መሰራት ያለበትም እንደ ተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች አዋጅና የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ቻርተር ባሉ መሰረታዊ መብቶች በተጠቃ ለሉባቸው እኩል በመሆን መብትና በመድልዎ አላስፈላጊነት ዋጋ ላይ የሚያስምሩትን በመውሰድ መብትን መሰረት ያደረገ አቅጣጫ በመከተል ነው። የሰብአዊ መብት ንቅናቄዎችን ድጋፍ ማግኘት የግብረሰዶማውያን ተሟጋቾችን ድምፅ ለማጠናከርና ተልዕኮቸውን ተአማኒነት በመስጠት ህግ አውጪዎችንና ሰፊውን ህዝብ እንዲቀርቡበት ይረዳቸዋል። ለውጥን ለመቀዳጀት የግብረሰዶማውያን ተሟጋቾች ከላይ ለተዘረዘሩት እንቅፋቶች ስልታዊ በሆነ መንገድ ምላሽ ሊሰጡ ይገባል። በጣም በቅርቡ መድልዎ የሚያደርጉ ህጎችና ልማዶች እንዲቀረፉ በሚያደርጉት ቅስቀሳና ዘመቻ ከሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ድጋፍ አግኝተዋል። ሆኖም ገና ብዙ መሰራት ይቀረዋል። ከሲቪል ማህበረሰቡ ጋር ጠንካራ ሽርክና ከመመስረት ባሻገር የግብረሰዶም ተሟጋቾች እንደተባበሩት መንግስታትና የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ኮሚሽን ያሉ መደበኛ ጎዳናዎችን ማሟጠጥ አለባቸው። የተባበሩት መንግስታት የስምምነት አካላትና ልዩ ስርዓት የመንግስታትን ለዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ህጎች መገዛትን ለመቆጣጠርና በዚያውም መሰረት የውሳኔ ሃሳብ ለመስጠት እምቅ ችሎታ አለው። በልዩ ስርዓቱና በስምምነት አካሉ የሚሰጠው ትንታኔና የውሳኔ ሃሳብ መንግስታት ህጋቸውንና ፖሊሲያቸውን ከዓለም አቀፍ ደረጃ ጋር ለማጣጣም ጥረት ስለሚያደርጉ ወደ ብሄራዊ ህግና የልማድ ለውጥ ወደማስከተል ሊወስድ ይችላል። ከግብረሰዶማውያን መብት መገፈፍ ጋር በተያያዘ የሚቀርቡ የግለሰብ ጉዳዮችና ገለጻዎችም የስምምነት አካሉና ልዩ ስርዓቱ ለዚህ የሰብአዊ መብት ክፍል ሳይንሳዊ ህግን ማዳበርን ጨምሮ ትኩረት እንዲሰጥ ሊያደርገው ይችላል። የስምምነት አካሉና ልዩ ስርዓቱ በመንግስታት ላይ እርምጃ ለመውሰድና ግፊት ለማድረግ የውሳኔ ሃሳቡን መሰረት የሚያደርግበት ተአማኒነት ያለውና ተጨባጭ አቤቱታ ይጠይቃል። ይህ ተቀባይነት ባላቸው ስርዓት መሰረት በተቋቋሙ የዓ

ለም አቀፍ፣ የቀጠናና የክልል ድርጅቶች ሊቀርብ ይችላል። አምነስቲ ኢንተርናሽናል “የግብረሰዶማዊያን ሰዎች ሰብአዊ መብቶች ከተባበሩት መንግስታት ስምምነት ተቆጣጣሪ አካላትና ከተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን ልዩ ስርዓቶች ጋር ለመሰራት የቅድሚያ መንደርደሪያ” በሚል ርዕስ ግብረሰዶማውያን ተሟጋቾች ለቅስቀሳ ተግባራቸው የሚጠቀሙበትን እምቅ ሃይልና ስርዓት የሚዘረዝር ሰነድ አዳብሯል። ተመሳሳይ ስርዓቶች በአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ኮሚሽንም ይገኛሉ። አንቀጽ 55 የአፍሪካ ቻርተር የደንገጋቸው በመንግስት አካላት ሲጣሱ አቤቱታዎች (መልዕክት በመባል ይታወቃል) ከአፍሪካ ቻርተር ጋር የተጣጣሙ እስከሆኑ ድረስ በብሄራዊ ደረጃ መፍትሄ ለማግኘት ያለውን ሂደት እስካሟጠጡ ድረስ በግለሰቦች ወይም በድርጅቶች ሊቀርቡ እንደሚችሉ (አንቀጽ 56/5/) ያሳያል። ከዚያ ኮሚሽኑ በአቤቱታው ተቀባይነት ላይ ውሳኔ ይሰጣል። ተቀባይነት ካገኘ ኮሚሽኑ ለሚመለከተው መንግስት በጉዳዩ

⁵⁴ የስምምነት አካላት ጠበብቶች የሚገኙበት ኮሚቴ አባል መንግስታት በቃልኪዳኖች ላይ በገቡት ስምምነት መሰረት ይፈጽሙ እንደሆነ ለመቆጣጠር የተቋቋመ ሲሆን ከስምምነቶቹ ውስጥም አለማቀፍ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች፣ አለማቀፍ የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና የህላዊ መብቶች ስምምነት፣ ማስቃዎትን ለሎች ጨካኝ ተግባራትን፣ ኢሰብአዊና አዋራጅ አያያዥንና ቅጣትን የሚያወግዘው አለማቀፍ ስምምነት፣ በሴቶች ላይ የሚደረጉ ማናቸውም መድልዎች እንዲጠፉ የተደረገው ስምምነት፣ በልጆች ላይ የተደረገው ስምምነት እና የድንበር ተሻጋሪ ሰራተኞችንና ቤተሰቦቻቸውን መብት ለመጠበቅ የተደረገው ስምምነት ናቸው።

⁵⁵ ልዩ ስርዓት ወቅታዊና በየአገሩ ጠበብ የሆኑ በተለይ የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት ኮሚሽን የሚሾሙና የተለዩ ወይም በተለዩ አገሮች/ግዛቶች የተፈጸሙ ረገጣዎችን የሚመረምሩ ናቸው። “ልዩ ዘጋቢዎች፣” “የዋና ጸሐፊው ልዩ ወኪሎች፣” “ገለልተኛ ባለሙያዎች” ወይም “እንደልዩ ግብረሃይል ቡድን” የተቋቋሙ ተደርገው ሊጠቀሱ ይችላሉ።

⁵⁶ አምነስቲ ኢንተርናሽናል (1997) የግብረሰዶማውያንና የወንዳገረድ ሰዎች የሰብአዊ መብቶች፣ ከተባበሩት መንግስታት የስምምነት አካላትና ከተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን ጋር ለመሰራት መንደርደሪያ። AI Index IOR 40/004/2005, P1

⁵⁷ ከላይ የተጠቀሰው

⁵⁸ (1998) አምነስቲ ኢንተርናሽናል፣ ይመልከቱ። በአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ሰነድ ላይ ማብራሪያ AI Index; IOR 63/005/2006 www.amnesty.org

ላይ ገለጻ በማድረግ ምላሽ እንዲሰጥና የወሰደውም እርምጃ ካለ እንዲያብራራ ይጠይቃል። ከምክክር በኋላ የአፍሪካ ህብረት ጠቅላላ ጉባኤ ኮሚሽኑ ግኝቱን እንዲያትምና የውሳኔ ሃሳቡንም እንዲያቀርብ ይጠይቃል። ከፍተኛ የሙብት ጥሰት ያለ ከመሰለ ተጨማሪ ምርመራ ሊታዘዝ ይችላል። ተጨማሪ ምርመራ እንዲደረግና እርማትን በተመለከተ ከመንግስታት ጋር ግን ጥንት እንዲኖር ለማስቻል የተለያዩ ዋና ዘጋቢዎች ግለሰቦች፣ ተሟጋቾች እና ድርጅቶች የሙብት ጥሰትን ሪፖርት እንዲያደርጉ አበረታተዋል። ለአባል መንግስታት ሪፖርት መልስና እርማት ለመስጠት የሚያስችለውን የታዘቢ መቀመጫ መጠቀም በሙብት ጥሰቶች ላይ እርማት እንዲደረግና በቀጠና ደረጃ ሙብቶች እንዲከበሩ ለመቀስቀስ የሚያስችል አይነተኛ ዘዴ ነው። በዓለም አቀፍ የግብረሰዶማውያን የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን (IGLHRC) እና በዩጋንዳ የአናሳ ጾታዎች “በዩጋንዳ ሪፑብሊክ ግብረሰዶማውያን (SMUG) በአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ቻርተር መሰረት ስላላቸው ሙብት የቀረበ ሪፖርት” ለሚለው የመንግስት ሪፖርት በቅርቡ ምላሽ ተሰጥቷል። ይህ የጥላ ሪፖርት የቀረበው በህዳር 1998 በ40ኛው የአፍሪካ ኮሚሽን ጉባኤ የዩጋንዳ መንግስት በ39ኛው ጉባኤ ጊዜውን ጠብቆ ላዘጋጀው ምላሽ እንዲሆን ነው። እንዲህ ያሉ ሪፖርቶች ከሙብት ረገጣ ጋር በተያያዘ መንግስት በግብረሰዶማውያን ላይ በፈጸማቸው ፍሬነገሮች ያሉትን ስህተቶች ለማረም እድል በመስጠት የግብረሰዶማውያንን ሙብት በተመለከተ መንግስት በየጊዜው በሚያቀርባቸው ሪፖርቶች ያለውን ጉልህ ክፍተት ይሸፍናል። ጥያቄ የወደቀበት መንግስት ለጉዳዩ ምን ምላሽ እንደሚሰጥ፣ ስህተቱን ለማረም የሚወስደው እርምጃ ሁሉ በውሳኔ ሃሳቡ ተካቶ ሌሎች የአፍሪካ ኮሚሽን አባል መንግስታትም ተጠያቂውን መንግስት በሃላፊነት እንዲይዙ የሚደረግበት የማሳሰጫ ስልት ነው። በአፍሪካ ኮሚሽን የታዘቢ መቀመጫ እንዲሰጠው በመሞከር ጥያቄ ያቀረበው የአፍሪካ ሴት ግብረሰዶማውያን ቅንጅት ነው። ለታዘቢ መቀመጫ በ2000 ዓ.ም የገባው ማመልከቻ ከሁለት አመት በኋላ ጥቅምት 15 2002 ዓ.ም ማመልከቻው ውድቅ ተደረገ። ማመልከቻው ቀደም ሲል ሁለት ጊዜ ውሳኔ ሳይሰጠው በቀጠሮ ሲንከባለል ቆይቶ ለምን ተቀባይነት እንዳጣ የአፍሪካ ኮሚሽን ተገቢ ምክንያት በመስጠት ማስረዳት አቃተው።

የአለም የማህበራዊ መድረክ

ለውጥ ለመቀዳጀት ተቋሞችን ከመጠቀም ጎን የግብረሰዶማውያን ተሟጋቾች ተልዕኳቸውን የሚያቀርቡባቸው ሌሎች መድረኮችን መሻት አለባቸው። አንዱ ምሳሌ በኬንያ በጥር 1999 ዓ.ም የተካሄደው የአለም መድረክ ሲሆን በአለም ላይ የሚገኙ የግብረሰዶማውያን ድርጅቶች በተለይም የአፍሪካዎቹ የሚደርስባቸውን ፈተናና ፍላጎታቸውን ከፍ ባለ ድምጽ ለመግለጽና ሰፊውን ህዝብ ለማስተማር እድሉን ተጠቀሙበት። ይህንንም ያደረጉት ዐውደጥናቶችን በማዘጋጀት፣ የውይይት መድረኮችን በመጥራት በአደባባይ ለህዝቡ መረጃ በመስጠት ነው። ከመሰል የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችና ከጠቅላላው ህዝብ የተገኘው ምላሽ አበረታችና በተለይም በአስተናጋጅ አገሯ ኬንያ ለተጨማሪ ቅስቀሳ መሬት ያመቻቸ ነበር። በእንደዚህ አይነት መድረኮች የተገኙ ድሎችን ስልታዊ በሆነ መንገድ በመጠቀም ክትትል ሊደረግባቸው ይገባል።

በ2003 ዓ.ም የማርቲን ኢናልሰ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሽልማት

ካሻ ጃክሊን ናባጌሴራ በ21 አመቷ በዩጋንዳ የግብረሰዶማውያን ሙብት ጉዳይ መስራት ጀመረች። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ለግብረሰዶማውያን ሙብት ሃይለኛ ቃል አቀባይ ሆናለች። ካሻ ስለወሲብ ህይወት ማንነቷ ለመጀመሪያ ጊዜ በአደባባይ ከተናገሩት ጥቂት ግለሰቦች ውስጥ አንዷ ናት። በ1999 ዓ.ም በኬንያ

የታዘቢ መቀመጫ ለማግኘት ድርጅቱ በህግ መሰረት የተመዘገበ መሆን አለበት። ስርዓቱ የሚቀርብበትን መረጃ ለማግኘት ይቻላል
www.iglhrc.org/files/iglhrc/reports/uganda
www.defendingwomen-defendingrights.org/cal application

በተደረገው የአለም መድረክ ለግብረሰዶማውያን አክብሮትና መቻል እንዲኖር ድምጹን ከፍ አድርጋ ከተናገረች በኋላ ተዋከባች። የዩጋንዳ የነጻነትና ዩጋንዳን አዳርሰ መስራችና የሰራ አስፈጻሚ ዳይሬክተር ናት። የካሻም ስም በሮሊንግ ስቶን በዚህ አመት መጀመሪያ ታትሞ ነበር። በ2003 ዓ.ም ካሻ የማርቲን ኢናልስ የሰብአዊ መብት ተሟጋች ሽልማት የክብር ባለቤት እንድትሆን ተደረገ። ካሻ በአደባባይ መዋክብ ቢያጋጥማትም ለግብረሰዶማውያን መብት ያላትን ቁርጠኝነት እንደጠበቀች አለች።

ይሁንና የግብረሰዶማውያን መብት ተሟጋች በየአገራቸው ያለውን ሁኔታ በጥንቃቄ መገምገም አለባቸው። የመጀመሪያው ፈተና የሚታ መንገድ ቁርጠኛ ሽሪክ ማግኘትና በብሄራዊ ማዕቀፍ ውስጥ እንዴት እንደሚሳካና የሚሳካበትንም መንገድ እንዴት ፍሬያማ በሆነ ሁኔታ ማስፈጸም እንደሚቻል መስማማቱ ላይ ነው። ለተልዕኮው ደጋፊ የሚሆኑትን በአብዛኛው የተመረጡ እንደክልል የሴቶች ማህበር ድርጅቶች፣ ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ድርጅቶች፣ ለጋሽ ድርጅቶች፣ የዓለም አቀፍ ድርጅቶች ስራተኞች እና የዲፕሎማቲክ ልዑካን የመሳሰሉትን ለይቶ ማውጣት መሰረታዊ ነው። ከእነዚህ አይነት ድርጅቶች ጋር ህብረት መፍጠር አሉታዊ እንዲሁም አዎንታዊ ጎኖች ሊኖሩት ይችላሉ። ያላቸውን ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊና ኤኮኖሚያዊ ሃይል በመጠቀም ለማሳተምና እስከተወሰነ ደረጃ የግብረሰዶማውያንን ጉዳይ ህጋዊ ማድረግ ይቻላል። ይሁንና የዓለም አቀፍ ድርጅቶችን በውስጥ ትግሉ ውስጥ በግልጽ ማሳተፍ የአገሬው ተሟጋችን የሚያነሳሳቸው የግል ምክንያት፣ ሐቀኝነትና ቁርጠኝነት ላይ የዓለም አቀፍ ድርጅቶች ግብረሰዶማዊነት “ባዕድ” እና “አፍሪካዊ” ያልሆነ የሚለውን አሁንም በስፋት የሚነሳውን ክርክር ቀስቅሶ እንዳያጠላበት ማድረግ ይገባል። በመሆኑም ተሟጋች የሚያስከትለውን ውጤት ሁሉ ከግምት ውስጥ አስገብተው ከደጋፊዎች ጋር ስልታዊ ህብረት በመፍጠር ህብረቱን በህግና ፖሊሲ አውጪዎች ደረጃ መጠቀም አለባቸው። ለጋሻና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች በሌላ በኩል በተቻለ መጠን በእንቅስቃሴያቸው ውስጥ የግብረሰዶማውያን ዘርፍ መካተቱን እንደቁምነገር መውሰድ አለባቸው። ለምሳሌ የግብረሰዶማውያን ተሟጋችን በወደጊ ጥናቶችና ስልጠናዎች ላይ መጋባት ለግብረሰዶማውያን ግለሰቦች መብት የመሟገት ብቃታቸውን ብቻ ሳይሆን የሚያነሳሳቸው ሃሳባቸውን ስለግብረሰዶማውያን ውይይት ሲደረግ የማይወሳውን ሰብአዊ ገጽታ ለማሳየትና ለማስተላለፍ ይረዳቸዋል። ግብረሰዶማውያን ግለሰቦችን በጤና እንክብካቤ እና በኤችአይቪ/ኤድስ ፕሮግራም በማካተት ድርጅቶች ይህን ቡድን ይበልጥ ለተጨማሪ ጉዳት ያጋለጠውን ቸልተኝነት ለመዋጋት መከራ ሊያደርጉ ይችላሉ።

ከክልል የሲቪል ማህበረሰብ እገዛ ማግኘት በምስራቅና የአፍሪካ ቀንድ ማዕቀፍ ያሉ የግብረሰዶማውያን ተሟጋች ትልቁ ወቅታዊ ፈተና ነው። ከብሄራዊ የሰብአዊ መብቶች ንቅናቄ የሚያገላቸው ሁኔታ መቀጠሉ በህዝቡና በመንግስት አይን ህጋዊነት የማግኘታቸውን እድል በመንፈግና በግብረሰዶማውያን ግለሰቦች ላይ ለሚፈጸመው ወንጀል እገዛ እያደረገ ይገኛል። ንቃት ለመስጠት ከሲቪል ማህበረሰብ አባላት ጋር ገለልተኛ በሆነ መስክ መገናኘት ይበልጥ አዎንታዊ ለሆነ እገዛ ማግኘት የመጀመሪያው ጥርጊያ ሊሆን ይችላል። ፖሊሲና ህግ አውጪዎችን በእንደዚህ አይነት መድረክ በኋላ ላይ ማካተት ግብረሰዶማዊነትን በወንጀል ከሚፈረጁ ህግ ለማውጣት የሚደረገውን ማሳሰቢያ ሊያግዝ ይችላል። ከሲቪል ማህበረሰብ ድጋፍ ጋር ከተቻለም ከ

ብሄራዊ የሰብአዊ መብቶች ተቋማት ለምሳሌ እንደ ሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን አይነት ጋር በመሆን ሙያዊ በሆነ መንገድ ከሰብአዊ መብቶችና ከህግ አንጻር ሙግት መሰንዘር የተያዘውን ጉዳይ በአዲስ እና ሰብአዊ ከሆነ አቅጣጫ እንዲታይ አስተዋጽኦ በማድረግ ለውይይት መንገድ ሊከፍት ይችላል። በ2001ዓ.ም በተከበሩ ዴቪድ ባሃቲ የፓርላማ አባል ለቀረበው ፀረ ግብረሰዶማዊ ረቂቅ ህግ ምላሽ እንዲሰጥ በዩጋንዳ ለሰብአዊ መብትና ለህገመንግስት በሚል የሲቪል ማህበረሰብ ጥምር መሰረተ። ጥምር የግብረሰዶማውያን ተሟጋችንና የረቂቁን መጽደቅ ለማሳገድ የሚጥሩ እንዲሁም በዩጋንዳ ለአናሳ ጸታዎች መብት ሙሉ እውቅናና ክብር የሚሰጡ ዋና የተባሉ ድርጅቶች የተካተቱበት ነው። እስከዛሬም ህጉ ትልቁ ምስጋና ለዓለም አቀፍ ግፊትና ሳይታክት ለሰራው ጥምርና ሽሪኮች ሊሰጥ የሚችልበት ሁኔታ ምክንያት አልጸደቀም።

በስፋት የተያዘውን ሰፍኖ ያለውን ሃይማኖታዊና ባህላዊ እምነት ግምት ውስጥ በማስገባት ሰፊውን ህዝብ የማስተማሩ ጉዳይ በደንብ ሊታቀድበት ይገባል። የግብረሰዶማውያንን ጉዳይ የተሻለ ተቀባይነት አግኝቶ ወደህዝብ ልብ የሚሰርጽበትን የሆነ አቅጣጫ መፈለግ ወሳኝ ነው። አምነስቲ ኢንተርናሽናል በ “ዘመቻ መመሪያው” ለግብረሰዶማውያን መብት እንዴት እንደሚዘመት ምዕራፍ አበርክቷል። በሴቶች የሰብአዊ መብት አጣጣፊ የገንዘብ ማሰባሰቢያ እርምጃ ድርጅት ርዕሱ “የግብረሰዶማውያን መደራጀት በምስራቅ አፍሪካ፣ የሰብአዊ መብት ተሟጋች እውነተኛ መፈተኛ” በሚል የተዘጋጀ ጥናት በደቡባዊ አፍሪካ ለግብረሰዶማውያን መብት በተደረገው ሙግት ከተቀሰመው ትምህርት በመነሳት በምስራቅ አፍሪካ ማቀፍ ውስጥ የግብረሰዶማውያንን መብት እንዴት ማስቀደም እንደሚቻል ትምህርት ይሰጣል። በ2002 ዓ.ም ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል “ለግብረሰዶማውያን መብት ተሟጋች የጥበቃ መመሪያ” በሚል ርዕስ በማሳተም በተለይ በግብረሰዶማውያን ደህንነት ላይ የሚጋረጡ አደጋዎችን ለመለየት የሚረዱና የግል ደህንነታቸውን ጥበቃ ለማሻሻል ሊወሰዱ ስለሚችሉ ተጨማሪ እርምጃዎች ሃሳብ ሰነዘረ። እንዲሁም በ2002 ዓ.ም “የእኔ መንገድ፣ ያንተ መንገድ ወይም ትክክለኛው መንገድ” 65 በሚል ርዕስ በየግያካርታ መርሆች የተጠቃለሉትን ከኬንያ አውድ ጋር አግብብ የሆኑትን አሳተመ።

ሲጠቃለል በመላው ምስራቅና አፍሪካ ቀንድ ያሉ ግብረሰዶማውያን ግለሰቦች የመሰረታዊ መብት ጥሰት አደጋ ይጋረጥባቸዋል። ምንም እንኳን ከቅርብ አመታት ወዲህ መሻሻል ቢኖርም ለተከራካሪዎችና ለግብረሰዶማውያን መብት ተሟጋች የግብረሰዶማውያንን መብት እንደሰብአዊ መብት ተቀባይነት እንዲኖረው ለማድረግ በርካታ ፈተናዎች አሉባቸው። እነዚህ ፈተናዎች በዋና የሰብአዊ መብት ተሟጋችና የግብረሰዶማውያን ተሟጋች የህብረት እርምጃ በታለፈ ቁጥር የግብረሰዶማውያንን መብት የሚጥሰው እንደአድላዊ ህግና አያያዝ በተሻለ ስኬት ምላሽ ይገኛል።

⁶² እምነት ኢንተርናሽናል (1993) የዘመቻ መመሪያ። የአምነስቲ ኢንተርናሽናል ህትመቶች። web.amnesty.org/pages/campaigning-manual-eng
⁶³ በዚህ አገልግሎት ዘመቻ ስለሚደረግ የቀረበውንም ጽሁፍ ይመልከቱ።
⁶⁴ የሴቶች የሰብአዊ መብት አጣጣፊ የገንዘብ ማሰባሰቢያ እርምጃ ድርጅት።
⁶⁵ በ www.protectiononline.org/Protection-Manual-For-LGBTI ይገኛል።
⁶⁶ G-Kenya Trust (2010). My way, your way, or the right way? Nairobi በ www.gaykenya.com/GKTBOOK.pdf ይገኛል።

አባሪ 1

ምንጮች በዓለም አቀፍና ቀጠናዊ መዋቅሮች
 ቀጠናዊ እና ዓለም አቀፋዊ መዋቅሮች
 የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን
 በአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ቻርተር መሰረት ናይሮቢ
 (ኬንያ) በ1973 ዓ.ም በአፍሪካ ህብረት ጠቅላላ የመንግስታትና የ
 መሪዎች ጉባኤ ጸድቆ በጥቅምት 11 1978 ዓ.ም ስራ ላይ የዋለው የ
 አፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች በመላው የአፍሪካ አህጉር የ
 ሰብአዊና የህዝቦች መብቶችን የማራመድና ደህንነታቸውንም የማ
 ረጋገጥ ግዴታ አለበት። የኮሚሽኑ ዋና መስሪያ ቤት ባንጁል ጋምቢያ
 ይገኛል።

የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን
 African Commission on Human and Peoples' Rights

31 ቢጂሎ አኔክስ ሌያውት፣ ኮምቦ ሰሜን አውራጃ
 31 Bijilo Annex Layout, Kombo North District
 ምዕራባዊ ቀጠና (Western Region)
 የሙሳ ቁጥር (P.O.Box) 673
 ባንጁል፣ ጋምቢያ (Banjul, The Gambia)
 ኢሜይል (Email): achpr@achpr.org
 ስልክ (Tel.) (220) 4410 505/4410 506
 ፋክስ (Fax) (220) 4410 504
 ይፋ ድረገጽ (Official Site) [http:// www.achpr.org](http://www.achpr.org)
 ለሲቪል ማህበረሰብ ተግባራዊ እንቅስቃሴ አቅጣጫ አመላካች ካር
 ታ፣ በአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን መንግስታት ዘገ
 ባ የሚያቀርቡበት ስርዓት
 ዓለም አቀፍ አገልግሎት ለሰብአዊ መብቶች፣ የፍትህ የሰላምና የዴ
 ሞክራሲ ማህበር እና ኮኔክታስ የሰብአዊ መብቶች (2003)

በአገር ደረጃ ለአፍሪካ ቻርተር ትርጉም ለመስጠት ሲባል የአፍሪካ
 ቻርተር ለአፍሪካ ህብረት አባል መንግስታት የተለየ ሃላፊነት ይጥል
 ባቸዋል። በተለይም ቻርተሩ ስራ ላይ ከዋለበት ጊዜ ጀምሮ እያንዳንዱ
 ዱ አባል መንግስት በቻርተሩ (አንቀጽ 62) እውቅናና ዋስትና ለተሰ
 ጣቸው መብቶችና ነጻነቶች ትርጉም ለመስጠት ሲባል በህግ ማው
 ጣት ወይም በሌላ መንገድ ስለወሰደው እርምጃ ዘገባ ማቅረብ አለ
 በት። በኮሚሽኑና በሰነዶቹ ጥበቃ የተደረገላቸውን መብቶች ለማራ
 መድ አባል የሆነው አገር የወሰደውን እርምጃ ለመገምገም፣ ለመብቶ
 ቹ እንቅፋት የሆኑትን ለመለየት እና አባል መንግስቱ ባህሪውን የሚ
 ያሻሽልበትን የውሳኔ ሃሳብ ለመስጠት እድል ይሰጣል። የመንግስት
 ን ሪፖርት ለማስተባበልና ኮሚሽኑ በመሬት ላይ ስላለው ሁኔታ ት
 ክክለኛውን ስዕል እንዲያገኝ የሲቪል ማህበረሰብ ተሳትፎ ወሳኝ ነ
 ው። በአጠቃላይ የመንግስት ወገኖች አጥጋቢ ተሳትፎ አላሳዩም። አ

ብዛኞቹ የመንግስት ወገኖች በዘገባቸው ወቅታዊ አይደሉም። መንግ
 ስታት በኮሚሽኑ ውስጥ በንቃት አይሳተፉም። ኮሚሽኑም የሰጠው የ
 ውሳኔ ሃሳብ መተግበሩን ለማረጋገጥ የክትትልና የማስፈጸም ብቃት ያ
 ጥረዋል። በአንጻራዊነት በኮሚሽኑ መደበኛ ጉባኤ ሳያስተጓጉሉ የሚ
 ሳተፉት የሲቪል ማህበረሰብ አባላት ጥቂት ሲሆኑ እነሱም የመንግስ
 ታት የዘገባ ስርዓት ላይ አያተኩሩም። በተጨማሪም በሲቪል ማህበረ
 ሰቡ ተሳትፎ ላይ ምክር የሚለግሱትም በዚህ የመንግስታቱ የዘገባ ስ
 ርዓት ላይ የሚያደርጉት ትኩረት በአንጻራዊነት እምብዛም ነው። የአ
 ቅጣጫ አመላካች ካርታው ጥረትም ይህንኑ ክፍተት ለመሙላትና በ
 ዚህ ረገድም የሲቪል ማህበረሰቡን ተሳትፎ ማበረታታት ነው። መሰረ
 ታዊ መረጃዎችን ይሰጣል። ከኮሚሽኑ ጋር በሚሰሩ የሲቪል ማህበረ
 ሰብ ተሞክሮዎች ላይ ተመስርቶ ፈተናዎችን ያብራራል፤ ጥቆማዎችን
 ም ይጋራል።

ይመልከቱ፤ [www.ishr.ch/component/docman/doc_](http://www.ishr.ch/component/docman/doc_download/1325-road-map-to-the-achpr-english)
[download/1325-road-map-to-the-achpr-english](http://www.ishr.ch/component/docman/doc_download/1325-road-map-to-the-achpr-english)
 ፈረንሳይኛ [www.ishr.ch/component/docman/doc_](http://www.ishr.ch/component/docman/doc_download/1326-roadmap-to-theachpr-french)
[download/1326-roadmap-to-theachpr-french](http://www.ishr.ch/component/docman/doc_download/1326-roadmap-to-theachpr-french)
 የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን የስነስርዓት ደንብ
 የስነስርዓት ደንቡ የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን በ
 እለት ተለት እንቅስቃሴው የሚመራበትን ደንብ ያቋቁማል። የኮሚሽ
 ኑን ጥንቅር፣ ስልጣኑን እና የአዘጋገብንና ተጨማሪ መዋቅሮችንም ያ
 ካትታል።

ይመልከቱ፤ [www.achpr.org/english/ROP/Rules—Procedure.](http://www.achpr.org/english/ROP/Rules—Procedure.pdf)
 pdf

የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ቻርተር
 በ1978 ዓ.ም በስራ ላይ የዋለው የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶ
 ች ቻርተር (የባንጁል ቻርተር) በቀጠና ደረጃ ካሉት እጅግ ወሳኝ የሰ
 ብአዊ መብት ሰነዶች አንዱ ነው።

ይፋ ድረገጽ፤ [www.achpr.org/english/info/charter en.html](http://www.achpr.org/english/info/charter_en.html)
 ፈረንሳይኛ፤ [www.achpr.org/francais/info/charter](http://www.achpr.org/francais/info/charter_fr.html)
 fr.html

መመሪያ ለአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ቻርተር

አምነስቲ ኢንተርናሽናል (1998)
ከአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ኮሚሽን ጋር በመተባበር የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች መንግስቶቻቸውን በሃላፊነት የሚጠይቁበትን ስራቸውን ሊያሻሽሉ ይችላሉ። በአፍሪካ ኮሚሽን ላይ የታለመው ይህ መመሪያ የአፍሪካ መያዶችና ሌሎች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ስራቸውን እንዲደግፍ ኮሚሽኑን የሚያገኙበትን ሁኔታ ለመጠቀም እንዲረዳ በማሰብ የወጣ ነው።

- ይፋ ድረ ገጽ www.amnesty.org/en/library/info/IOR63/005/2007
- እንግሊዝኛ www.amnesty.org/en/library/asset/IOR63/005/2007/en/6796e85a-d36a-11dd-a329-d648302a8cc6/ior630052007en.pdf
- አረብኛ www.amnesty.org/en/library/asset/IOR63/005/2007/en0af52585-9319-4850-b08a-d648d-53da5d2/ior630052007ara.pdf
- ፈረንሳይኛ www.amnesty.org/en/library/asset/IOR63/005/2007/en/0df88665-58ec-4214aa0f-0685522634a0/ior630052007fra.pdf

የአፍሪካን ቻርተር በ 30 ማክበር፤ በአፍሪካ የሰብአዊ መብት ስርዓት ላይ መመሪያ

በፕሪቶሪያ የሰብአዊ መብት ማዕከል እና የአፍሪካ ኮሚሽን (2003) መመሪያው የአፍሪካን ቻርተር ታሪክ በአጭሩ በማቅረብ የአፍሪካ የሰብአዊና የህዝቦች መብት ኮሚሽን ያከናወናቸውን እንደቁጥጥር ስልቱ የመሳሰሉትን ግምት ውስጥ በማስገባት ወደፊት ሊያጋጥሙ ስለሚችሉ ፈተናዎች ይፈነጥቃል። ምንም እንኳን የአፍሪካ ኮሚሽን በአፍሪካ የመጀመሪያው ብቸኛ የሰብአዊ መብቶች ቡድን ቢሆንም በአፍሪካ ለሰብአዊና የህዝቦች መብቶች ፍርድ ቤት እና በአፍሪካ በልጆች መብቶችና ደህንነት ጠበብቶች ኮሚቴ ተጠናክሯል። እነዚህ አካላትና የመመሪያው ስረቻ ጽሁፎቻቸው በአፍሪካ የሰብአዊ መብቶች ላይ የተሟላ ስዕል እንዲሰጡም ውይይት ተደርጎባቸዋል።

- እንግሊዝኛ www.pulp.up.ac.za/pdf/2011_13/2001_13.pdf
- ፈረንሳይኛ www.pulp.up.ac.za/pdf/2011_14.pdf
- በኮሚሽኑ የአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ዘጋቢ ከተ/መ ስርዓት ጋር ተመሳሳይ በሆነ ደንብ (የስራ ቡድኖች፣ ገለልተኛ ጠበብቶችና ዘጋቢዎች) የአፍሪካ ህብረት ም በጭብጦች ላይ ልዩ ስነስርዓት አለው። እነዚህ ልዩ ዘጋቢዎች በአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ ላይ ይሰራሉ።
- ይፋ ድረ ገጽ፤ www.achpr.org/english/info/index_hrd_en.html
- በአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጉዳይ ላይ ኮሚሽኑ ያስተላለፋቸው ውሳኔዎች

ይህ ውሳኔ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ልዩ ዘጋቢን ስልጣን የፈጠረ ይፋ ሰነድ ነው።

- ይፋ ድረ ገጽ፤ www.achpr.org/english/info/hrd_res_appoin_3.html

የአውሮፓ ህብረት

ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የአውሮፓ ህብረት መመሪያ
የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን መደገፍ ገና ድሮ በአውሮፓ የሰብአዊ መብቶች የውጭ ፖሊሲ ከተካተቱት ቁምነገሮች አንዱ ነው። መመሪያው በማናቸውም ደረጃ ካሉ ሶስተኛ አገሮችና እንዲሁም የሰብአዊ መብቶች መድረኮች ጋር ህብረቱ የሰብአዊ መብትን ለመደገፍና ለማጠናከር እያደረገ ያለውን ጥረትና የተሟጋቾችንም የመሟገት መብት ለማስከበር እንደመገናኛ ይረዳዋል።

- ይመልከቱ www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/GuidelinesDefenders.pdf
- የአውሮፓ ህብረት፤ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ላይ ያለውን ፈተና ለመቋቋም መነሳት

አምነስቲ ኢንተርናሽናል (2000)

ይህ መጽሐፍ 'በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ የአውሮፓ ህብረት መመሪያን ለማስፈጸም በቀጥታ ለሚሳተፉት ታስቦ የተቀረጸ ነው። የመመሪያው አላማ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጋር በተገናኘ "ህብረቱ የሚወስደውን እርምጃ ለማሻሻል ተጨባጭ ሃሳቦችን" ለመስጠት ነው። ሙሉ ለሙሉ ስራ ላይ ከዋለ ለውጥ ለማምጣት ያለው እምቅ ሃይል ቀላል አይደለም። ሰነዱ አምነስቲ ኢንተርናሽናል በ1999 ዓ.ም ሪፖርቱ ያስተላለፈውን የውሳኔ ሃሳብ ለማጠናከር እና የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመደገፍና ለመጠበቅ ተጨማሪ ስኬታማ፣ ስልታዊ እና ያለሰለሰ እርምጃን ለማፋፋም ያለመ ነው።

- ይፋ ገጽ፤ www.amnesty.org/en/library/info/EURO1/009/2008/en
- እንግሊዝኛ www.amnesty.org/en/library/asset/EURO1/009/2008/en/af7612f2-11dd-9656-05931d46f27f/eur010092008eng.pdf
- ፈረንሳይ www.amnesty.org/en/library/asset/EURO1/009/2008/en/9433a40d-6d26-11dd-8e5e-43ea85d15a69/eur010092008fra.pdf

የተባበሩት መንግስታት

ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተ/መ አዋጅ (1990)
የተ/መ አዋጅ ግለሰቦች፣ ቡድኖች እና የህብረተሰብ ክፍሎች እውቅና የተሰጣቸውን ሁሉን አቀፍ የሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነጻነቶች ለማራመድና ለመጠበቅ ስላላቸው መብትና ስላለባቸው ሃላፊነት (በአጭሩ ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተ/መ አዋጅ ተብሎ የሚታወቀው) በመላው አለም ያሉ

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንቅስቃሴ ጥበቃ የሚያገኝበትን ዓለም አቀፍ ደረጃ ደንግጋል። የሰብአዊ መብት እንቅስቃሴዎችን ህጋዊነትና እንዲሁም እንቅስቃሴው እና የሚያንቀሳቅሱት መብት መጠበቅ እንዳለበት እውቅና ይሰጣል። በአዋጁ መሰረት ማንኛውም የሰብ አዊ መብቶች እንዲራራውና እንዲጠበቁ የሚሰራ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ነው። ይህ ሰፊ የሆነ ትርጉም በሙያው የሰለጠኑ ያልሰለጠኑትንም የሰብአዊ መብት ሰራተኞችን እንዲሁም በጎ ፈቃደኞችን፣ ጋዜጠኞችን፣ የህግ ባለሙያዎችን እና ማንኛውም ይህንኑ የሰብአዊ መብት ስራ በትርፍ ሰዓቱ ጭምር የሚያከናውነውን ሁሉ ያካትታል።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Declaration.aspx

አለማቀፍ የሰብአዊ መብቶች አዋጅ

በተ/መ ጠቅላላ ጉባኤ ታህሳስ 1 1940 ዓ.ም የጸደቀው ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች አዋጅ የሁለተኛው አለም ጦርነት ልምድ ውጤት ነው። በጦርነቱ ፍጻሜና የተባበሩት መንግስታት እንደተመሰረተ በዚያ ግጭት የተፈጸመው ጭካኔ ዳግመኛ ፈጽሞ እንዳይፈጸም ዓለም አቀፍ ህብረተሰቡ ማለ። የአለም መሪዎች የተባበሩት መንግስታትን ቻርተር ለእያንዳንዱ ግለሰብ መብት ዋስትና በሚሰጥ የአቅጣጫ አመለካከት ካርታ ለማዳበር ተስማሙ።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.un.org/en/documents/udhr/

በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ የተ/መ ልዩ ዘጋቢ

በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ ስልጣን የሚሰጠው (እንደ ልዩ ስነስርዓት) የተቋቋመው በ1990ዓ.ም ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የታወጀውን አዋጅ በማስፈጸም እንዲረዳ በ1992ዓ.ም በሰብ አዊ መብቶች ኮሚሽን ነው። በ2000ዓ.ም በውሳኔ ቁጥር 7/8 እና በ2003ዓ.ም በውሳኔ ቁጥር 16/5 መሰረት የሰብአዊ መብት ምክር ቤቱ በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ ያለው ስልጣን ለሶስት ተከታታይ አመታት እንዲቀጥል ወሰነ። የአሁኑ የስልጣን ባለቤት ወ/ሮ ማር ጋሬት ሴካግያ በመጋቢት 2000ዓ.ም በሰብአዊ መብቶች ምክር ቤቱ ተሾሙ። ወ/ሮ ሴካግያ በዩጋንዳ የአውራጃ ፍርድ ቤት ዳኛ እንዲሁም ከ1988 እስከ 2000ዓ.ም የዩጋንዳ የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን ሊቀመንበር ነበሩ። ከ1998 እስከ2000ዓ.ም ባሉት አመታት መካከል በተባበሩት መንግስታት የመልማት መብትን ለማስፈጸም በተቋቋመው ከፍተኛ ደረጃ ግብረሃይል ውስጥ አባል ነበሩ።

ይፋ ገጽ፣ www2.ohchr.org/english/issues/defenders/index.htm
አቤቱታ የማቅረቢያ ስነስርዓት www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Complaints.aspx

በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ ላይ አስተያየት (2003)

‘በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዋጅ ላይ የተሰጠው አስተያየት’ በአዋጁ ላይ የተሰጡትን መብቶች በአብዛኛው በተገኙ መረጃዎችና በሰብ አዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ ላይ በሁለቱ ልዩ ዘጋቢዎች በሂና ጂላኔ (ከ1992-2000) በቆይትና እስካሁኑ (ከ2000ዓ.ም ጀምሮ) ድረስ ባሉት ማርጋሬት ሴካግያ በቀረቡ ሪፖርቶች ላይ ተመስርቶ ማብራሪያ የተሰጠበት ከድረ ገጽ ሊዘረገፍ የሚችል ባለፉት አስራ አንድ አመታት የቀረበ ባለ100 ገጽ ሰነድ ነው።

ከጥበቃ መብት ጀምሮ ሃሳብን በነጻነት እስከመግለጽ መብት፣ ሃሳብንም ለዓለም አቀፍ አካላት የማስተላለፍና ድጋግ እስከመግኘት መብት ድረስ ያለውን ‘አስተያየቱ’ በመተንተን እነዚህ መብቶች ምን እንደሚያስከትሉና ለአፈጻጸማቸውም መደረግ ያለበትን ያስቀምጣል። በአብዛኛው ማዕቀብ የሚጣለባቸውንና ተሟጋቾች የሚያጋጥማቸውን ም የመብት ጥሰት በመሸፈን መንግስታት እያንዳንዱን መብት የሚተገብሩበትን የውሳኔ ሃሳብም ያቀርባል።

<http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Defenders/CommentarytoDeclarationondefendersjuly2001.pdf>

ሰብአዊ በደሎች፣ ሰብአዊ መብቶች፣ በተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች አሰራር ላይ መመሪያ

የሰሜን አይርላንድ የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን እና የብሪቲሽ አይሪሽ የመብቶች ተመልካች (2003) የተባበሩት መንግስታት የተለያዩ የሰብአዊ መብት መዋቅሮችን ለመያዝ ዶቶች የህግ ባለሙያዎችና ግለሰቦች ለማመላከት እንዲረዳ የወጣ መመሪያ ነው። መዋቅሮቹ በቅርብ ለማያውቃቸው ውስብስብ ሊመስሉ ቢችሉም ይህ መመሪያ እንደሚያሳየው ግን ቅርብና ለአጠቃቀም ቀለል ያሉ ናቸው። ምንም እንኳን በቅድሚያ የተዘጋጁት በብሪታኒያና በአይርላንድ ላሉ አንባቢዎች ቢሆንም በመመሪያው የተካተቱት መረጃዎችና ጥልቅ ሃሳቦች በአለም ላይ ያሉ ሰዎች ሁሉ ሊጠቀሙባቸው ይችላሉ።

ይመልከቱ www.frontlinedefenders.org/manuals/human-wrongs-human-rights

ሌሎች

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመደገፍ የኖርዌይ ጥረት፣ ለውጭ ጉዳይ አገልግሎት መመሪያ (2002)

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ኖርዌይ ያላትን ድጋፍ በተመለከተ ለዚህ ቡድን ኖርዌይ ያላትን የሁለትዮሽ ድጋፍ ለማጠናከር ሲባል ለኤም ባሲዎቿ መመሪያ ወጥቷል። ዋናው የመመሪያው አላማ የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴርን መርዳትና የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ስራቸውን በመደገፍ በኩል የሚወሰደውን እርምጃና የሚደረገውን ጥረት የኖርዌይን ተልዕኮ ስርዓት ለማስያዝ ነው። አቅምን ለመገንባት ባለመ እርምጃም በውጭ አገልግሎት ተቋሙ ኤሌክትሮኒክ መግሪያ በኩል ስለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሰብአዊ መብቶች ዙሪያ ትምህርት ተዘጋጅቷል።

ይመልከቱ፣ www.regieringen.no/en/dep/ud/Documents/veiledninger/2010/hr_defenders_guide.html?id=633052

አባሪ 2

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የመረጃ ምንጭ ጥበቃ እና ደህንነት ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አዲስ የጥበቃ መመሪያ ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል (2001)

የዚህ አዲስ መመሪያ አላማ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተጨማሪ እውቀት ለማስጨበጥና ለጥበቃና ለደህንነታቸው መሻሻል ጠቃሚ ሊሆን የሚችል መሳሪያ ለማቅረብ ነው። መመሪያው በጥበቃና ደህንነት ስልጠና ላይ ድጋፍ ያደርጋል ተብሎ ተስፋ የተጣለበት ከመሆኑም በላይ ተሟጋቾች የራሳቸውን የአደጋ መገምገሚያና ልዩ ሁኔታቸውን ያገናኙበት የደህንነት ደንቦችና ስነስርዓቶች እንዲነድፉ ይረዳቸዋል። ይህ መመሪያ የፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል-ፒኤይ-አባላት በሰብአዊ መብቶች፣ በሰብአዊ ህጎችና በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንዲሁም ለጥቃት የተጋለጡ ቡድኖች ጥበቃ ስራ የተገኘ የ25 አመታት የተቀናጀ ስራ ውጤት ነው። የፒኤይ አባላት ልምድ የመነጨው ቀድሞ ከዓለም አቀፍ የሰላም ብርጌድ ኢንተርናሽናል-ፒኤይ የመስክ ተልዕኮና መዋቅር-ጋር ከነበራቸው ትስስርና ተሳትፎ ነው። በመስኩ ከተሰማሩ ከመቶ በላይ ከሆኑ ተሟጋቾች ስለደህንነት በወደፊት ጥናት በሰብአዊ ውይይቶች ለመማርና እንዲሁም ልምድና እውቀት ለመለወጥ እድል አግኝተዋል። በመመሪያው የተካተቱት አብዛኞቹ በጥበቃ ስራ ወይም ከተሟጋቾች ጋር በተደረጉ የልምምድ ወይም ጥናቶች ተግባራዊ ሆነዋል። ይህ መመሪያ የእነዚህ ሁሉ ልውውጦች ፍሬ ስለሆነ በዚህ ረገድ የተሳተፉት ተሟጋቾች ውለታ አለብን።

ይመልከቱ፤ www.protectiononline.org/New-Protection-Mnual-for-Human

የግምገማ መስመር፣ የአስራ መመሪያ በደህንነት፣ አደጋ ለተጋረጠባቸው የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተጨባጭ እርምጃዎች

የግምገማ መስመር (2003)

በደህንነት ላይ የአስራ መመሪያው በደህንነት ጉዳዮች ላይ ግንዛቤን ለማሳደግ የተቀረጸ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አደጋዎች የሚቀንሱ ስብትን እንዲያሰላስሉ ለመርዳት ነው። የአስራ መመሪያው የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ለባለሰቦችና ለድርጅቶች የደህንነት እቅዶች በሚያወጡበት መንገድ ደረጃ በደረጃ ይወስዳቸዋል። የደህንነት ይዘታዎችን የሚገመገሙበት ስልታዊ አቅጣጫን በመከተል ለአደጋና ለጥቃት የሚያጋልጡ ሁኔታዎችን ለመቀነስ ስልትና ዘዴን ይቀይሳል።

ይመልከቱ፤ www.frontlinedefenders.org/files/WorkbookENG.pdf

ደህንነት በሳጥን ውስጥ

የግምገማ መስመርና ዘዴኛ የቴክኖሎጂ ስብስብ (2003)

ደህንነት በሳጥን ውስጥ የወል የቴክኖሎጂ ዘዴ እና የግምገማ መስመር ጥምር ጥረት ነው። በመረጃ መረብ የሚደረጉ የቀስቃሾችንና የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የመረጃ መረብ ግንኙነት ደህንነትና የምስጢር አጠባበቅ ፍላጎት ለማሟላት የተፈጠረ ነው። ደህንነት በሳጥን ውስጥ በመረጃ መረብ ግንኙነት ደህንነት በርካታ ጉዳዮች ላይ ምላሽ የሚሰጥ 'እንዴት እንደሚደረግ' የሚል ርዕስ የያዘ ማብራሪያ መጽሐፍ ያካትታል። እጅ የሚደረጉ የመረጃ ስብስቦችንም የሚሰጥ ሲሆን እያንዳንዳቸውም በተለይ ነጻ የሆነ መሳሪያ ወይም ግልጽ የሆነ መሳሪያ እንዲሁም የኮምፒውተርንና የመረጃዎን ደህንነት ወይም የመረጃ መረብ ግንኙነት

ቶን ምስጢርነት የሚጠብቁበትንም ያካትታል።

- ይፋ ድረ ገጽ፤ security.ngoinabox.org/
- እንግሊዝኛ፤ security.ngoinabox.org/en
- ፈረንሳይኛ፤ security.ngoinabox.org/fr
- አረብኛ፤ security.ngoinabox.org/ar

በመስመር ላይ ሲሆኑና ተንቀሳቃሽ ስልክዎን ሲጠቀሙ ማንነትዎንና ደህንነትዎን ስለሚጠብቁበት ተጨባጭ መመሪያ (2003)

ይህ መመሪያ የተጻፈው ቴክኖሎጂን ደህንነታቸው ተጠብቆ ለመገናኘት፣ ለመደራጀት እና መረጃ ለመለወጥ ለፈለጉ ለመካከለኛው ምስራቅና ለሰሜን አፍሪካ ዜጎች ቢሆንም በየትኛውም ቦታ በመስመር ላይ ምስጢርንና ደህንነቱን ጠብቆ ለመገናኘት የሚፈልግ ማናቸውም ሰው ሊገለገልበት ይችላል። የተጻፈው መስመር ላይም ሆነ ተንቀሳቃሽ ስልክ ሲጠቀሙ ደህንነታቸውን ለመጠበቅ ምን እርምጃ መውሰድ እንዳለባቸው ማወቅ ለሚፈልጉ አማካኝ የኮምፒውተር እውቀት ላላቸው ሰፊ ተደራሲያን ሁሉ ነው። መመሪያው ምስጢርን ጠብቆ ቅኝትና ቁጥጥር መቀናጃ ጥቆማዎችና ዘዴዎች እንዲሁም ሳንሱርን የሚቋቋሙበት መንገድን ያሳያል። ከሚሸፍናቸው ውስጥ፣ ደህንነትን ጠብቆ ኢሜል መጠቀም፣ ጥሩ የይለፍ ቃል የመያዝ ልምድ፣ ኮምፒውተርን ከቫይረስና ከሰለላ መሳሪያዎች ስለመጠበቅ፣ ማንነትን ሳያሳውቁ ሳንሱር እንዴት እንደሚታለፍ፣ የተንቀሳቃሽ ስልክ ደህንነትን ጠብቆ እንዴት መጠቀም እንደሚቻልና ሌሎች ጥልቅ የመረጃ ምንጮች ይገኙበታል።

ይመልከቱ፤ www.protectiononline.org/IMG/pdf/fcea379753a53a03bf_ofm6bnld6.pdf

በአመጸኛ ድባብ ውስጥ ተግባራዊ የደህንነት ይዘታ አመራር (2002)

የሰብአዊዎን አተገባበር ጥምር (2002)

የመጀመሪያው በአመጸኛ ድባብ ውስጥ የደህንነት ይዘታ የሚተገበርበት የመልካም አተገባበር ግምገማ 8 ከታተመ አስርት አመታት በፊት የአለም የደህንነት ድባብ በእጅጉ ተለውጧል። አዲስ የግጭት አውዶች ለአለማቀፍ የሰብአዊዎን እርምጃዎች አዲስ የአደጋ ምንጮችን ፈጥረዋል። በእርዳታ ሰጪ ስራ ተኞችና በስራቸው ላይ እየጨመረ በመሄድ ላይ ያለው የአመጽ ስራ በማደግ ላይ ካለው መታፈንና በህይወት ላይ የሚቃጠል አደጋን ጨምሮ አስተማማኝ ባልሆኑ አውዶች በሚደረጉ የሰብአዊዎን የእርዳታ ስራዎች ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ አሳድሯል። ይህ በእንዲህ እንዳለ ድርጅቶቹ ራሳቸው ለሰራተኞቻቸው ደህንነትና ጥበቃ የሚሆን ነገር ማድረግ እንዳለባቸው ግንዛቤ እያገኙ መጥተዋል። ይህንን ለውጥ ለማንጸባረቅ የሰብአዊዎን አተገባበር ጥምር በአዲስ መልክ ጂ.ፒ.አር 8 አሳትሟል። አዲሱ አትም ዋናውን በአዳዲስ መረጃ ከማዳበሩም በላይ እንደ 'ሩቅ አስተዳደር' የደህንነት ስፋት ፕሮግራም፣ በድርጅቶች መካከል የደህንነት ቅንጅት እና መረጃን ማፈንፈን መለወጥና መተንተንን የመሳሰሉ አዳዲስ ርዕሶችን ያስተዋውቃል። አዲሱ አትም ወሳኝ የሆኑ ድንገቶች በተለይም በአፈናና ጠለፋ እንዲሁም ሽብርተኝነት አደጋዎች በመሳሰሉ ጉዳዮች በመወያየት እንዴት መቆጣጠር እንደሚቻል ይበልጥ አጠቃላይ አቅጣጫ ይሰጣል።

ይመልከቱ፤ www.odihpn.org/hpn-resources/good-practice-reviews/operational-security-management-in-violent-environments-revised-edition

ፎቶግራፍ በየቦታው፣ በሰብአዊ መብት መንገዶች ወቅታዊ ፈተናዎችና እድሎች፣ ቪዲዮና ቴክኖሎጂ

ምስክር (2003)

ይህ ዘገባ በቪዲዮ ኢ-ፍትሃዊነትን ለማጋለጥ የሚሞከሩትን እንዴት መጠበቅና ማጎልበት እንደሚቻል ለሚለው ከባድ ጥያቄ ምላሽ ይሰጣል። ህይወታቸውን አደጋ ላይ ለመጣል ለሚደፍሩት አደጋውን ወዲያውኑና ለወደፊቱም ለመቀነስ የሚችሉበትን የተለየ የመፍትሄ ሃሳብ ይሰጣል። ዘገባው የቪዲዮንና የቴክኖሎጂ ሃይል በማሰባሰብ ተሟጋቾችን ለሰብአዊ መብት እንዲሟገቱ ሃይላቸውን እንዴት እንደምናጎለበት የምንገነዘብበት ወሳኝ እርምጃ ነው። ጊዜው የቴክኖሎጂ እመርታ ዘመን ነው።

እንግሊዝኛ witness.org/cameras-everywhere/report-2011/inquiry-form

አረብኛ፣ witness.org/sites/default/files/downloads/ce_exec_summary_Arabic-final2.pdf

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ፣ መልካም አሰራሮችና የተገኙ ትምህርቶች፣ ህግ፣ ብሄራዊ ፖሊሲና የተሟጋቾች ክፍሎች (ቅጽ 1)

ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል (2001)

ከቅርብ አመታት ወዲህ ብዙ መንግስታት ተሟጋቾችን ለመጠበቅ የተለየ ብሄራዊ መዋቅር ያዳበሩ ሲሆን ሁሉም አገሮች በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ላይ በሃይለኛው ያጎድሉ የነበሩ ናቸው። እነዚህ መዋቅሮች (ህጎች፣ ተግባራዊ ፖሊሲዎች፣ ቢሮዎች) የተመሰረቱት (ከትብብር ጋር) መሰረታዊ ከሆነው ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ከወጣው የተመ አዋጅ ጋር በብሄራዊና ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ድርጅቶች ግፊት ነው። በፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል እነዚህ እድገቶች በብሄራዊ መነሳሳቶች ላይ ጥናት እንድናደርግ ገፋፋን። ምንድን ናቸው? ምንን ይይዛሉ? እንዴት መጡ? እንዴት ስ ይሰራሉ? በተሟጋቾች ላይ የሚያሳድሩት ተጽዕኖ ምንድን ነው? የጥናት ቡድን አቋቁመን (ከፕሮቴክሽን የህግ ባለሙያዎችና ጠበብቶች የተወጣጣ) ከወንዶችና ሴት ተሟጋቾች እንዲሁም በሶስት አህጉሮች 16 አገሮች ውስጥ ካሉ የተለያዩ የመንግስት ባለስልጣናት ጋር በርካታ ቃለመጠይቅ አደረግን። በብሄራዊ ደረጃ ያሉ የህግ ማስፈጸሚያ ዐሰነዶችን (በስራ ላይ ያሉ ዓለም አቀፍና ቀጠናዊዎቻችንም ጭምር እየመረመርን) በማሰባሰብና በመተንተን ሂደትም ተሰማራን። በጥናት ሂደቱም የብሄራዊ መንግስታዊ ያልሆኑ መነሳሳቶች ያገኘነው በብራዚል፣ ኮሎምቢያ፣ ጃታጋጋ፣ ማህጸን፣ ስፔይን፣ ፔሩ (መካከለኛውና ደቡብ አሜሪካ)፣ ዩጋንዳ እና ዴሞክራቲክ ሪፑብሊክ ኮንጎ (አፍሪካ) እና ኔፓል (እስያ) ብቻ ነው። ምናልባት ከጥበቃ ጋር በተገናኘ ጉዳይ የሚሰሩና ወሳኝ አስተዋጽኦ ያደረጉ ድርጅቶች ሊኖሩ ቢችሉም በጥቅም (ዩ.ኤስ.ኤም)፣ በዩጋንዳ (ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ) እና በኮሎምቢያ (ሶምስ ዲፌንሶርስ ፕሮግራም) ብቻ ነው በተለይ በሲቪል ማህበረሰቡ የተቋቋመ የተሟጋቾች ሶስት ክፍል ያለው። በፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል ደብዳቤ ከሌሎች ድጋፍ ሰጪ ድርጅቶች (ለምሳሌ የሰላም ብርጌድ አለማቀፍ) ጋር በመሆን ከሲቪል ማህበረሰቡ መካከል ተልዕኮቸው በመሬት ላይ

ይ የሚገኙትን ተሟጋቾች ብቻ መጠበቅ የሆነ በመስኩም ፋና ወጊ የሆኑ ናቸው።

ይመልከቱ፣ [focus.protectiononline.org/-Protection-of-human-rights-የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ፣ መልካም አሰራሮችና የተገኙ ትምህርቶች፣ የተሟጋቾች ጥበቃ ከአሰራር አኳያ \(ቅጽ 2\)](http://focus.protectiononline.org/-Protection-of-human-rights-የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ፣ መልካም አሰራሮችና የተገኙ ትምህርቶች፣ የተሟጋቾች ጥበቃ ከአሰራር አኳያ (ቅጽ 2))

ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል (2001)

ይህ ሁለተኛ ቅጽ “የጥበቃ ፕሮግራም ለተሟጋቾች” የሚለውን የጥበቃ ፕሮግራም ከተጨባጭ አሰራር አኳያ ይተነትናል። ከሚጨምሯቸው መስፈርቶች ውስጥ፣ እንዴት እንደተዋቀሩና የሚያስገኙት ውጤት ይገኙበታል። መጽሐፉ የሚያተኩረው የጥበቃ ፕሮግራማቸው በተመረመረው ሶስቱ አገሮች ማለትም ብራዚል፣ ጃታጋጋ እና ኮሎምቢያ ነው።

ይመልከቱ፣ www.protectionline.org/Protection-of-human-rights,10400.html
አረብኛ፣ www.protectionline.org/IMG/pdf/manual_Arabic_pi1st_edition_2009_web.pdf

ሰብአዊ መብት መሟገት

የፖለቲካ ግድያዎችን መቆጣጠርና መመርመር

አምነስቲ ኢንተርናሽናል እና ኮድሰሪያ (1993)

በተለይ የፖለቲካ ግድያ ነው ተብሎ የተጠረጠረን ሁኔታ የሚቆጣጠሩበትና የሚመዘገቡበት አጠቃላይ የመርሆች አተገባበር።

ይመልከቱ፣ www.protectionline.org/IMG/pdf/spa_killings.pdf
ኡክሬይን-የሰብአዊ መብት ረገጣዎችን በአፍሪካ መቆጣጠርና መመዘን

አምነስቲ ኢንተርናሽናል እና ኮድሰሪያ (1993)

ይህ የእጅ መጽሐፍና አጅቦውት የወጡ ሌሎች መጻሕፍት ስኬታማ፣ በሙያ የተደገፈ እና መቀመጫነቱ ክልሉን ያደረገ የሰብአዊ መብት ረገጣን የሚቆጣጠር፣ የሚመዘገብ እና እውነታውን የሚያጣራ ቡድን በአፍሪካ አስፈላጊነቱ ጥሪ በተደረገው መሰረት ምላሽ እንዲሆን ተብሎ የተዘጋጀ ነው። ስብስቡ በሰብአዊ መብት ድርጅቶችና በግል ተሟጋቾች ቁጥጥርን፣ ምዝገባንና እውነት ማፈላለግን መልካም አሰራሮችንና የአፍሪካ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ልምድ መሰረት ባደረገ ሁኔታ ለማቀላጠፍ ይጥራል። ይመልከቱ፣ www.protectionline.org/IMG/pdf/Ukweli_eng.pdf

የአለማቀፍ የወንጀል ችሎት-መረጃ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች

የግምባር መስመር

የግምባር መስመር ተሟጋቾች ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንዲሁም ን ስለዓለም አቀፍ የወንጀል ችሎት ማብራሪያ አሳትመዋል። ማብራሪያው ፍርድ ቤቱ እንዴት እንደሚሰራ እንዴት ማግኘት እንደሚቻል እና እንዴት ግለሰብ ፍርድ ቤቱን ሊጠቀምበት እንደሚችል የሚያሳይ ጠቃሚ መረጃዎችን ይዟል።

ይመልከቱ፤ www.frontlinedefenders.org/manuals/the-international-criminal-court
አዲስ ዘዴ በሰብአዊ መብቶች ውስጥ፤ ስራው ላይ ላሉ የመረጃ ምንጭ

አዲስ ዘዴ በሰብአዊ መብቶች ውስጥ (1996)

በመላው አለም በማናቸውም ደረጃ ያሉ በትንንሽ መንደሮች ይሁን በ ብሄራዊ መንግስታት እንዲሁም በከፍተኛ ደረጃ በዓለም አቀፍ ፍርድ ቤት ሰዎች ስራቸውን ይበልጥ ስኬታም ለማድረግ አዳዲስ ዘዴዎችን በመፍጠርና በመጠቀም ላይ ይገኛሉ። የሰብአዊ መብቶች አዲስ ዘዴ ፕሮጀክት እነዚህን ዘዴዎች የፈጠራ ግኝቶች በመቅለብ ሰብአዊ መብትን ለማራመድ ከሚሰሩ ሌሎች ጋር ይጋራቸዋል።

ይመልከቱ፤ www.newtactics.org/Toolsforaction/TheNewTacticsWorkbook/Readordownloadfiles
አረብኛ፤ www.newtactics.org/ar/tools/new-tactics-human-rights-resource-practitioners
ፈረንሳይኛ፤ www.newtactics.org/fr/tools/new-tactics-human-rights-resource-practitioners-french
ስዊዘርላንድ፤ www.newtactics.org/sw/tools/new-tactics-human-rights-resource-practitioners

ሃሳብን የመግለጽ መብት መተግበር፤ ሃሳብን የመግለጽ መብት አዋጅ መርሆች በአፍሪካ ለመተግበር የመፈተሽ ሰነዶች

አንቀጽ 19 (1993)

መመሪያው የታቀደው በአፍሪካ በመንግስታት የተደገፉ የመብት ረገጣዎችን በተለይም “መደበኛ ያልሆኑ አፈናቃዮች” የምንላቸውን ማለት ም የመንግስት እጅ በድብቅ ወይም ተመሳሳይ በህቡዕ የሚያደርገውን እንቅስቃሴ ለመቆጣጠር ነው። ይሁንና አብዛኛው ከህሎት በተለያዩ መንገድ ለልዩ ልዩ ሁኔታዎች ሊውል ይችላል። ምንም እንኳን የተነጣጠረው በኬንያ፣ በናይጄር እና በደቡብ አፍሪካ ላሉ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ቢሆንም በመላው አፍሪካና በሌሎችም ቦታዎች ለሚደረጉ የቁጥጥር ስልጠናዎች ሊውል ይችላል ስንል ተስፋ እናደርጋለን። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች መመሪያውን ከራሳቸው የተለየ ፍላጎት ጋር በነጻነት ለማጣጣምና ቀለል አድርገው ለማቅረብ እንዲሁም ወደክልል ቋንቋቸውም ለመተርጎም ይችላሉ።

ይመልከቱ፤ www.article19.org/data/files/pdfs/tools/Africa-foe-checklist.pdf

የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና የባህል መብቶች በመስመር ላይ

የግምባር መስመር (1995)

በኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና የባህል መብቶች ላይ ያተኮረ በመስመር ላይ የሚገኝ ማብራሪያ ለማዘጋጀት የግምባር መስመሩ ሴራክ (የማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ መብቶች አራማጅ ማዕከል) ስራውን ተቋርጧል።

ይመልከቱ፤ www.frontlinedefendefenders.org/manuals/ecosoc-cul
የሲቪል እና የፖለቲካ መብቶች ማብራሪያ

የግምባር መስመር (1996)

የግምባር መስመሩ የሰብአዊ መብት አማካሪዎች ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች በሲቪል እና የፖለቲካ መብቶች ላይ የሚያወያይ የመስመር ላይ ማብራሪያ እንዲያዘጋጁ ስራውን ሰጥቷል።

ይመልከቱ፤ www.frontlinedefenders.org/manuals/frontline-civil-political-rights
እንግሊዝኛ፤ www.frontlinedefenders.org/manual/en
አረብኛ፤ www.frontlinedefenders.org/manual/ar
ፈረንሳይኛ፤ www.frontlinedefenders.org/manual/fr/
ጋዜጠኝነት፣ መገናኛ ብዙሃንና በሰብአዊ መብቶች ጉዳይ ላይ የመዘገብ ፈተና

በሰብአዊ መብቶች ላይ የዓለም አቀፍ ምክር ቤት ፖሊሲ (1994)

የዚህ ዘገባ አላማ በሰብአዊ መብት ጉዳዮች ላይ የመዘገብን አስቸጋሪነት ለመወያየትና ከተገኙት የተለያዩ ልምዶች ትምህርት በመውሰድ ለጋዜጠኝነት ሙያ፣ ለፖሊሲ አውጪዎች እና ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጠቃሚ የሆነ የመፍትሄ ሃሳብ ለመስጠት ነው።

ይመልከቱ፤ www.ichrp.org/files/reports/14/106_report_en.pdf

የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች

በአደጋ ላይ ለወደቁ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አፋጣኝ ምላሽ፤ አቅጣጫ መንደፍና ቅድመ ግምገማ

የሴቶች መብት ልማት ማህበር (2003)

የሴቶች መብት ልማት ማህበር እና የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ዓለም አቀፍ ጥምር በመላው አለም ለሚገኙ በአደጋ ላይ ለውደቁ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሊሆን የሚችል ሰፊ የአፋጣኝ ምላሽ አይነቶችን ገምግመዋል። ዘገባው የመብት ረገጣ ለተፈጸመ መባቸው የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አፋጣኝ ምላሽ የሆኑትን እንደሆኑት ምንጭና ስልቶች እንዲሁም ይህንኑ የሚያቀርቡትን ድርጅቶች ይዘረዝራል። ይህ እትም የሴቶች መብት ልማት ማህበር ዓለም አቀፍ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጋር በመሆን በአዲስ መልክ በተከታታይ ካሳተመው ክፍል አንዱ ነው። የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ተከታታይ እትም አላማ ድጋፍ የሚሰጥ የመረጃ ምንጭ ስለመኖሩ ያለውን ግንዛቤ ለመጨመርና በአለም ላይ ያሉ የሴቶች መብት ተሟጋቾች ይህን አስፈላጊ መረጃ በቀላሉ ከምንጩ እንዲያገኙ ለማረጋገጥ ነው።

እንግሊዝኛ፡ www.awid.org/Media/Files/WHRD-Urgent-Responses-ENG
አረብኛ፡ www.awid.org/Media/Files/urgent-responses-arabic
መብቶችን እውን ማድረግ-በሴቶች ላይ የሚደረጉ ጥቃቶችን በማስቆም ላይ ለሚደረጉ ዐወደ ጥናቶች የሚሆኑ መሳሪያዎች

አምነስቲ ኢንተርናሽናል (1996)

የሴቶችን መብት እውን ለማድረግ መንግስታት ስላለባቸው ግዴታ የሚገልጽ መመሪያ-በስምምነቶችና በተለመዱ የአለማዊ ህጎች መሰረት ያለባቸውን ግዴታ ማክበር፤ መጠበቅ የሰብአዊ መብት ህጎችን ማሟላትና መተግበር።
ይመልከቱ፡ www.amnesty.org/fr/node/867

የመረጃ ምንጭ በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ

ዓለም አቀፍ ምክክር በሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላይ (1997)

ከህዳር 20-23 1998 ኮሎምቦ ሲሪላንካ በተካሄደው ዓለም አቀፍ የሴቶች የሰብአዊ መብቶች ጠቅላላ ጉባኤ ላይ የቀረቡ የጥናት ጽሁፍ ስብሰቦች። ጽሁፎቹ በአምስት ክፍሎች ተከፍለዋል። እነሱም የዘመቻውን ይዘትና አመክንዮ፣ ታሪካዊ አመጣጥና የጽንሰ ሃሳብ ቅድመ-ታሪክ፣ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የሚያጋጥሟቸው አንገብጋቢ ጉዳዮች፣ የመፍትሄ ሃሳብ በስልታዊ ጥበቃ ላይ እና ለሴቶች ፍትህ ለማስገኘት የሚሰሩ ግለሰቦች ተጠሪነት ናቸው።
ይመልከቱ፡ www.forum-asia.org/?p=5422

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የወጣው የአውሮፓ ህብረት መመሪያ ጾታን ለይቶ እንዲተገበር የቀረበ የውሳኔ ሃሳብ

ረቂቅ ሰነዱ ለህብረቱ ልኡካን (ኤምባሲዎችንና የህብረቱ አባል መንግስታትን እንዲሁም የአውሮፓ ኮሚሽንን ተወካዮችን ጨምሮ) “በአውሮፓ ህብረት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች መመሪያ መሰረት ጥበቃን ለማረጋገጥ” ተጨባጭ ሃሳቦችን ይሰነዝራል። በተለይ ያለመው ለሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ድጋፍና ጥበቃ በማረጋገጥ ላይ ነው።

ይመልከቱ፡ www.omct.org/violence-against-women/statements/2006/11/d18321
የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የደህንነት ስልት፤ ደጋግሞ መጠየቅ፤ በደብዳቤ መቀጠል፤ መጋተር፤ ህልውናን መጠበቅ

የአፋጣኝ እርምጃ ድጎማ (2000)

መጋተር በአለም ላይ የምንገኘውን የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ድምፅ አንድ ላይ ያመጣልናል። እያንዳንዱ ሴት በተወሳሰበ አውድ ውስጥ ያጋጠማትን የጥቃትና የአድልዎ ልምድ-በግልጽ ወይም ድብቅ በሆነ ግጭት፣ በተደራጀ የመሳሪያ ጥቃትና በኢራን፣ ኮሎምቢያ፣ ኢትዮጵያ፣ ቡርኪናፋሎ፣ ሴርሊዮን፣ ሲርሊዮን እና ዴሞክራቲክ ሪፑብሊክ ኮንጎ እንዳለ ሁኔታ ሊሆን ይችላል ትናገራለች። መጋተር ጽናትን የሚያከብሩበት የፍሰት መንገድ ነው። እምብዛም የሃብት ምንጭና ድጋፍ በሌለበት ስራው የሚፈጥረው ፈተናና አደጋ ቢኖርም የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንዲተርፉ፣ እንዲበለጹ እና እንዲሞግባቸው ያደረገ አስደናቂ ስልት ነው። መጋተር በኮሎምቢያ ተሟጋቾች የተቀመመውንና በኋላም በመላው አለም የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የተስተጋባውን “የሁለንተናዊ ደህንነት” ጽንሰ ሃሳብን ያስተዋውቀናል። ጽንሰ ሃሳቡ በጦር ሃይል ስር ያለን ያልተጨበጠ የ “ደህንነት” ጽንሰ ሃሳብ ዳግም እንድንተነትን በማደፋፈር ሁለንተናዊ ደህንነት ማለት በማናቸውም የህይወታችን ዘርፍ ማለትም ቤተሰቦቻችንን እየመገብን በነጻነትም መንግስታችንን መተቸት መቻል ማለት ነው።

ይመልከቱ፡ urgentactionfund.org/index.php?id=144
እንግሊዝኛ፡ urgentactionfund.org/assets/files/Resiste/Resiste-Final-Web.pdf
ፈረንሳይኛ፡ urgentactionfund.org/assets/files/uaf-pubs/FINAL WEB French Insiste Persiste.pdf
አረብኛ፡ urgentactionfund.org/assets/files/Resiste/Insiste Persiste Resiste Existe Arabiska.pdf

የአናሳዎች መብት ተሟጋቾች

የግብረሰዶማውያን መብት፣ ከሰብአዊ መብቶች አኳያ (1992)
ይህ ስርዓተ ትምህርት የተዘጋጀው የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች በጥልቅ አስበውበት ሃላፊነት በተሞላ እርምጃ የግብረሰዶማውያንን ጉዳይ እንዲመረምሩ ታቅዶ ነው። ሆኖም እንደሌለው ስርዓ

ተ ትምህርት ማለትም እንደሲቪልና የፖለቲካ ትምህርቶች ሳይሆን በ ሰፊ የሰብአዊ መብት አውድ ላይ የተመሰረተ ነው። በዓለም አቀፍ የሰ ብአዊ መብቶች ድንጋጌዎች እንደተገለጸው እነዚህ መብቶች ከሌሎች ነገሮች በተጨማሪ የመማር፣ የማንነት፣ የደህንነት፣ የመሰብሰብ፣ ሃሳብን የመግለጽ፣ የስራ፣ የጤና እና ቤተሰብ የመመስረት መብትን የሚያካትቱ ሲሆን ሁሉም ከወቅቱ ከግብረሰዶማውያን መብት ጉዳይ ጋር በተያያዘ መወያየ ናቸው።

ይመልከቱ www1.umn.edu/humanrts/edumat/hreduseries/TB3/toc.html

የጥበቃ መመሪያ ለግብረሰዶማውያን ተሟጋቾች

ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል (2002)

ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል በሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ላይ ለ ተወሰኑ አመታት ሲሰራ ቆይቷል። በእስከዛሬው ስራችን ያተኮረው ግ ጭት ሁኔታ ውስጥ በሚሰሩ ዋና ዋናዎቹ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾ ች ላይ ነው። በሶጂ መብት ጉዳይ ላይ ከሚሰሩ ተሟጋቾች ጋር ስንነጋ ገር በዚህ ዘርፍ የሚሰሩ የሰብአዊ መብት ማህበረሰብ የሚያጋጥሟቸው ዝርዝር ችግር ላይ ማተኮር እንዳለብንና ስራችን ውስጥም ማካተት እንዳለብን ግልጽ ሆነ። ይህ ምን ዓይነት ቅርጽ መያዝ እንዳለበት ለ መወሰን ዋና እና “ዋና ያልሆኑ” የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ያሳተፈ ሰፊ ውይይት ለበርካታ ወራት ተካሄደ። ቀደም ሲል ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ባዘጋጀው መመሪያ ላይ በደረሱት አስተያየቶችና ት ችቶች መሰረት እንዴት የተለየ ፍላጎታቸውን ማሟላት እንደሚችል ፒ አይ መመልከት ጀመረ። ኔፓል ከሚገኙ የግብረሰዶማውያን ተሟጋቾ ች ጋር በነበረው ስራ አማካይነትና በአለም ላይ ከሚገኙ ሌሎች ተሟ ጋቾች ያረጋገጠውን ማህበረሰባችንና የሚሟገቱለትን የሚነካውን የጋ ራ ችግር መለየት ጀመረ። ጥልቅ ምርመራ አካሄዶ እና በመጀመሪያ ደ ረጃና በሁለተኛ ደረጃ ካሉ ምንጮች ምክር ወስዶ ፒአይ ለዋና ተሟጋ ች ች በሚስማማ መልኩ መዋቅሩን አስተካከለ።

መዋቅሩ የፒአይ የምርምርና የሰልጠና ክፍል ብቻ ሳይሆን የብዙ ሰዎ ች ግብዓት ውጤት ነው። የተቀረጸው ተጨባጭ እንዲሆን ተደርጎ ነ ው። የተቀረጸው በድርጅቶች መካከልና ምናልባትም በተንጠራራ መል ኩ በራሳችን ጥላ ስር ባሉት ውስጥ ሁሉ ክርክር በመፍጠር እንዲፈታ ተንም ጭምር ነው። ከራሳችን የውይይት አካሄድና አጀንዳ ጋር ሳንዋሃ ድ አህጽሮተ ቃላት ማብዛት ይባስ ብሎም በጥላችን ስር ያለውን ጥበ ቃ ለማረጋገጥ ያወጣነው የደህንነት እርምጃ እንደተዋሃደን አለማረጋገ ጥ ምን ማለት ነው? መመሪያው ተፈትኖ ተጣትሟል። ፒአይም በዚሁ መሰረት ከተለዋዋጭ ሁኔታዎች ጋር እየተሻሻለ እንደሚቀጥልና ይዘቱ ም ለግብረሰዶማዊው ህብረተሰብ አግባብ ሆኖ እንደሚቀጥል ተሰፋ ያደርጋል። ይህ ሊሆን የሚችለው የግብረሰዶማውያን ተሟጋቾች በሂደ ቱ መሳተፍ እስከቀጠሉ ድረስ ብቻ ነው።

ይመልከቱ www.protectionline.org/Protection-Manual-For-LGBTI.html

የግብረሰዶማውያን ሰዎች የሰብአዊ መብት፣ መቅድም ከተባበሩት መ ንግስታት ስምምነት ተቆጣጣሪ አካላት ጋር ለመስራት እና የተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን ልዩ ስነስርዓት

አምነስቲ ኢንተርናሽናል (1997)

የዚህ ሰነድ አላማ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች (መያዶች) የተባበ ሩት መንግስታት የስምምነት ተቆጣጣሪ አካል (“የስምምነት ተቆጣ ጣሪ” ተብሎ የሚታወቀውን) እና የተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን ልዩ ስነስርዓት (ኮሚሽን) እንዴት እንደሚጠቀሙ ና እንዴት የግብረሰዶማውያን ሰዎችን መብት ማራመድና ጥበቃ ጉዳ ይ ላይ ያላቸውን ስጋት የሚያነሱበትን ለማመላከት ነው። ይህ ሰነድ የ ግለሰቦችን ጉዳይ እንዲሁም በግብረሰዶማውያን ሰዎች የሰብአዊ መ ብት ጉዳይ ላይ አጠቃላይ ሁኔታ ስለሚቀርብበት መንገድም ተጨባ ጭ የሆነ ምክር ይሰጣል።

ይመልከቱ www.amnesty.org/en/library/info/IOR40/2005

የየክያካርታ መርሆዎች (1998)

በሚገባ በሰነድ ተደግፎ ለቀረበ የሰብአዊ መብት የዘወትር ጥሰት ም ላሽ ለመስጠት እና ከወሲብ ቅኝትና ከጾታ ማንነት ጋር የተያያዙ ዓለ ም አቀፍ መርሆዎች ላይ ለማስመር በ1998 እውቅ የሰብአዊ መብት ጠባብቶች በየግያካርታ ኢንዱስትሪ ተሰብስበው። ውጤቱ የየግያካር ታ መርሆዎች ሲሆኑ ዓለም አቀፍ ደረጃውን በጠበቀ ህግ በዓለም አ ቀፍ የሰብአዊ መብቶች ላይ የተገባውን ግዴታ ዳግም የሚያረጋግጥና መንግስታት ለህጉ መገዛት እንዳለባቸው የሚያሳይ ነው። ሁሉም ሰዎ ች ከነጻነትና ከእኩል ክብር ጋር የሚወለዱበትንና ያም በመወለድ ያገ ፕት መብት የሚጠበቅበትን የወደፊት ሁኔታ ለማሟላት ቃል ገቡ።

ይመልከቱ www.yogyakartaprinciples.org/

አባሪ 3

ከሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጋር የሚሰሩ ድርጅቶች ድርጅቶች

አምነስቲ ኢንተርናሽናል

ዋና መቀመጫው በእንግሊዝ አገር የሆነና ማንኛውም ሰው በተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ድንጋጌ እና በሌሎችም ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ደረጃዎች መሰረት መብቱን እንዲደሰትበት የሚቀሰቅስ ለትርፍ የማይሰራ ድርጅት ነው።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.amnesty.org

አንቀጽ 19

ዋና መቀመጫው እንግሊዝ አገር የሆነ በተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብት ድንጋጌዎች አንቀጽ 19 በተደነገገው መሰረት ሃሳብ በነጻነት እንዲገለጽ የሚቀሰቅስ ለትርፍ የማይሰራ ድርጅት።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.article19.org

አሾካትሰ ሳን ፍሮንቲርስ

የሰብአዊ መብት በማይከበርባቸው፣ የፖለቲካ አመጽ እና የትጥቅ ትግል በሰፊነባቸው፣ የህግ ስርዓት በሚጣሰባቸው አገሮች ኤስኤፍ ጣልቃ ይገባል። ፍትህ በዘፈቀደ በሆነባቸው በእነዚህ አገሮች ለህዝቡ ደህንነት ዋስትና የለውም። ግጭቶች ብክል ፍርድ ቤቶች ባግባቡ አይፈቱም። መብታቸው የተጣሰባቸው ህዝቦች ለሃይለኛነት ወይም ለባለጸጎነት ወደሚያደላ ህግ በማዘንበል የራሳቸውን ፍትህ ወደመስጠቱ ያዘነብላሉ። ይህ ደግሞ ለአመጽ ድባብ ይበልጥ አስተዋጽኦ ያደርጋል።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.asf.org

ጋዜጠኞችን የሚከባከብ ኮሚቴ

ጋዜጠኞችን የሚከባከብው ኮሚቴ በዓለም ሁሉ የፕሬስ ነጻነት መስፋፋትን በማራመድ ለጋዜጠኞች ያላንዳች አጻፋዊ እርምጃ ፍርሃት ዜና ስለመዘገብ መብታቸው የሚከራከር ከማንም ያልወገነ ለትርፍ የማይሰራ ድርጅት ነው።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.cpj.org

የጋራ ብልጽግና የሰብአዊ መብቶች ተነሳሽነት

የጋራ ብልጽግና የሰብአዊ መብቶች ተነሳሽነት ነጻ፣ ከማንም ያልወገነ፣ ዓለም አቀፍ መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት ሲሆን በጋራ ብልጽግና አገሮች ተጨባጭ የሰብአዊ መብቶች እውቅና መኖሩን እን

ዲያረጋግጥ ስልጣን የተሰጠው ነው። በ1979 ዓ.ም በርካታ የጋራ ብልጽግናው የባለሙያዎች ማህበር የጋራ ብልጽግናውን የሰብአዊ መብት ተነሳሽነት መሰረተ። ምንም እንኳን የጋራ ብልጽግናው ለአባል አገራት የጋራ የሆነ እሴትና መርሆች በመስጠት የሰብአዊ መብቶችን ለማራመድ መድረክ ቢያመቻቸም በጋራ ብልጽግናው ውስጥ ለሰብአዊ መብቶች ያለው ትኩረት ትንሽ ነው ብለው አመኑ።
ይፋ ድረ ገጽ፣ www.humanrightsinitiative.org

የአውሮፓ የልማት ፖሊሲ አስተዳደር ማዕከል

ማዕከሉ በአፍሪካ፣ በካሪቢያንና በፓሲፊክ አገሮች እና በአውሮፓ ህብረት መካከል ያለውን እኩል ያልሆነ የፖሊሲ አነዳደፍ ለመቀነስ ይረዳል። ይህ የሚደረገው በአፍሪካ፣ ካሪቢያንና ፓሲፊክ አገሮች ያሉትን የመንግስት፣ የግልና ለትርፍ የማይሰሩ ድርጅቶችን የራሳቸውን የልማት ፖሊሲ ዓለም አቀፍ ትብብር ጋር በትክክል እንዲመሩ ብቃታቸውን በማጠናከር ነው። የልማት ፖሊሲያቸውንና ስነ-ምግባቸውን ይበልጥ ስኬታማ ለማድረግ ከአውሮፓ መንግስታትና ድርጅቶችም ጋር ይሰራል።
ይፋ ድረ ገጽ፣ www.ecdpm.org

የግምባር መስመር

የግምባር መስመሩ የተቋቋመው የዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ድንጋጌን በከፊል ወይም በሙሉ ለማራመድ በሰላማዊ መንገድ የሚሰሩ ትን የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ለመጠበቅ በተለይ አልሞ ነው። የግምባር መስመሩ ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ዓለም አቀፍ መሰረት ድርጅት ነው። ለማህበራዊ ለውጥ ቁልፍ ወኪል ሆነው ስራቸውን ለመቀጠል ይችሉ ዘንድ ለመርዳት አደጋ ላይ ለወደቁ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች አፋጣኝና ስኬታማ እርምጃ እንወስዳለን።
ይፋ ድረ ገጽ፣ www.frontlinedefenders.org

መጀመሪያ የሰብአዊ መብቶች

መጀመሪያ የሰብአዊ መብቶች ድርጅት ለሰብአዊ መብቶች እና ለህግ ልዕልና ክብር ግንዛቤን ማዳበር የእያንዳንዱን ግለሰብ ክብር በማጎልበት አምባገነንነትን፣ አክራሪነትንና አለመቻቻን ለመከላከል ይረዳል ብሎ ያምናል። መጀመሪያ የሰብአዊ መብት ድርጅት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ጉዳይ የሚያወሳ እንዲሁም ሪፖርቶችና የአገሮችን ሁኔታ የሚያሳይ ድረ ገጽ አለው።
ይፋ ገጽ፣ www.humanrightsfirst.org
ኤችአርኤፍም ከሌሎች ነገሮች በተጨማሪ በሚሳደዱ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እና አደጋ ላይ በወደቁ ተሟጋቾች ላይ የሚያተኩር ፕሮግራም አለው። ኢሜል፣ defenders@humanrights.org

የሰብአዊ መብቶች ጥምር ቤት

በክልል የሚገኙ የሰብአዊ መብት ድርጅቶችን በመጠበቅ፣ በማጎልበትና በመደገፍ ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ቤት ጋር አንድ አድርገን ጥምረት ውስጥ እናስገባችኋለን።

ይፋ ድረ ገጽ፣ humanrightshouse.org

የሰብአዊ መብቶች ተመልካች

የሰብአዊ መብቶች ተመልካች ነጻና መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት ሲሆን በግለሰቦች እና በአለም ላይ ባሉ መሰራቾች ድርጅቶች አስተዋጽኦ የሚጎዳቸው ነው። የሰብአዊ መብቶች ተመልካች በመላው አለም ያሉ ሰዎችን የሰብአዊ መብት ለመጠበቅ በጽናት ይሰራል። የሰብአዊ መብቶች ተመልካች በመላው አለም ስለሚገኙ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ሁኔታ መረጃ እና መግለጫዎችን ያወጣል።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.hrw.org

ኢንተርራይትስ

ኢንተርራይትስ በተለይ በክልላዊ ጉዳዮች በማተኮር ጥበቃና ፍትህን በማቅረብ የሰብአዊ መብቶችን በህጎች ለማስፈጸም ያቀደ እንዲሁም የሰብአዊ መብትን ለመጠበቅ የህግ ሽሪኮችን ስኬታም የህግ አጠቃቀም ያራምዳል። ለእያንዳንዱ ቡድን ወይም ክልል ልክ በተዘጋጀ እንቅስቃሴ የህግ ባለሙያዎችን፣ መያደቻችን እና በመሬቱ ላይ ያሉ ሰለባዎችን በመደገፍ ምላሽ ይሰጣል። ባደገውም በማደግ ላይ ባሉ አገሮች ሁሉ ይሰራል።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.interights.org

ዓለም አቀፍ የህግ ጠበብቶች ኮሚሽን

ዓለም አቀፍ የህግ ጠበብቶች ኮሚሽን ለዓለም አቀፍ ህግና የሰብአዊ መብትን ለሚያራምዱ መርሆዎች ቀደምትነት፣ ተያያዥነትና መተግበር በጽናት ይሰራል። ኮሚሽኑ በማደግ ላይ ያለው ዓለም አቀፍ ህግ በዓለም አቀፍና በብሄራዊ ደረጃ ከሰብአዊ መብት መርሆዎች ጋር መጣጣሙን እንዲሁም አለማቀፍ መስፈርቱ በብሄራዊ ደረጃ መጠበቁን ለማረጋገጥ በአለማቀፍም በብሄራዊ ደረጃም የህግ ምክር ይሰጣል።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.ici.org

ዓለም አቀፍ

ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ፌዴሬሽን ፌዴሬሽኑ በአለማቀፍ የሰብአዊ መብት አዋጅ የተደነገጉትን የሲቪል ል፣ የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ የማህበራዊና የባህል መብቶች ለማስጠበቅ የቆመ መያድ ነው። በህግ እና በፖለቲካ መስክ በመንቀሳቀስ ለሰብአዊ መብት ጥበቃና አተገባበር ዓለም አቀፍ ሰነድ እንዲዳብርና እንዲጠናከር ይሰራል።

ይፋ ገጽ፣ www.fidh.org

የግብረሰዶም ማህበር

ዓለም አቀፍ የግብረሰዶም ማህበር የብሄራዊ እና የክልል ቡድኖች ዓለም አቀፍ ጥምር ሲሆን ለግብረሰዶማውያን ሰዎች እኩል መብት መቀዳጀት ጸንቶ የሚሰራ ነው። በ1970 ዓ.ም የተመሰረተው ይህ ድርጅት እስከዛሬ ብቸኛው ለትርፍ የሚያሰራና መንግስታዊ ያልሆነ ማህበረሰባዊ መሰረት ያለው የወሲብ ቅኝትን መሰረት አድርገው የሚነሱ መድልዎችን እንደዓለም አቀፍ ጉዳይ የሚያቀርብ ነው።

ይፋ ገጽ፣ ilga.org

ዓለም አቀፍ አገልግሎት ለሰብአዊ መብቶች

ዓለም አቀፍ አገልግሎት ለሰብአዊ መብቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን የሚያገለግል ዓለም አቀፍ ማህበር ነው። የዓለም አቀፍና ቀጠናዊ ህጎችንና መዋቅሮችን እድገት፣ ጥንካሬ፣ ስኬታማ አጠቃቀምና አተገባበር ለሰብአዊ መብት ጥበቃ ያራምዳል።

ይፋ ገጽ፣ www.ishr.ch

አዲስ ዘዴ ለሰብአዊ መብቶች ፕሮጀክት

ከ1992 ዓ.ም ጀምሮ አዲስ ዘዴ ለሰብአዊ መብቶች ፕሮጀክት በየክልሉ ለሚከሰቱ የተለዩ ፈተናዎች ፈጠራ በታከለበት አካሄድ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች እንዲወጡት የመረጃ ምንጭ በማቅረብ ሲሰራ ቆይቷል። እነዚህ ምንጮች ተሟጋቾች በክልላቸው የሚያጋጥሟቸውን የተለዩ ፈተናዎች አንጥረው በማውጣት ሊወሰዱ ስለሚገባው እርምጃ፣ በሌላ አውድ የሰራውን አቅጣጫም በክልላቸው ከሚጠቀሙበት ዘዴ ጋር ለማዋሃድ ያስችሏቸዋል።

ይፋ ድረ ገጽ፣ www.newtactics.org

የኖርዌይ የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን መጠበቅ በኖርዌይ የሰብአዊ መብት ፖሊሲ ቅድሚያ የሚሰጠው ነው። ጠቅላላ አላማው በመላው አለም የሰብአዊ መብትን የማራመድና የመጠበቅን ጥረት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ያላንዳች ገደብ ወይም በራሳቸውና በቤተሰባቸው ላይ አደጋ ሳይደርስባቸው ለማከናወን እንዲችሉ ማድረግ ነው። በተ/መና በሌሎች ዓለም አቀፍ ድርጅቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ለመደገፍ የሚደረገውን ጥረት ኖርዌይ በንቃት ታራምዳለች። በብሄራዊ ደረጃ በርካታ የኖርዌይ የዲፕሎማቲክ ልኡካኖች ከሌሎች ዓለም አቀፍ ተዋንያን ጋር ስራውን ለመደገፍ በተለያዩ እርምጃዎችና የጋራ ዘመቻዎች ላይ ሃላፊነት ወስደዋል። የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ለዲፕሎማቲክ ልኡካኖችን አስፈላጊ የትብብር አጋሮቻችን ናቸው።

ይፋ ገጽ፣ www.regjeringen.no/en/dep/ud.html?id=833

ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ታዛቢነት

ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ድርጅት ከዓለም አቀፍ ፀረ ሰቃይ ድርጅት ጋር በመሆን ለሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ እንዲሆን የታዘቢነትን ቦታ ፈጠረ። ታዛቢው ባለሁለት ስለት አቅጣጫ አለው። በአፋኝ ሁኔታ ጣልቃ በመግባት መከላከል ወይም መፍትሄ መፈለግ እና የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ስራ ለማሳወቅ በሚደረገው እንቅስቃሴ

ውስጥ እና በቀጠናና በዓለም አቀፍ ደረጃ ሊደረግላቸው ስለሚገባው ጥበቃ አስተዋጽኦ ማድረግ ናቸው።

ይፋ ገጽ፣ www.fidh.org/rubrique.php3?id_rubrique=180

ኢሜል፣ Appeals@fidh-omct.org

ፕሮቴክሽን ኢንተርናሽናል

የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ህግን ከሌላ አድርጎ የሚፈጸምን ማናለብኝነት የሚጋፈጡ ዋና ተዋንያን ናቸው። ሰላም እና ዴሞክራሲ እንዲመሰረትና ስር እንዲሰድ ለማድረግ መሰረታዊ ፈርቀዳጅ ናቸው። ባለሰለስ ሁኔታም ራሳቸውን ጥቃትና ዛቻን በሚቀበል ሁኔታ ያገኙታል። ፒኦይ ብሄራዊና ዓለም አቀፋዊ (ፓርላማዎችን፣ መንግስታትን፣ ተ/መን፣ ተራ ዜጎችን፣ መገናኛ ብዙሃንን) በማንቀሳቀስና በስራው ቦታ ላይ ለጥበቃ የሚያስፈልጉ መሳሪያዎች እንዲዋሃዱ ለሚመለከታቸው ወገኖችና ተጠቃሚዎች እውቀት በማቅረብ የሰ/መ/ተዎችን ደህንነትና ጥበቃ በማጠናከር አስተዋጽኦ ያደርጋል። ይህ ፕሮግራም በየክልሉ ያለውንም የልምድ ልውውጥ በማቀላጠፍ በሰ/መ/ተዎች መካከል መልካም አሰራርን ያዳብራል።

ይፋ ገጽ፣ www.protectioninternational.org/

ድንበር የለሽ ዘጋቢዎች

ድንበር የለሽ ዘጋቢዎች ስራቸውን በመስራታቸው ለሚታሰሩ ፍጹም ለሚሳደዱ ጋዜጠኞችና የመገናኛ ብዙሃን ረዳቶች የሚሟገት፣ በበርካታ አገሮች የሚደርስባቸውን መጎሳቆልና ሰቆቃ የሚያጋልጥ፣ ሳንሱርንና የፕሬስ ነጻነትን የሚያፍኑ ህጎችን የሚቃወም፣ ችግር ላይ ለወደቁ (ለጠበቆች፣ ለህክምናና ለመሳሪያ) በአመት ለ300 እና ከዚያ በላይ ለሆኑ ጋዜጠኞችና የመገናኛ ብዙሃን እንዲሁም ለታሰሩ ጋዜጠኞች ቤተሰቦች ከፍተኛ የሚፈጽም እና የጋዜጠኞች ደህንነት በተለይም በጦርነት ቀጠና የሚዘግቡትን ደህንነት እንዲጠበቅ የሚሰራ ነው።

ይፋ ገጽ፣ en.rsf.org

ኧርጅንት አክሽን ፈንድ

ኧርጅንት አክሽን ፈንድ በአጭር ጊዜ ጥሪ ምላሽ ለመስጠት የተቋቋመ ብቸኛው ዓለም አቀፍ የሴቶች የድጎማ ድርጅት ነው። አንዱ የተሰማሩበት ቁልፍ ስራ የሴቶች የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ጥበቃ ነው።

ይፋ ገጽ፣ www.urgentactionfund.org/
አፍሪካ ቅርንጫፍ (ናይሮቢ) <http://www.urgentactionfund.africa.or.ke/>
ስልክ (+254) 020 2301740
ፋክስ (+254) 020 2301740
ቢሮ (+254) 72 65 77560
ኢሜል info@urgentactionfund-africa-or.ke/

ምስክር

ምስክር በሰብአዊ መብት ላይ ስለሚፈጸሙት ረገጣዎች የቪዲዮንና የትረካን ሃይል በመጠቀም የለምን አይን ለመክፈት የተቋቋመ ለትርፍ የማይሰራ አለማቀፍ ድርጅት ነው።

ይፋ ገጽ፣ <http://www.witness.org/>

ዓለም አቀፍ ፀረ ሰቃይ ድርጅት

ተቀማጭነቱ ጄኒቫ የሆነው ዓለም አቀፍ ፀረ ሰቃይ ድርጅት የግል ህክምና፣ የህግና የማህበራዊ ምክር በመቶዎች ለሚቆጠሩ የሰቆቃ ሰለባዎች እርዳታ የሚሰጥ ሲሆን ግለሰቦችን ለመጠበቅና ማናለብኝነትን ለመዋጋት በየቀኑ የማሰቃየትን አስከፊነት የተመለከተ ተማጽኖ ለአለም ሁሉ መዳረሱን ያረጋግጣል። የተለዩ ፕሮግራሞች ለአደጋ ለተጋለጡ እንደሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ላሉ የተለዩ ቡድኖች ድጋፍ እንዲያቀርብ ያስችሉታል። በእንቅስቃሴው ምህዋር ውስጥ ፀረ ሰቃይ ድርጅቱ የግለሰቦችን መልዕክት እና ለተባበሩት መንግስታት ልዩ መዋቅር አማራጭ ሪፖርት በማቅረብ በአለምቀፍ ደረጃ የሰብአዊ መብት ይዘታ በሚሻሻልበት ጉዳይ ላይ በንቃት ይተባበራል።

ይፋ ገጽ፣ www.omct.org

የምስራቅና አፍሪካ ቀንድ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፕሮጀክት (ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ)

ውጤታማ በሆነ መልኩ ለሰብአዊ መብት ለመሟገት በመላው የግማሽ ቀጠናው የሚገኙ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች (ሰ/መ/ተ) ከመሳደድ አደጋ የሚጋለጡበትን ሁኔታ በመቀነስና አቅማቸውንም በመገንባት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ስራ ለማጠናከር ጥረት ያደርጋል። ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ በግማሽ ቀጠናው በሚገኙ አስራ አንድ አገሮች ማለትም ቡርንዲ፣ ጂቡቲ፣ ኤርትራ፣ ኢትዮጵያ፣ ኬንያ፣ ሩዋንዳ፣ ሶማሊያ (ከሶማሊላንድ ጋር በጋራ)፣ ደቡብ ሱዳን፣ ሱዳን፣ ታንዛኒያ እና ዩጋንዳ ያሉበት የ75 ሰብአዊ መብት ድርጅቶች ጥምረት የሆነው ም/አ/ሰ/መ/ተ- ጥምር ዋና ጽህፈት ቤት ነው። የቀጠናው ማስተባበሪያ ጽህፈት ቤት።

RESOLUTION ON THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS DEFENDERS IN AFRICA

The African Commission on Human and Peoples' Rights meeting at its 35 th Ordinary Session held from 21 st May to 4 th June 2004, in Banjul, The Gambia;

Recognising the crucial contribution of the work of human rights defenders in promoting human rights, democracy and the rule of law in Africa;

Seriously concerned about the persistence of violations targeting individuals and members of their families, groups or organisations working to promote and protect human and peoples' rights and by the growing risks faced by human rights defenders in Africa;

Noting with deep concern that impunity for threats, attacks and acts of intimidation against human rights defenders persists and that this impacts negatively on the work and safety of human rights defenders;

Recalling that it is entrusted by the African Charter on Human and Peoples' Rights with the mandate to promote human and peoples' rights and ensure their protection in Africa;

Reaffirming the importance of the observance of the purposes and principles of the African Charter for the promotion and protection of all human rights and fundamental freedoms for human rights defenders and all persons on the continent;

Bearing in mind the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms (Declaration on Human Rights Defenders);

Mindful that in the Grand Bay (Mauritius) Declaration, the Organisation of African Unity called on Member States "to take appropriate steps to implement the UN Declaration on Human Rights Defenders in Africa";

Mindful that the Kigali Declaration recognises "the important role that the human rights defenders play in the promotion and protection of human rights in Africa"

Recalling its decision to include on its agenda the situation of human rights defenders and to nominate a focal point on human rights defenders; **Now decides to appoint** a Special Rapporteur on human rights defenders in Africa for a period of two years with the following mandate:

1. to seek, receive, examine and to act upon information on the situation of human rights defenders in Africa;
- to submit reports at every Ordinary Session of the African Commission;

- to cooperate and engage in dialogue with Member States, National Human Rights Institutions, relevant intergovernmental bodies, international and regional mechanisms of protection of human rights defenders, human rights defenders and other stake holders;
- to develop and recommend effective strategies to better protect human rights defenders and to follow up on his/her recommendations;
- to raise awareness and promote the implementation of the UN Declaration on Human Rights Defenders in Africa;
- **Further decides** to nominate Commissioner Jainaba Johm as the Special Rapporteur on Human Rights Defenders for the current duration of her mandate within this Commission;
- **Reiterates** its support for the work carried out by human rights defenders in Africa;
- **Calls upon** Member States to promote and give full effect to the UN Declaration on Human Rights Defenders, to take all necessary measures to ensure the protection of human rights defenders and to include information on measures taken to protect human rights defenders in their periodic reports;
- **Invites** its members to mainstream the issue of human rights defenders in their activities;
- **Urges** Member States to co-operate with and assist the Focal Point in the performance of his/her tasks and to provide all necessary information for the fulfilment of his/her mandate;
- **Requests** the African Union to provide adequate resources, assistance and support in the implementation of this Resolution.

Banjul, The Gambia, 4 June 2004

United Nations: Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms (1998)

The General Assembly,

Reaffirming the importance of the observance of the purposes and principles of the Charter of the United Nations for the promotion and protection of all human rights and fundamental freedoms for all persons in all countries of the world,

Reaffirming also the importance of the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenants on Human Rights¹ as basic elements of international efforts to promote universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms and the importance of other human rights instruments adopted within the United Nations system, as well as those at the regional level,

Stressing that all members of the international community shall fulfil, jointly and separately, their solemn obligation to promote and encourage respect for human rights and fundamental freedoms for all without distinction of any kind, including distinctions based on race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status, and reaffirming the particular importance of achieving international cooperation to fulfil this obligation according to the Charter,

Acknowledging the important role of international cooperation for, and the valuable work of individuals, groups and associations in contributing to, the effective elimination of all violations of human rights and fundamental freedoms of peoples and individuals, including in relation to mass, flagrant or systematic violations such as those resulting from apartheid, all forms of racial discrimination, colonialism, foreign domination or occupation, aggression or threats to national sovereignty, national unity or territorial integrity and from the refusal to recognize the right of peoples to self-determination and the right of every people to exercise full sovereignty over its wealth and natural resources,

Recognizing the relationship between international peace and security and the enjoyment of human rights and fundamental freedoms, and mindful that the absence of international peace and security does not excuse non-compliance,

Reiterating that all human rights and fundamental freedoms are universal, indivisible, interdependent and interrelated and should be promoted and implemented in a fair and equitable manner, without prejudice to the implementation of each of those rights and freedoms,

Stressing that the prime responsibility and duty to promote and protect human rights and fundamental freedoms lie with the State,

Recognizing the right and the responsibility of individuals, groups and associations to promote respect for and foster knowledge of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels,

Declares:

Article 1

Everyone has the right, individually and in association with others, to promote and to strive for the protection and realization of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels.

Article 2

1. Each State has a prime responsibility and duty to protect, promote and implement all human rights and fundamental freedoms, inter alia, by adopting such steps as may be necessary to create all conditions necessary in the social, economic, political and other fields, as well as the legal guarantees required to ensure that all persons under its jurisdiction, individually and in association with others, are able to enjoy all those rights and freedoms in practice.

¹ Resolution 2200 A (XXI), annex.

2. Each State shall adopt such legislative, administrative and other steps as may be necessary to ensure that the rights and freedoms referred to in the present Declaration are effectively guaranteed.

Article 3

Domestic law consistent with the Charter of the United Nations and other international obligations of the State in the field of human rights and fundamental freedoms is the juridical framework within which human rights and fundamental freedoms should be implemented and enjoyed and within which all activities referred to in the present Declaration for the promotion, protection and effective realization of those rights and freedoms should be conducted.

Article 4

Nothing in the present Declaration shall be construed as impairing or contradicting the purposes and principles of the Charter of the United Nations or as restricting or derogating from the provisions of the 23

Universal Declaration of Human Rights, the International Covenants on Human Rights and other international instruments and commitments applicable in this field.

Article 5

For the purpose of promoting and protecting human rights and fundamental freedoms, everyone has the right, individually and in association with others, at the national and international levels:

- (a) To meet or assemble peacefully;
- (b) To form, join and participate in non-governmental organizations, associations or groups;
- (c) To communicate with non-governmental or intergovernmental organizations.

Article 6

Everyone has the right, individually and in association with others:

- (a) To know, seek, obtain, receive and hold information about all human rights and fundamental freedoms, including having access to information as to how those rights and freedoms are given effect in domestic legislative, judicial or administrative systems;
- (b) As provided for in human rights and other applicable international instruments, freely to publish, impart or disseminate to others views, information and knowledge on all human rights and fundamental freedoms;
- (c) To study, discuss, form and hold opinions on the observance, both in law and in practice, of all human rights and fundamental freedoms and, through these and other appropriate means, to draw public attention to those matters.

Article 7

Everyone has the right, individually and in association with others, to develop and discuss new human rights ideas and principles and to advocate their acceptance.

Article 8

1. Everyone has the right, individually and in association with others, to have effective access, on a non-discriminatory basis, to participation in the government of his or her country and in the conduct of public affairs.
2. This includes, inter alia, the right, individually and in association with others, to submit to governmental bodies and agencies and organizations concerned with public affairs criticism and proposals for improving their functioning and to draw attention to any aspect of their work that may hinder or impede the promotion, protection and realization of human rights and fundamental freedoms.

Article 9

1. In the exercise of human rights and fundamental freedoms, including the promotion and protection of human rights as referred to in the present Declaration, everyone has the right, individually and in association with others, to benefit from an effective remedy and to be protected in the event of the violation of those rights.
2. To this end, everyone whose rights or freedoms are allegedly violated has the right, either in person or through legally authorized representation, to complain to and have that complaint promptly reviewed in a public hearing before an independent, impartial and competent judicial or other authority established by law and to obtain from such an authority a decision, in accordance with law, providing redress, including any compensation due, where there has been a violation of that person's rights or freedoms, as well as enforcement of the eventual decision and award, all without undue delay.
3. To the same end, everyone has the right, individually and in association with others, inter alia:
 - (a) To complain about the policies and actions of individual officials and governmental bodies with regard to violations of human rights and fundamental freedoms, by petition or other appropriate means, to competent domestic judicial, administrative or legislative authorities or any other competent authority provided for by the legal system of the State, which should render their decision on the complaint without undue delay;
 - (b) To attend public hearings, proceedings and trials so as to form an opinion on their compliance with national law and applicable international obligations and commitments;
 - (c) To offer and provide professionally qualified legal assistance or other relevant advice and assistance in defending human rights and fundamental freedoms.
4. To the same end, and in accordance with applicable international instruments and procedures, everyone has the right, individually and in association with others, to unhindered access to and communication with international bodies with general or special competence to receive and consider communications on matters of human rights and fundamental freedoms.
5. The State shall conduct a prompt and impartial investigation or ensure that an inquiry takes place whenever there is reasonable ground to believe that a violation of human rights and fundamental freedoms has occurred in any territory under its jurisdiction.

Article 10

No one shall participate, by act or by failure to act where required, in violating human rights and fundamental freedoms and no one shall be subjected to punishment or adverse action of any kind for refusing to do so.

Article 11

Everyone has the right, individually and in association with others, to the lawful exercise of his or her occupation or profession. Everyone who, as a result of his or her profession, can affect the human dignity, human rights and fundamental freedoms of others should respect those rights and freedoms and comply with relevant national and international standards of occupational and professional conduct or ethics.

Article 12

1. Everyone has the right, individually and in association with others, to participate in peaceful activities against violations of human rights and fundamental freedoms.
2. The State shall take all necessary measures to ensure the protection by the competent authorities of everyone, individually and in association with others, against any violence, threats, retaliation, de facto or de jure adverse discrimination, pressure or any other arbitrary action as a consequence of his or her legitimate exercise of the rights referred to in the present Declaration.
3. In this connection, everyone is entitled, individually and in association with others, to be protected effectively under national law in reacting against or opposing, through peaceful means, activities and acts, including those

by omission, attributable to States that result in violations of human rights and fundamental freedoms, as well as acts of violence perpetrated by groups or individuals that affect the enjoyment of human rights and fundamental freedoms.

Article 13

Everyone has the right, individually and in association with others, to solicit, receive and utilize resources for the express purpose of promoting and protecting human rights and fundamental freedoms through peaceful means, in accordance with article 3 of the present Declaration.

Article 14

1. The State has the responsibility to take legislative, judicial, administrative or other appropriate measures to promote the understanding by all persons under its jurisdiction of their civil, political, economic, social and cultural rights.
2. Such measures shall include, inter alia:
 - (a) The publication and widespread availability of national laws and regulations and of applicable basic international human rights instruments;
 - (b) Full and equal access to international documents in the field of human rights, including the periodic reports by the State to the bodies established by the international human rights treaties to which it is a party, as well as the summary records of discussions and the official reports of these bodies.
3. The State shall ensure and support, where appropriate, the creation and development of further independent national institutions for the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms in all territory under its jurisdiction, whether they be ombudsmen, human rights commissions or any other form of national institution.

Article 15

The State has the responsibility to promote and facilitate the teaching of human rights and fundamental freedoms at all levels of education and to ensure that all those responsible for training lawyers, law enforcement officers, the personnel of the armed forces and public officials include appropriate elements of human rights teaching in their training programme.

Article 16

Individuals, non-governmental organizations and relevant institutions have an important role to play in contributing to making the public more aware of questions relating to all human rights and fundamental freedoms through activities such as education, training and research in these areas to strengthen further, inter alia, understanding, tolerance, peace and friendly relations among nations and among all racial and religious groups, bearing in mind the various backgrounds of the societies and communities in which they carry out their activities.

Article 17

In the exercise of the rights and freedoms referred to in the present Declaration, everyone, acting individually and in association with others, shall be subject only to such limitations as are in accordance with applicable international obligations and are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

Article 18

1. Everyone has duties towards and within the community, in which alone the free and full development of his or her personality is possible.
2. Individuals, groups, institutions and non-governmental organizations have an important role to play and a responsibility in safeguarding democracy, promoting human rights and fundamental freedoms and contributing to

the promotion and advancement of democratic societies, institutions and processes.

3. Individuals, groups, institutions and non-governmental organizations also have an important role and a responsibility in contributing, as appropriate, to the promotion of the right of everyone to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in the Universal Declaration of Human Rights and other human rights instruments can be fully realized.

Article 19

Nothing in the present Declaration shall be interpreted as implying for any individual, group or organ of society or any State the right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of the rights and freedoms referred to in the present Declaration.

Article 20

Nothing in the present Declaration shall be interpreted as permitting States to support and promote activities of individuals, groups of individuals, institutions or non-governmental organizations contrary to the provisions of the Charter of the United Nations.

Ensuring protection – European Union Guidelines on Human Rights Defenders

I. PURPOSE

1. Support for human rights defenders is already a long-established element of the European Union's human rights external relations policy. The purpose of these Guidelines is to provide practical suggestions for enhancing EU action in relation to this issue. The Guidelines can be used in contacts with third countries at all levels as well as in multilateral human rights fora, in order to support and strengthen ongoing efforts by the Union to promote and encourage respect for the right to defend human rights. The Guidelines also provide for interventions by the Union for human rights defenders at risk and suggest practical means of supporting and assisting human rights defenders. An important element of the Guidelines is support for the Special Procedures of the UN Human Rights Council, including the UN Special Rapporteur on Human Rights Defenders and appropriate regional mechanisms to protect human rights defenders. The Guidelines will assist EU Missions (Embassies and Consulates of EU Member States and European Commission Delegations) in their approach to human rights defenders. While the primary purpose of the Guidelines is to address specific concerns regarding human rights defenders, they also contribute to reinforcing the EU's human rights policy in general.

II. DEFINITION

2. The definition of human rights defenders, for the purpose of these Guidelines, draws upon operative paragraph 1 of the UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognised Human Rights and Fundamental Freedoms (see Annex I), which states that "Everyone has the right, individually and in association with others, to promote and to strive for the protection and realisation of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels".

3. Human rights defenders are those individuals, groups and organs of society that promote and protect universally recognised human rights and fundamental freedoms. Human rights defenders seek the promotion and protection of civil and political rights as well as the promotion, protection and realisation of economic, social and cultural rights. Human rights defenders also promote and protect the rights of members of groups such as indigenous communities. The definition does not include those individuals or groups who commit or propagate violence.

III. INTRODUCTION

4. The EU supports the principles contained in the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognised Human Rights and Fundamental Freedoms. Although the primary responsibility for the promotion and protection of human rights lies with States, the EU recognises that individuals, groups and organs of society all play important parts in furthering the cause of human rights. The activities of human rights defenders include:

- documenting violations;
- seeking remedies for victims of such violations through the provision of legal, psychological, medical or other support;
- combating cultures of impunity which serve to cloak systematic and repeated breaches of human rights and fundamental freedoms; and
- mainstreaming human rights culture and information on human rights defenders at national, regional and international level.

5. The work of human rights defenders often involves criticism of government policies and actions. However, governments should not see this as a negative. The principle of allowing room for independence of mind and free debate on a government's policies and actions is fundamental, and is a tried and tested way of establishing a better level of protection of human rights. Human rights defenders can assist governments in promoting and protecting human rights. As part of consultation processes they can play a key role in helping to draft appropriate legislation, and in helping to draw up national plans and strategies on human rights. This role too should be recognised and supported.
6. The EU acknowledges that the activities of human rights defenders have over the years become more widely recognised. They have increasingly come to ensure greater protection for the victims of violations. However, this progress has been achieved at a high price: the defenders themselves have increasingly become targets of attacks and their rights are violated in many countries. The EU believes it is important to ensure the safety of human rights defenders and protect their rights. In this regard it is important to apply a gender perspective when approaching the issue of human rights defenders.

IV. OPERATIONAL GUIDELINES

7. The operational part of these Guidelines is meant to identify ways and means of effectively working towards the promotion and protection of human rights defenders, within the context of the Common Foreign and Security Policy.

Monitoring, reporting and assessment

8. EU Heads of Mission are already requested to provide periodic reports on the human rights situation in their countries of accreditation. The Council Working Party on Human Rights (COHOM) has approved the outline of fact sheets to facilitate this task. In line with these fact sheets Missions should address the situation of human rights defenders in their reporting, noting in particular the occurrence of any threats or attacks against human rights defenders. In this contexts HoMs should be aware that the institutional framework can have a major impact on the ability of human rights defenders to undertake their work in safety. Issues such as legislative, judicial, administrative or other appropriate measures, undertaken by States to protect persons against any violence, threats, retaliation, de facto or de jure adverse discrimination, pressure or any other arbitrary action as a consequence of their legitimate exercise of any of the rights referred to the UN Declaration on Human Rights Defenders are all relevant in this regard.
9. The EU Heads of Mission are requested to deal with the situation of human rights defenders at meetings of local working groups on human rights. Where it is called for, HoMs should make recommendations to COHOM for possible EU action, including condemnation of threats and attacks against human rights defenders, as well as for demarches and public statements where human rights defenders are at immediate or serious risk. HoMs may decide to conduct an urgent local action to support human rights defenders who are at immediate or serious risk, and to report on their action to COHOM and other relevant working parties with recommendations concerning the scope for following up the European action. HoMs should also report on the effectiveness of EU action in their reports. Furthermore, Missions should pay particular attention to the specific risks faced by women human rights defenders.
10. The HoM reports and other relevant information, such as reports and recommendations from the Special Rapporteur on Human Rights Defenders, other UN Special Rapporteurs and Treaty bodies and the Commissioner for Human Rights of the Council of Europe as well as non-governmental organisations, will enable COHOM and other relevant working parties to identify situations where EU action is called for and decide on the action to be taken or, where appropriate, make recommendations for such action to PSC/Council.

Role of EU Missions in supporting and protecting human rights defenders

11. In many third countries, EU Missions (Embassies of EU Member States and European Commission Delegations) are the primary interface between the Union and its Member States and human rights defenders on the ground. They therefore have an important role to play in putting into practice the EU's policy towards human rights defenders. EU Missions should therefore seek to adopt a proactive policy towards human rights defenders. They should at the same time be aware that in certain cases EU action could lead to threats or attacks against human rights defenders. They should therefore, where appropriate, consult with human rights defenders in relation to actions which might be contemplated. If action is taken on behalf of the EU, EU Missions should provide feedback to human rights defenders and/or their families. Measures that EU Missions could take include:
- preparing local strategies for the implementation of these guidelines, with particular attention to women human rights defenders. EU Missions will bear in mind that these Guidelines cover human rights defenders who promote and protect human rights, whether civil, cultural, economic, political or social. EU Missions should involve human rights defenders and their organisations in the drafting and monitoring of local strategies;
 - organising at least once a year a meeting of human rights defenders and diplomats to discuss topics such as the local human rights situation, EU policy in this field, and application of the local strategy for implementing the EU Guidelines on human rights defenders;
 - coordinating closely and sharing information on human rights defenders, including those at risk;
 - maintaining suitable contacts with human rights defenders, including receiving them in Missions and visiting their areas of work; consideration could be given to appointing specific liaison officers, where necessary on a burden-sharing basis, for this purpose;

- providing, as and where appropriate, visible recognition for human rights defenders and their work, through appropriate use of the media – including the internet and new information and communication technologies – publicity, visits or invitations for such purposes as presenting prizes they have obtained;
- where appropriate, visiting human rights defenders in custody or under house arrest and attending their trials as observers.

Promoting respect for human rights defenders in relations with third countries and in multilateral fora

12. The EU's objective is to influence third countries to carry out their obligations to respect the rights of human rights defenders and to protect them from attacks and threats from non-State actors. In its contacts with third countries, the EU will, when deemed necessary, express the need for all countries to adhere to and comply with the relevant international norms and standards, in particular the UN Declaration. The overall objective should be to bring about an environment where human rights defenders can operate freely. The EU will make its objectives known as an integral part of its human rights policy and will stress the importance it attaches to the protection of human rights defenders. Actions in support of these objectives will include the following:
 - where the Presidency or the High Representative for the Common Foreign and Security Policy or the Personal Representative of the SG/HR on Human Rights or EU Special Representatives and Envoys or representatives of the Member States or the European Commission are visiting third countries, they will, where appropriate, include meetings with human rights defenders during which individual cases and the issues raised by the work of human rights defenders are addressed, as an integral part of their visits;
 - the human rights component of political dialogues between the EU and third countries and regional organisations, will, where relevant, include the situation of human rights defenders. The EU will underline its support for human rights defenders and their work, and raise individual cases of concern whenever necessary. The EU will be careful to involve human rights defenders, under the most appropriate arrangements, in the preparation, follow-up and assessment of the dialogue in accordance with the EU Guidelines on human rights dialogues;

- EU Heads of Mission and EU Embassies will remind third countries' authorities of their obligation to implement effective measures to protect human rights defenders who are or could be in danger;
- working closely with other like-minded countries notably in the UN Human Rights Council and the UN General Assembly;
- recommending, where appropriate, to countries when they are under the Universal Periodic Review of the Human Rights Council that they bring their legislation and practices into line with the UN Declaration on Human Rights Defenders;
- promoting the strengthening of existing regional mechanisms for the protection of human rights defenders, such as the focal point for human rights defenders and national human rights institutions of the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, the Commissioner for Human Rights of the Council of Europe, the Special Rapporteur on Human Rights Defenders of the African Commission on Human and Peoples' Rights and the special Human Rights Defenders Unit within the Inter-American Commission on Human Rights, and the creation of appropriate mechanisms in regions where they do not exist.

Support for Special Procedures of the UN Human Rights Council, including the Special Rapporteur on Human Rights Defenders

13. The EU recognises that the Special Procedures of the UN Human Rights Council (and the individuals and groups carrying them out: Special Rapporteurs, Special Representatives, Independent Experts and Working Groups) are vital to international efforts to protect human rights defenders because of their independence and impartiality and their ability to act and speak out on violations against human rights defenders worldwide and undertake country visits. While the Special Rapporteur on Human Rights Defenders has a particular role in this regard, the mandates of other Special Procedures are also of relevance to human rights defenders. The EU's actions in support of the Special Procedures will include:
 - encouraging States to accept as a matter of principle requests for country visits under UN Special Procedures;

- promoting, via EU Missions, the use of UN thematic mechanisms by local human rights communities and human rights defenders including, but not limited to, facilitating the establishment of contacts with, and exchange information between, thematic mechanisms and human rights defenders;
- since the Special Procedure mandates cannot be carried out in the absence of adequate resources, EU Member States will support the allocation of sufficient funds from the general budget to the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights.

Practical supports for Human Rights Defenders including through Development Policy

14. Programmes of the European Union and Member States aimed at assisting in the development of democratic processes and institutions, and the promotion and protection of human rights in developing countries – such as the European Instrument for Democracy and Human Rights – are among a wide range of practical supports for assisting human rights defenders. These can include but are not necessarily limited to the development cooperation programmes of Member States. Practical supports can include the following:
 - supporting human rights defenders, as well as NGOs that promote and protect human rights defenders' activities, through such activities as capacity building and public awareness campaigns, and facilitating cooperation between NGOs, human rights defenders and national human rights institutions;
 - encouraging and supporting the establishment, and work, of national bodies for the promotion and protection of human rights, established in accordance with the Paris Principles, including, National Human Rights Institutions, Ombudsman's Offices and Human Rights Commissions.
 - assisting in the establishment of networks of human rights defenders at international level, including by facilitating meetings of human rights defenders both within and outside the EU;

- seeking to ensure that human rights defenders in third countries can access resources, including financial resources, from abroad and that they can be informed of the availability of those resources and of the means of requesting them;
- ensuring that human rights education programmes promote, inter alia, the UN Declaration on Human Rights Defenders;
- providing measures for swift assistance and protection to human rights defenders in danger in third countries, such as, where appropriate, issuing emergency visas and facilitating temporary shelter in the EU Member States.

Role of Council Working Parties

15. In accordance with its mandate COHOM will keep under review the implementation and follow-up to the Guidelines on Human Rights Defenders in close coordination and cooperation with other relevant Council Working Parties. This will include:
 - promoting the integration of the issue of human rights defenders into relevant EU policies and actions;
 - undertaking reviews of the implementation of these Guidelines at appropriate intervals;
 - continuing to examine, as appropriate, further ways of cooperating with UN and other international and regional mechanisms in support of human rights defenders;
 - reporting to the Council, via PSC and COREPER, as appropriate on an annual basis, on progress made towards implementing these Guidelines.
-

የምስራቅና አፍሪካ ቀንድ ሰብአዊ መብት ተሟጋቾች ፕሮጀክት(ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ) ውጤታማ በሆነ መልኩ ለሰብአዊ መብት ለመሟገት በመላው የግማሽ ቀጠናው የሚገኙ የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች(ሰ/መ/ተ) ከመሳደድ አደጋ የሚጋለጡበትን ሁኔታ በመቀነስና አቅማቸውንም በመገንባት የሰብአዊ መብት ተሟጋቾችን ስራ ለማጠናከር ጥረት ያደርጋል።

ም/አ/ቀ/ሰ/መ/ተ/ፕ በግማሽ ቀጠናው በሚገኙ አስራ አንድ አገሮች ማለትም በሪንዲ፣ጂቡቲ፣ኤርትራ፣ኢትዮጵያ፣ኬንያ፣ሩዋንዳ፣ሶማሊያ (ከሶማሊላንድ ጋር በጋራ) ፣ደቡብ ሱዳን፣ሱዳን፣ታንዛኒያ እና ዩጋንዳ ያሉበት የ75 ሰብአዊ መብት ድርጅቶች ጥምረት የሆነው ም/አ/ሰ/መ/ተ- ጥምር ዋና ጽህፈት ቤት ነው።

East and Horn of Africa Human Rights Defenders Project
Human Rights House, Plot 1853, Lulume Rd., Nsambya
P.O Box 70356 Kampala Uganda
Phone: +256-312-256-820
Fax: +256-312-256-822
Email: program@defenddefenders.org, hshire@yorku.ca
Web : <http://www.defenddefenders.org>

Produced with the support of:

